

Antopäivä

3.3.2015

Päätösnumero

15/0041/2

Diaarinumero

02005/13/5202

Muut dnrot liitteessä

Asia

Valitukset vesitalousasiassa

Sisällysluettelo

Muutoksenhakijat.....	3
Luvan hakija.....	4
Päätös, johon on haettu muutosta.....	4
Lupamääräykset 1-12.....	5
Aluehallintoviraston perustelut luvan myöntämiseksi.....	27
Kuluratkaisun perustelut.....	65
Aluehallintoviraston soveltamat säännökset.....	66
Vaatimukset hallinto-oikeudessa.....	66
Asian käsittely hallinto-oikeudessa.....	98
HALLINTO – OIKEUDEN RATKAISU.....	104
Käsittelyratkaisut.....	104
Perustelut.....	104
Sovelletut oikeusohjeet.....	106
Pääasiantarkaus.....	106
Vaatimukset päätöksen kumoamisesta ja hakemuksen hylkäämisestä.....	106
Perustelut	107
Luvan myöntämisen edellytykset.....	107
Ehdottomat luvanmyöntämisestuet.....	107
Intressivertailu.....	107
Osittain hyväksytyt valitukset.....	109
Hallinto-oikeuden muuttamat ja lisäämät uudet lupamääräykset	109
Lupamääräys 1. Rakentamista koskevat lupamääräykset,	109
Lupamääräys 2. Padotus- ja juoksutusmääräykset.....	109
Lupamääräys 3. Maisemointityöt.....	109
Lupamääräys 5. Rantojen suojaaminen.....	109
Lupamääräys 6. Kulkuyhteyksien järjestäminen.....	110
Lupamääräys 7. Muut vahinkoja estävät toimenpiteet.....	110
Lupamääräys 8. Luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen.....	110
Lupamääräys 9. Kalataloudellisia vahinkoja estävät toimenpiteet ja kalatalousmaksu.....	110
Lupamääräys 10. Tarkkailu- ja raportointimääräykset.....	111
Lupamääräys 11 d. Säännöstelyä koskevien lupamääräysten tarkistaminen.....	111
Lupamääräyksessä 12 määrätty liitteestä 2.B ilmenevät korvaukset	111

Kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon korvaaminen (liite 2.D).....	113
Lupamääräykseen 12 lisätty liitteen 2 uusi kohta H.....	114
Perustelut lupamääräysten muuttamiselle.....	115
Rakentamista koskevat määräykset (lupamääräys 1).....	115
Padotus- ja juoksutusmääräykset (lupamääräys 2).....	116
Maisemointityöt (lupamääräys 3).....	116
Rantojen suojaaminen (lupamääräys 5).....	117
Maakulkuyhteydet (lupamääräys 6a).....	117
Veneenlaskupaikat (lupamääräys 6b).....	117
Kalatalousmaksun käyttösuunnitelman laatiminen (lupamääräys 9b).....	117
Rapuja ja ravustusta koskeva selvitysvelvoite (lupamääräys 9c).....	117
Tarkkailu- ja raportointimääräykset (lupamääräys 10).....	118
Lupamääräysten tarkistamisen määräaika (lupamääräys 11d).....	118
Korvaukset tonttialueista (lupamääräys 12).....	119
Kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon korvaaminen (lupamääräys 12).....	119
Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella (lupamääräys 12).....	119
Muut kiinteistökohtaiset muutokset.....	121
Hylätyt vaatimukset.....	121
Perustelut vaatimusten hylkäämiselle.....	123
Luvan saajan lunastusvaatimukset.....	123
Vahinkojen ja haittojen estämiseen sovellettava säännös.....	124
Kalatien rakentaminen.....	124
Luvan saajan vaatimukset juoksutusmääräysten muuttamisesta.....	125
Vaatimus tasaisesta juoksutuksesta viikonloppuisin 1.7.-31.8. (lupamääräys 2).....	125
Rannan suojaus ja maisemointi (lupamääräykset 3 ja 5).....	125
Vesijohdot ja jätevesien käsittely (lupamääräys 4).....	126
Kulkuyhteydet (lupamääräys 6).....	127
Syvyyskartta ja venereitin kunnossapito (lupamääräys 6).....	127
Maisema, koskiperinne ja perinnemaisema (lupamääräys 7).....	127
Suoja-aidan rakentaminen (lupamääräys 7).....	128
Istutusvelvoite (lupamääräys 9).....	128
Kalatalousmaksu (lupamääräys 9).....	129
Tarkkailu- ja raportointimääräykset (lupamääräys 10).....	129
Käyttöoikeus-, lunastus- ja vahingonkorvaukset (lupamääräys 12).....	129
Vesivoimakorvaus Korkalon osakaskunnalle (lupamääräys 12, liite 2A).....	129
Korvaukset kalastosta ja kalastuksesta (lupamääräys 12, liite 2 D).....	130
Virkistyskäyttöhaittakorvaus välillä Petäjaniemi-Olkkakoski.....	131
Korvaukset rapuvahingoista.....	131
Valittajakohtaiset ja kiinteistökohtaiset perustelut vaatimusten hyväksymiselle ja hylkäämiselle (valitusten numerojärjestys).....	132
Töidenaloittamislupa.....	157
Sovelletut oikeusohjeet.....	158
Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen.....	158
Julkipano.....	160
Päätöksestä ilmoittaminen.....	160
Muutoksenhaku.....	160

Muutoksenhakijat

1. Kemijoki Oy, Rovaniemi
2. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)/kalatalous
3. Samu Luiro, Rovaniemi
4. Timo Kurula, Rovaniemi
5. Riitta ja Tapani Pohjola, Rovaniemi
6. Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä, Rovaniemi
7. Aimo Vilmilä, Rovaniemi
8. Seija ja Raimo Mero, Rovaniemi
9. Jari Inkeröinen, Rovaniemi
10. Juha ja Tuulikki Elko, Rovaniemi
11. Antero Koivula, Lahti
12. Viirin Kyläyhdistys ry, Rovaniemi
13. Veijo Tennilä, Rovaniemi
14. Lauri Jokkala, Rovaniemi
15. Eero Svanberg, Rovaniemi
16. Eero Juhani Snellmanin kuolinpesän osakkaat Helena, Arto ja Martti Snellman, Satu-Maaria Snellman-Forsius, Helsinki sekä Pertti Snellman, Vaasa, yhdessä
17. Mikael von und zu Fraunberg, Kuopio ja Matti Karvo, Hellevi Karvo, Vesa Karvo, Elisa Soudunsaari, Aini Karvo, Auli Korva-Haavisto, Jouko Korva, Arja Honkanen, Jukka Honkanen, Juha Korva, Kalevi Haavisto, Risto Korva, Aarre Hyötylä, Eero Hyötylä, Rauni Korva-Hyötylä, Raakel Korva, Matti Korva, Erja Pankkonen, Kaisa Kallo, Mari Kallo ja Rauni Ylikörkkö, Rovaniemi sekä Kristian von und zu Fraunberg, Nokia, yhdessä
18. Mikael von und zu Fraunberg, Kuopio ja Kristian von und zu Fraunberg, Nokia, yhdessä
19. Juhani ja Erja Juuruspolvi, Rovaniemi
20. Vilho Strand, Rovaniemi
21. Yrjö ja Heli Koivula, Rovaniemi
22. Hely Kilpamäki, Rovaniemi
23. Alli ja Juha Ovaskainen, Rovaniemi
24. Kari Tennilä, Rovaniemi
25. Kari Suorsa, Rovaniemi
26. Matti Tapani Karvo ja Vesa Tapani Karvo, Rovaniemi
27. Valo Ylianttila, Rovaniemi
28. Heli Tuovinen, Rovaniemi ja Juha-Pentti Tuovinen, Helsinki
29. Merja Huhantti, Rovaniemi
30. Rauno Rantaniemi, Rovaniemi
31. Timo Aula, Rovaniemi
32. Heikki Vilmilä, Rovaniemi
33. Vuokko Ponto, Oulu
34. Rauni Korva-Hyötylä ja Aarre Hyötylä, Rovaniemi
35. Pekka Abrahamsson, Bolzano, Italia
36. Kaisa Karvo ja Jari Ranta, Rovaniemi
37. Keski-Kemijoen kalastusalue, Rovaniemi
38. Eino Anselmi Kaihuan kuolinpesä, Pentti ja Marjo Kaihua sekä Janne ja Niina Kaihua, Rovaniemi, yhdessä
39. Lapin luonnonsuojelupiiri ry, Rovaniemi

40. Marjatta, Kari ja Tanja Rautiainen, Rovaniemi sekä Matti Rautiainen, Sodankylä, yhdessä
41. Johanna Riska ja Irja Wendisch, Berliini, Saksa
42. Kare ja Jaana Koivisto, Rovaniemi
43. Korkalon osakaskunta, Rovaniemen osakaskunta ja Viirin osakaskunta, yhdessä
44. Marja Tuomanen, Rovaniemi
45. Kristiina ja Hannu Lehtinen, Rovaniemi sekä Samuli Kortelainen, Västerhanin, Ruotsi, yhdessä
46. Arja Salmi, Naantali
47. Liedakkalan osakaskunta/Matti Herva ja Sakari Kuusela
48. Auli Korva-Haavisto, Rovaniemi
49. Eino, Matti ja Toivo Hannila, Sinikka Nurmela, Nelli Perunka ja Eeva Suorsa, Rovaniemi, yhdessä
50. Paavo Inkeröisen kuolinpesän osakkaat Hannu Inkeröinen, Pentti Inkeröinen ja Sylvi Inkeröinen, Rovaniemi, Heikki Inkeröinen, Oulu, Paula Kallunki, Kalix, Ruotsi ja Helvi Eskola, Risögrund, Ruotsi, yhdessä

Luvan hakija

Kemijoki Oy

Päätös, johon on haettu muutosta

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 31.5.2011 Nro 32/11/2

Aluehallintovirasto on myöntänyt Kemijoki Oy:lle luvan Rovaniemen kaupungissa Sierilän voimalaitoksen rakentamiseen ja käyttämiseen sekä vesistön säännöstelyyn hakemukseen liitetyn suunnitelman ja siihen myöhemmin tehtyjen täydennysten ja muutosten mukaisesti siten muutettuna kuin lupamääräyksistä ilmenee.

Luvan saajalle on myönnetty poikkeus vesilain (264/1961) 1 luvun 17 a §:ssä tarkoitettujen luonnontilaisten lähteiden muuttamiskiellosta. Poikkeus koskee tilan Sieriharjula (698-409-7-50) alueella olevaa luonnontilaista lähdetä.

Luvan saajalle on päätöksestä ilmenevällä tavalla myönnetty pysyvä käyttöoikeus hankkeen toteuttamista varten tarvittavaan vesivoimaan siltä osin kuin vesivoiman omistusoikeus ei kuulu luvan saajalle ja muiden kuin luvan saajan omistuksessa oleviin veden alle jääviin maa-alueisiin sekä pysyvä tai työnaikainen käyttöoikeus hanketta varten tarvittaviin, muiden kuin luvan saajan omistuksessa oleviin maa- ja vesialueisiin.

Luvan saajalle on myönnetty oikeus lunastaa päätöksessä mainitut maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakenteet sekä koneet ja laitteet.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen siltä osin kuin luvan saaja oli hakenut oikeutta lunastaa veden alle jäävällä ja vettyvällä alueella olevat rakennukset, joiden osalta maanomistaja ei ollut esittänyt korvausvaatimusta.

Aluehallintovirasto on hylännyt töiden aloittamislupaa koskevan hakemuksen.

Luvan saajan on maksettava aluehallintoviraston päätöksen liitteen korvausluettelosta ilmenevät korvaukset eräille asianosaisille aiheutuneista kuluista. Muilta osin kulukorvausvaatimukset on hylätty.

Ennakoimattomien vahinkojen varalle on annettu ohjaus.

Lupamääräykset 1-12

1. Rakentamista koskevat lupamääräykset

a) Rakenteita koskevat määräykset

Sierilän voimalaitos on rakennettava hakemussuunnitelman liitteenä 2 olevan kartan nro R1-SRI-1001 M1 "Voimalaitosrakenteiden sijainti. Yleiskartta." MK 1:5 000 osoittamaan paikkaan.

Voimalaitos- ja säännöstelyrakenteet, joihin kuuluvat koneasema, tulva-aukot ja -kanava, maapadot 1–3, rantapadot 1–4 sekä voimalaitoksen ylä- ja alakanava, on tehtävä seuraavien piirustusten osoittamalla tavalla lukuun ottamatta piirustuksissa näkyvää, välittömästi alakanavan ylävirranpuolella olevaa ohjaussuistetta, joka on 24.6.2010 hakemuksen täydennyksessä poistettu suunnitelmasta:

- hakemussuunnitelman liitteenä 3 oleva piirustus nro R1-SRI-1002 M0 "Voimalaitoksen sijainti" MK 1:2 000,
- hakemussuunnitelman liitteenä 4 oleva piirustus nro R1-SRI-1003 M0 "Tulva-aukkojen sijainti" MK 1:2 000,
- hakemussuunnitelman liitteenä 5 oleva piirustus nro R43-SRI-1004 M0 "Koneasema ylävirran puolelta ja leikkaus" MK 1:500,
- hakemussuunnitelman liitteenä 6 oleva piirustus nro R43-SRI-1005 M0 "Tulva-aukot ylävirran puolelta ja leikkaus" MK 1:500,
- hakemussuunnitelman liitteenä 7 oleva piirustus nro R45-SRI-1006 M0 "Ylä- ja alakanava. Pituusleikkaus. Yleispiirustus." MK 1:1 000/1:200,
- hakemussuunnitelman liitteenä 8 oleva piirustus nro R45-SRI-1007 M0 "Ylä- ja alakanava. Tyypipoikkileikkaukset." 1:200,
- hakemussuunnitelman liitteenä 9 oleva piirustus nro R1-SRI-1008 M0 "Maaja rantapadot. Tyypipoikkileikkausten paikat. Yleiskartta." MK 1:5 000,
- hakemussuunnitelman liitteenä 10 oleva piirustus nro R43-SRI-1009 M0 "Maapato 1. Tyypipoikkileikkaus." MK 1:200,
- hakemussuunnitelman liitteenä 11 oleva piirustus nro R45-SRI-1010 M0 "Maapadot 2 ja 3. Tyypipoikkileikkaukset." MK 1:200,
- hakemussuunnitelman liitteenä 12 oleva piirustus nro R43-SRI-1011 M0 "Rantapato 1. Tyypipoikkileikkaukset." MK 1:200,
- hakemussuunnitelman liitteenä 13 oleva piirustus nro R45-SRI-1012 M0 "Rantapato 2. Tyypipoikkileikkaukset." MK 1:200,
- hakemussuunnitelman liitteenä 14 oleva piirustus nro R45-SRI-1013 M0 "Rantapato 3. Tyypipoikkileikkaukset." MK 1:200,
- hakemussuunnitelman liitteenä 15 oleva piirustus nro R44-SRI-1014 M0 "Rantapato 4. Tyypipoikkileikkaukset." MK 1:200.

Luvan saajalla on oikeus työpatojen 1 ja 4 väliaikaiseen sijoittamiseen vesialueelle 24.6.2010 päivätyn hakemuksen täydennyksen liitteenä 2 olevasta piirustuksesta nro R2 SRI 15049 "Työpatojen 1–4 sijainti ja pinta-alat. Kartta." MK 1:4 000 ilmenevällä tavalla sekä käyttöoikeusratkaisusta muutoin ilmenevästi. Työpadot on poistettava uoman luontaisen pohjan mukaisesti.

Luvan saajalla on oikeus tulvakanavan sekä yläkanavan ja alakanavan jatkeiden ruoppaamiseen vesialueella 24.6.2010 päivätyn hakemuksen täydennyksen liitteenä 5 olevasta piirustuksesta nro R2 SRI 15052 "Tulvakanava keskilinja. Ruopattava alue. Lunastettavaksi esitetty alue. Kartta." MK 1:2 000, liitteenä 6 olevasta piirustuksesta nro R2 SRI 15053 "Koneaseman keskilinja. Ruopattava alue. Vesialueella tehtävät kaivutyöt. Kartta." MK 1:2 000 ja liitteenä 7 olevasta piirustuksesta nro R2 SRI 15054 "Koneaseman keskilinja. Ruopattava alue. Vesialueella tehtävät kaivutyöt. Kartta." MK 1:2 000 ilmenevällä tavalla sekä käyttöoikeusratkaisusta muutoin ilmenevästi.

Voimalaitoksen vesitien yläpään on rakennettava välppärakenne.

Maa- ja rantapatojen harjalle on rakennettava huoltoajoneuvoilla kulkukelpoinen harja, jonka leveys on vähintään 4,0 m.

Rantapatoihin rajoittuvien asuttujen tilojen kohdalla padon maanpuoleinen luiska ja padon tausta-alue on viimeisteltävä ja maisemoitava pihapiiriin ja maisemaan soveltuvalla materiaalilla ja istutuksin. Yksityiskohtaisia maisemointisuunnitelmia laadittaessa luvan saajan tulee kuulla Lapin ELY-keskusta ja asianomaisten tilojen omistajia.

Rantapadon 2 taustalle on rakennettava Mukkaojan luonnonmukainen ohitusuoma rantapatoon 1 sijoitetun rummun kautta. Mukkaojan ohitusuoma on rakennettava hakemusasiakirjojen lisäselvityksen liitteen L4 "Mukkaojan luonnonmukainen ohitusuoma. Yleissuunnitelma. 24.4.2007" osoittamalla tavalla.

b) Ruoppaus- ja kaivumaiden läjittämistä koskevat määräykset

Ruoppaus- ja kaivumaat saadaan läjittää hakemussuunnitelman liitteenä 9 olevan piirustuksen nro R1-SRI-1008 M0 "Maa- ja rantapadot. Tyypipoikkileikkausten paikat. Yleiskartta" MK 1:5 000 osoittamille paikoille:

- Sieriniemen pääläjitysalueelle siten, että läjitysalue on korkeimmillaan enintään tasolla $N_{43} + 89,0$ m,
- kahdelle alakanavan varren läjitysalueelle siten, että virran suuntaan alakanavan vasemman puoleinen täyttö on korkeimmillaan enintään tasolla $N_{43} + 81,50$ m ja oikean puoleinen täyttö enintään tasolla $N_{43} + 84,50$ m ja
- Kemijoen katkaisevan padon maisemointitäytön yhteyteen siten, että täyttö on korkeimmillaan noin tasolla $N_{43} + 87,0$ m.

Ruoppaus- ja kaivumaita on mahdollisuuksien mukaan käytettävä maa- ja rantapatojen rakenteisiin.

Sieriniemen läjitysalueiden yksityiskohtaisia maisemointisuunnitelmia laadittaessa luvan saajan tulee kuulla Lapin ELY-keskusta ja lähiympäristössä

olevien tilojen omistajia. Suunnitelmat tulee laatia siten, että niissä otetaan huomioon hakemussuunnitelman liitteessä 29 "Sierilän voimalaitoshankkeen maisemasuunnitelma" esitetyt periaatteet. Läjitysalueita muotoiltaessa ja viimeisteltäessä tulee käyttää vaihtelevia pinnanmuotoja ja hyödyntää kasvukerroksena läjitysalueiden alle jäävien alueiden alkuperäistä tai vastaavaa pintamaata noin 10–20 cm:n kerroksena. Aluskasvillisuus ja puusto on palautettava kylvämällä ja istuttamalla. Läjitysalueiden täyttö, viimeistely ja maisemointi tulee toteuttaa vaiheittain ja siten ajoitettuna, että lähinnä asutusta ja tiestöä olevat alueet tehdään ensin.

c) Alueiden kuivatusta koskevat määräykset

Rantapadon 2 suotovedet ja taustan kuivatusvedet on johdettava Mukkaojan luonnonmukaiseen ohitusuomaan.

Huhdan tilan (698-401-56-37) pihapiirin alueella rantapadon 2 taustan kuivatusvedet on johdettava pois pintavaluntana tai salaojalla kaivamatta alueelle avo-ojaa.

Rantapadon 3 taustan salaoja saadaan sijoittaa 26.4.2010 päivätyn hakemuksen täydennyksen liitteenä olevan piirustuksen nro R43 SRI 15043 "Rantapato 3. Taustan salaojitus. Salaojalinjat tiloilla 30:7, 67:2, 67:3, 67:13, 67:12, 67:10, 67:9 ja 67:8. Sijaintikartta." MK 1: 2 000 osoittamalla tavalla kuitenkin siten, että salaoja on pyrittävä sijoittamaan mahdollisimman lähelle tilojen rajalinjoja.

Salaojan rakentamistöissä on käytettävä tarkoitukseen soveltuvaa ja kooltaan mahdollisimman kevyttä työkonetta. Töiden aloittamisesta on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava kirjallisesti tilojen omistajille ja työt on tehtävä mahdollisimman vähän häiriötä aiheuttaen. Muutoin töiden suorittamisessa on noudatettava, mitä jäljempänä määrätään työn suorittamisesta ja työnaikaisten haittojen minimoimisesta.

Muilta osin rantapatojen 3 ja 4 suotovedet sekä taustan kuivatusvedet on johdettava asianmukaisesti maa- ja vesialueiden omistajien hyväksymällä tavalla kuivatusojien kautta Majavaojaan.

d) Rakentamisaika

Rakennustyöhön on ryhdyttävä viimeistään neljän vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta uhalla, että lupa on muutoin katsottava rauenneeksi. Lupapäätöksessä tarkoitetut työt on tehtävä kymmenen vuoden kuluessa lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Vahinkoja ja haittoja estävät ja vähentävät toimenpiteet on tehtävä ennen vedenkorkeuden nostamista, ellei jäljempänä ole toisin määrätty.

e) Työn suorittaminen ja työnaikaisten haittojen minimointi

Lupapäätöksessä tarkoitetut työt on tehtävä niin, ettei niistä aiheudu sellaista vahingollista seurausta, joka kohtuullisin kustannuksin on vältettävissä. Työn suorittamisesta mahdollisesti aiheutuva välittömästi ilmenevä vahinko on luvan saajan viipymättä korvattava vahingonkäräjälle.

Työpatojen rakentaminen ja poistaminen, ala- ja yläkanavan sekä tulvakanavan ruoppaus, maa- ja rantapatojen rakentamiset, Mukkaojan ohitusuoman rakentaminen, maisemointityöt ja rannansuojaukset on suoritettava sellaisena ajankohtana ja siten, että veden samentumisesta talousveden saannille, rannan ja vesialueen käytölle, kalastolle ja kalastukselle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Tulvakanavan, yläkanavan ja alakanavan ruoppaus sekä työpatojen rakentaminen ja poistaminen on kukin tehtävä vesitilanteen salliessa mahdollisimman yhtäjaksoisesti ja olennaisilta osin 24.6.2010 päivätyssä hakemuksen täydennyksessä esitetyn mukaisesti. Luvan saajan on töitä suoritettaessa huolehdittava siitä, ettei työalueella olevia toisten omistamia rakenteita ja laitteita vahingoiteta eikä niiden käyttöä vaikeuteta.

Ennen vedenkorkeuden nostoa on veden alle jääviltä, rantapatojen ja teiden rakentamista, ojien kaivamista ja kaivumaiden läjittämistä ja rannan vahvistamista tai suojaamista varten tarvittavilta maa-alueilta puusto ja pensaat raivattava siten, että puusto katkaistaan juuren niskasta. Veden alle jäävät alueet on puhdistettava huolellisesti rakennuksista, rakennelmista, puista, risuista sekä muista esineistä, jotka ovat vaarassa liikkua veden mukana tai olla haitaksi vesi- ja jääliikenteelle, kalastukselle tai muulle vesialueen käytölle

Luvan saajan on purettava toisen omistamalla maa-alueella olevat lunastettavaksi määrätyt rakennukset ja siirrettävä niiden purkuosat luvan saajan hallinnassa olevalle maa-alueelle, ellei maanomistajan kanssa toisin sovita. Purkutyön aloittamisesta on hyvissä ajoin ennen työn aloittamista ilmoitettava kirjallisesti maa-alueen tai rakennuksen omistajalle.

Rakennuspaikan tai talouskeskuksen piha- ja puutarha-alueella sekä lähivirkistysalueella tulevaa ranta-aluetta muotoiltaessa, suojattaessa tai vahvistettaessa pensaat saadaan poistaa ja puustoa harventaa maanomistajan hyväksymällä tavalla siten, että maisemaa elävöittävät puut ja pensaat säilytetään. Hyötypuut on karsittava, katkottava kaupallisiin pituuksiin ja vietävä maanomistajan osoittamaan paikkaan ja risut on poltettava tai vietävä pois, ellei asiasta maanomistajan kanssa toisin sovita.

Työskentelyalueella olevien teiden työnaikaiseen käyttämiseen on saatava tien omistajien suostumus. Mikäli asiasta ei päästä yksimielisyyteen, luvan saajan on meneteltävä yksityistielaisissa säädetyllä tavalla.

Luvan saaja on vastattava siitä, että hankkeen toteutuksen vuoksi tarpeelliset sähkö- ja televerkoston muutostyöt toteutetaan Kemijoki Oy:n ja Sonera Carrier Networks Oy:n kanssa 24.11.2005 tehdyn sopimuksen mukaisesti sekä Kemijoki Oy:n ja Rovakaira Oy:n kanssa 23.11.2005 tehdyn sopimuksen mukaisesti ennen vedenkorkeuden nostamista. Sopimuksissa mainituille toimenpiteille on tarvittaessa haettava vesilain mukaiset luvat. Sähkö- ja televerkoston ilmajohtojen muutostöissä on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon maisemalliset näkökohdat. Ojien kaivu maahan kaivettujen johtojen kohdalla on tehtävä riittävää varovaisuutta noudattaen niin, etteivät johdot vaurioidu. Mikäli johdot eivät ole riittävän syvällä, on luvan saajan niitä jatkettava ja kaivettava ne syvemmälle johdon omistajan antamien ohjeiden mukaisesti.

Luvan saajan on sovittava rakennusaikaisista haitoista ja vahingoista

viivyttelämästä. Mikäli asiasta ei päästä yksimielisyyteen, tulee luvan saajan saattaa asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

f) Viimeistelytyöt

Töiden päätyttyä on rakennuspaikoilta ja niiden ympäristöstä rakennusjätteet poistettava, maansiirroista syntyneet maa- ja kivikasat, rannan muotoilu- ja täyttöalueet sekä erilaiset kaivannot ja niiden luiskat tarpeen mukaan loivennettava ja tasoitettava sekä rakennuspaikat ympäristöineen on muutoinkin siistittävä työn jäljiltä ja maisemoitava esimerkiksi nurmettamalla tai istuttamalla puita ja pensaita tai muutoin sopeuttamalla ympäristöön, mikäli asiasta ei maanomistajan kanssa toisin sovita.

g) Kunnossapitomääräykset

Lupapäätöksessä tehtäväksi määrätyt voimalaitosrakenteet, maa- ja rantapatorakenteet ja niihin liittyvät salaojarakenteet, pumppaamot, huoltotiet, Mukkaajan luonnonmukainen uoma, avo- ja putkiojat, rannansuojaukset, maisemoinnit vesialueella, venevalkamat sekä muut luvan saajan rakennettavaksi määrätyt rakennelmat ja laitteet on luvan saajan pidettävä asianmukaisessa kunnossa lukuun ottamatta niitä rakenteita ja laitteita, joiden kunnossapidosta on jäljempänä lupamääräyksissä erikseen määrätty.

h) Aloittamis- ja valmistumisilmoitus

Luvan saajan on hyvissä ajoin ennakolta ilmoitettava rakennustöiden aloittamisesta Lapin ELY-keskukselle, Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja vesialueisiin vaikuttavien rakennustöiden aloittamisesta lisäksi hankkeen vaikutusalueella toimiville osakaskunnille sekä Metsähallitukselle.

Padotusalueen raivaus- ja puhdistustöiden valmistumisesta on hyvissä ajoin ennen vedenkorkeuden noston aloittamista ilmoitettava Lapin ELY-keskukselle.

Vedenkorkeuden noston aloittamisesta ja aikataulusta on hyvissä ajoin ilmoitettava Lapin ELY-keskukselle, Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, hankkeen vaikutusalueella toimiville osakaskunnille ja Metsähallitukselle sekä julkaistava kuulutus Rovaniemen kaupungin alueen laajalevikkisimmässä sanomalehdessä.

Kaikkien töiden ja toimenpiteiden valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle, Lapin ELY-keskukselle ja Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle 60 päivän kuluessa töiden päättymisestä lukien.

2. Padotus- ja juoksutusmääräykset

Vedenkorkeus voimalaitospadolla saadaan nostaa niin, ettei se tuulista tai muista tilapäisistä, luvan saajasta riippumattomista tekijöistä johtuvia, lyhytaikaisia poikkeamia lukuun ottamatta ylitä korkeutta $N_{43} + 82,00$ m. Vedenkorkeuden alarajana voimalaitospadolla on $N_{43} + 81,40$ m lukuun ottamatta 1.11.–20.4., jolloin alarajana on $N_{43} + 81,20$ m. Poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa se

voimalaitoksen kiireellistä korjaus- ja huoltotyötä varten on välttämätöntä, saadaan vedenkorkeus laskea lyhytaikaisesti alarajan alapuolelle.

Luvan saajan on tehtävä ilmoitus padotusrajojen ylityksestä ja alituksesta viivytyksettä Lapin ELY-keskukselle sekä tehtävä kussakin tapauksessa erikseen selvitys ylärajan ylityksen ja alarajan alituksen syistä, suuruudesta ja kestosta.

Voimalaitoksen rakennusvirtaama on 650 m³/s.

Voimalaitoksen juoksutusta voidaan tehon tarpeen vaihtelujen mukaan muuttaa kuitenkin niin, että vuorokautinen vedenkorkeusvaihtelu Kemijoessa Raudanjokisuun asteikolla saa olla enintään 0,8 m. Juoksutusten muutokset on tehtävä niin, ettei muutoksista aiheudu kenellekään vältettävissä olevaa vahinkoa ja haittaa.

Sierilän voimalaitoksen juoksutuksen on oltava 1.6.–30.9. vähintään 40 m³/s ja muuna aikana vähintään 20 m³/s lukuun ottamatta juoksutukseen vaikuttavien häiriöiden aiheuttamia lyhytaikaisia poikkeamia. Viikonloppuisin, kun Kemijärven edellisen vuorokauden tulovirtaama alittaa arvon 300 m³/s, ei voimalaitoksen juoksutuksen kolmen tunnin keskiarvo saa ylittää arvoa 500 m³/s.

Jäätymisvaiheessa voimalaitoksen juoksutusta on säädettävä jokijäämallia hyväksi käyttäen mahdollisuuksien mukaan niin, että olosuhteet jääkannen muodostumiselle syntyvät. Jäätymisvaiheen jälkeen virtaamaa on pyrittävä muuttamaan tasaisesti ja hitaasti siten, että muodostunut jääkansi ei rikkoontuisi.

3. Maisemointityöt

Maisemointityöt on tehtävä hakemuksen liitteenä 29 olevan Sierilän voimalaitoksen maisemasuunnitelman osoittamien periaatteiden mukaisesti sekä katselmustoimituksen toimitusmiehille 16.11.2007 täydennyksenä toimitettujen piirustusten nrot R34 SRI 1041/1-2 M1 "Rannansuojaus- ja maisemointikohdesuunnitelma. Kartat 1 ja 2." MK 1:20 000 esittämien maisemointikohteiden M1–12 ja 17–20 mukaisesti lukuun ottamatta tilan Uusikörkkö (698-401-56-35) aluetta ja R1 SRI 15037 M1 "Toimenpidesuunnitelma. Kartta" MK 1:20 000 esittämien maisemointikohteiden M13–16 mukaisesti sekä jäljempänä esitetysti tarkennettuna tai muutettuna:

–Luvan saajaa ei velvoiteta tekemään maisemointia maisemointikohteessa M11 tilan Ahopallari (698-401-52-28) kohdalla, vaan luvan saaja velvoitetaan huolehtimaan veden alle jäävän törmän mataloittamisesta maanomistajan kanssa sovittavalla tavalla.

–Luvan saaja velvoitetaan tekemään maisemointitöitä kohteessa M15 myös tilojen Tuominiemi (698-401-53-125) ja Rinnekarvo (698-401-53-254) edustan vesialueella.

–Luvan saaja velvoitetaan ruoppaamaan ja maisemoimaan tilan Koivula (698-401-58-8) saareksi muodostuvan alueen ja mantereen välille syntyvää vesialuetta veden vaihtumisen turvaamiseksi.

–Luvan saajan on maisemoitava tilojen Ylihuhta (698-401-56-38) ja Alakoivula (698-401-58-7) alueella olevaa kurua (maisemointikohde M19)

aluehallintovirastoon selityksen täydennyksenä 19.1.2011 toimitetun suunnitelmapiiirustuksen nro R33 SRI 15064 "Alakoivula ja Ylihuhta. Maisemointi. Peltojen korotus. Maisemointi. Leikkaukset." MK 1:2 000 ja 1:200/1:100 mukaisesti. Siltä osin kuin pelto korotetaan vettymisrajan yläpuolelle, luvan saaja ei ole velvollinen suorittamaan alueesta korvausta.

- Luvan saajan tulee muotoilla tilan Kemijoen kartano (698-402-55-2) laidunpeltoaluetta maisemointityön yhteydessä siten, että lähilaidunalue ei vähene.
- Luvan saajan tulee maisemoida tilan Rinne (698-409-28-44) ranta-aluetta ja rakentaa rantaan venevalkama ja sinne johtava veneväylä, kun alue on otettu rakentamalla erityiseen käyttöön.
- Luvan saajan tulee tehdä maisemointitoimenpiteitä tilan Olkkarinne (698-409-9-200) veden alle jäävällä ja vettyvällä alueella ja korotettava vettyvä kuvio numero 5 (0,091 ha) vähintään korkeuteen $N_{43} + 83,40$ m.

Rannan ja vesialueen maisemointia tai siihen liittyvää toimenpidettä koskevaa yksityiskohtaista suunnitelmaa laadittaessa ja hanketta toteutettaessa luvan saajan tulee kuulla tilan omistajaa tai haltijaa. Tilan omistaja voi kieltää maisemoinnin toteuttamisen.

Maisemoinnin yhteyteen luvan saajan tulee rakentaa kullekin rakentamalla erityiseen käyttöön otetulle rantatilalle omistajan osoittamaan paikkaan asianmukainen, kiviaineksella tai vastaavalla, ei kuitenkaan louheella, suojattu talouskeskuskohtainen venevalkama sekä ruopata tarvittaessa sinne johtava veneväylä. Venevalkaman tulee olla toimiva veneiden pitoon kaikilla vedenkorkeuksilla.

Luvan saajan on siirrettävä rakennettu laituri tai rakennettava entisen veroinen laituri omistajan osoittamaan paikkaan.

Vettyvien alueiden puuston ja pensaiden raivaukset on toteutettava ennen vedenkorkeuden nostoa. Muut maisemointityöt, joita ovat muun muassa matalien veden alle jäävien alueiden selkeyttäminen kaivamalla sekä vettyvien alueiden pintamaiden kuorinta, rannan korotus ja maastonmuotoilu sekä istutukset, on toteutettava viimeistään yhden vuoden kuluessa vedenkorkeuden nostamisesta lukien.

Vesialueelle määrätyn maisemoinnin, venevalkaman ja venevalkamasta joelle johtavan veneväylän kunnossapito kuuluu luvan saajalle.

Mikäli maisemointitarpeesta tai -tavasta taikka maisemoinnin toteutuksesta tai venevalkaman ja sinne johtavan veneväylän rakentamisesta, rakennetun laiturin siirtämisestä tai entisen veroinen rakentamisesta ei päästä luvan saajan ja maanomistajien kesken yksimielisyyteen, on luvan saajan saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

4. Vedenhankinnalle ja jätevesien käsittelylle aiheutuvan vahingon korvaaminen tai estäminen toimenpitein

Luvan saajan on vastattava siitä, että padotusaltaan alle jäävien vesijohtolinjojen siirrot toteutetaan Rovaniemen kaupungin, Napapiirin Vesi Oy:n ja Kemijoki Oy:n 25.4.2005 tekemän sopimuksen mukaisesti, kuitenkin ennen

vedenkorkeuden nostamista. Sopimuksessa mainituille toimenpiteille on tarvittaessa haettava vesilain mukaiset luvat.

Luvan saajan on järjestettävä tilan Törmävilmilä (698-409-61-53) padotusaltaan alle jäävän vesijohtolinjan siirto tarvittavilta osin ja toimenpitein turvattava vapaa-ajanasunnon ja rantasaunan välillä olevan tyhjennyskaivon toimivuus. Luvan saajan tulee hakea vesijohtolinjan muutoksen osalta talousveden johtamista koskevan rasitteen muuttamista maanmittaustoimistolta ennen vesijohtolinjan muuttamista.

Luvan saajan on kustannuksellaan (mukaan lukien liittymismaksut) liitettävä ennen vedenkorkeuden nostoa tilan Koivula (698-401-58-8) saareksi muodostuvan vapaa-ajanasunnon palsta ja tila Honkaranta (698-409-28-8) yleiseen vesijohtoverkoston sekä tila Ylipoikela (698-409-7-42) sen jälkeen, kun se on rakentamalla otettu uudestaan erityiseen käyttöön. Tilojen omistajat vastaavat käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.

Mikäli jäljempänä tarkkailumääräyksen g) mukaisessa tarkkailussa tai muutoin havaitaan, että Sierilän voimalaitoksen vedenkorkeuden noston seurauksena veden saanti kaivosta, lähteestä tai muusta vedenotto paikasta estyy tai huomattavasti vaikeutuu tai veden laatu käy talousvedeksi soveltumattomaksi, luvan saajan on, ellei asiasta toisin sovita, viipymättä ryhdyttävä vesilain (264/1961) 11 luvun 12 §:ssä säädettyihin toimenpiteisiin. Mikäli toimenpiteistä tai korvauksista ei päästä sopimukseen, on luvan saajan saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Ennen vedenkorkeuden nostoa on luvan saajan asianomaisen tilan omistajan tai haltijan ja Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla huolehdittava siitä, ettei vedenkorkeuden noston seurauksena viemärin, jäteveden puhdistuslaitteen tai imeytyskentän toiminta huonone seuraavilla tiloilla:

- Törmälä (698-401-30-7)
- Ylikörkkö (698-401-56-9)
- Alakoivula (698-401-58-7)
- Koivula (698-401-58-8) asumisjätevesien, maitohuoneen pesuvesien käsittely ja lietesäiliön toiminta
- Ketunleipä (698-401-67-9)
- Kuusenlahti (698-401-67-10)
- Tikkasenkari (698-401-233-0) umpisäiliön rakentaminen
- Alaniemi, vuokratontti (698-402-74-7)
- Vuoparanta (698-402-395-1)
- Jokiväylä (698-409-9-162)
- Pikkuviiri (698-409-15-6)
- Honkaranta (698-409-28-8)
- Kumpukörkkö (698-409-38-42) maitohuoneen viemäröinti ja imeytyskenttä.

Tilan Myllyniemi (698-401-53-210) jätevedet saadaan johtaa luvan saajan omistamalla Kansanniemen tilalla (698-401-56-7) olevalle Myllyniemen tilaa varten rakennetulle imeytyskentälle. Luvan saajan tulee hakea imeytyskenttää ja sille johtavaa kulkuoikeutta koskevan rasitteen perustamista maanmittaustoimistolta ja maksaa siitä aiheutuvat kulut.

Mikäli tarkkailumääräyksen g) mukaisessa tarkkailussa tai muutoin havaitaan, että vedenkorkeuden noston seurauksena viemärin, puhdistuslaitteen tai imeytyskentän toiminta estyy tai vaikeutuu, luvan saajan on, ellei asiasta toisin sovita, korjattava viipymättä epäkuntoiseksi tulevat viemäröintijärjestelmät rakentamalla Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla tiloille uudet vähintään samantasoiset järjestelmät kuin tiloilla on lupapäätöksen antoajankohtana.

Jätevesijärjestelmiä uusittaessa tulee pyrkiä järjestelmiin, joiden puhdistusteho ja toimivuus ovat asianmukaiset ja joiden käyttö- ja kunnossapitokustannukset eivät huomattavasti nouse aiemmista.

Uusittujen jätevesijärjestelmien käyttö- ja kunnossapitokustannuksista vastaa tilan omistaja tai haltija.

Mikäli edellä tässä lupamääräyksessä mainituista toimenpiteistä ei päästä yksimielisyyteen, on luvan saajan saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

5. Rantojen suojaaminen

Luvan saajan tulee hakemuksen liitteenä 29 olevan suunnitelman "Sierilän voimalaitoksen maisemasuunnitelma" periaatteita noudattaen ja hakemussuunnitelmasta muutoin ilmenevällä tavalla toteuttaa

a. rannansuojaukset ja rannansuojausten kunnostukset, jotka on esitetty hakijan toimitusinsinöörille 16.11.2007 toimittamissa seuraavissa suunnitelma-asiakirjoissa:

- R34 SRI 1041/1-2 M1. "Voimalaitoksen yläpuolinen alue. Rannansuojaus- ja maisemointikohdesuunnitelma. Kartta 1 ja 2." MK 1:20 000. Rannansuojauskohteet 1–24, 42–50, 53–54 ja
- R1 SRI 15037 M1 "Voimalaitoksen alapuolinen alue. Toimenpidesuunnitelma. Kartta." MK 1:20 000. Rannansuojauskohteet 25–41 ja 51–52 sekä rannansuojauksen kunnostukset Rk1–3.

Tilan Tukikohta (698-401-3-13) rannansuojaus on tehtävä luvan saajan 12.8.2009 aluehallintoviraston tarkastuksella jättämien piirustusten "Maisemointi. Asemakuva. Luonnos." MK 1:500 ja "Maisemointi. Leikkaukset A-A, B-B ja C-C. Luonnos." MK 1:100 osoittamalla tai muutoin maanomistajan hyväksymällä tavalla. Suojatun rannan yhteyteen on kunnostettava uimaranta.

Tilan Tervakari (698-402-1-50) rannansuojaukseen R44 on käytettävä mahdollisuuksien mukaan lähialueelta saatavia kiviä ottaen kuitenkin huomioon joen pohjan syöpymisvaara.

Luvan saajan on korotettava rannansuojauksen R43 yhteydessä tilan Kivelä (698-402-37-7) Kemijoen pohjoisrannalla sijaitsevan palstan vettyvä kuvio numero 12 (0,080 ha) vähintään vettymisrajalle ja rakennettava rantaan venevalkama.

b. seuraavien rakentamalla erityiseen käyttöön otettujen ja otettavien tilojen

ranta-alueen suojaus:

- Ahopallari (698-401-52-28) koko rannan pituudelta
- Koivula (698-401-58-8) saareksi muodostuvalla alueella olevan lomarakennuksen ranta saaren pohjoispuolelta
- DJ Juke (698-401-59-123) sen jälkeen, kun tila on otettu rakentamalla erityiseen käyttöön
- Kraatari (698-401-64-36) koko rannan pituudelta
- Suonvieri (698-401-241-3) sen jälkeen, kun tila on otettu rakentamalla erityiseen käyttöön
- Rinne (698-402-1-7) koko rantaviivan pituudelta
- Kangasviiri (698-402-2-59) Viirinkylän palsta ja Tennilän palsta
- Koskiviiri (698-402-2-156) Tennilän palsta
- Tennilä (698-402-2-158) Viirinkylän palsta
- Koivuniemi (698-402-3-27) ja Koivula (698-402-3-42) rajan tuntumassa olevan ojan suu. Ojan suuhun on rakennettava venevalkama
- Nulkki (698-402-74-6)
- Jokiranta (698-402-132-21) koko rantaviivan pituudelta sekä siitä välittömästi alavirtaan Joki-Mäkelän (698-402-132-19) ranta 30 metrin pituudelta
- Ala-Vilmilä (698-402-181-6)
- Vaveniemi (698-409-4-120) rannansuojauksen yhteydessä rantaan tulee muotoilla nykyisenkaltainen niemi
- Alatalo (698-409-4-205) ranta päärakennuksen kohdalta
- Ylipoikela (698-409-7-42) sen jälkeen, kun tila on otettu uudelleen rakentamalla erityiseen käyttöön
- Koivisto (698-409-28-20)
- Kesäkumpu (698-409-28-24)
- Kumpukörkkö (698-409-28-42) muodostuvan saaren ylävirranpuoleinen pää sekä valtaväylän puoleinen ranta koko saaren matkalta alapäähän saakka
- Rinne (698-409-28-44) sen jälkeen, kun tila on otettu rakentamalla erityiseen käyttöön.

Rannat on muuallakin Sierilän voimalaitoksen padotusalueella ja voimalaitoksen alapuolisella vaikutusalueella suojattava niiden tilojen kohdalla, jotka on ennen tämän lupapäätöksen antamista otettu rakentamalla erityiseen käyttöön tai jotka on päätöksenantohetkellä voimassa olevassa yleiskaavassa varattu edellä sanottuun tarkoitukseen. Myös sellaisten jo rakennettujen tilojen, joiden nykyiset asuinrakennukset puretaan niiden jäädessä veden alle, mutta joiden kuivaksi jäävä alue on mahdollista ottaa rakentamalla uudelleen erityiseen käyttöön, ranta on suojattava. Edellä sanottu rannansuojausvelvoite koskee myös toimenpidesuunnitelmissa esitettyjen maisemointikohteiden alueella rakentamalla erityiseen käyttöön otettuja tiloja.

Lisäksi kaikkien aiemmin tehtyjen rannansuojausten kunto on tarkastettava ja ne on tarvittaessa kunnostettava myös niissä kohteissa, jotka eivät kuulu edellä toimenpidesuunnitelmissa esitettyihin rannansuojauksen kunnostuskohteisiin.

Kaikki edellä tässä lupamääräyksessä määrätyt rannansuojaukset on tehtävä ennen vedenkorkeuden nostamista. Kuitenkin myöhemmin uudelleen rakentamalla erityiseen käyttöön otettavien tai yleiskaavassa edellä sanottuun tarkoitukseen varattujen tilojen rannansuojausvelvoite alkaa sen jälkeen, kun alue on rakentamalla otettu erityiseen käyttöön. Mikäli maanomistaja ei halua

rantaa suojattavan ennen vedenkorkeuden nostamista, on mahdollista rannanvyörymistä tarkkailtava ja tarkkailun perusteella ranta on tarvittaessa myöhemmin suojattava tai maanomistajan vaatimuksesta vahinko on korvattava rahalla. Vaihtoehtoisesti maanomistaja ja luvan saaja voivat ennen vedenkorkeuden nostamista tai sen jälkeen rannan suojaamisen sijasta sopia asiasta kertakaikkisella rahakorvauksella.

Tilakohtainen rannansuojaus on tehtävä yhteensä vähintään 100 metrin matkalta tai koko pituudeltaan, jos rantaviiva on tätä lyhyempi, ellei edellä ole muutoin määrätty.

Jyrkkien ja korkeiden rantatörmien kohdalla rannansuojaus on tehtävä tilakohtaisesti siten, että muodostuu riittävä rannan virkistyskäyttöön soveltuva rantatasanne.

Rannansuojauksen yhteyteen luvan saajan tulee rakentaa asianmukainen oma venevalkama jokaisen talouskeskuksen käyttöön omistajan tai vuokramiehen osoittamaan paikkaan. Venevalkaman tulee olla toimiva veneiden pitoon kaikilla vedenkorkeuksilla. Venevalkamasta tulee tarvittaessa tehdä riittävän syvä veneväylä joelle.

Luvan saajan on siirrettävä rakennettu laituri tai rakennettava entisen veroinen laituri omistajan osoittamaan paikkaan.

Rannansuojaus on tehtävä riittävän lujaksi, tarkoitustaan vastaavaksi ja sellaiseksi, ettei sen seurauksena aiheudu vahinkoa tai haittaa rannan omistajalle eikä rantojen ulkonäköä turmella enempää kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä. Suojaukseen on käytettävä tarkoitukseen soveltuvaa kiviainesta, ei kuitenkaan louhetta.

Rannan suojaamista, venevalkamaa, veneväylää ja laituria koskevaa suunnitelmaa laadittaessa ja hanketta toteutettaessa luvan saajan tulee kuulla tilan omistajaa tai haltijaa.

Rannansuojauksen, venevalkaman ja venevalkamasta joelle johtavan veneväylän kunnossapito kuuluu luvan saajalle.

Mikäli luvan saajalla ei ole edellä tarkoitettua rannan suojaamisvelvollisuutta, saadaan ranta jättää suojaamatta. Tällöin luvan saajan on rahalla korvattava tarkkailumääräyksen kohdan h) mukaisessa tarkkailussa tai muutoin muuallakin havaittu Sierilän voimalaitoksen käytöstä aiheutunut vahinko asianomaiselle maanomistajalle. Vaihtoehtoisesti maanomistaja ja luvan saaja voivat ennen vedenkorkeuden nostamista tai sen jälkeen rannan suojaamisen sijasta sopia asiasta kertakaikkisella rahakorvauksella.

Mikäli rannansuojauksen tarpeesta, tavasta tai paikasta, venevalkaman ja sinne johtavan veneväylän rakentamisesta, rakennetun laiturin siirtämisestä tai entisenveroisen rakentamisesta tai rannan käytölle mahdollisesti aiheutuvan vahingon tai haitan toimenpitein estämisestä tai korvaamisesta taikka rannan vyörymisestä aiheutuvan vahingon korvaamisesta ei päästä yksimielisyyteen, luvan saajan on saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

6. Kulkuyhteyksien järjestäminen

a) Maakulkuyhteydet

Luvan saajan on vastattava siitä, että luvan saajan ja Lapin tiepiirin (nykyisin Lapin ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualue) kanssa 5.12.2005 päivätyssä sopimuksessa mainitut toimenpiteet ja maksuvelvoitteet toteutetaan ennen vedenkorkeuden nostamista. Sopimuksessa mainituille toimenpiteille on tarvittaessa haettava vesilain mukaiset luvat.

Luvan saajan on hyvissä ajoin ennen vedenkorkeuden nostamista tehtävä seuraavat toimenpiteet:

- Puusepäntien korvaava tie
- A.Vilmilän mökkitien korotus
- Koskensaarentien korotus
- Salon maisematien (mökkitien) korotus
- Koskenalustan yksityistien korotus
- Huhtasaarentien korotus ja vähintään 1,5 m halkaisijaltaan oleva rumpu, jonka molemmat päät on suojattava tarvittavassa määrin kiviverhouksella
- Juomujoentien korotus
- Lapinsuvannontien korotus
- Huhdan tilan (698-401-56-37) tien korotus

Luvan saajan on järjestettävä vähintään entisenveroinen tie seuraaville tiloille:

- Leppälä (698-401-26-386)
- Kuusiharju (698-401-56-30)
- Jokikumpu (698-401-56-32)
- Huhta (698-401-56-37) kulkuyhteys rantaan
- Koivula (698-401-58-8) saarella sijaitsevaan lomarakennukseen ja tiehen vähintään halkaisijaltaan 1,0 m oleva rumpu
- Koivula (698-401-58-8) karjan ylikulkusilta tai tieyhteys notkelman yli
- Hiekkaranta (698-401-188-2)
- Kangasviiri (698-402-2-59) Viirinkylän palstalle
- Keskiviiri (698-402-2-159) Laurinsaaren palstalle
- Heimola (698-402-2-171) ja Saarenokka (698-402-2-190) maisemointikohteen M3 maisemointitöiden yhteydessä saareksi muodostuvalle alueelle
- Rauhala (698-402-54-3) saareksi muodostuvaan rantakaistaan
- Jokiranta (698-402-132-21) ja Joki-Mäkelä (698-402-132-19) saareksi muodostuvalle alueelle
- Honkaranta (698-409-28-8) kuvioiden 4–7 kohdalle
- Kumpukörkkö (698-409-28-42) ja Kesäkumpu (698-409-28-24) saareksi muodostuvalle alueelle sekä tilan Kumpukörkkö Suvannon tilaan rajoittuvalle metsäkuviolle
- Kurula (698-409-28-43) ja Rinne (698-409-28-44)
- Mäkirinne (698-409-28-51) Mustajängän ja Kemijoen väliselle palstalle
- Kari (698-409-29-9) Sieriniemen läjitysalueen ohi
- Rantalehto (698-409-83-46) tilan rannanpuoleiseen osaan.

Luvan saajan tulee järjestää kohtuulliset vaatimukset täyttävä kulkuyhteys myös muille Mustajängän taakse jääville palstoille ja muualla, missä aiheutuu yleisen

tai yksityisen kulkuyhteyden katkeaminen tai huomattava vaikeutuminen.

Edellä tämän lupamääräyksen kappaleissa 2–4 mainittujen teiden, siltojen, rumpujen ja muiden rakennelmien kunnossapito kuuluu niiden käyttäjille.

b) Veneenlaskupaikat ja venevalkamat

Luvan saajan on rakennettava katselmustoimituksen toimitusmiehille täydennyksenä 16.11.2007 toimitetuissa piirustuksissa nrot R34 SRI 1041/1-2 M1 "Rannansuojaus- ja maisemointikohdesuunnitelma. Kartta 1 ja 2." MK 1:20 000 esitetyt veneenlaskupaikat V1-V11, lukuun ottamatta veneenlaskupaikkaa V9, noudattaen hakemuksen liitteessä 29 "Sierilän voimalaitoshankkeen maisemasuunnitelma" Viirinkylän veneenlaskupaikan osalta esitetyt periaatteita.

Veneenlaskupaikoille on rakennettava betonirakenteinen veneenlaskuluiska, venevalkama riittävän monelle veneelle ja yhteinen uimaranta asianmukaisine varusteineen. Viirinkylän veneenlaskupaikalla on laajennettava venevalkamaa. Veneenlaskuluiskan ja venevalkaman tulee olla toimiva veneiden laskuun ja pitoon kaikilla vedenkorkeuksilla. Venevalkamasta tulee tarvittaessa tehdä riittävän syvä veneväylä joelle. Opastus veneenlaskupaikoille joelta ja maalta on toteutettava yleisesti käytettävillä opasteilla.

Luvan saajan on rakennettava seuraavat venevalkamat:

- Poikkilomaan yhteinen venevalkama ja uimaranta asianmukaisine varusteineen
- Myllyniemi (698-401-53-210) asianmukainen, mahdollisimman lähellä tilaa oleva venevalkama luvan saajan omistamalle tilalle Kansanniemi (698-401-56-7) ja kulkuyhteys sinne tarkoituksenmukaiseen paikkaan
- Hiekkaranta (698-401-188-2) venevalkama maanomistajan kanssa sovittavaan paikkaan
- Kaskela (698-402-51-9) venevalkama
- Alaniemen tilaa (698-402-74-7) rasittava Huhtasaaren tilan (698-402-74-18) hyväksi perustettu venevalkama-alue 10 m x 10 m ja maakulkuyhteys sinne on siirrettävä tarkoituksenmukaiseen paikkaan, ellei toisin sovita
- Huhtasaari (698-402-74-18) venevalkama
- RN:ot 74:1-8 varastopaikka (698-402-878-12) venevalkama vähintään kuudelle veneelle
- RN:ot 2:11-12 venevalkama (698-402-878-16) osakastiloille nykyistä vastaava yhteinen venevalkama ja kulkuyhteys sinne.

Luvan saajan on rakennettava patojen yhteyteen venevalkama ja maakulkuyhteys sinne seuraaville tiloille:

- Leppälä (698-401-26-386)
- Petäjäniemi (698-401-26-410) venevalkama maapadon 1 yhteyteen ja venevalkama säännöstelypadon alapuolelle
- Törmälä (698-401-30-7)
- Huhta (698-401-56-37)
- Haapatörmä (698-401-67-2)

- Kuusenlahti (698-401-67-10)
- muillekin rakentamalla erityiseen käyttöön otetuille tiloille, jotka rajoittuvat rantapatoihin.

Venevalkaman suojaukseen on käytettävä tarkoitukseen soveltuvaa kiviainesta, ei kuitenkaan louhetta. Venevalkamaan on ruopattava tarvittaessa sinne johtava veneväylä. Venevalkaman tulee olla toimiva veneiden pitoon kaikilla vedenkorkeuksilla.

Veneenlaskupaikkojen ja venevalkamien sekä niiltä joelle johtavien veneväylien kunnossapito kuuluu luvan saajalle.

Luvan saajan tulee hakea tarvittaessa venevalkamia ja niille johtavaa tieoikeutta koskevien rasitteiden perustamista maanmittaustoimistolta ja maksettava niistä aiheutuvat kulut.

Mikäli venevalkaman ja sinne johtavan veneväylän rakentamisesta ei päästä luvan saajan ja maanomistajien kesken yksimielisyyteen, on luvan saajan saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

c) Syvyyskartta ja venereitti

Luvan saajan on laadittava patoallasalueesta syvyyskartta.

Luvan saajan on suunniteltava ja rakennettava välille Petäjaniemi–Raudanjokisuu turvallinen venereitti merkintöineen ja tarvittaessa haettava sille vesilain mukainen lupa.

Luvan saajan on pidettävä edellä mainitun venereitin merkinnät kunnossa sekä osallistuttava 50 %:lla Raudanjokisuuun ja Olkkakosken välisen venereitin merkintöjen kunnossapitoon.

Mikäli Petäjaniemi–Olkkakoski välisen venereitin merkintöihin joudutaan jäljempänä määrätyn kiintoaineen kulkeutumista koskevan tarkkailun perusteella tekemään muutoksia, vastaa aiheutuneista kustannuksista luvan saaja.

7. Muut vahinkoja estävät toimenpiteet

Mikäli vesistöissä havaitaan patoallasalueella tai siitä alavirtaan vedenkorkeuden vaihtelun tai juokсутusten seurauksena vesistöön joutuneita, vesi- ja ranta-alueen käyttöä haittaavia esineitä, puita tai muuta roskaa, tulee luvan saajan ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin asian korjaamiseksi.

Luvan saajan on vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta jätettävä aluehallintovirastolle hakemus ja suunnitelma, jossa toimenpitein mahdollisimman laajasti turvataan Kōrkōnniemessä olevan tilan Uusikōrkkō (698-401-56-35) peltojen viljelykelpoisuus. Suunnitelmassa tulee tehdä teknis-taloudellinen tarkastelu ja esitys mahdollisuuksista peltoaluetta korottamalla tai pengertämällä pienentää veden alle jääviä ja vettyviä peltolohkoja sekä toimenpiteiden vaikutus vahingonkorvausten määrään ja korvausesitys kaikista Uusikōrkōn maatilalle aiheutuvista vahingoista ja haitoista maatalouselinkeinon

supistumishaitat mukaan lukien. Suunnitelmaa laadittaessa on soveltuvin osin otettava huomioon hakemuksen liitteenä 16 olevassa selvityksessä "Yli-Körkön maisemakuvan muutostarkastelu" valtakunnallisesti merkittävän Yli-Körkön kulttuurihistoriallisen ympäristön osalta esitetyt periaatteet. Suunnitelma voi tarvittaessa koskea myös muita Kärkönniemen poikki suunniteltuun uomaan rajoittuvia tiloja. Suunnitelmaa laadittaessa on kuultava tilojen omistajia.

Luvan saajan on ennen rakennustöiden aloittamista asetettava Lapin aluehallintovirastolle 100.000 euron suuruinen pankkitakaus tai muu hyväksyttävä vakuus edellä olevassa kappaleessa sanottujen Uusikörkön maatilana edunmenetyksen korvaamiseksi. Vakuuden palauttamiseksi luvan saajan on pantava Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa vireille hakemus, jossa korvausten todetaan tulleen suoritetuksi ja korvausvelvollisuuden päättyneen. Luvan saajan on rakennettava rantatörmälle ja kunnossapidettävä vähintään 150 metrin pituinen maisemaan sopiva suoja-aita tiloille Tervakari (698-402-1-50), Uusikörkkö (698-401-56-35) ja Jokisalo (698-401-56-8) sekä muillekin asutuille tiloille, missä muodostuu uusi jyrkkä rantatörmä.

Luvan saajan on purettava ja siirrettävä tilojen Pentinkulma (698-409-4-239) ja Ollonen (698-409-4-203) rantatörmällä sijaitseva aita maanomistajien kanssa sovittavaan paikkaan.

Luvan saajan on rakennettava tiloilla Uusikörkkö (698-401-56-35) ja Koivula (698-401-58-8) veden nousun seurauksesta purettaviksi joutuvien aita- ja porttirakenteiden tilalle entisenveroiset rakenteet tai korvattava ne rahalla.

Luvan saajan on muotoiltava tai rakennettava tilan Veneranta (698-402-461-5) rannansuojauksen yhteydessä rantaan tarkoituksenmukainen laituritai vastaava rakenne, jossa on traktorille paikka kastelupumpun käyttöä varten.

Luvan saajan on korotettava tilan Törmälä (698-402-3-35) noin 200 m²:n suuruinen viljelypalsta niin, että maanpinta on vähintään tasolla N₄₃ + 83,20 m ja järjestettävä palstalle kulkuyhteys ja haettava kulkuyhteyttä koskevan rasitteen perustamista maanmittaustoimistolta ja maksettava siitä aiheutuvat kulut.

Luvan saajan on siirrettävä tilan Kuusenlahti (698-401-67-10) hyötynuutarha maanomistajan osoittamaan paikkaan.

Luvan saajan on täytettävä tilan Ala-Vilmilä (698-402-181-6) pellolla olevat notkelmat peltoalueilla olevilla massoilla. Käyttövesijohto kuvion 12 kohdalla tulee kaivaa syvemmälle. Lampien välissä oleva rumpupenger on säilytettävä traktorilla ajokelpoisena.

Luvan saajan on korjattava tai suojattava kellari ja lietalantala tilalla Uusikörkkö (698-401-56-35) siten, että veden noususta aiheutuva haitta saadaan estettyä.

Luvan saajan tulee suunnitella ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tilan Koivula (698-401-58-8) lietalantalan toimivuuden varmistamiseksi. Lisäksi luvan saajan tulee tarvittaessa huolehtia sadevesikaivon purkuputken toimivuudesta.

Mikäli Sierilän voimalaitoshankkeen aiheuttama vedenkorkeuden nousu lähelle

tilan Kumpukörkkö (698-409-28-42) talouskeskusalueella olevaa vanhaa navettarakennusta ja siihen liittyviä rakennelmia, kuten kuivalantala, virtsakaivoa ja maito huoneen jätevesien imeytyskenttää, aiheuttaa ympäristönsuojelulainsäädännön säännösten myötä rakenteiden tai rakennelmien siirto- tai muutostarpeita tai voimassa olevan eläinsuojalle myönnetyn ympäristöluvan 4.12.2008 nro 18/2008 muutostarpeen, luvan saajan on korvattava aiheutuvat kustannukset tilan omistajille.

Luvan saajan on suunniteltava ja toteutettava tilan Törmälä (698-401-30-7) maalämpöputkiston sijainnin ja toimivuuden kannalta tarvittavat muutokset.

Luvan saajan on siirrettävä, ellei omistajan kanssa toisin sovita, tilan Ritvala (698-402-1-41) vahinkoalueella oleva saunarakennus (632) omistajan osoittamaan paikkaan ja vastattava saunan siirrosta aiheutuvista rakennuslupakustannuksista ja mahdollisista suunnittelukustannuksista.

Luvan saajan on siirrettävä, ellei omistajien kanssa toisin sovita, tilan Jokiväylä (698-409-9-162) vahinkoalueella olevat saunarakennus (669), varastorakennus (670) ja grillikatos (762) omistajan osoittamaan paikkaan ja korvattava omistajalle rakennusten siirrosta aiheutuvat rakennuslupakustannukset ja mahdolliset suunnittelukustannukset.

Mikäli tarkkailumääräyksen kohdan c) mukainen rakennusten tarkkailu osoittaa, että Sierilän voimalaitoksen vedenkorkeuden nosto voi aiheuttaa tai aiheuttaa rakennuksille haittaa ja vahinkoa, tulee luvan saajan ennakoida tilanne ja ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin haitan tai vahingon estämiseksi, poistamiseksi tai korvaamiseksi.

Mikäli tarkkailumääräyksen kohdan d) mukainen pohjavedenkorkeuden tarkkailu tai Majavalammen vedenkorkeuden tarkkailu osoittaa, että Sierilän voimalaitoksen vedenkorkeuden noston aiheuttama pohjavedenkorkeuden nousu tai Majavalammen vedenkorkeuden nousu aiheuttaa haittaa tai vahinkoa, tulee luvan saajan ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin haitan tai vahingon poistamiseksi tai korvaamiseksi.

Mikäli ilmenee, että Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuu vahinkoa muillekin rakennuksille, rakennelmille, laitteille tai niiden käytölle, tulee luvan saajan ryhtyä toimenpiteisiin haitan tai vahingon poistamiseksi tai korvaamiseksi.

Mikäli tarkkailumääräyksen kohdan h) mukainen kiintoaineen kulkeutumisen tarkkailu osoittaa, että voimalaitokselta alavirtaan syntyy haitallisia matalikkoja, tulee luvan saajan ryhtyä toimenpiteisiin haitan poistamiseksi.

Mikäli tässä lupamääräyksessä esitetystä toimenpiteestä tai sen toteuttamisesta ei päästä luvan saajan ja maanomistajien kesken yksimielisyyteen, luvan saajan on saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

8. Luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen

a) Arvokkaat elinympäristöt sekä uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit

Luvan saajan on vähennettävä vaikutusalueen rantaekosysteemeille aiheutuvia haittoja minimoimalla luonnontilan muuttaminen ja maansiirtotyöt hakemuksen liitteenä 38 olevassa piirustuksessa "Arvokkaat habitaatit ja törmäpääskykolonioiden sijainti, kartta" MK 1:25 000 esitetyissä arvokkaiksi todetuissa kohteissa. Haittoja on lievennettävä säilyttämällä tulevan keskivedenkorkeuden yläpuolelle jäävät arvokkaat kasvillisuuskohteet luonnontilaisina tai käsittelemällä alueita kasvillisuus huomioon ottaen. Jokivarrelle luontaisen niittyajiston säilymistä tulee edesauttaa siirtämällä padotuksen alle jäävää maa-ainesta, kasvustoja ja siemeniä uusille sopiville kasvupaikoille.

Luvan saajan on ennen töiden aloittamista merkittävä selkeästi maastoon kasvistollisesti merkittävät kohteet ja valtakunnallisesti uhanalaisten lajien esiintymät. Laaksoarhon säilyvät populaatiot on suojattava rakennustöiden aikana.

Luvan saajan on tehtävä törmäpääskyjen pesätörmien läheisyydessä raivaukset, rannansuojaukset ja muut häiriötä aiheuttavat työt 15.8.–30.4. Luvan saajan on rakennettava sopivaa elinympäristöä ja tekopesiä törmäpääskyjen pesinnän helpottamiseksi. Suunnitelma rakentamisesta on esitettävä Lapin ELY-keskuksen hyväksyttäväksi ennen rakentamistöihin ryhtymistä.

Luvan saajan on mahdollisuuksien mukaan jätettävä vesilintujen ja kahlaajien populaatioiden säilyttämiseksi matalikot, kosteikot ja kausikosteat uomat ravinto- ja levähdyskohteiksi lukuun ottamatta rakentamalla erityiseen käyttöön otettujen rantojen ympäristöä.

Luvan saajan on ennen töiden aloittamista toimitettava Lapin ELY-keskukselle hyväksyttäväksi yksityiskohtainen perinnemaisemien säilyttämisen toimenpidesuunnitelma sekä suunnitelma hankkeen vaikutusalueella olevien luonnon monimuotoisuuden kannalta merkityksellisten elinympäristöjen hävittämisestä ja uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien kantojen taantumisesta aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Suunnitelmissa on esitettävä toimenpide-ehdotukset aikatauluineen, niiden kustannukset sekä toimenpiteiden avulla saatava hyöty.

Mikäli tarkkailumääräyksen kohdan i) mukainen linnuston ja uhanalaisten lajien tarkkailu osoittaa, että Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuu niille tai niiden elinympäristöille haitallisia vaikutuksia, tulee luvan saajan ryhtyä lisätoimenpiteisiin haitan poistamiseksi.

b) Poikkeusluvan hakeminen

Luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa veden tai rakenteiden alle jäävien laaksoarhopopulaatioiden hävittämiselle.

Luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista luonnonsuojelulain 48 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa erityisesti suojeltavan apilakirjokääriäisen säilymiselle tärkeän ja Lapin ympäristökeskuksen päätöksellä jo rajatun esiintymispaikan hävittämiselle tai heikentämiselle.

Poikkeuslupaviranomainen on Lapin ELY-keskus.

9. Kalataloudellisia vahinkoja estävä toimenpidevelvoite ja kalatalousmaksu

a) Kalojen istutukset

Luvan saajan on istutettava rakentamistöistä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi hankkeen vaikutusalueelle vuosittain 1 200 kg kirjolohta rakentamistöiden keston ajan kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan rakentamistöiden aloittamisesta.

b) Kalatalousmaksu

Luvan saajan on maksettava voimalaitoksen käyttöönottovuodesta alkaen vuosittain tammikuun loppuun mennessä ELY-keskukselle kalatalousmaksua 18.000 euroa. Kalatalousmaksu tulee käyttää Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueella Kemijoessa, Kuohunki-, Kampsä-, Vuosku- ja Juomujoessa sekä Hyypiöjoessa kala- ja rapukantojen hoitoon, kalojen elinympäristöjen kunnostuksiin, kalastusmahdollisuuksien parantamiseen tai muihin alueen kalastoa ja kalastusta sekä rapukantaa ja ravustusta parantaviin toimenpiteisiin. Ensimmäinen maksu on maksettava voimalaitoksen käyttöönottovuodelta.

Luvan saajan on toimitettava ehdotus kalatalousmaksun käyttösunnitelmaksi ELY-keskuksen hyväksyttäväksi 6 kuukautta ennen ensimmäisen kalatalousmaksun maksamista. Käyttösunnitelman muuttamiseksi on luvan saajan toimitettava ehdotus ELY-keskuksen hyväksyttäväksi 6 kuukautta ennen seuraavan kalatalousmaksun maksamista. Käyttösunnitelmaehdotuksesta ja sen muutosehdotuksesta on kuultava Rovaniemen, Korkalon ja Viirin osakaskuntia sekä Metsähallitusta.

10. Tarkkailu- ja raportointimääräykset

Toimintapäiväkirja

Luvan saajan on pidettävä Lapin ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla päiväkirjaa, johon on merkittävä tiedot käytettävästä konekalustosta, rakennuskohteen rakennus-, kaivu- tai ruoppaustöiden aloittamisesta ja lopettamisesta, veden samentumisesta, samentumisen leviämisestä, kaivu-, pengerrys- tai läjitysmääristä, vedenkorkeuden nostamisesta ja kaikesta muusta, millä saattaa olla vaikutusta vesistöön tai sen käyttöön, talousvedenottamoiden antoisuuteen tai niistä otettavan veden laatuun sekä rakennusten ja rakennelmien kuntoon ja käyttöön. Päiväkirja on pyydettyäessä esitettävä ELY-keskukselle ja myös niille asianosaisille, joiden etuun tai oikeuteen toimenpiteet saattavat vaikuttaa. Päiväkirja on säilytettävä vähintään kymmenen vuoden ajan valmistumisilmoituksesta.

Luvan saajan on nimettävä rakennustyön toteuttamisesta, tarkkailusta ja päiväkirjan pitämisestä vastaavat henkilöt, joiden yhteystiedot ja pätevyys on ilmoitettava ELY-keskukselle.

Tarkkailut

a) Vesistötarkkailu

Luvan saajan on tarkkailtava kaivu-, ruoppaus- ja muiden rakennustöiden vaikutuksia vesistössä ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Rakennustöiden valmistuttua luvan saajan on tarkkailtava voimalaitoksen käytön vaikutuksia vedenlaatuun Sierilän voimalaitoksen yläaltaalla ja voimalaitokselta alavirtaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Luvan saajan on tarkkailtava säännöstelypadon ja voimalaitoksen alakanavan suun välisen alueen veden vaihtuvuutta sekä vedenlaatua, levätuotantoa ja pintojen limoittumista ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Mikäli tarkkailujen perusteella havaitaan kyseisellä alueella vesistön tilassa haittavaikutuksia, tulee luvan saajan esittää suunnitelma toimenpiteistä vesistön tilan parantamiseksi ja saattaa asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Tarkkailu on aloitettava hyvissä ajoin ennen vesistöön vaikuttavien rakennustöiden aloittamista.

b) Vedenkorkeuksien, virtaamien ja jääolosuhteiden tarkkailu

Luvan saajan on rakennettava voimalaitoksen yläaltaan ja alaveden vedenkorkeuden havainnointia varten piirtävät tai muulla tavoin jatkuvasti rekisteröivät vedenkorkeusmittarit ja kiinteät vedenkorkeusasteikot, joille on esteetön pääsy. Yläaltaan asteikkoon on erikseen selvästi merkittävät korkeudet $N_{43} + 82,00$ m, $N_{43} + 81,40$ m ja $N_{43} + 81,20$ m. Lisäksi luvan saajan on rakennettava Viirinkylän veneenlaskupaikan kohdalle N_{43} -korkeusjärjestelmään sidottu vedenkorkeusasteikko. Asteikot on rakennettava ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Luvan saajan on havaittava Kemijoen vedenkorkeuksia Raudanjokisuussa piirtävän tai muulla tavoin jatkuvasti rekisteröivän vedenkorkeusmittarin avulla.

Koneistojen ja tulva-aukkojen kautta purkautuva virtaama on määritettävä ELYkeskuksen hyväksymää menetelmää käyttäen. Kaikki virtaamien määrittämisessä käytettävät tiedot ja menetelmät on pyydettyäessä annettava ELY-keskuksen tarkastettavaksi.

Luvan saajan on pidettävä voimalaitoksen ja säännöstelypadon juoksutuksista erikseen ja niiden juoksutusten muutoksista kellonaikoiheen sekä yläaltaan, alaveden ja Raudanjokisuun vedenkorkeuksista kirjaa, johon merkitään kunkin vuorokauden ylin ja alin vedenkorkeus kellonaikoiheen, vuorokauden suurin ja pienin juoksutus sekä vuorokausikeskiarvo. Tarkkailutulokset on lähetettävä kuukausittain ELY-keskukselle sen hyväksymässä muodossa ja hyväksymällä tavalla. Tarkkailuaineisto on säilytettävä ja esitettävä pyydettyäessä niille asianosaisille, joiden etuun tai oikeuteen toimenpiteet saattavat vaikuttaa.

Luvan saajan on tarkkailtava jokijäämallia hyväksi käyttäen Sierilän vaikutusalueella välillä Vanttauskosken voimalaitos–Ounaskosken alapuoli jääolosuhteita ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

c) Rakennusten tarkkailu

Luvan saajan on tarkkailtava seuraavien tilojen alueella olevien rakennusten ja rakenteiden kuntoa ja liikkumista:

Tila	RN:o	Rakennus
Tukikohta	698-402-3-13	Saunarakennus
Käpälämäki	698-402-51-12	Piha-alue ja asuinrakennus
Tikkasenkari	698-401-233-0	Asuin- ja varastorakennus
Uusikörkkö	698-401-56-35	Asuinrakennukset, navetta- ja varastorakennukset
Ylärinta	698-409-28-45	Asuinrakennus
Rautakoura	698-409-28-47	Asuinrakennukset
Koivula	698-401-58-8	Rakennukset
Ala-Koivula	698-401-58-7	Rakennukset
Petäjaniemi	698-401-26-410	Rakennukset
Törmälä	698-409-30-7	Asuinrakennus
Kuusenlahti	698-401-67-10	Asuinrakennus
Kumpukörkkö	698-409-28-42	Asuinrakennus, vanha navettarakennus, siilot, kuivalantala, virtsakaivo, lämpökeskus, traktoritalli ja rehutorni
Sirkkala	698-402-159-10	Asuinrakennus
Huhta	698-401-56-37	Rakennukset

Tarkkailuun on sisällytettävä muutkin tilat, joiden rakennuksille tai rakennelmille tai niiden käytölle saattaa hankkeen seurauksena aiheutua haitallisia vaikutuksia, joiden poistamisesta tai korvaamisesta ei ole sovittu.

Rakennuksia ja rakenteita on tarkkailtava vähintään kaksi vuotta ennen vedenkorkeuden nostoa ja 1, 2, 3, 5 ja 10 vuoden kuluttua vedenkorkeuden noston jälkeen. Tarkkailuohjelma on esitettävä hyvissä ajoin ennen rakennustöiden aloittamista ELY-keskuksen hyväksyttäväksi.

d) Pohjavesitarkkailu

Luvan saajan on tarkkailtava Tahtamavaaran pohjavesialuetta ennen Sierilän altaan vedenkorkeuden nostoa ja sen jälkeen ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Pohjaveden korkeutta on tarkkailtava ennen Sierilän padotusaltaan vedenkorkeuden nostoa ja sen jälkeen hakemuksen liitteenä 30 olevan karttapiirustuksen RN35KE 222-134 osoittamista havaintoputkista 1-33.

Edellä määrätyn lisäksi tilan Kumpukörkkö (698-409-28-42) talouskeskusalueelle on lisättävä yksi pohjavedentarkkailuputki ja Majavalammen läheisyydessä olevalle pellolle kaksi pohjavedentarkkailuputkea maanomistajan ja ELY-keskuksen hyväksymiin paikkoihin. Lisäksi on tarkkailtava Majavalammen vedenkorkeutta ja Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta mahdollisesti aiheutuvan vedenkorkeuden nousun vaikutusta Majavalammen viereisten, tilalla Kumpukörkkö olevien peltojen salaojituksen toimivuuteen ja peltojen käytettävyyteen maatalouselinkeinotoiminnassa.

e) Kala- ja raputaloustarkkailu

Luvan saajan on tarkkailtava vuosittain Sierilän voimalaitoksen rakentamisvaiheen ajan rakentamisen aikaisia vaikutuksia kalastoon ja kalastukseen sekä rapukantaan ja ravustukseen ELY-keskuksen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti.

Luvan saajan on tarkkailtava Sierilän voimalaitoksen käytön vaikutuksia kalastoon, rapuun sekä kalastus- ja ravustusoloihin ja kalatalousmaksulla tehtävien toimenpiteiden vaikutuksia sekä kalojen ja rapujen elinympäristömuutoksia ELY-keskuksen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti. Tarkkailuohjelmaan on sisällyttävä Sierilän patoaltaaseen laskevat Kuohunkijoki, Kampsajoki, Juomujoki, Vuoskujoki ja Hyypiöjoki.

Käytön aikaista tarkkailua on tehtävä viisi vuotta, jonka jälkeen tarkkailu on tehtävä osana Kemijoen kalataloudellista yhteistarkkailua.

f) Kalojen elohopeapitoisuuden tarkkailu

Luvan saajan on tarkkailtava Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueen kalojen elohopeapitoisuutta ELY-keskuksen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti. Vertailuaineiston saamiseksi elohopeatarkkailu on aloitettava ennen veden nostamista Sierilän altaaseen.

Mikäli tarkkailu osoittaa, että Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueella kalojen elohopeapitoisuudet ovat nousseet voimalaitoksen rakentamisen ja käytön vuoksi siinä määrin, että vastuullisen viranomaisen on asetettava kaloille myynti- ja käyttörajoituksia, on luvan saajan viipymättä selvitettävä aiheutuneet kalasto- ja kalastusmenetykset, pyrittävä ne sopimaan asianosaisten kanssa tai saattamaan asia hakemuksella aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

g) Talousvesikaivojen ja jätevesien käsittelyjärjestelmien tarkkailu

Luvan saajan on tarkkailtava seuraavien tilojen talousvesikaivojen vedenkorkeutta ja -laatua ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla:

- Uusikörkkö 698-401-56-35 (TVK 1282)
- Kemijoen kartano 698-402-55-2 (TVK1)
- Männikkö 698-409-4-24
- Alatalo 698-409-4-205.

Luvan saajan on tarkkailtava seuraavien tilojen jätevesien käsittelyjärjestelmien toimivuutta ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla:

- Harju 698-401-56-24
- Jokelantörmä 698-402-53-5.

h) Rantojen vyörymisen ja kiintoaineen kulkeutumisen tarkkailu

Luvan saajan on laadittava niistä kohdista, joissa rantojen vyörymistä on odotettavissa, maastossa oleviin kiintopisteisiin sidotut tarkat, vähintään mittakaavassa 1:2 000 olevat kartat. Niihin on merkittävä tilakohtaisesti Sierilän voimalaitokselta alavirtaan keskivedenkorkeuden mukainen ja Sierilän yläaltaalla padotuskorkeuden mukainen tilanne. Vyörymät on mitattava ja

arvioitava ensimmäisen kerran viiden vuoden kuluttua vedenkorkeuden nostosta lukien ja sen jälkeen kymmenen vuoden välein niin kauan kuin vyörymiä tapahtuu. Vyörymien mittaamisen ja arvioimisen ajankohdasta on etukäteen ilmoitettava alueen omistajille.

Luvan saajan on tarkkailtava mallisovellusta hyödyntäen kiintoaineen kulkeutumista ja sedimentoitumista voimalaitoksen tulvaluukkujen ja Olkkakosken niskan välisellä alueella ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

i) Linnuston sekä uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien tarkkailu

Luvan saajan on tarkkailtava Sierilän patoallasalueen törmäpääskyjä ja niiden elinympäristöä ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Luvan saajan on tarkkailtava rakentamisen ja säännöstelyn vaikutuksia hankkeen vaikutusalueen ympäristön uhanalaisiin kasvi- ja eläinlajeihin sekä niiden elinympäristöihin ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Tarkkailut on aloitettava ennen rakennustöiden aloittamista.

j) Tarkkailua ja raportointia koskevat yhteiset määräykset

Luvan saajan on toimitettava ehdotukset kohdissa a)–i) tarkoitetuista tarkkailuista ja niiden raportoinneista ELY-keskuksen hyväksyttäväksi kolmen kuukauden kuluttua lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Kohtien a) ja e) tarkkailuehdotuksissa tulee ottaa huomioon mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tilaa koskevassa seurantaohjelmassa pidetään tarpeellisena seurannan järjestämiseksi.

Tarkkailutulokset on toimitettava ELY-keskukselle ja Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kohdissa a), b), e) ja f) määrättyjen tarkkailujen yhteenvetoraportit on toimitettava lisäksi Korkalon, Rovaniemen ja Viirin osakaskunnille sekä Metsähallitukselle ja Keski-Kemijoen kalastusalueelle.

Mikäli tarkkailuohjelmista tai niiden muuttamisesta taikka muista tässä lupamääräyksessä määrättyistä toimenpiteistä ei päästä yksimielisyyteen, on luvan saajan saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

11. Muut määräykset

a) Korkeustaso

Tässä päätöksessä tarkoitetut korkeudet on sidottava valtakunnalliseen N₄₃-tasoon.

b) Purettavien rakennusten ja rakennelmien dokumentointi

Luvan saajan on Lapin maakuntamuseon ohjeiden mukaisesti valokuvaamalla ja muulla asianmukaisella tavalla dokumentoitava purettavat ja veden alle jäävät rakennukset ja rakennelmat ja toimitettava tämä aineisto maakuntamuseolle.

c) Rasitteiden perustaminen ja rajamerkkien siirto

Luvan saajan on haettava hankkeen toteutuksen vuoksi tarpeellisia yksityisiä tieyhteyksiä ja muita rasitteita sekä rajamerkkien siirtoa ja rajankäyntiä koskevien toimitusten suorittamista ja maksettava niistä aiheutuvat kulut.

d) Säännöstelyä koskevien lupamääräysten tarkistaminen

Luvan saajan on kuudennen vuoden kuluessa voimalaitoksen käyttöön ottamisesta jätettävä aluehallintovirastolle hakemus, joka koskee vesiympäristön ja sen käytön kannalta merkittävien säännöstelyluvan lupamääräysten tarkistamista. Hakemukseen on liitettävä lupapäätöksessä määrättyjen tarkkailuvelvoitteiden tulokset ja niiden perusteella tehty vaikutusarviointi, selvitys kalatalousmaksulla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksellisuudesta sekä lisäksi havaintoaineistoon ja laskelmiin perustuva selvitys Sierilän voimalaitoksen käytöstä, käytön vaikutuksista padotusaltaan vedenkorkeuksiin ja voimalaitoksen alavirran puoleisiin vedenkorkeuksiin, vesivoimalaitosten yhteiskäytöstä ja sitä varten tarvittavasta Sierilän padotusaltaan tilavuudesta. Hakemukseen on liitettävä ehdotus mahdollisesti tarvittavista lupamääräysten muutoksista sekä selvitys mahdollisista edellyttämättömistä vahingoista, haitoista ja muista edunmenetyksistä ja esitys niiden korvaamisesta.

e) Asiakirjojen toimittaminen valvontaviranomaisille

Luvan saajan on toimitettava ELY-keskukselle ja Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle valvontaa varten aluehallintovirastoon toimitettu 12.5.2010 päivätty lisäselvitys ja sen liitteinä 1–6 olevat piirustukset ja liitteinä 7–8 olevat kartat sekä Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle 24.6.2010 päivätty hakemuksen täydennys liitteineen 1–24.

12. Korvattavat vahingot, lunastuskorvaukset ja käyttöoikeuskorvaukset

Katselmuskirjan korvausmääräystä osin muuttaen ja täydentäen aluehallintovirasto on määrännyt luvan saajan maksamaan lupapäätöksen liitteen 2 mukaiset kertakaikkiset korvaukset myönnettyistä oikeuksista sekä voimalaitoksen rakentamisesta ja käyttämisestä sekä muista vesistöön ja maa-alueisiin kohdistuvista toimista aiheutuvista vahingoista, haitoista ja muista edunmenetyksistä.

Aluehallintovirasto on poistanut katselmuskirjassa esitetyt tilakohtaiset virkistyskäyttöhaittakorvaukset patoallasalueelta ja määrännyt lupapäätöksen liitteen 2 mukaiset kertakaikkiset virkistyskäyttöhaittakorvaukset voimalaitokselta alavirtaan katselmuskirjan liitteen 7 liitekarttojen 7/2 - 7/4 alueilla viideksi haitta-alueeksi muutetun jaon mukaisesti.

Virkistyskäyttöhaittakorvaukset on maksettava aluehallintoviraston määräämän edellä mainitun haitta-aluejaon mukaisesti myös päätöksenantohetkellä voimassa olevassa yleiskaavassa rakentamiseen varatuille tiloille sen jälkeen, kun tilat on rakentamalla otettu erityiseen käyttöön.

Mikäli puuston määrä on metsänhakuun tai muun syyn vuoksi vähentynyt korvauslaskelman perusteena olevasta määrästä, korvausta saadaan vähentää puuston määrän vähennystä vastaavasti.

Jos tila, jonka omistajille lunastushinta tai korvaus on määrätty maksettavaksi, on saamisen tai toistuvan raha- tai tavaratulon kantamisoikeuden panttina, on lunastushinta tai korvaus viipymättä tämän päätöksen tultua lainvoimaiseksi talletettava Lapin aluehallintovirastolle ja jaettava niin kuin ulosmitatun omaisuuden myyntihinnasta on säädetty. Tallettamista ei kuitenkaan tarvitse toimittaa, jos panttioikeuden haltija antaa suostumuksensa korvauksen tallettamatta jättämiseen taikka korvaus on 3.000 euroa pienempi.

Aluehallintoviraston perustelut luvan myöntämiseksi

1. Lupaharkinnan perusteet

Vesivoiman hyväksikäytöstä ja voimalaitoksen rakentamisesta säädetään vesilain 3 luvussa sekä vesistön säännöstelystä 8 luvussa. Rakentamista ja sen edellytyksiä sekä säännöstelyä koskevat lisäksi ne vesilain 2 luvun säännökset, joita on 3 ja 8 luvuissa määrätty sovellettavaksi.

Vesistöön rakentamista koskevan hakemuksen osalta on ensimmäiseksi tutkittava, muodostavatko vesilain 2 luvun 5 §:n säännökset ehdottoman esteen luvan myöntämiseksi. Mikäli tällaisia esteitä ei havaita, lupaharkinnassa on tutkittava vesilain 2 luvun 6 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiseen. Rakentamisesta aiheutuvia vahinkoja ja haittoja on lisäksi vesilain 2 luvun 3 §:n perusteella ehkäistävä aina, kun se on kohtuullisin kustannuksin mahdollista. Lupa-asiaa ratkaistaessa on vesilain 1 luvun 23 c §:n perusteella lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolaisissa (295/1963) ja luonnonsuojelulaisissa (1096/1996) säädetään.

Vesilain 1 luvun 17 a §:n perusteella vesilain 1 luvun 17 §:ssä tarkoitettua, muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevaa luonnontilasta uomaa, jota ei ole pidettävä vesilain mukaisena vesistöinä, ei saa muuttaa niin, että uoman säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. Sama on koko maassa voimassa luonnontilaisesta lähteestä. Aluehallintovirasto voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentin kiellosta, jos momentissa tarkoitettujen uomien tai lähteiden suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Suoritetulla maastotarkastuksella voitiin havaita, että hankealueella sijaitsevalla tilalla Harjusierilä (689-409-7-50) on vesilain 1 luvun 17 a §:ssä tarkoitettu luonnontilainen lähde.

Vedenkorkeuden noston seurauksena kyseinen lähde jää veden alle, jolloin sen luonnontilaisuus menetetään. Koska kyseinen seuraamus aiheutuu hankkeesta, johon on haettu vesilain mukaista lupaa, lupa-asian yhteydessä on viran puolesta tutkittava kysymys poikkeuksen myöntämisestä vesilain 1 luvun 17 a §:n kiellosta. Poikkeuksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä aluehallintoviraston luvasta säädetään.

2. Ehdottomat luvanmyöntämisesteet

2.1. Vesilain 2 luvun 5 §

Vesilain 2 luvun 5 §:ssä säädetään ehdottomasta luvanmyöntämisestään. Säännöksessä on lueteltu ne seikat, jotka muodostavat ehdottoman luvanmyöntämisesteen.

Alkuperäisen vesilain 2 luvun 5 §:n (264/1961) mukaan rakentamiseen ei saanut myöntää lupaa, jos rakentaminen vaaransi yleistä terveydentilaa, aiheutti huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa taikka suuresti huononsi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. Hallituksen esityksessä 64/1959 vp. alkuperäistä 2 luvun 5 §:ää perusteltiin siten, että säännöksen tarkoittamissa tapauksissa "on loukkauksen kohteeksi joutuva yleinen etu siksi huomattava, ettei tärkeänkään hankkeen toteutuminen, mikäli siitä aiheutuisi niin pitkälle menevä yleisvahingollinen seuraus, olisi asianmukaista".

Vuoden 1987 vesilain muutoksella (467/1987) 2 luvun 5 §:ään lisättiin maininta "vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollisesta muuttumisesta". Säännöksen sanamuoto kuului lisäyksen jälkeen seuraavasti:

"Rakentamiseen ei saa myöntää lupaa, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa, aiheuttaa huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka jos se suuresti huonontaa paikkakunnan asutus ja elinkeino-oloja".

Lakia 467/1987 koskevassa hallituksen esityksessä 266/1984 vp. säännöksen tehtyä lisäystä on perusteltu sillä, että ekologiset näkökohdat tulisivat huomioon otetuiksi lupaharkinnassa. Lain esitöiden mukaan lainmuutoksella ei tarkoitettu laajentaa olennaisesti luvanmyöntämiskiellon alaa, vaan kiinnittää harkinnassa huomiota luonnon toimintamekanismeihin. Esimerkkinä ekologisen kriteerin soveltavuudesta tuotiin esille tilanne, jossa vesikasvillisuus ja -eläimistö tuhoutuisi niin, ettei kalakantoja pystyittäisi erityisin toimenpiteinkään elvyttämään.

Lainmuutoksella 553/1994 säännöksestä poistettiin sanat "ja laajalle ulottuvia". Lakia koskevassa hallituksen esityksessä 17/1994 vp. todettiin, että lainkohdassa nykyistä selvemmin kiinnitetään huomiota hankkeen vaikutusten laatuun eikä niinkään niiden laaja-alaisuuteen. Säännöksen muutoksella ei sinänsä pyritä laventamaan säännöksen nykyistä, pidättyvää tulkintaa. Säännöksen sanamuoto kuuluu nyky muodossaan seuraavasti:

"Rakentamiseen ei saa myöntää lupaa, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa tai aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka jos se suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja".

2.2. Aikaisempi oikeuskäytäntö

Vesilain 2 luvun 5 §:n soveltamisesta on annettu merkittävä ennakkopäätös Vuotoksen tekojärven ja voimalaitoksen rakentamista ja säännöstelyä koskevassa asiassa. Säännöstä sovellettiin Vuotos-hankkeeseen sellaisena kuin se oli laissa 467/1987.

Pohjois-Suomen vesioikeuden 29.2.2000 antamassa Vuotos-hanketta koskevan päätöksen nro 12/00/1 perusteluissa on tarkasteltu vesilain 2 luvun 5 §:n säännöksen kehitystä ja tulkintaa sekä sen suhdetta vuonna 1968 kumottuun Kemijoen säännöstelylakiin. Vesioikeus katsoi päätöksessään, ettei Vuotos-

hankkeen toteuttamiselle ollut olemassa vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua ehdotonta luvanmyöntämistä ja myönsi luvan vesilain 2 luvun 6 §:n mukaisesti suoritettua intressivertailun jälkeen.

Vaasan hallinto-oikeus kumosi 14.6.2001 antamallaan päätöksellä vesioikeuden päätöksen ja hylkäsi hakemuksen vesilain 2 luvun 5 §:n nojalla. Hallinto-oikeus totesi päätöksensä perusteluissa muun muassa, että vesilain 2 luvun 5 § on joustava oikeusnormi ja sen tulkinta on riippuvainen yhteiskunnassa kulloinkin vallitsevista arvoista. Hallinto-oikeus lausui, että vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoitus on suojata yleistä etua ja katsoi, että harkittaessa luvan myöntämisen edellytyksiä vesilain 2 luvun 5 §:n nojalla säännöksen tulkinnassa on otettava huomioon ympäristöarvojen korostunut merkitys yhteiskunnassa. Lisäksi hallinto-oikeus katsoi lupaedellytysharkinnan ja lupaehtojen kesken vallitsevan yhteyden siten, että lupaedellytyksiä harkittaessa on arvioitava, voidaanko hankkeesta aiheutuvia vahingollisia ja haitallisia muutoksia lupamääräyksissä asetettavilla velvoitteilla vähentää niin, että vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettu luvan epämiskynnys ei ylitä. Hallinto-oikeus katsoi päätöksessään, että kokonaisuutena arvioiden Vuotos-hankkeen vaikutukset merkitsivät vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuja huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa ja vesiluonnossa ja sen toiminnassa ja että lupaa ei siten voitu myöntää.

Korkein hallinto-oikeus pysytti 18.12.2002 antamallaan päätöksellä hallinto-oikeuden päätöksen.

Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksensä perusteluissa, että vesilain 2 luvun 5 § kieltää luvan myöntämisen, jos yhdenkin ehdottoman luvanmyöntämiseen tunnusmerkistö toteutuu. Tunnusmerkistö on kuitenkin ilmaistu laissa siten, että ratkaistaessa tunnusmerkkien olemassaoloa päätöksentekijälle jää tietynasteinen harkintamarginaali. Tällaisia joustavasti ilmaistuja tunnusmerkkejä ovat muun muassa "vahingollinen muutos", "laajalle ulottuva" ja erityisesti kriteeri "huomattava".

Edelleen korkein hallinto-oikeus totesi, että ympäristöä koskeva perusoikeussäännös on otettu valtiosääntöön täydennettäessä Suomen hallitusmuodon perusoikeuslukua 1.8.1995 voimaan tulleella 14 a §:llä. Sanotun pykälän 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Samasanainen säännös on otettu 1.3.2000 voimaan tulleen Suomen perustuslain (731/1999) 20 §:n 1 momentiksi. Säännös sisältää perustuslain tasoisen kannanoton luontoarvojen merkityksestä ja ohjaa osaltaan lain soveltamista ja -tulkintaa. Arvioitaessa säännöksen merkitystä yk-sittäisessä lainsoveltamistilanteessa on otettava huomioon myös muiden perusoikeussäännöksiä, kuten omaisuudensuojaa koskevan perusoikeuden vaikutukset. Tulkinnalliseen liikkumavaraan vaikuttaa myös lainkäytön ennakoitavuus.

Korkein hallinto-oikeus on vesilain 2 luvun 5 §:n tulkintaan liittyvän aikaisemman oikeuskäytännön osalta todennut, että vesilain voimassaoloaikana ei ole ratkaistu yhtään sellaista vesirakennushanketta, joka laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan olisi Vuotos-hankkeeseen rinnastettava. Lokan ja Porttipahdan tekoaltaiden rakentamista koskevat asiat on ratkaistu valtion oikeudesta säännöstellä Kemijoen vesistön vedenjuoksua annetun erityislain (62/1960)

nojalla (ns. Kemijoen säännöstelylaki, joka on kumottu 9.8.1968 annetulla lailla 495/1968). Laintulkinnallista ohjetta ei ole saatavissa myöskään 23.1.1987 annetusta koskiensuojelulaista (35/1987), jolla kiellettiin vesilaissa tarkoitettun luvan myöntäminen uuden voimalaitoksen rakentamiseen muun muassa Kemijoen ja Tenniöjoen yhtymäkohdan yläpuolisissa vesistöissä Savukosken ja Sallan kunnissa, mutta ei Vuotos-hankkeessa kysymyksessä olevalla Kemijoen ja siihen liittyvien jokien alueella. Korkein hallinto-oikeus on todennut, että vakiintunutta oikeuskäytäntöä, joka selkeästi sallisi vaikutuksiltaan Vuotos-hankkeeseen rinnastettavan hankkeen toteuttamisen vesilain 2 luvun 5 §:n (467/1987) estämättä, ei ole ja että vuoden 1961 vesilain tai muidenkaan siihen liittyvien lakien esitöistä ei ole saatavissa yksiselitteistä ohjetta laintulkintaan tältä osin.

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan harkittaessa, mikä konkreettinen sisältö vesilain 2 luvun 5 §:n (467/1987) ilmaisulle "huomattava ja laajalle ulottuva vahingollinen muutos ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa" on annettava puheena olevassa yksittäistapauksessa, ratkaisu on tehtävä lainkohdassa säädetyn tunnusmerkistön mukaan ottaen huomioon tuon lainmuutoksen perustelut sekä muun muassa sen, minkälainen merkitys luontoarvoille yhteiskunnassa on tarkoitettu antaa lakia vuonna 1987 säädettäessä. Korkein hallinto-oikeus katsoi hallituksen esityksen (HE 166/1984 vp.) sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnön (20/1986 vp.) ja eduskunnan vastauksen eräistä lausumista käyvän ilmi, että luontoarvojen merkitys on vesilakia vuonna 1987 muutettaessa ollut korostuneempi kuin vesilakia sen alkuperäisessä muodossa säädettäessä.

Korkein hallinto-oikeus totesi vielä, että vesilain 2 luvun 5 §:n sisältämien tunnusmerkkien erittelemiseksi voidaan lisäksi yleisellä tasolla esittää näkökohtia. Päätösvaltaa säännöksen salliman harkintamarginaalin puitteissa käytettäessä on kiinnitettävä huomiota muun muassa siihen, kuinka syvälekäyviä ja pysyviä taikka ohimeneviä hankkeen vaikutukset ovat. Merkitystä on myös vaikutusten kohteeksi joutuvien luontoarvojen ainutlaatuisuudella. Mitä arvokkaampia alueen luontoarvot ovat, sitä suuremmalla syyllä hankkeen luontoarvoihin vaikuttavia muutoksia voidaan pitää laissa tarkoitettulla tavalla huomattavina vahingollisina muutoksina. Huomattavuuteen vaikuttaa myös muun muassa muutoksen laaja-alaisuus.

Johtopäätöksessään korkein hallinto-oikeus päätyi samoin kuin hallinto-oikeus siihen, että Vuotos-hanke ei ennalta arvioiden aiheuta niin huomattavia haitallisia vaikutuksia yleiselle terveydentalalle tai paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloille, että niitä voitaisiin pitää vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuina luvanmyöntämisestään. Sen sijaan hankkeen vaikutuksia, kun otetaan huomioon niiden laaja-alaisuus sekä erityisesti niiden syvälekäyvyys ja pysyvyys allasalueella ja allasalueella olevat luontoarvot, korkein hallinto-oikeus piti lainkohdassa tarkoitettuina huomattavina ja laajalle ulottuvina vahingollisina muutoksina ympäristön luonnonsuhteissa ja vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei ollut syytä muuttaa.

2.3. Vesilain 2 luvun 5 §:n soveltaminen Sierilän voimalaitoshankkeessa

Laki 553/1994 tuli voimaan 1.8.1994. Sierilän voimalaitoksen rakentamista

koskeva lupahakemus on tullut vireille 28.12.2005. Hakemukseen sovelletaan näin ollen vesilain 2 luvun 5 §:ää sellaisena kuin se on laissa 553/1994.

Sovellettava säännös sisältää kolme luvanmyöntämistä, joiden kunkin osalta on erikseen arvioitava, täyttyykö luvanmyöntämiseen tunnusmerkistö laissa tarkoitettulla tavalla. Säännöksen mukaiset luvanmyöntämiseen ovat:

- 1) yleisen terveydentilan vaarantaminen,
- 2) huomattavien vahingollisten muutosten aiheuttaminen ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa, ja
- 3) paikkakunnan asutus- ja elinkeino-olojen huonontaminen suuresti.

Mainituista luvanmyöntämistä ensimmäinen ja viimeinen ovat edelleen sanamuodoiltaan voimassa sellaisina kuin ne olivat alkuperäisessä laissa 264/1961. Sen sijaan toisen luvanmyöntämiseen sanamuotoa on muutettu kaksi kertaa; ensin lailla 467/1987 ja toisen kerran lailla 553/1994.

Oikeuskäytännössä vesilain 2 luvun 5 §:n soveltamisessa on noudatettu erittäin pidättyväistä linjaa. Säännöksessä tarkoitetun ehdottoman luvanmyöntämiseen tunnusmerkistön on katsottu täytyneen Vuotos-hanketta koskevassa lupa-asiassa, jossa luvanmyöntämiseen oli olemassa säännöksessä sanotun toisen luvanmyöntämiseen osalta sellaisena kuin se oli laissa 467/1987. Oikeuskäytännössä ei liene minkään vesirakentamishankkeen katsottu olevan vaikutuksiltaan sellainen, että säännöksessä tarkoitettujen ensimmäisen ja kolmannen luvanmyöntämiseen tunnusmerkistön olisi katsottu täytyneen.

Sierilän voimalaitoshanke on hanketyypiltään sekä laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan erilainen kuin Vuotos-hanke. Tästä huolimatta harkittaessa luvanmyöntämiseen edellytyksiä nyt kysymyksessä olevassa Sierilän voimalaitoshankkeessa, voidaan Vuotos-hankkeessa annetun ennakkoratkaisun perusteluista tehdä johtopäätöksiä siitä, miten vesilain 2 luvun 5 §:ää on tulkittava ja mitkä seikat vaikuttavat säännöksen tulkintaan. Huomioon on kuitenkin otettava, että Vuotos-hankkeessa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana ainoastaan kysymys säännöksen toisen luvanmyöntämiseen tulkinnasta ja sellaisena kuin se oli laissa 467/1987 kirjoitettuna. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä ei siten ole suoraan saatavissa tulkintalinjaa puheena olevan säännöksen ensimmäisen ja kolmannen luvanmyöntämiseen soveltamiseen. Lisäksi on todettava, että ennakkoratkaisut koskevat aina kulloinkin kyseessä olevaa yksittäistapausta ja sen olosuhteita.

Vuotos-hankkeessa korkein hallinto-oikeus on todennut, että vesilain voimassaoloaikana ei ole ratkaistu laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan Vuotos-hankkeeseen rinnastettavaa vesirakentamishanketta ja ettei vakiintunutta oikeuskäytäntöä, joka selkeästi sallisi vaikutuksiltaan Vuotos-hankkeeseen rinnastettavan hankkeen toteuttamisen vesilain 2 luvun 5 §:n (467/1987) estämättä ole. Sierilän voimalaitoshankkeen osalta voidaan todeta, että vesilain voimassaoloaikana on ratkaistu useita voimalaitosten rakentamislupa-asioita, joista osaa voidaan pitää laajuudeltaan ja tietyiltä osin myös vaikutuksiltaan rinnastettavina Sierilän voimalaitoshankkeeseen. Esimerkkeinä voidaan mainita Kemijoen ja Kitisen voimalaitoshankkeet. Uusin Sierilän voimalaitoshankkeeseen rinnastettavissa oleva pohjoisen Suomen alueen

voimalaitoshanke on Kitisen voimalaitoksiin kuuluva Kelukosken voimalaitos, jolle Pohjois-Suomen vesioikeus myönsi 28.5.1999 rakentamisluvan.

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vesivoimalaitosten rakentaminen on ollut laajasti sallittua vesitalousrakentamista eikä ehdottomien luvanmyöntämisseiden ole katsottu täytyneen kertaakaan. Lainkäytön ennakoitavuus huomioon ottaen voidaan todeta, että luvan epääminen vesilain 2 luvun 5 §:n nojalla voisi tulla siten kysymykseen vain erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa.

Aluehallintovirasto on katsonut, että vesilain 2 luvun 5 §:n tulkinnassa on Sierilän voimalaitoshankkeessa otettava huomioon seuraavat seikat:

- Vesilain 2 luvun 5 §:ää on muutettu sen voimassaoloaikana kaksi kertaa. Muutos on molemmilla kerroilla koskenut säännöksen toista luvanmyöntämistä. Lainsäätäjä ei ole katsonut tarpeelliseksi muuttaa säännöksen kahta muuta luvanmyöntämistä, joten niitä on tulkittava lainsäätäjän alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vesivoimalaitosten rakentaminen on ollut sallittua vesilain 2 luvun 5 §:n (264/1961) estämättä.
- Sierilän voimalaitosta kooltaan vastaavissa uusien voimalaitosten rakentamishankkeissa ei ole sovellettu aiemmin vesilain 2 luvun 5 §:ää sellaisena kuin se on laissa 553/1994. Kelukosken voimalaitoshankkeessa sovellettiin puheena olevaa säännöstä sellaisena kuin se oli alkuperäisessä laissa 264/1961. Korkein hallinto-oikeus on Vuotos-päätöksessään tehnyt linjauksen siitä, että luontoarvojen merkitys on vesilakia vuonna 1987 muutettaessa ollut korostuneempi kuin vesilakia sen alkuperäisessä muodossa säädettäessä, mikä on otettava huomioon verrattaessa luvanmyöntämisen edellytyksiä nyt ja ennen lainmuutosta. Tämän lisäksi on harkittava, mikä on ollut luontoarvojen merkitys lakia edelleen vuonna 1994 muutettaessa.
- Yhteiskunnassa ympäristöarvojen merkitys on korostunut. Sitä kuvaavia tekijöitä ovat muun muassa ympäristölainsäädännön merkittävä uudistuminen, ympäristön Suomessa saama perustuslain suoja, ympäristönsuojelun merkityksen lisääntyminen Euroopan yhteisössä ja ympäristöarvojen merkityksen korostuminen lupakäytännössä. Myös vesilain soveltamiskäytännössä on nähtävissä ympäristöarvojen merkityksen korostuminen. Oikeuskäytännössä lupaharkinnan intressipunninnassa keskeiseen asemaan ovat nousseet esimerkiksi maisemaan, luontoon, kalatalouteen ja kulttuurihistoriaan liittyvät arvotekijät.
- Luonnonsuojelulain säätämisellä on pantu tarvittavin osin täytäntöön Euroopan yhteisöjen direktiivi luontotyyppeiden sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 92/43/ETY (luontodirektiivi) sekä direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta 79/409/ETY (lintudirektiivi). Lintudirektiivin tavoitteena on muun ohessa kaikkien luonnonvaraisina elävien lintulajien suojeleminen. Luontodirektiivin yleisenä tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa. Luonto- ja lintudirektiiveihin sisältyvät ne perusteet, joilla Euroopan yhteisön yhteisen Natura 2000 -verkostoon ehdotettavat ja ilmoitettavat kohteet valitaan. Vesilain 2 luvun 5 §:ää on sovellettava Euroopan

yhteisön perustamissopimukseen sisältyvän lojaliteettiperiaateen mukaisesti, mikä tarkoittaa muun ohessa edellä mainituissa direktiiveissä ilmaistujen suojelutavoitteiden huomioon ottamista. Yhteisöoikeudellisesti merkityksellistä kansallista lainsäädäntöä on tulkittava direktiivien sanamuodon ja päämäärän mukaisesti.

–Lupaedellytyksiä harkittaessa on erityisesti otettava huomioon hankkeen vaikutusten syvälekäyvyys ja pysyvyys hankealueella ja siellä olevat luontoarvot.

–Lupaedellytyksiä harkittaessa on arvioitava, voidaanko hankkeesta aiheutuvia vahingollisia ja haitallisia muutoksia lupamääräyksiin vähentää niin, että vesilain 2 luvun 5 §:ssä (468/1994) tarkoitettu luvan epäämiskynnys ei ylitä.

2.4. Luontoarvojen merkitys vesilain 2 luvun 5 §:n (553/1994) tulkinnassa

Aluehallintovirasto on katsonut samalla tavoin kuin korkein hallinto-oikeus Vuotos-päätöksessään vesilain 2 luvun 5 §:n (467/1987) tulkinnassa, että harkittaessa, mikä konkreettinen sisältö vesilain 2 luvun 5 §:n (533/1994) ilmaisulle "huomattava vahingollinen muutos ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa" on annettava puheena olevassa yksittäistapauksessa, ratkaisu on tehtävä lainkohdassa säädetyn tunnusmerkistön mukaan ottaen huomioon tuon lainmuutoksen perustelut sekä muun muassa sen, minkälainen merkitys luontoarvoille yhteiskunnassa on tarkoitettu antaa lakia vuonna 1994 säädettäessä.

Lainmuutosta koskevan hallituksen esityksen kohdassa "5.3 Ympäristövaikutukset" on lausuttu seuraavaa:

"Koska vesiasioissa on usein kysymys ympäristönsuojelusta, voidaan asioiden tehokkaammalla käsittelyllä välillisesti myös odottaa olevan myönteinen vaikutus ympäristön tilaan. Välittömiä myönteisiä ympäristövaikutuksia olisi erityisesti ehdotetulla mahdollisuudella tarkistaa voimassa olevia säännöstelylupia. Myös eräiden lupaharkintaa koskevien muutosten tarkoituksena on, että ympäristövaikutukset otetaan huomioon aiempaa paremmin".

Vesilain 2 luvun 5 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on hallituksen esityksessä lausuttu seuraavaa:

"Pykälän nykyinen sanamuoto kieltää aiheuttamasta huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Sananmukaisesti tulkittuna lainkohta edellyttää, että vahingolliset muutokset ovat sekä huomattavia että laajalle ulottuvia.

Ehdotetulla säännöksellä, jonka mukaan kiellettyjä olisivat huomattavat vahingolliset muutokset ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa, tavoitellaan ensinnäkin sanonnan yksinkertaistamista. Toisaalta muutoksella pyritään ilmentämään sitä, että vesilaille on pikemminkin ominaista ympäristömuutoksen laadullinen harkinta kuin huomion kiinnittäminen laaja-

alaisuuteen sinänsä. Säännös, jossa vaikutusten laaja-alaisuudelle annetaan entistä vähäisempi merkitys, on sopusoinnussa myös ehdotetun 16 luvun 5 §:n kanssa. Laaja-alaisuus tietenkin voi olla yksi huomattavuuden arvioimisen kriteeri. Säännöksen muutoksella ei sinänsä pyritä merkittävästi laentamaan 2 luvun 5 §:n nykyistä, pidättyvää tulkintaa".

Ympäristövaliokunta on antanut mietinnön 5/1994 hallituksen esityksestä laiksi vesilain muuttamisesta. Valiokunta on kannanotossaan todennut, että hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää vesilain muuttamista koskevaa lakiehdotusta tarpeellisena ja periaatteiltaan oikeana. Eräitä yksityiskohtia valiokunta on kuitenkin ehdottanut lakiehdotuksessa täsmennettäväksi. Vesilain 2 luvun 5 § ei ole sisällytynyt täsmennettäviin ehdotuksiin.

Aluehallintovirasto on katsonut hallituksen esityksessä, erityisesti kohdassa "5.3 Ympäristövaikutukset", lausutun perusteella, että ympäristöarvoja on ollut edelleen tarkoitus korostaa vesilakia vuonna 1994 muutettaessa.

2.5. Hankkeen vaikutukset yleiseen terveydentilaan

Sierilän voimalaitoksen rakentamisen seurauksena kalojen elohopeapitoisuudet nousevat allasalueella ja voimalaitokselta alavirtaan. Katselmuskirjan mukaan Kemijoen veden metyylielohopeapitoisuuden lisäys välittömästi altaan käyttöönoton jälkeen on 16–110 %. Metyylielohopean lisäys pienenee ja noin kymmenen vuoden kuluessa se on lähempänä alemmaa lukua. Tämä aiheuttaa sen, että petokalojen (hauki, made) elohopeapitoisuus nousee yleisesti tasoon yli 0,5 mg/kg noin 10 vuoden ajanjaksolla voimalaitoksen käyttöönoton jälkeen. Kilon painoisten petokalojen elohopeapitoisuus on todennäköisesti useampana vuonna 0,7–0,8 mg/kg. Suurien ja vanhojen yksilöiden elohopeapitoisuus nousisi yli arvon 1 mg/kg. Alueen luonnontilaisiin järviin verrattuna kohonnuttu elohopeatasoa on todennäköisesti mitattavissa vielä 10–15 vuotta rakentamisen jälkeen. Ahvenen pitoisuustaso todennäköisesti tulee ylittämään raja-arvon 0,5 mg/kg rakentamisen jälkeen.

Ihmisen elimistöön kertyvä elohopea on pääosin peräisin ravinnoksi käytettävästä kalasta. Kalojen elohopeapitoisuuden nousu saattaisi ainakin osassa kaloja ravintonaan käyttäviä ihmisiä lisätä terveysriskejä. Kaloja tulisi syödä kuitenkin huomattavissa määrin, jotta terveydellisiä haittavaikutuksia ilmenisi. Lupamääräyksiin sisältyy velvoite kalojen elohopeapitoisuuden tarkkailusta ja tarkkailutietojen toimittamisesta asianomaiselle terveydensuojeluviranomaiselle. Terveydensuojeluviranomaisella on velvollisuus tarvittaessa tiedottaa kalojen käyttörajoituksista. Vahingollisten terveysvaikutusten aiheutumista voidaan ehkäistä tehokkaalla tiedottamisella. Näin toimittaessa kalojen elohopeapitoisuuden nousu ei vaaranna yleistä terveydentilaa.

Sierilän voimalaitoksen rakentamistyöt aiheuttavat vesistön kiintoainepitoisuuden lisääntymistä ja vesistön samentumista. Veden ravinnepitoisuudet eivät kuitenkaan nouse korkeiksi eikä rakentaminen rehevöitä vesistöä. Vedenkorkeuden nosto vaikuttaa pohjavesien purkautumiseen. Hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat Tahtamavaaran ja

Jokkavaaran pohjavesialueet. Vaikutukset pohjavesialueisiin ovat ennalta arvioiden vähäiset. Rakentaminen ei vaaranna yleistä terveydentilaa pinta- tai pohjaveden laadun muuttumisen seurauksena. Pinta- ja pohjaveden laadun tarkkailu sisältyy lupamääräyksiin.

Padotusaltaan alueella on noin 13 kilometriä vesijohdon runkolinjaa, joka siirretään ennen vedenkorkeuden nostoa. Veden noston seurauksena pilaantuu tai mahdollisesti pilaantuu eräitä talousvesikaivoja. Lupamääräyksiin sisältyy velvoite liittää eräät tilat vesijohtoverkostoon ja tarkkailla talousvesikaivoja ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin. Veden käytöstä ei aiheudu terveystahaitta, eikä hanke tältä osin vaaranna yleistä terveydentilaa.

Toimitusmiehet ovat katsoneet, että voimalaitoksen useita kymmeniä vuosia kestänyt suunnitteluvaihe on aiheuttanut ja mahdollinen rakentamisvaihe aiheuttaa paikalliselle väestölle henkisiä kärsimyksiä, joilla voi olla vaikutuksia muun muassa ihmisten henkiseen terveydentilaan. Aluehallintovirasto on todennut, että Sierilän voimalaitoshankkeen vireilläolo on mitä ilmeisimmin vaikuttanut alueen joidenkin asukkaiden mielialaan negatiivisesti. Asiassa ei ole kuitenkaan tullut esille, että hanke olisi henkisten kärsimysten kautta konkreettisesti vaarantanut ihmisten terveyttä, esimerkiksi vakavien sairastumisien vuoksi. On myös hyvin epätodennäköistä, että Sierilän voimalaitoshankkeen toteutuessa alueella esiintyisi yleisesti terveydentilaan vaarallisesti vaikuttavaa henkisistä kärsimyksistä johtuvaa sairastumista. Tältä osin aluehallintovirasto on katsonut, että hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa.

Edellä lausutun perusteella aluehallintovirasto on katsonut samoin kuin katselmustoimituksen toimitusmiehet, että hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamalla tavalla.

2.6. Hankkeen vaikutukset ympäristön luonnonsuhteisiin sekä vesiluontoon ja sen toimintaan

2.6.1. Luontoarvot ja hankkeen vaikutukset niihin

Maisema

Hankkeen vaikutusalue kuuluu Peräpohjolan vaara- ja jokiseutuun. Oman leimansa maisemakuvalle antavat hienojakoiset jokisedimentit ja kerrostumat jyrkkine eroosiotörmineen. Luonnontilaista rantaa on Sierilän ja Vanttauskosken välillä noin 24 km, josta vyörytörmiiä on noin kolmannes. Merkittäviä maisema-alueita ovat joen mutkat Oikaraisella ja Sieriniemessä sekä kapenevat, karikkoiset jokiosuudet Kōrkōnkarin, Tikkasenkarin ja Tervakarın alueilla. Vaikutusalueella sijaitsee Kōrkōn valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö.

Nykytilanteessa maisemakuva on talviaikana avara, valoisa ja rauhallinen, sillä ihmistoiminnan vaikutukset ja maisemavauriot peittyvät lumen alle. Kemijoen jääpeite sekä alueen sulapaikat erottuvat talvisessa maisemassa. Vedenkorkeuden vaihtelun vuoksi jääpeite on Vanttauskoskelta alavirtaan paikoin murtunutta, aaltoilevaa ja epätasaista.

Kemijoen pääuoman sulkeva voimalaitospato, rantapadot, maapadot, koneasema, kytkinenttä, ala- ja yläkanava sekä läjitysalueet muuttavat maisemaa Sieriniemen ja Petäjäniemen lähialueilla. Ranta- ja maapatojen yhteispituus on noin 5 km ja ne sijoittuvat usean tilan alueelle vaikuttaen asukkaiden jokinäkymään.

Noin 32 kilometrin pituisella patoallasalueella vedenkorkeus nousee 2–6 metriä. Uoman sulkevaan patoon rajoittuu noin neljän kilometrin pituinen järvimäinen osuus Savimukkaan saakka. Patoallas on leveimmillään noin 900 metriä Heinisuvannon kohdalla. Alavia rantatasanteita jää veden alle ja ranta-alueista tulee osittain jyrkkätörmäisiä. Virta- ja koskialueet muuttuvat suvanto- ja allasalueiksi. Patoallasalueella vedenkorkeuden vuorokautinen vaihtelu tasaantuu huomattavasti ja sen rantoja kuluttava vaikutus heikkenee. Voimalaitokselta alavirtaan voimistuva vedenkorkeuden vuorokausivaihtelu aiheuttaa ranta-alueiden syöpymisiä. Padotusaltaalla rannoista on noin 13 km sortuvia rantatörmä, 40 km epävakaita törmä ja 12 km vakaita törmä. Eroosio kiihtyy arviolta 5–10 vuoden ajan, kunnes törmäin muodostuu uusi tasapainotila.

Talvinen jokimaisema muuttuu, kun jääkansi patoallasalueella tulee pääasiassa vahvistumaan. Allasalueen koski- ja virtapaikkojen sula-alueet pienenevät. Voimalaitokselta alavirtaan jääkannen muodostuminen vaikeutuu Olkkakoskelle saakka ja sula-alueet lisääntyvät. Voimistuvan vedenkorkeuden vaihtelun vuoksi on odotettavissa, että ranta-alueilla jääkansi paksuuntuu ja tarttuu rantatörmäin aiheuttaen törmien syöpymistä.

Maisemaan kohdistuvia vaikutuksia voidaan lupamääräyksissä annettavin toimenpidemääräyksin lieventää. Syöpyvät ranta-alueet määrätään suojattavaksi ja eräät ranta-alueet maisemoitavaksi. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Kōrkōnniemen maisemointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Läjitysalueille sekä ranta- ja maapadoille asetetaan enimmäiskorkeudet ja läjitysalueiden maisemoinneista annetaan määräykset. Maisemallisesti arvokkaat eroosiotörmät jätetään luonnontilaisiksi.

Maisemakuva muuttuu voimalaitoksen rakentamisen seurauksena, mutta maisemalliset vaikutukset eivät ole sellaisia, että ne vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamalla tavalla aiheuttaisivat huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa.

Alueen luontokohteet, arvokkaat elinympäristöt ja kasvillisuus

Alueelle on tyypillistä korkeat eroosiotörmät, joiden kasvillisuuden peittävyys on alhainen. Neljännes padotusalueen pinta-alasta on kuusi- ja lehtipuuvaltaisia tuoreita ja lehtomaisia kankaita sekä lehtoja. Jokivartta ylävirtaan metsät ovat pääosin mäntyvaltaisia, kuivahkoja tai kuivia kankaita. Soita on vähän ja ne ovat pääasiassa karuja tai keskiravinteisia nevoja, rämeitä ja korpia. Rehevämpiä soita, kuten ruoho-, heinä- ja lehtokorpia on muodostunut muun muassa vanhoihin jokiuomiin. Tiheän jokivarsiasutuksen vuoksi kolmannes padotusalueesta on kulttuurikasvillisuutta.

Arvokkaimpia elinympäristöjä ovat vanhojen jokiuomien edustalle syntyneet tulvaledot ja jokivarren kulttuurivaikutteiset niityt. Kasvistollisesti arvokkaimpia alueita ovat Pappilanniityt, Heinisuvannon niittyranta,

Kamsaniemi, Lapinsaari, Kuohunkisaaren ympäristö, Ryytäkinmukka, Veitsikankaan rantaniityt ja Viirin alue.

Hakemusasiakirjojen mukaan alueella tavataan yhtätoista Etelä-Lapin alueella uhanalaiseksi luokiteltua putkilokasvilajia sekä kolmea alueellisesti uhanalaista tai silmälläpidettävää sammallajia. Putkilokasvilajeista pitkäpääsara ja suikeanoidanlukko kuuluvat varsinaisiin alueellisesti uhanalaisiin lajeihin kuuluessaan luokkaan vaarantunut (V) ja loput yhdeksän ovat silmälläpidettäviä (St, Sh tai Sp) lajeja. Sammalista korpohohtosammal on alueellisesti erittäin uhanalainen (E) ja viitasammal ja tulvasammal silmällä pidettäviä (Sh). Putkilokasveista suikeanoidanlukko, laaksoarho ja suomentähtimö ja sammalista tulvasammal ovat samalla valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja. Sammalista korpohohtosammal kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteessä II luetteluihin yhteisön tärkeinä pitämiin lajeihin.

Vuonna 2000 uusitun uhanalaisuusluokituksen mukaan edellä mainituista sammallajeista tulvasammal on luokiteltu valtakunnallisesti silmällä pidettäviin (NT) lajeihin ja korpohohtosammal valtakunnallisesti vaarantuneisiin (VU) lajeihin. Hankkeen vaikutusalueella (4b = pohjoisboreaalinen vyöhyke, Perä-Pohjola) viitasammal kuuluu luokkaan LC eli elinvoimaisiin lajeihin, joiden säilyminen arvioidaan tulevaisuudessa turvatuksi. Tulvasammalta esiintyy alueella, mutta sitä ei ole luokiteltu siellä uhanalaiseksi lajiksi. Putkilokasvilajeista suikeanoidanlukko, laaksoarho, pohjannoidanlukko ja siperianvehnä ovat valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja ja ne on luokiteltu uhanalaisuusluokituksessa luokkaan vaarantuneet (VU) kasvilajit. Suomentähtimö ja ahonoidanlukko ovat valtakunnallisesti silmällä pidettäviä (NT) lajeja. Perä-Pohjolan alueella pitkäpääsara kuuluu elinvoimaisiin (LC) lajeihin. Suomentähtimöä, ahonoidanlukkoa ja lettotähtimöä esiintyy Perä-Pohjolan alueella, mutta ne eivät ole siellä uhanalaisia lajeja. Mutayrtti ja oikovesirikko kuuluvat luokkaan LC eli elinvoimaisiin lajeihin, joiden säilyminen arvioidaan tulevaisuudessa turvatuksi.

Uhanalaisuusluokitus on uusittu vuonna 2010. "Suomen lajien uhanalaisuus, Punainen kirja 2010" mukaan laaksoarhon luokitus on muuttunut valtakunnallisesti vaarantuneesta (VU) silmällä pidettäviin (NT) lajeihin. Muiden edellä sanottujen lajien luokituksiin ei ole tehty muutoksia.

Edellä mainituista uhanalaisista lajeista laaksoarho on luonnonsuojeluasetuksen liitteen 3 (a) mukainen koko maassa rauhoitettu kasvilaji. Tämän lisäksi se on EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV b) mukainen yhteisön tärkeänä pitämä kasvilaji, joka edellyttää tiukkaa suojelua.

Sierilän voimalaitoshanke vaikuttaa alueen luonnonympäristöön. Hankkeen toteuttamisen seurauksena jää veden alle noin 5 km² maaekosysteemejä. Niiden toimivuudelle ovat tärkeitä eroosio ja tulva. Eroosio yhdessä virtaavan veden kanssa ylläpitää jatkuvaa loivien ja jyrkkien rantojen vaihtelua sekä matalikoiden ja syvänteiden vuorottelua. Ekosysteemien toimivuudelle ja elinympäristöjen uudistumiselle on eroosion jatkuminen ensiarvoisen tärkeää. Eroosio voidaan turvata välttämällä rantojen tarpeetonta suojaamista ja suojausmenetelmien valinnalla. Tältä osin on annettu lupamääräys.

Toinen hankealueen ekosysteemeille tärkeä prosessi on tulva ja sen mukana

kulkeutuvan aineksen laskeutuminen jokiuomaan ja tulvatasanteille. Voimalaitoksen rakentamisen jälkeen uoman pohja syöpyy aiempaa voimakkaammin jokiosuuden yläosalta ja aines laskeutuu alaosalle. Sedimentin kulkeutuminen altaan yläosassa pienenee tulva-aikana noin puoleen ja kokonaismäärä neljäsosaan. Altaan alaosassa sedimenttiä kulkeutuu vain suurten tulvavirtaamien aikana. Sedimentaation pieneminen tulee hidastamaan tulvaelinympäristöjen uusiutumista ja vähentämään etenkin näiden lajien pioneerilajien kasvupaikkoja. Voimalaitosaltaan alaosassa tulvavaikutus pienenee selvästi, eikä siellä ole edellytyksiä laajojen tulvahabitaattien syntymiselle. Niiden säilyttäminen Kuohunkijokisuistossa ja alueen lukuisten purojen varrella edesauttaa tulvanalaisten rantametsien, pensaikkojen ja kosteikkojen sekä niiden lajiston säilymistä. Myös kosteikkoihin luokiteltavat matalikot jätetään pääosin luonnontilaan lukuun ottamatta erityiseen käyttöön otettujen rantojen välitöntä ympäristöä. Uusia arvokkaita kosteikkoja syntyy veden noston myötä muun muassa Majavaojan varrelle ja Mustajängälle. Tulvahabitaattien turvaamiseksi on annettu lupamääräys.

Voimalaitoshanke heikentää alueella esiintyvien uhanalaisten putkilokasvien kantoja. Etelä-Lapin alueella esiintyvistä kasveista hanke vaikuttaa eniten pitkäpääsaran ja siperianvehnän alueelliseen kantaan ja myös suikeanoidanlukon paikalliset kannat saattavat heikentyä. Sammalista korpihohtosammal kärsii rakentamisesta eniten ja myös tulvasammalen Etelä-Lapin kanta saattaa heikentyä hankkeen toteuttamisen seurauksena.

Pitkäpääsara on Perä-Pohjolan alueella elinvoimainen (LC) laji, joten hankkeen vaikutuksista huolimatta lajin suotuisa suojelutaso säilyy. Tulvasammal ei puolestaan ole alueella uhanalainen laji ja myös sen suojelutaso säilyy hankkeen vaikutusalueella suotuisana. Siperianvehnä, suikeanoidanlukko ja korpihohtosammal ovat uhanalaisia, luokkaan vaarantuneet (VU) kuuluvia lajeja. Uhanalaisuusluokitus VU tarkoittaa sitä, että laji ei täytä äärimmäisen uhanalaisten tai erittäin uhanalaisten lajien kriteerejä, mutta siihen kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä luonnosta minkä tahansa kriteerin perusteella määriteltynä. Lähtökohtaisesti uhanalaisten lajien suojelutaso ei ole suotuisa, koska niiden luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut. Laissa ei ole säädetty uhanalaisten lajien hävittämiskieltoa eikä niihin liity välittömiä suoraan laissa ilmaistuja oikeusvaikutuksia. Mainittujen, hankkeen vaikutusalueella olevien valtakunnallisesti uhanalaisten lajien nykyinen suojelutaso alueella voidaan säilyttää määräämällä toimenpiteitä suojelutason turvaamiseksi. Lupamääräyksissä on annettu tällainen toimenpidemääräys.

Rauhoitetuista lajeista esiintyy Sierilän alueella laaksoarhoa parissakymmenessä kohteessa pääasiassa tulvametsissä ja perinnebiotoopeilla. Näistä padotuksen tai patorakennelmien alle jää noin 80 %. Luonnonsuojelulain 42 §:n 2 momentin mukaan rauhoitetun kasvin tai sen osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty. Sama koskee soveltuvien kasvien siemeniä. Koska kysymyksessä on myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV b) mukainen tiukka suojelua vaativa laji, voi ELY-keskus luonnonsuojelulain 49 §:ssä säädettyä edellytyksiä myöntää poikkeuksen luonnonsuojelulain 42 §:n 2 momentin kiellosta. Lajin hävittäminen tai siirtäminenkin on kiellettyä ilman poikkeuslupaa.

Voimalaitoshankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että padotuksen tai

patorakenteiden alle jäävien laaksoarhojen hävittämiselle on ELY-keskuksen myöntämä poikkeuslupa. Tältä osin ELY-keskus asiantuntijaviranomaisena suorittaa poikkeuslupan myöntämisen edellytysten harkinnan, muun muassa sen säilykö laaksoarhojen suojelutaso suotuisana hankkeen toteuttamisesta huolimatta. Voimalaitoksen rakentamistöitä ei saa aloittaa ennen kuin luvan saajalla on lainvoimainen poikkeuslupa laaksoarhojen hävittämiseen. Tältä osin on annettu lupa-määräys. Lisäksi on annettu lupamääräys laaksoarhon muiden kuin tuhoutuvien, hankealueella olevien populaatioiden säilymisen turvaamiseksi.

Linnusto

Sierilän ja Vanttauskosken välisellä alueella on tyypillistä Keski-Lapin jokivarsilajistoa. Alueella tavataan joitakin levinneisyydeltään eteläisiä lajeja. Linnuston tiheydeksi arvioidaan noin 110 paria/km². Elinympäristöistä tärkeimpiä ovat lehtomaiset puronvarsimetsät, rantakoivikot, kosteikot, matalat ravinteiset lahdet ja eroosiotörmät. Sierilän alueen uhanalaisiksi luokitellut lintulajit ovat tyypillisiä metsälajeja, joiden paikallisia kantoja hanke ei vaaranna. Alueen tärkein ja tyypillisin lintulaji on törmäpääsky. Koko Suomen törmäpääskykannasta arvioidaan Sierilän alueella elävän noin 4 %. Lajin esiintyminen ei keskity Eurooppaan, mutta sen arvellaan taantuneen Euroopassa huomattavasti. Tämän vuoksi laji on listattu ns. SPEC3-lajiksi.

Voimalaitoksen rakentamisen aikana melu, pöly ja myös muut tekijät voivat häiritä alueen lintujen pesintää. Törmäpääskyt saattavat helposti pesiä läjityskasoihin, jolloin poikueita voi maansiirtotöiden yhteydessä tuhoutua. Nykyisten rantatörmien muuttuessa rakentamisen tai törmien umpeen kasvamisen seurauksena törmäpääskyjen pesintä heikentyy tai osalla alueesta estyy kokonaan. Kahlaajien ja vesilintujen levähdys-, pesimä- ja ravintokohteita jää padotuksen alle patoaltaan keski- ja alaosissa. Vesi- ja rantalintujen ja törmäpääskyjen pesiä voi tuhoutua vedenkorkeuden nousun ja vaihtelun seurauksena lähinnä voimalaitokselta alavirtaan muutamien kilometrien matkalla.

Linnustolle aiheutuvia haittoja voidaan välttää keskittämällä rakentamistyöt, raivaukset, rannansuojaukset ja muut häiriötä aiheuttavat työt lintujen pesimäkauden ulkopuolelle eli elo–huhtikuun väliselle ajalle. Törmäpääskypopulaatioiden säilyttämiseksi vältetään tarpeetonta rannansuojausta ja valitaan sopivat suojausmenetelmät. Lisäksi säilytetään riittävä määrä matalikkoja ja kosteikkoalueita ruokailu- ja kerääntymisalueina ja rakennetaan tekopesiä pesimätilanteen helpottamiseksi. Näillä toimenpiteillä voidaan estää linnustolle, ja etenkin törmäpääskyllä aiheutuvat haittavaikutukset. Haittojen estämiseksi on annettu lupamääräys.

Apilakirjokääriäinen

Hankkeen vaikutusalueella esiintyy äärimmäisen uhanalaisen (CR) ja erityisesti suojeltavan apilakirjokääriäisen ainoa tunnettu esiintymisalue Suomessa. Hankkeen toteuttamisen seurauksena esiintymisalue tuhoutuu ja apilakirjokääriäinen todennäköisesti häviää Suomesta ilman suunnitelmallisia ja oikein kohdennettuja toimenpiteitä. Hakemuksen täydennyksen liitteenä L17 olevan selvityksen mukaan populaation säilyttämiseksi voivat teoriassa tulla

kyseeseen siirtoistutus, elinympäristön siirto ja nykyisen esiintymisniityn pengerrys. Näistä niityn pengerrys on ainoa toimenpide, jonka avulla nykyinen esiintymispaikka voidaan säilyttää.

Luonnonsuojelulain 47 §:n 2 momentin mukaan erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Pykälän 3 momentin mukaan kielto tulee voimaan, kun ELY-keskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Lapin ympäristökeskus (nykyisin Lapin ELY-keskus) on 19.12.2008 antamallaan päätöksellä määritellyt päätöksen liitekartasta ilmenevästi erityisesti suojeltavan apilakirjokääriäisen säilymiselle tärkeän esiintymispaikan rajat. Päätös on annettu julkipanon jälkeen ja se on annettu erikseen saantitodistuksella tiedoksi alueen omistajille. Näin ollen luonnonsuojelulain 47 §:n 2 momentin kielto on tullut voimaan kyseisen alueen osalta.

Edellä sanotun mukaisesti lainvoimaisella päätöksellä rajatun apilakirjokääriäisen esiintymispaikan hävittäminen on kielletty. Hävittämiskielto on voimassa niin kauan, kunnes erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan suojelun lakkauttamisesta tehdään päätös tai ELY-keskus myöntää luonnonsuojelulain 48 §:n 2 momentin nojalla luvan poiketa 47 §:ssä säädetystä rauhoitussäännöksestä. Hävittämiskiellon voimassaoloon ei vaikuta se, että apilakirjokääriäinen mahdollisesti saadaan onnistuneesti siirtoistutettua muualle tai se, että apilakirjokääriäisen nykyinen elinympäristö siirretään esimerkiksi kauemmas jokivarresta rajausalueen ulkopuolelle.

Hakemuksen mukaisen suunnitelman toteuttamisen seurauksena jäisi apilakirjokääriäisen rajatusta esiintymisalueesta suurin osa veden alle. Se tarkoittaisi esiintymisalueen lainvastaista hävittämistä. Näin ollen ennen rakentamistöiden aloittamista luvan saajalla on oltava lainvoimainen poikkeuslupa esiintymispaikan hävittämiseksi. ELY-keskus poikkeuslupaviranomaisena ja asiantuntijaviranomaisena arvioi, onko poikkeusluvan myöntämiselle lainmukaisia edellytyksiä. Lupamääräyksissä asetetuin velvoittein turvataan, ettei voimalaitoksen rakentamista aloiteta ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu apilakirjokääriäisen osalta.

Aluehallintovirasto on todennut lisäksi, että luvan saaja on 19.5.2010 aluehallintovirastossa pidetyssä neuvottelussa ilmoittanut hakevansa laaksoarhon ja apilakirjokääriäisen osalta hankkeen toteuttamiseksi tarvittavat poikkeusluvut vasta sen jälkeen, kun vesilain mukainen lupa-asia on ratkaistu ja mahdollinen voimalaitoksen rakentamislupa on saatu. Aluehallintovirasto on katsonut, että vesilain mukainen lupaharkinta voidaan suorittaa, vaikkei luvan saaja ole etukäteen esittänyt poikkeuslupia ottaen huomioon lupapäätöksessä annetut poikkeusluvan hakemista koskevat määräykset.

2.6.2. Hankkeen vaikutukset vesiluontoon ja sen toimintaan

Vaikutukset vedenkorkeuksiin ja virtaamiin

Voimalaitokselta ylävirtaan muodostuu patoallas. Vedenkorkeus nousee voimalaitospadolla noin 6 metriä, Tikkasenkarilla noin 4,5 metriä ja Vanttauskoskella noin 2 metriä. Voimalaitospadolla vedenkorkeus nousee tasoon $N_{43} + 82,00$ m. Vanttauskosken voimalaitoksen alavesi nousee tasoon $N_{43} + 82,60$ m.

Hakemussuunnitelman mukaan patoaltaalla vuorokautiset vedenkorkeudet vaihtelevat vain vähän. Vanttauskosken alavesi vaihtelee noin 40 cm (nykyinen vaihtelu noin 150 cm) ja Sierilän voimalaitoksen ylävesi noin 30 cm (nykyinen vaihtelu noin 50 cm). Voimalaitokselta alavirtaan vuorokautinen vedenkorkeuden vaihtelu kaksinkertaistuu nykyisestä alakanavan suulla, Sieriniemen mutkan alueella ja Oikaraisen kylän alueella. Nykyisin normaalissa käyttötilanteessa kesällä vuorokautinen vedenkorkeuden vaihtelu Raudanjokisuussa on noin 40–50 cm. Voimalaitoksen rakentamisen jälkeen vuorokautinen vedenkorkeuden vaihtelu Raudanjokisuussa saa olla enintään 0,8 m. Vedenkorkeuden vuorokausivaihtelun lisääntyminen ulottuu Olkkakosken alapuolelle, jonka jälkeen vaikutukset ovat vähäiset.

Tulvavedenkorkeudet muuttuvat patoaltaalla seuraavasti:

Tulvakorkeudet ($N_{43} + m$) virtaamalla $HQ_{1/100}$ ja $HQ_{1/250}$ nykytilassa ja Sierilä rakennettuna

Paikka (paalu)	$HQ_{1/100}$ Nykyinen	$HQ_{1/100}$ Tuleva	$HQ_{1/250}$ Nykyinen	$HQ_{1/250}$ Tuleva
Sierilän voimalaitos (143)	80,97	82,48	81,36	82,79
Körkönkari (150)	82,08	83,17	82,44	83,48
Tikkasenkari (156)	83,58	84,21	83,88	84,51
Tervakari (163)	84,61	85,07	84,92	85,39
Viirinkylä (169)	85,96	86,28	86,30	86,61
Vanttauskoski (174)	86,60	86,87	86,94	87,21

Hankkeen vaikutuksesta allasalueen virtaamat tasoittuvat. Muutoin hankkeella ei ole vaikutuksia Kemijoen virtaamiin.

Tulvaluukkujen ja alakanavan väliin jäävä vesialue säilyy vesialueena. Vedenkorkeutta voimalaitoksen rakentamisen jälkeen on arvioitu laskelmin ja se käy alimmillaan simuloidun tarkastelujakson 30.8.–12.9.2005 aikana tasolla $N_{43} + 74,20$ m – $N_{43} + 74,30$ m. Tulvavedenkorkeudet tulvaluukkujen ja voimalaitoksen alakanavan välisellä alueella laskevat hieman nykyisestä.

Lupamääräyksissä on annettu määräykset sallituista juoksutuksista ja vedenkorkeuksista ja niiden tarkkailusta.

Vaikutukset jääolosuhteisiin

Hankkeen vaikutuksesta Sierilän allasalueen jääkansi pääosin vahvistuu. Allasalueen koski- ja virtapaikkojen sula-alueet pienenevät. Voimalaitokselta alavirtaan jääkannen muodostuminen vaikeutuu Olkkakoskelle saakka ja sula-alueet lisääntyvät. Vedenkorkeuden vaihtelun vuoksi on odotettavissa, että ranta-

alueilla jää paksuuntuu ja tarttuu rantatörmii aiheuttaen törmien syöpymisiä.

Voimalaitokselta alavirtaan aiheutuvia haitallisia vaikutuksia jääolosuhteisiin voidaan lieventää säätelemällä juoksutuksia erityisesti jääkannen muodostumisen aikana luvan saajan esittämällä tavalla. Haittojen ehkäisemiseksi on annettu lupamääräys.

Vaikutukset vedenlaatuun

Vesirakennustyöt, erityisesti märkätyönä tehtävät työt lisäävät veden kiintoainepitoisuutta ja sameutta. Pitoisuudet vastaavat kevättulvan aikaisia huippupitoisuuksia, mutta lyhytaikaisia korkeampiakin pitoisuuksia saattaa esiintyä. Veden ravinnepitoisuudet eivät nouse korkeiksi, joten rakentaminen ei vaikuta juurikaan vesistöä rehevöittävästi. Sierilän rakennustöiden on arvioitu kestävän noin kolme vuotta. Muutoksia vedenlaadussa arvioidaan havaittavan vielä 1–2 vuotta voimalaitoksen käyttöönoton jälkeen lähinnä liettymisenä, joten rakennusvaiheen vaikutus vedenlaatuun kestää noin 4–5 vuotta.

Rakentamisen jälkeen pysyvämpiä vedenlaatumuutoksia voi ilmetä Petäjaniemen padon ja alakanavan välisellä jokijaksolla. Sierimutkan alaosan vesi vastaa laadultaan Kemijoen pääuoman vettä. Voimalaitoksen juoksutuksista riippuen voi veden vaihtuminen alueen yläosassa olla ajoittain heikkoa, mikä voi pitkien hellejaksojen aikana aiheuttaa levätuotantoa ja pintojen limoittumista. Tulva-aikaiset ohijuoksutukset vaikuttavat sen, ettei alueella aiheudu liettymisongelmia.

Hankkeella ei ole merkittävää pysyvää vaikutusta vedenlaatuun. Vedenlaadun tarkkailusta on annettu lupamääräys. Tarkkailun tulosten perusteella on tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin vedenlaadun parantamiseksi.

Kiintoaineen kulkeutuminen

Voimalaitospaikalta ylävirtaan nykyisin herkästi liikkuvat pohjan hiekkakerrostumat asettuvat aloilleen. Voimalaitokselta alavirtaan olevista hiekkasärkistä sekä Nuottisaaren ylä- ja alavirtaan olevilta alueilta irtoaa joen pohjasta ainesta. Se kulkeutuu alavirtaan laskeutuen suvantoalueille.

Luvan saaja on määrätty tarkkailemaan kiintoaineen kulkeutumista ja ryhtymään tarvittaessa toimenpiteisiin aiheutuvien haittojen poistamiseksi.

2.6.3. Hankkeen vaikutukset kalastoon ja kalastukseen sekä rapuun ja ravustukseen

Hankkeella on sekä väliaikaisia että pysyviä vaikutuksia kalastoon ja kalastukseen. Väliaikaiset vaikutukset johtuvat lähinnä märkätyönä tehtävistä veden samentumista aiheuttavista töistä. Merkittävimmät pysyvät muutokset aiheutuvat patoamisesta johtuvasta vesisyvyyden kasvusta ja virtausnopeuden hidastumisesta. Vesisyvyyden kasvun myötä nivat ja virta-alueet häviävät. Voimalaitospato muodostaa myös fyysisen esteen vesieliöstön liikkumiselle, joten kalasto ja pohjaeläimistö muuttuvat virtavesilajistosta järvimäisempiä olosuhteita suosivan lajiston suuntaan. Pysyvät muutokset voidaan jakaa kolmeen ryhmään: muutokset padotusalueella, muutokset voimalaitokselta alavirtaan ja muutokset voimalaitosaltaaseen laskevien sivujokien kalastossa.

Hankealueen saalislajeista tärkeimmät ovat olleet kirjolohi, harjus ja hauki. Myös taimen, siika ja ahven ovat yleisiä ja tärkeitä saaliskaloja. Kalakantoja on hoidettu mittavin istutuksin. Kirjolohisaalis on kokonaan ja taimensaaliista valtaosa istutuksista peräisin. Harjus- ja siikasaaliista on istutettua alle 50 %.

Hankkeella on todennäköisesti suurin negatiivinen vaikutus voimalaitosaltaaksi muodostuvan nykyisen Kemijoen harjuskantaan, joka tulee selvästi heikentymään. Olkkakoskessa harjuskanta ei kärsi yhtä voimakkaasti. Harjuksen istutuksista saatujen kokemusten perusteella on epätodennäköistä, että harjussaaliin aleneminen voimalaitokselta ylävirtaan voidaan ehkäistä istutuksin. Harjuskanta kuitenkin säilynee altaan virtaavassa yläosassa. Voimalaitosaltaaseen laskevissa Kuohunkijoessa ja Kampsajoessa on molemmissa harjuksen poikastuotantoa ja voi olla, että pääuoman harjuskannan taantuminen heikentää myös sivujokien harjuskantaa. Muilta Kemijoen voimalaitosaltailta saadut kokemukset eivät kuitenkaan tue tätä olettaa.

Myös voimalaitosaltaan taimen- ja siikakannat heikentyvät, mutta niiden säilyminen voidaan turvata istutuksin. Hauki- ja ahvensaaliit kasvavat selvästi ja kompensoivat osaltaan muiden lajien alenevia saaliita. Negatiivisena ilmiönä särkikalojen kannat kasvavat.

Suunnitellun Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueella ei ole tällä hetkellä pyyntivahvuista rapukantaa. Vesipinta-alan kasvun seurauksena ravun elinalueet todennäköisesti lisääntyvät. Rapukanta voidaan palauttaa istutuksilla. Sierilästä alavirtaan olevilta Kemijoen patoaltailta saatujen kokemusten perusteella Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueelle voi muodostua vähintään ennen raputuhua olleen kannan vahvuinen rapukanta.

Hankkeella on vaikutuksia myös kalastustapoihin. Voimalaitosaltaalla perho- ja heittokalastus vähenee ja olosuhteet vetouistelulle ja seisovilla pyydyksillä kalastamiseen parantuvat. Voimalaitokselta alavirtaan ei kalastustavoissa tapahdu merkittäviä muutoksia. Lisääntyvä vedenkorkeuden vaihtelu tosin vaikeuttaa seisovilla pyydyksillä kalastamista ja rapumertojen pitämistä. Erityisesti voimalaitospadon ja alakanavan välisellä Sieriniemen alueella seisovilla pyydyksillä kalastaminen heikkenee olennaisesti vedenkorkeuden vaihtelun ja virtaussuunnan muutosten vuoksi.

Yhteenvedona voidaan todeta, että hankkeella on huomattavia vaikutuksia kalastoon ja kalastukseen. Harkittavaksi tulee ovatko nämä vaikutukset sellaisia, jotka vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamalla tavalla muodostavat ehdottoman luvanmyöntämisseen.

Lakia 467/1987 koskevassa hallituksen esityksessä 266/1984 vp. säännökseen tehtyä lisäystä "vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollisesta muuttumisesta" on perusteltu sillä, että ekologiset näkökohdat tulisivat huomioon otetuiksi lupaharkinnassa. Lain esitöiden mukaan lainmuutoksella ei tarkoitettu laajentaa olennaisesti luvanmyöntämiskiellon alaa, vaan kiinnittää harkinnassa huomiota luonnon toimintamekanismeihin. Esimerkkinä ekologisen kriteerin soveltuvuudesta tuotiin esille tilanne, jossa vesikasvillisuus ja -eläimistö tuhoutuisi niin, ettei kalakantoja pystyttäisi erityisin toimenpiteinkään elvyttämään.

Sierilän voimalaitoksen rakentamisen seurauksena vesiluonto ei muutu pysyvästi eikä edes väliaikaisesti sellaiseksi, että alueen kalakannat menetettäisiin. Kalakantoihin tulee muutoksia, mutta niitä voidaan lieventää toimenpiteillä. Aluehallintovirasto on katsonut, että suoritettavien toimenpiteiden jälkeen kalasto- ja kalastusvaikutukset ja ympäristömuutokset eivät ole sellaisia, jotka muodostaisivat vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamalla tavalla ehdottoman luvanmyöntämiseen. Määrätyillä velvoitteilla ei voida kaikkia vahinkoja ja haittoja ehkäistä. Ne on määrätty korvattavaksi.

Aluehallintovirasto on tehnyt toimitusmiesten esityksestä poikkeavan, jäljempää kalataloudellisten vahinkojen perusteluista ilmenevän arvion ja määrännyt lupamääräyksistä ilmenevät velvoitteet ja korvaukset.

2.6.4. Johtopäätökset hankkeen vaikutuksista luonnonarvoihin

Hankkeella on edellä kuvatun mukaisesti vaikutuksia alueen luonnonarvoihin. Niihin kohdistuvia haittoja ei ole kaikilta osin mahdollista estää toimenpitein. Hankealue ei kuulu Natura 2000 -päätöksellä suojeltuihin alueisiin. Voimalaitoksen rakentaminen ja käyttäminen eivät ratkaisevalla tavalla heikennä allasalueella esiintyvien tärkeiden elinympäristöjen ja niistä riippuvaisten uhanalaisten eliölajien suojelun tasoa. Hankkeen vaikutukset ovat huomattavia ja ne ulottuvat varsin laajalle alueelle. Vaikutukset voimalaitokselta alavirtaan ovat vaimenevia. Aluehallintovirasto on katsonut, että Sierilän voimalaitoksen rakentaminen ja käyttäminen eivät aiheuta kuitenkaan niin syväleikkäviä ja pysyviä vaikutuksia alueen luontoarvoille, että niitä olisi pidettävä vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuina huomattavina ja vahingollisina muutoksina ympäristön luonnonsuhteissa sekä vesiluonnossa ja sen toiminnassa.

2.7. Muinaismuistot ja hankkeen vaikutukset niihin

Sierilän voimalaitoshankkeen vaikutusalueella tunnetaan viimeisimpien kaivauksien ja inventointien jälkeen 19 muinaismuistokohdetta. Kohteista asuinpaikkoja on seitsemän, yksittäisten esineiden löytöpaikkoja yhdeksän ja ajoittamattomia kuoppakohteita yksi. Voimalaitoksen rakentamisen vaikutuspiirissä on tehty koekaivauksia ja kaivaustutkimuksia sekä kattava muinaisjäännösten inventointi. Museoviraston 30.5.2003 antaman lausunnon mukaan alueen muinaisjäännösten tutkimukset on saatu päätökseen ja ne ovat riittävät. Näin ollen muinaismuistolaki (295/1963) ei aseta esteitä rakentamiselle.

2.8. Hankkeen vaikutukset paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloihin

2.8.1. Asutus ja hanketta varten tarvittavat alueet

Hankkeen vaikutusalueella on kuusi kyläaluetta: Saarenkylä–Vaarala, Koskenkylä, Oikarainen, Tennilä, Viiri ja Vanttauskoski. Näistä Viirin, Tennilän ja Oikaraisen kylät sijaitsevat hankkeen lähivaikutusalueella ja niissä on asukkaita yhteensä 700–750. Vakituisten asukkaiden lisäksi alueella on vapaa-ajan asutusta. Alueella on kuusi maatilaa.

Padotusalueella on 164 tilaa, joiden omistajien kanssa luvan saaja ei ole sopinut hankkeen aiheuttamista vahingoista ja haitoista. Näistä 155 tilan alueita tarvitaan hanketta varten ja lisäksi yhdeksälle tilalle aiheutuu vettymishaittaa. Lisäksi kahden vesialueen (Korkalonvirta 698-401-186-0 ja Rovavirta 698-409-76-0) alueita tarvitaan voimalaitospadon rakenteita varten. Hakija omistaa koskitilasta Korkalonvirta 97,14 % ja koskitilasta Rovavirta 99,73 %. Hanketta varten tarvittavia muiden kuin luvan saajan omistamia maa-alueita on yhteensä noin 210 ha. Alueet ovat maa- ja metsätalouskäytössä sekä loma- ja asuinkiinteistöihin kuuluvia alueita. Luvan saaja omistaa hanketta varten tarvittavista maa-alueista noin 61 % ja vesialueista noin 98 %.

Hankkeen vaikutusalueella on 81 muiden kuin hakijan omistuksessa olevaa rakennusta, joista 48 jää veden alle, 29 on vettyvällä alueella ja neljä maatilan talouskeskusalueella. Näistä rakennuksista kolme on vakituista asuinrakennusta, yhdeksän lomarakennusta ja 69 muuta (varasto, sauna, lato jne.) rakennusta. Vakituksista asuinrakennuksista yksi jää veden alle, yksi on vettyvällä alueella ja yksi on maatilan talouskeskusalueella. Lomarakennuksista kolme jää veden alle ja kuusi on vettyvällä alueella. Veden alle jäävän asuinrakennuksen asukkaat joutuvat hankkeen vuoksi muuttamaan muualle. Myös maatilan talouskeskusalueen asuinrakennuksen asukkaat joutuvat muuttamaan muualle, koska asuinrakennus on perustettu siten, että se muuttuisi todennäköisesti vettymisen seurauksena asuinkelvottomaksi. Vettyvällä alueella oleva asuinrakennus jää nykyisten omistajien omistukseen ja käyttöön ja rakennukselle aiheutuvat vahingot määrätään korvattavaksi.

Koska vain kahden vakituksessa asuinkäytössä olevan tilan asukkaat joutuvat muuttamaan muualle, ei hanke suuresti huononna paikkakunnan asutusoaloja.

2.8.2. Vesistön virkistyskäyttö

Hankkeella on myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön.

Alueen vesiliikenne on pääasiassa paikallista kotitarve- ja virkistyskalastukseen liittyvää veneliikennettä, mutta alueella on myös jonkin verran muuta virkistysluontoista veneilyä. Patoallasalueella veneilyolosuhteet paranevat vedenkorkeuden nousun ja vuorokautisen vedenkorkeuden vaihtelun pienenemisen myötä. Säätöselvitys katkaisee venekulkuyhteyden. Padosta alavirtaan Olkkakoskelle saakka vuorokautisen vedenkorkeuden vaihtelun kaksinkertaistuminen vaikeuttaa veneen- ja laituringpitoa sekä rannankäyttöä. Nykyisinkin vedenkorkeuden vaihtelut ja Olkkakoski ovat vaikeuttaneet veneilyä ja rannankäyttöä suunnitellusta padosta alavirtaan olevalla jokiosuudella. Patoallasalueella ja padosta alavirtaan vaikutusalueella olevien erityiseen käyttöön otettujen kiinteistöjen rannat on määrätty suojattavaksi sekä venevalkamat ja sinne johtavat veneväylät tarvittaessa rakennettavaksi. Luvan saaja on määrätty suorittamaan maisemointeja ja rakentamaan tai kunnostamaan 10 yleistä veneenlaskupaikkaa. Voimalaitoshankkeen toteutumisesta huolimatta veneilyä sekä rannan ja vesialueen virkistyskäyttöä voidaan edelleen harjoittaa koko hankkeen vaikutusalueella.

Patoallasalueella voidaan nykyistä paremmin harjoittaa talvikalastusta, moottorikelkkailua ja hiihtoa, koska vedenkorkeuden vaihtelun vähenemisen ja virtaaman hidastumisen ansiosta jääpeite vahvistuu, mikä mahdollistaa

kelkkailu- ja hiihtoreittien tekemisen sekä kalastamisen jäältä. Padosta alavirtaan nykyiset moottorikelkkailu- ja hiihtomahdollisuudet huononevat, koska jääpeite heikentyy vedenkorkeuden vaihtelun ja virtaamien kasvaessa. Tosin nykyisissäkin jääolosuhteissa kelkkailu ja hiihto voi olla vaikeaa. Sierilän moninaiskäyttöselvityksen (päivitys 21.5.2007) liitteessä 1 on esitetty nykyiset viralliset moottorikelkkailureitit. Kemijoen jäällä ei ole kelkkailu- tai hiihtoreittejä Olkkakosken ja Vanttauskosken välillä, joten niitä ei menetetä hankkeen myötä.

Hankkeella olisi alkuvaiheessa kielteisiä vaikutuksia kalastukseen ja kalastoon allasalueella ja voimalaitokselta alavirtaan. Haitat aiheutuisivat elohopeasta, rakentamisvaiheen veden samentumisesta ja mahdollisesti kalaston muutoksista. Padosta alavirtaan virkistyskalastusta vaikeuttaisi rakentamisaikana jossain määrin myös pyydysten lisääntynyt likaantuminen ja limoittuminen. Kalastukselle ja kalastolle aiheutuvaa haittaa voidaan vähentää toimenpiteillä.

Virkistyskalastusta voidaan edelleen harjoittaa koko hankkeen vaikutusalueella. Padotusalueella menetetään virtavesialueet, jolloin perho- ja heittokalastus taantuu tai loppuu kokonaan ja kalastusmuodoiksi tulevat vetouistelu ja seisovien pyydysten käyttö. Voimalaitokselta alavirtaan, erityisesti Sieriniemen mutkan alueella, virkistyskalastusmahdollisuudet huononevat voimalaitoksen rakennusaikana, jolloin vesistöissä aiheutuu samentumishaittoja. Myös vedenkorkeuden vuorokautinen vaihtelu vaikeuttaa kalastusta etenkin matalalla Sieriniemen mutkan alueella. Virkistyskalastukselle aiheutuvat haitat säännöstelypadolta alavirtaan sisältyvät tilakohtaisiin virkistyskäyttöhaittakorvauksiin.

Vedenlaadun muutokset ovat väliaikaisia ja vähäisiä, lukuun ottamatta säännöstelypadon ja alakanavan välistä aluetta, eikä niillä ole vaikutusta vesistön muuhun virkistyskäyttöön. Hankkeen myötä nykyiset uimapaikat muuttuvat osittain, mutta yleisten veneenlaskupaikkojen yhteyteen rakennetaan uusia uimapaikkoja.

Hankkeella ei ole haitallisia vaikutuksia alueen nykyisiin vesilintujen metsästysolosuhteisiin. Moninaiskäyttöselvityksen mukaan vedennostolla voi olla jopa positiivisia vaikutuksia metsästysmahdollisuuksiin, koska vedennoston seurauksena syntyy yleensä matalia kosteikoiksi ennen pitkää muodostuvia vesialueita.

Edellä lausutun perusteella aluehallintovirasto on todennut, että hankkeella on vaikutuksia vesistön virkistyskäyttöön. Alueen virkistyskäyttöarvoa ei menetetä eivätkä virkistyskäyttöhaitat ole sellaisia, että ne vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamalla tavalla suuresti huonontaisivat paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. Virkistyskäyttöhaitat voidaan lupamääräyksissä asetetuina toimenpidevelvoittein ja korvausmääräyksin hyvittää.

2.8.3. Elinkeinoon harjoittaminen

Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee Vanttauksen, Poikajärven, Narkauksen ja Niemelän paliskuntien alueita. Paliskuntien alueiden kokonaispinta-ala on yhteensä 6 678 km². Poroehdön kannalta tärkeimmät alueet ovat kangasmaita, joille porojen talvilaitumet sijoittuvat. Porojen talvilaitumia jää veden alle

Vanttauksen paliskunnassa 101 ha ja Narkauksen paliskunnassa 5 ha. Lisäksi poronhoidolle aiheutuu haittaa suoja-aitojen menetyksestä. Vanttauksen paliskunnan talvilaitumiksi soveltuvien kangasmaiden kokonaispinta-ala on 23 630 ha ja Narkauksen paliskunnan 64 960 ha. Veden alle jäävien talvilaidunten osuus on hyvin vähäinen osa talvilaidunten kokonaismäärästä eivätkä paliskunnat joudu alueiden menettämisen seurauksena vähentämään porolukuaan. Hankkeella ei siten ole vaikutusta paliskuntien elinkeinonharjoittamiseen. Aiheutuvat menetykset määrätään korvattavaksi paliskunnille.

Hankkeen vaikutusalueella on kuusi maatilaa, joille hankkeella on vaikutuksia. Yhden maatilalla elinkeinonharjoittajan kanssa luvan saaja on tehnyt sopimuksen aiheutuvista vahingoista. Hankkeella on vaikutuksia neljän maatilalla elinkeinotoimintaan siten, että yhdellä maatilalla joudutaan lopettamaan maatalouselinkeinon harjoittaminen ja kolmella maatilalla aiheutuu elinkeinotoiminnan supistumishaittaa. Elinkeinotoiminnan menetys määrätään korvattavaksi kyseiselle elinkeinonharjoittajalle. Kolmen muun maatilalla maatalouselinkeinonharjoittaminen on edelleen mahdollista Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta huolimatta. Elinkeinotoiminnan harjoittamiselle aiheutuvat haitat määrätään korvattavaksi ja yhden maatilalla erillisellä hakemuksella selvitettäväksi.

Vuonna 1999 tehdyn Sierilän moninaiskäyttöselvityksen mukaan tunnetuimpia hankkeen vaikutusalueella olevia matkailu-, majoitus- ja ravitsemuspaikkoja ovat Onnellisten saari, Sieripirtti, Viirin tukikohta ja Raanupirtti. Selvityksen mukaan Sierilän voimalaitoshankkeella ei ole sanottavia vaikutuksia matkailu-, majoitus- ja ravitsemuspaikoille. Voimalaitoksen rakentamisen jälkeenkin ranta-alueiden käyttö Sieripirtin kohdalla on vaikeaa hienojakoisen maa-aineksen kasautumisen vuoksi. Viirin tukikohdan kohdalla jokialue muuttuu järvimäiseksi altaaksi, mikä on virkistyskäytön kannalta myönteistä. Onnellisten saaren toiminnalle ja saaresta alavirtaan sijaitseville matkailu-, majoitus- ja ravitsemuspaikoille ei hankkeella ole vaikutuksia.

Sierilän moninaiskäyttöselvitystä on päivitetty 21.5.2007. Päivityksen tarkoituksena oli selvittää erityisesti hankkeen vaikutukset ohjelmapalveluyritysten toimintaan ja Rovaniemen matkailustrategiaan. Selvityksen mukaan voimalaitoshanke ei vaaranna ohjelmapalveluyrittäjien yritystoimintaa, koska toiminta on siirtynyt pääosin Ounasjoen suuntaan ja Kemijoen merkitys on pienentynyt. Pääosan muiden alueella toimivien yrittäjien näkemyksen mukaan hankkeella ei ole suurta vaikutusta heidän yritystoimintaansa. Rovaniemen kaupungin matkailustrategian kehittämisessä on painopistealueeksi valittu Ounasjoen alue. Tällöin hankkeen vaikutukset matkailustrategiaan ja matkailuun ovat vähäiset.

Aluehallintovirasto on pitänyt tehtyä selvitystä matkailuelinkeinon harjoittamiseen riittävänä ja oikeana. Selvityksen perusteella on katsottu, että hankkeella ei ole juurikaan vaikutuksia alueella toimiville matkailuyrittäjille.

Sierilän voimalaitoshankkeen työllisyysvaikutukset ovat rakentamisvaiheessa 810 välitöntä henkilötyövuotta ja 920 välillistä henkilötyövuotta. Hankkeen myötä yhden maatilalla elinkeinotoiminta päättyy, minkä vuoksi menetetään kaksi välitöntä työpaikkaa ja yksi välillinen työpaikka. Muutoin vaikutukset

maa- ja metsätalouteen sekä porotalouteen ovat vähäiset ja työpaikkoja on arvioitu menetettävän välilliset työllisyysvaikutukset huomioon ottaen kaksi työpaikkaa. Toisaalta uusia työpaikkoja saattaa syntyä tilalle, mikäli esimerkiksi korvausrahoilla ostetaan uusi maatila entisen tilalle.

Edellä lausutun perusteella on todettu, että hankkeella on haitallisia vaikutuksia lähinnä neljän maatalan elinkeinotoimintaan. Nämä vaikutukset eivät ole kuitenkaan sellaisia, että ne vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamalla tavalla suuresti huonontaisivat paikkakunnan elinkeino-oloja.

Elinkeinotoiminnalle aiheutuvat haitat voidaan lupamääräyksissä asetetuin toimenpidevelvoittein ja korvauksin hyvittää.

2.8.4. Muut vaikutukset asutus- ja elinkeino-oloihin

Hanke vaikuttaa vedenhankinnan ja jätevesien käsittelyn järjestämiseen. Lupamääräyksissä asetetuilla toimenpidevelvoitteilla nämä haittavaikutukset voidaan estää. Hanke ei tältä osin huononna paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Hanke vaikuttaa yleisillä ja yksityisillä teillä tapahtuvaan liikennöintiin. Oikaraisen lossin kohdalla talviaikaisen jäätien pitäminen ei ole enää mahdollista rakentamisen jälkeen. Oikaraisen sillan rakentamiselle on 3.3.2010 myönnetty vesilain mukainen rakentamislupa. Päätös on lainvoimainen. Näin ollen liikennöinti nykyisen lossin kohdalla ei esty voimalaitoksen rakentamisen seurauksena, kun silta on rakennettu. Hanke vaikuttaa Kuohunkijoen sillan tulvan aikaiseen käyttöön. Rovaniemi–Kuusamo kantatien nro 81 tasausviiva jää tulevan vedenkorkeuden alapuolelle. Hanke vaikuttaa myös eräisiin yksityistehin. Lisäksi vedenkorkeuden noston seurauksena kulku eräille tiloille tai palstoille estyy tai vaikeutuu tai kulkumatka pidentyy. Lupamääräyksissä asetetuilla toimenpidevelvoitteilla ja korvauksin edellä mainitut haittavaikutukset voidaan estää tai hyvittää. Hanke ei tältä osin huononna paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Hanke vaikuttaa alueella oleviin tietoliikenneyhteyksiin ja sähkölinjoihin. Lupamääräykseen sisältyy määräykset tietoliikenneyhteyksien ja sähkölinjojen muutostöistä. Tältä osin hanke ei huononna paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

2.9. Aluehallintoviraston johtopäätös Sierilän voimalaitoshankkeen vesilain 2 luvun 5 §:n mukaisista vaikutuksista

Hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa. Kun hankkeesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia vähennetään määrättävillä toimenpiteillä, ei hanke aiheuta huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa eikä huononna paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. Toimittaessa lupapäätöksessä annettujen lupamääräysten mukaisesti hankkeesta ei aiheudu sellaisia vesilain 2 luvun 5 §:ssä mainittuja seurauksia, että lupa olisi evättävä.

3. Intressivertailu

3.1. Sovellettavat säännökset

Luvan myöntäminen edellyttää vesilain 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan, että hankkeesta saatava hyöty on huomattava siitä aiheutuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen verrattuna. Hyöty on määrättävä siten kuin vesilain 2 luvun 11 §:ssä säädetään. Milloin hakijalle samalla myönnetään vesilain 2 luvun 7–9 §:ssä tarkoitettu oikeus, on oikeuden myöntämisestä saatava hyöty ja aiheutuva edunmenetys myös otettava huomioon.

Intressivertailu on suoritettava vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisesti. Pykälän 2 momenttia on muutettu lailla 750/1996, joka on tullut voimaan 1.1.1997. Koska Sierilän voimalaitoksen rakentamista koskeva hakemus on tullut vireille 28.12.2005 eli lain tultua voimaan, asiassa sovelletaan kyseistä säännöstä.

Vesilain 2 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan rakentamisesta johtuvana hyötynä on pidettävä yrityksen tuottamien yleisten etujen lisäksi maa- tai vesialueen tahi muun omaisuuden tuottavuuden parantumisesta tai omaisuuden hyödyksikäyttöä vaikeuttavan esteen tai haitan poistamisesta aiheutuvaa omaisuuden käyttöarvon lisääntymistä samoin kuin muutakin etua, joka yrityksen toteuttamisesta välittömästi voidaan saada.

Pykälän 2 momentin mukaan rakentamisesta johtuvana vahinkona, haittana ja muuna edunmenetyksenä otetaan huomioon sekä yleistä etua koskevat että yritykseen osallistumattoman henkilön omaisuudelle ilman asianomaisen suostumusta aiheutetut sanotunlaiset seuraukset, niihin luettuna myös se, että luvan hakija saa oikeuden käyttää tiettyä rakennelmaa, aluetta tai muuta omaisuutta hyväkseen taikka lunastaa sen itselleen.

Milloin hyödyn taikka vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen raha-arvo on vaikeasti määrättävissä taikka yrityksellä tai menetettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä, pykälän 3 momentin perusteella luvan edellytyksiä harkittaessa on verrattava yrityksen ja menetettävän edun merkitystä yleiseltä kannalta katsottuna.

Vesilain 2 luvun 11a §:n (1301/2004) mukaan rakentamisesta aiheutuvaa hyötyä, vahinkoa ja haittaa tämän luvun 11 §:n mukaan arvioitaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Vesilain 3 luvun 3 §:n 2 momentin (750/1996) mukaan voimalaitoksen rakentamisen edellytyksiä harkittaessa otetaan vesivoiman käyttöönottamisen osalta hyötynä huomioon käyttöön otettavalla vesivoimalla keskimäärin vuosittain tuotettavan sähkön hinta kaksikymmenkertaisena. Muutoin rakentamisesta saatava hyöty sekä siitä johtuva vahinko, haitta ja muu edunmenetys on, ottamalla huomioon myös tämän luvun 4 §:n mukaan lunastettavien alueiden arvo, määrättävä 2 luvun 11 §:ssä säädettyllä tavalla.

Vesilain 8 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan säännöstelystä saatavana hyötynä on otettava lukuun kaikki sen toteuttamisesta johtuvat edut, niihin luettuna käyttökelpoisen vesivoiman määrän ja arvon lisäys, maan tuottokyvyn tai käyttöarvon lisääntyminen sekä parempi mahdollisuus kuivattaa maata tai

käyttää maa- tai vesialuetta virkistystarkoituksiin tai kalanviljelyyn taikka muutoin tällaisella tavalla käyttää omaisuutta entistä hyödyllisemmin sekä uittokustannusten vähentyminen, liikenteen hyväksi käytettävien varojen säästö, vedensaantietu sekä vesistön puhdistautumiskyvyn paraneminen.

Lisäksi lupaharkinnassa on otettava huomioon vesilain 2 luvun 3 §:n säännökset, jotka koskevat vesistöön rakentamista tarkoittavan hankkeen toteuttamista mahdollisimman vähän vahinkoa aiheuttaen.

3.2. Intressivertailua koskevien säännösten tulkinta

Intressivertailussa punnittavat hyödyt, vahingot, haitat ja muut edunmenetykset määritellään vesilain 2 luvun 11 §:n säännöksissä.

Vesilain intressivertailun lähtökohtana on bruttohyötyperiaate, jonka mukaan hankkeen kannattavuudella ei ole lupaharkinnassa merkitystä. Hankkeen kustannukset otetaan etuvertailussa huomioon ainoastaan vesilain 2 luvun 6 §:n 2 momentissa ja 11 §:n 2 momentissa säädetyiltä osin. Rakentamiskustannukset on siten jätettävä huomioon ottamatta.

Vesilain 2 luvun 6 §:n 2 momentin säännöstä muutettiin 1.8.1994 voimaan tulleella lailla 553/1994 siten, että yleinen tarve ei ole enää rakentamisluvan vaihtoehtoinen edellytys. Lakiehdotusta koskevassa hallituksen esityksessä HE 17/1994 korostettiin hyötyjen ja haittojen tasapuolisen vertailun tärkeyttä ja sitä, että erilaisten hyötyjen ja haittojen kattava huomioon ottaminen voidaan kaikissa tapauksissa varmistaa soveltamalla intressivertailua.

Alkuperäisen vesilain mukaan ns. sovitut vahingot eli korvaukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, jotka hankkeen luvan saaja on sopinut asianomaisten kanssa, kuuluivat hankkeen kustannuksiin ja jäivät intressivertailun ulkopuolelle. Vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momentin säännöstä muutettiin tältä osin 1.1.1997 voimaantulleella lailla 750/1996 siten, että edunmenetyksinä pidetään myös kustannuksia sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on erikseen sopinut asianomaisen kanssa samoin kuin vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannuksia. Huomioon ei kuitenkaan oteta sitä sovitun korvauksen tai hankkimishinnan osuutta, joka mahdollisesti vastaa vesilain 11 luvun 6 §:n 1 momentin mukaista korvauksen korotusta puolitoistakertaiseksi. Hallituksen esityksen HE 54/1996 mukaan sovittujen käyttöoikeuksien ja alueiden hankintakustannusten arvona käytetään todellisia vastikkeita, joiden voidaan katsoa riittävällä tarkkuudella kuvastavan vastaavien ympäristöhaittojen yksityistaloudellista arvoa. Intressivertailua koskevan lainsäädännön valmistelussa esillä ollut näkemystä, jonka mukaan intressivertailussa määriteltävä hyöty pitäisi muuttaa bruttoperiaatteesta nettoperiaatteen mukaan laskettavaksi, ei kuitenkaan otettu lakitekstiin.

Vesilain 2 luvun 11 §:n 3 momentin säännös määrittelee hyödyn ja haitan arvioinnin perusteet tilanteissa, joissa raha-arvo on vaikeasti määritettävissä tai menetettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä. Säännöksestä poistettiin lailla 467/1987 loppuvirke, joka korosti toimenpiteen

välttämättömyyttä etujen saamiseksi hyödylliseen käyttöön. Hallituksen esityksessä HE 266/1994 viitattiin vesilain 2 luvun 3 §:n säännökseen, jonka mukaan arvioitaessa hanketta yleiseltä kannalta painoa on pantava myös yrityksen vaihtoehtoisten ja vähemmän haitallisten toteuttamistapojen selvittämiseksi. Hallituksen esityksen perusteluissa kiinnitettiin huomiota lisäksi vesistön eri käyttömuotojen keskinäisessä painotuksessa tapahtuneisiin muutoksiin.

Vesilain 2 luvun 11 §:n 3 momentin säännös on saanut merkitystä yleiseltä kannalta tarkasteltujen hyötyjen ja haittojen punninnassa. Jo korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 10.5.1978/2210 voimalaitoksen rakentamislupa evättiin paitsi vähäisen hyödyn, ennen muuta koskialueen maisemallisten, kulttuurihistoriallisten ja kalataloudellisten arvojen vuoksi. Myöhemmässä oikeuskäytännössä intressipunninnassa huomiota on kiinnitetty mm. hankeympäristön ekologiseen kokonaisuuteen, alueen luonnonsuojelu- ja virkistysarvojen merkitykseen sekä käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin ratkaisuihin (VYO 17/1996, KHO ei myöntänyt valituslupaa). Myös maisema-arvojen merkitys on korostunut ratkaisuihin, joissa hankkeen hyödyt ovat osoittautuneet vähäisiksi. Vesilain 2 luvun 11 §:n 3 momentin säännös mahdollistaa rahassa arvioimattomien tekijöiden ja erityisesti yleistä etua kohtaavien haittojen huomioon ottamisen intressivertailussa. Säännöksen yleistä etua koskevaan tulkintaan vaikuttavia tekijöitä ovat ympäristön laadun säilyttämisen osalta edellä mainittu luontodirektiivi ja lintujen suojelun osalta lintudirektiivi. Myös yhteisön vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteisiin kuuluu mm. vesiluonnon monimuotoisuuden edistäminen ja kosteikkoalueiden tilan huonontumisen ehkäiseminen. Puitedirektiivi sallii kuitenkin edelleen vesistöjen vesitaloudellisen hyödyntämisen. Puitedirektiivi on toimeenpantu Suomessa lailla vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004).

3.3. Hankkeen hyödyt

Hankkeesta saadaan hyötyä energian tuoton lisääntymisenä sekä tehon lisäyksenä. Hankkeesta saatavan vuotuisen energiantuotannon nettolisäys on 120 GWh ja kokonaistehon nettolisäys 28 MW. Vesilain 3 luvun 3 §:ssä määriteltävällä tavalla laskettuna pääomitettu hyöty on luvan saajan esittämän laskelman mukaan noin 112 miljoonaa euroa.

Hanke tuo alapuolisille voimalaitoksille lisähyötyä lyhentäessään viipymän Valajaskoskelle muutamaan tuntiin. Hankkeella on vaikutusta myös kulloinkin käytettävissä oleviin taajuudensäätö- ja häiriöreserveihin.

Sierilän voimalaitoksen rakentamisen välitön työllisyysvaikutus on noin 800 henkilötyövuotta ja välillinen työllisyysvaikutus noin 900 henkilötyövuotta. Kunnallisveron määrä lisääntyy rakentamisvaiheessa noin 1 miljoonaa euroa. Voimalaitoksen kiinteistöveroksi on arvioitu noin 400.000 euroa/v. Luvan saaja on 16.5.2008 päivätyssä katselmuskirjasta antamassaan muistutuksessa ilmoittanut kiinteistöveron arvioiduksi vuotuiseksi määräksi noin 700.000 euroa.

Hanke vähentää välillisesti kasvihuonekaasupäästöjä ja on valtioneuvoston ilmastostrategian mukainen.

Aluehallintovirasto on pitänyt luvan saajan esitystä hankkeen rahassa

mitattavasta voimataloushyödystä oikeana. Luvan saajan esitys perustuu vuosien 1981–2002 virtaamatietoihin ja vuoden 2010 tilannetta kuvaavaan SPOT-hintaennusteeseen. Nordpoolin Suomen keskimääräinen aluehinta on ollut vuosina 2005–2011 noin 30–60 €/MWh. Sähkön hinta oli 60 €/MWh helmikuussa 2011. Luvan saajan laskelmassa sähkön hintana on käytetty arvoa noin 46 €/MWh, jonka aluehallintovirasto on katsonut sähkön hintakehitys huomioon ottaen oikeaksi.

Alapuolisille voimalaitoksille tulevaa ja taajuudensäätö- ja häiriöreserveihin saatavaa hyötyä ei voida laskea suoraan rahassa mitattavien hyötyjen summaan. Ne on otettu huomioon vesilain 2 luvun 11 §:n 3 momentissa tarkoitettuna yleiseltä kannalta tarkasteltavana hyötynä.

Oikeuskirjallisuudessa (Erkki J. Hollo: Maankäyttö- ja vesioikeus 2006, s. 488) on katsottu, että intressivertailuun ei ole mahdollista sisällyttää kaikenlaisia yhteiskunnallisia haittavaikutuksia. Vertailtavien tekijöiden tulee yleensä liittyä vesien käyttöön, joten kovin etäisiä yhteiskunnallisia (työllisyys, verotuotot ym.) tai liiketaloudellisia tekijöitä, kuten toiminnan kannattavuutta, ei tule ottaa huomioon. Aluehallintovirasto on todennut, että hankkeen työpalkat ja luvan saajan maksettavaksi tuleva kiinteistövero ovat hankkeesta aiheutuvia kustannuksia, joita lain mukaan ei oteta etuvertailussa huomioon hankkeesta johtuvana vahinkona. Näin ollen tällaisista kustannuksista yhteiskunnalle tai yksityisille aiheutuvaa hyötyä ei voida ottaa huomioon hankkeen hyötynä.

Kasvihuonekaasujen välillistä vähentymistä ei voida myöskään ottaa huomioon intressivertailussa, koska se ei ole vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittamalla tavalla hankkeesta välittömästi koituvaa hyötyä. Ilmastovaikutukset on otettu sen sijaan huomioon jäljempänä sanotusti yleiselle edulle koituvana, rahassa arvioimattomana hyötynä.

3.4. Vahingot, haitat ja edunmenetykset

3.4.1. Vapaaehtoisin luovutussopimuksin hankittujen tilojen hankintakustannukset sekä sovitut vahingonkorvaukset ja käyttöoikeuskorvaukset

Luvan saaja on ilmoittanut tilojen hankintakustannusten sekä sovittujen vahingonkorvausten ja käyttöoikeuskorvausten olevan 31.12.2007 tilanteessa yhteensä 3.104.500 euroa.

Aluehallintovirasto on todennut, että sovittujen alueiden hankintakustannusten ja käyttöoikeuksien edunmenetyksen arvona pidetään lähtökohtaisesti todellisia vastikkeita. Vesilain 11 luvun 6 §:n 1 momentin mukaista korotusta vastaavaa osuutta ei kuitenkaan oteta huomioon edunmenetyksenä, vaikka hakijan laskelmissa edunmenetys olisikin laskettu maapohjan puolitoistakertaiseen korvaukseen perustuen. Luvan saajan esityksessä intressivertailussa huomioon otettavien sovittujen etujen menetyksistä ei ole tarkemmin eritelty korvauserusteita. Asiakirjoihin liitetyissä luovutuskirjoissa tai korvaussopimuksissa ei ole myöskään tarkemmin eritelty maapohjan korvauserusteita. Edunmenetykset on siten otettava huomioon sopimusten mukaisina. Näin ollen intressivertailussa on otettu huomioon luvan saajan esittämä 3.104.500 euroa.

Luvan saaja on tehnyt tilojen hankintoja ja korvaussopimuksia 31.12.2007 jälkeen. Sopimukset sekä kauppakirjat ja vaihtokirjat on liitetty asiakirjoihin. Asiakirjoista ilmenevät uudet kustannukset ovat yhteensä noin 124.000 euroa.

Rahassa mitattavat tilojen hankintakustannukset ja sovitut korvaukset ovat yhteensä 3.228.500 euroa.

3.4.2. Tiloille aiheutuvat vahingot, haitat ja muut edunmenetykset

Hankkeesta aiheutuu vahinkoa, haittaa ja muuta edunmenetystä muun muassa tilojen maa- ja vesialueille, puustolle, rakenteille ja rakennuksille sekä virkistyskäytölle. Eräiden maatilojen maataloustoiminnalle aiheutuu elinkeinon supistumishaittaa ja yhden maatilán maatalouselinkeino menetetään.

Aluehallintovirasto on korvausratkaisun perusteluista ilmenevin perustein arvioinut kiinteistökohtaiset vahingot, haitat ja muut edunmenetykset. Intressivertailussa huomioon otettavat edunmenetykset ovat seuraavat:

Korvauksen kohteet	Korvauksen määrä
- maa- ja vesialueet	599.931 €
- salaojalinja (rantapato 3)	5.375 €
- puusto	242.095 €
- rakenteet ja rakennukset	1.300.639 €
- muu haittakorvaus	20.000 €
- virkistyskäyttöhaitta	1.021.000 €
- muut korvaukset (sisältää maatalouselinkeinot)	519.830 €
Yhteensä	3.708.870 €

3.4.3. Vesivoiman käyttöönotto

Korvausratkaisun perusteluista ilmenevästi aluehallintovirasto on määrännyt vesivoiman korvaushinnaksi 44.012 €, mikä otetaan huomioon intressivertailussa.

3.4.4. Kalatalousmaksu ja korvaukset

Aluehallintovirasto on korvausratkaisun perusteluista ilmenevästi arvioinut kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien edunmenetysten määrän ja on määrännyt ne hyvitetäväksi ja korvattavaksi seuraavasti:

kalatalousmaksu pääomitettuna	360.000 €
taimen-, harjus-, siika- ja kirjolohisaaliin pienentyminen	668.171 €
viehekalastuslupatulosten menetys	319.273 €
Yhteensä	1.347.444 €

3.4.5. Porotaloudelle aiheutuvat vahingot

Porotaloudelle aiheutuvat vahingot määrätään korvattavaksi yhteensä 7.056 eurolla, mikä on otettu huomioon intressivertailussa.

3.5.6. Vahinkoja estävät ja vähentävät toimenpiteet

Hakemuksen mukaan intressivertailussa huomioon otettavia, vahinkoja estävien toimenpiteiden kustannuksia ovat Mukkaojan luonnonuoman toteuttamiskustannukset, Oikaraisen sillan rakennuskustannukset (Kemijoki Oy:n osuus), Kuohunkijoen sillan korotuskustannukset, telekaapeliverkoston ja sähkölinjojen sekä vesi- ja viemäriinjojen muutoskustannukset, maisemointi- ja rannansuojaukskustannukset, ranta-alueiden selkeyttämiskustannukset, venekulkuväylät sekä yleisten veneenlaskupaikkojen rakennuskustannukset. Kustannukset ovat yhteensä noin 2.845.000 euroa.

Katselmuskirjassa on intressivertailuun lisätty seuraavat, haittoja vähentävät toimenpidekustannukset: kulkuyhteyksien järjestämisestä ja pidentymisestä aiheutuvat kustannukset, venereittimerkinnöistä, allas-alueen syvyyskartoituksesta ja alapuolisen venereitin muutostöistä aiheutuvat kustannukset, kalatien rakentamisesta aiheutuvat kustannukset, allasalueen raivauskustannukset, tarkkailukustannukset sekä uhanalaisten eliöstön säilyttämiskustannukset. Lisätyt kustannukset ovat yhteensä noin 1.850.000–2.050.000 euroa. Katselmuskirjassa on lisäksi korotettu eräiden toimenpiteiden kustannuksia. Korotukset ovat yhteensä 665.000 euroa. Katselmuskirjassa intressivertailussa huomioon otetut toimenpidekustannukset ovat yhteensä noin 5.365.000–5.565.000 euroa.

Aluehallintovirasto on poistanut tarkkailukustannukset intressivertailusta vesilain 2 luvun 11 §:ään kuulumattomina kustannuksina. Niin ikään katselmuskirjassa esitetty kulkuyhteyksien pidentymiskustannus 4.818 euroa on poistettu toimenpidekustannuksista, koska se on katselmuskirjassakin esitetty maksettavaksi kertakaikkisena korvauksena eikä se siten kuulu toimenpidekustannuksiin.

Vesilain 2 luvun 3 §:n mukaan rakentaminen on, jos sen tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna, suoritettava muun muassa siten, ettei yrityksestä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä ja ettei kalakantaa vahingoiteta. Tämän päätöksen lupamääräyksistä ilmenevästi luvan saajalle on asetettu toimenpidevelvoitteita, muun muassa rannansuojaus- ja maisemointivelvoitteita, joilla estetään tai vähennetään vesilain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettujen yleiselle tai yksityiselle omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen, haittojen ja edunmenetysten syntymistä. Toimenpidevelvoitteiden kustannuksia ei voida pitää kohtuuttomina verrattuna hankkeen kokonaiskustannuksiin ja ilman suoritettavia toimenpiteitä aiheutuviin vahinkoihin nähden.

Toimenpidevelvoitteiden kustannusten huomioon ottamisen osalta voidaan oikeuskäytännöstä mainita Pohjois-Suomen vesioikeuden Vuotos-päätös, jossa vesioikeus katsoi katselmustoimituksen toimitusmiesten esityksestä poiketen, ettei korkeimman hallinto-oikeuden 22.12.1997 antaman päätöksen, taltio 3272, mukaan vahinkoja estävien tai vähentävien töiden kustannuksia voida ottaa huomioon intressivertailussa. Vesioikeus muutti katselmuskirjan

intressivertailua poistamalla hankkeen markkamääräisistä vahingoista vahinkojen torjuntatoimenpiteistä aiheutuvat ja niitä vastaavat kustannukset. Vesioikeus sovelsi ratkaisussaan aiemmin voimassa ollutta vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momenttia. Myös oikeuskirjallisuudessa (Erkki J. Hollo: Maankäyttö- ja vesioikeus 2006, s. 488) on todettu, että velvoitteiden kustannuksia ei yleensä lueta intressivertailussa haittoihin, mutta kylläkin toisen omaisuuteen vastentahtoisesti perustetut oikeudet tai siihen kohdennetut toimenpiteet.

Lakia 750/1996 koskevassa hallituksen esityksen 54/1996 vp yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu muun muassa, että vesilain 2 luvun 6 §:ää on muutettu 1 päivästä elokuuta 1994 alkaen yleisperustelujen 1 jaksossa selostetulla tavalla. Tätä koskevasta hallituksen esityksestä (HE 17/1994 vp.) antamassaan mietinnössä (YmVM 5/1994 vp.) eduskunnan ympäristövaliokunta lausui, että lakiehdotuksen valmistelussa oli kiinnitetty huomiota tarpeeseen muuttaa 2 luvun 6 ja 11 §:n mukaisen etuvertailun rakennetta siten, että myös hakijalle koituvat kustannukset otettaisiin etuvertailussa huomioon. On kuitenkin ilmennyt, ettei nettohyödyn omaksuminen yleiseksi lähtökohdaksi ole vesilain järjestelmässä täysin ongelmatonta, ja asiasta vallitsee voimakkaasti eriäviä näkemyksiä. Monien vesitaloudellisten toimenpiteiden kustannukset voidaan arvioida hankekohtaisesti, ilman suoraa yhteyttä varsinaiseen yritys- ja liiketalouteen, mutta esimerkiksi voimatalousrakentamisessa yksittäisen rakentamishankkeen talouden pitäminen erillään hakijayhteisön liiketaloudesta voi osoittautua käytännössä vai-keaksi. Edelleen hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että lupaharkinnan rakenteessa nyt esiin tullut epäsuhte on ilmeisin niiden kustannusten osalta, jotka johtuvat niin sanotuista sovituista vahingoista, koska voimassa oleva laki jättää myös nämä intressivertailun ulkopuolelle. Näistä syistä ehdotetaan intressivertailua täydennettäväksi vain sellaisten kustannusten osalta, jotka aiheutuvat edellä sanotuista sovituista vahingoista ja käyttöoikeuksista.

Aluehallintovirasto on todennut, että lailla 750/1996 11 §:n 2 momenttiin lisättiin intressivertailussa huomioon otettaviksi kustannuksiksi siis ainoastaan sovitut vahingot ja käyttöoikeudet eikä vahinkoja estävien tai vähentävien toimenpiteiden kustannusten osalta lakiin tehty muutosta vaikkakin kustannusten huomioon ottamisen tarpeesta oli käyty keskustelua.

Edellä sanotun perusteella aluehallintovirasto on katsonut, etteivät toimenpidevelvoitteiden kustannukset ole sellaisia vesilain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettuja vahinkoja, haittoja tai muita edunmenetyksiä, jotka tulisi ottaa huomioon intressivertailussa. Näin ollen edellä sanotut ja katselmuskirjassa huomioon otetut toimenpidevelvoitteista aiheutuvat kustannukset on poistettu intressivertailusta.

Lisäksi aluehallintovirasto on todennut, että luvan saaja on tehnyt 5.12.2005 päivätyn sopimuksen Tiehallinnon Lapin tiepiirin kanssa Oikaraisen sillan kustannusten ja Kuohunkijoen sillan korotuskustannusten korvaamisesta, 23.11.2005 päivätyn sopimuksen Rovakaira Oy:n kanssa sähkölinjojen muutostöiden kustannusten korvaamisesta ja 24.11.2005 päivätyn sopimuksen Sonera Carrier Networks Oy:n kanssa telekaapeliverkoston muutostöiden kustannusten korvaamisesta. Myös nämä korvaukset on otettu huomioon sekä luvan saajan esittämässä että katselmuskirjan intressivertailussa haittoja vähentävien toimenpiteiden kustannuksina. Aluehallintovirasto on katsonut

samoin kuin luvan saaja ja toimitusmiehet, ettei sovittuja rahalla maksettavia korvauksia voida pitää sellaisina vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuina sovittujen ja aiheutuvien vahinkojen kustannuksina, koska maksettavilla korvauksilla osallistutaan toimenpiteiden kustannuksiin, joilla vahinkojen aiheutuminen estetään. Koska näitä sovittuja kustannuksia on pidettävä hankkeen toimenpidekustannuksina, on ne edellä sanottu huomioon ottaen jätettävä pois intressivertailusta.

3.4.7. Potentiaaliset menetykset

Katselmuskirjan intressivertailussa on annettu rahallinen arvo potentiaalisten kalataloushyötyjen menetykselle (yhteensä 21.421.600 €) ja potentiaaliselle luontomatkailulle aiheutuvalla menetyksellä (yhteensä 76.000.000–376.000.000 €). Kalataloushyötyjen menetykset on jaoteltu kalastusmatkailun menetyksiin, virkistysarvojen menetyksiin ja lohen smolttituotannon menetyksiin. Etukäteen hyvin vaikeasti arvioitavissa oleville potentiaalisille menetyksille on katselmuskirjassa annettu ratkaiseva painoarvo intressivertailussa.

Aluehallintovirasto on katsonut, että yllä mainittujen potentiaalisten menetysten huomioon ottaminen katselmuskirjassa perustuu odotukseen hankkeen vaikutusalueen matkailukäytön ja sitä kautta myös virkistyskäytön tulevaisuuden arvonnoususta. Oletuksena on ollut, että alueen nykyinen käyttö kasvaa merkittävästi uusien matkailijoiden myötä. Aluehallintovirasto on todennut, että tällaisille hypoteettisille odotusarvoille, joiden mahdolliseen toteutumiseen vaikuttavat monet eri tekijät, ei voida etukäteen antaa rahallista arvoa, kun ei tiedetä aiheutuuko kyseisiä edunmenetyksiä, minkälaisia edunmenetyksiä aiheutuu tai mihin tahoon edunmenetykset kohdistuvat. Aluehallintovirasto on todennut, että rahassa mitattavien edunmenetysten arvioinnissa on olennaista, että vahinkoa kärsivä taho on tiedossa, jotta kyseiselle taholle aiheutuvat vahingot voidaan asianmukaisesti arvioida.

Hakemusasiakirjoissa on selostettu alueella nykyisin toimivien matkailuyritysten ja ohjelmapalveluyritysten toimintaa ja niihin kohdistuvia hankkeen vaikutuksia sekä vaikutuksia Rovaniemen kaupungin matkailustrategiaan. Edellä ehdottomien luvanmyöntämisteiden perusteluista ilmenevästi hankkeella ei katsota olevan vaikutusta olemassa olevien matkailuyritysten toimintaan tai Rovaniemen kaupungin matkailutuloihin. Näin ollen rahassa mitattavissa olevia menetyksiä nykyiselle matkailulle ei etukäteen arvioiden aiheudu.

Aluehallintovirasto on arvioinut hankkeesta aiheutuvat kalataloudelliset vahingot ja määrännyt ne toimenpitein hyvitetäviksi tai korvattavaksi. Lohen smolttituotannon menetyksiä ei arvioida aiheutuvan.

Edellä sanotun perusteella aluehallintovirasto on poistanut katselmuskirjan intressivertailusta potentiaalisten kalataloushyötyjen menetysten ja potentiaalisten luontomatkailulle aiheutuvien menetysten rahalliset arvot vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momentin vastaisina.

3.4.8. Yleiseltä kannalta huomioon otettavat edunmenetykset

Sierilän voimalaitoshankkeesta aiheutuu vaikeasti rahassa arvioitavissa olevia vahinkoja, haittoja ja muita edunmenetyksiä vesiluonnolle, luonnonympäristölle ja alueen virkistyskäytölle. Arvioitaessa menetyksiä yleiseltä kannalta on otettava huomioon, että hankealueeseen tai sen vaikutusalueeseen ei kuulu Natura- tai suojelualueita. Jokialue ei kuulu myöskään koskiensuojelulain piiriin.

Hankkeen vaikutusalue on suosittua virkistyskalastusalueita ja alueella on myös muuta virkistyskäyttöä. Patoallasalueella koskikalastuspaikkojen menetyksen ja kalaston rakenteen muuttumisen myötä virkistyskalastusmuodot muuttuvat, mutta niitä ei kuitenkaan menetetä kokonaan. Kalaston osalta hankkeella on eniten merkitystä harjuksen ja taimenen elinolosuhteisiin, joiden kannat taantuvat kalatalousmaksulla tehtävistä toimenpiteistä huolimatta. Padolta alavirtaan joen virkistyskäyttö vaikeutuu vedenkorkeuden vaihtelun lisääntyessä. Rantatilojen omistajien virkistyskäyttöhaitta korvataan rahalla, mutta menetettävillä eduilla on raha-arvon lisäksi alueen asukkailla muutakin merkitystä, jota ei voida rahassa mitata. Rantatilallisten lisäksi virkistyskäyttöhaittaa aiheutuu myös yleiselle edulle (vesistön yleiskäyttö).

Patoallasalueella on arvokkaita elinympäristöjä ja uhanalaisia lajeja, joiden menettämisestä tai kantojen taantumisesta aiheutuu vahinkoa yleiselle edulle. Luonnonarvoille kohdistuvia yleiselle edulle aiheutuvia vahinkoja voidaan estää ja vähentää luvassa annettavien toimenpidemääräyksin. Toimenpiteistä huolimatta aiheutuvat vahingot on otettava huomioon yleiselle edulle aiheutuvina menetyksinä.

Toisaalta hankkeesta saadaan rahassa vaikeasti arvioitavaa hyötyä, kuten energian taajuudensäätö- ja häiriöreservitehoa. Hankkeella on myös myönteisiä vaikutuksia ilmasto-olosuhteisiin, koska kyseessä on ilmastoa saastuttamaton energiantuotantomuoto. Valtakunnallisen energiahuollon kannalta hankkeella ei ole merkittävää hyötyvaikutusta, eikä sitä voida ottaa huomioon yleiseltä kannalta arvioitavana hyötynä. Paikallisesti hankkeella on kuitenkin energiataloudellista merkitystä.

Edellä lausutun perusteella aluehallintovirasto on katsonut, että yleiseltä kannalta arvioitavina haittoina luvan myöntämistä koskevassa intressivertailussa on otettava huomioon luonto-, ympäristö- ja maisema-arvoihin kohdistuvat menetykset sekä kalakantoihin kohdistuvat kielteiset vaikutukset, joita ei voida mitata rahassa. Vastaavasti yleiseltä kannalta arvioitavina hyötyinä on otettava huomioon edellä sanotut energiataloudelliset ja ilmastolliset hyödyt, joita ei voida rahassa mitata. Arvioinnissa aluehallintovirasto on ottanut huomioon alueella tällä hetkellä vallitsevat olosuhteet ja on katsonut, ettei tulevaisuuden odotuksia, kuten virkistyskäytön mahdollista kasvua, voida lain mukaan ottaa huomioon yleisen edun kannalta tehtävässä arvioinnissa.

3.5. Vesienhoitosuunnitelman huomioon ottaminen intressivertailussa

Valtioneuvosto on 10.12.2009 hyväksynyt vesien hyvän tilan saavuttamiseksi laaditut vesienhoitosuunnitelmat. Sierilän voimalaitoshankkeen vaikutusalue kuuluu Kemijoen vesienhoitoalueeseen, tarkemmin Kemijoen keskiosan alueeseen. Kemijoen vesienhoitosuunnitelmassa Keski-Kemijoki on nimetty voimakkaasti muutetuksi jokivesistöksi, jonka ekologinen nykytila on luokassa

"hyvä saavutettavissa oleva tila" ja kemiallinen nykytila luokassa "hyvä".

Vesienhoitolain (1299/2004) 21 §:ssä on säädetty ympäristötavoitteista vesienhoidon suunnittelussa. Pykälän mukaan vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tavoitteena on voimakkaasti muutettujen vesimuodostumien osalta se, ettei kyseessä olevien vesimuodostumien tila heikkene ja että niillä on vähintään hyvä saavutettavissa oleva ekologinen tila ja hyvä kemiallinen tila. Pintavesimuodostumia suojellaan, parannetaan ja ennallistetaan siten, että tarkoitettu tila voidaan saavuttaa viimeistään vuonna 2015.

Vesienhoitolain 23 §:ssä säädetään ympäristötavoitteista poikkeamisesta uuden merkittävän hankkeen vuoksi. Pykälän 3 momentin mukaan vesienhoitosuunnitelmassa on esitettävä selvitys 1 momentin mukaisten edellytysten (ympäristötavoitteista poikkeamisedellytysten) toteutumisesta sekä selvitys hankkeen aiheuttamista muutoksista vesimuodostumassa ja sen tilassa.

Kemijoen vesienhoitosuunnitelmassa on laadittu selvitykset hankkeista, jotka voivat aiheuttaa poikkeamia tilatavoitteeseen. Sierilän voimalaitoshankkeesta laadittu selvitys on Kemijoen vesienhoitosuunnitelman liitteenä 1/1. Selvityksessä on todettu muun muassa, että "on todennäköistä, että hanke vaarantaa vesimuodostuman nykyisen tilan perusteella asetetun hyvän saavutettavissa olevan tilan tavoitteen. Mikäli hanke toteutetaan, vesimuodostuman hyvä saavutettavissa oleva tila tulee määritellä suhteessa muuttuneisiin hydrologis-morfologisiin oloihin". Vesienhoitosuunnitelman sivulla 84 on edelleen todettu, että "laaditun selvityksen perusteella Sierilän voimalaitoshankkeen toteutuminen edellyttää todennäköisesti poikkeamista Keski-Kemijoen vesimuodostuman hyvän saavutettavissa olevan tilan tavoitteesta".

Vesilain 2 luvun 11a §:n (1301/2004) mukaan rakentamisesta aiheutuvaa hyötyä, vahinkoa ja haittaa tämän luvun 11 §:n mukaan arvioitaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Lakia 1301/2004 koskevan hallituksen esityksen 120/2004 vp. yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että vesilakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 luvun 11a §, jonka mukaan lupaharkinnassa tulisi ottaa huomioon vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat. Säännös tarkoittaisi, että vesienhoitosuunnitelman tiedot hankkeen kohteena olevasta vesistöstä vaikuttaisivat hankkeen hyötyjen, haittojen ja vahinkojen arviointiin. Säännös ei siten merkitsisi, että vesienhoitosuunnitelma vaikuttaisi suoraan luvan myöntämisen edellytyksiin tai että suunnitelma syrjäyttäisi vesilain 2 luvun 6 §:n mukaisen intressivertailun.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto on todennut, että intressivertailussa on harkittava, miten Kemijoen vesienhoitosuunnitelmassa esitetyt tiedot vaikuttavat Sierilän voimalaitoshankkeen hyötyjen, haittojen ja vahinkojen arviointiin.

Keski-Kemijoen vesistön tila on jo vesienhoitolain ja Kemijoen vesienhoitosuunnitelman mukaisessa tavoitetilassa. Toimenpideohjelmassa ei

ole esitetty nykytilan ylläpitämiseksi tai parantamiseksi lisätoimenpiteitä, vaan nykykäytännön mukaiset toimenpiteet on katsottu riittäviksi. Suunnitelmassa on todettu, että säännöstelyissä ja rakennetuissa vesissä nykykäytännön mukaiset toimet ovat pääosin riittäviä, mutta säännöstelyjen kehittäminen muuttuviin hydrologisiin olosuhteisiin lähivuosisikymmeninä voi edellyttää lisätoimenpiteitä tulevilla suunnittelukausilla. Jokijatkumon aikaansaaminen Kemijoen alaosalle liittyy Kemijoen kalatiehankkeeseen ja siltä osin nykykäytännön mukaiset toimenpiteet voidaan katsoa riittäviksi. Kemijoen alaosan, jonka nykytila on arvioitu hyvää saavutettavissa olevaa tilaa huonommaksi, osalta on katsottu, että hyvä saavutettavissa oleva tila on mahdollista saavuttaa toteuttamalla Kemijoen kalatiehanke.

Vesienhoitosuunnitelmassa on voimakkaasti muutettujen vesistöjen arviointi tehty hydrologis-morfologisten olosuhteiden perusteella ja arvioinnissa on otettu huomioon vesistön rakenteellinen tila, virtaamaolosuhteet ja ekologinen jatkumo. Voimatalouskäyttöön rakennetun Kemijoen tilan parantamiseksi siltä osin, kuin se on luokiteltu hyvää saavutettavissa olevaa tilaa huonommaksi, on painoarvo annettu kalankulun edistämiseksi ja näin ollen ekologiselle jatkumolle.

Sierilän voimalaitoshanke vaikuttaa hankkeen vaikutusalueen vesistön hydrologiaan ja morfologiaan Keski-Kemijoella. Kemijoen vesienhoitosuunnitelmassa esitetyt tiedot huomioon ottaen aluehallintovirasto on todennut, että hankkeella on ilman toimenpiteitä haitallisia vaikutuksia erityisesti vesienhoitosuunnitelmassa esiin tuodulle ekologiselle jatkumolle. Tämän vuoksi lupamääräyksissä on annettu määräys Mukkaojan luonnonmukaisen ohitusuoman rakentamisesta, minkä avulla voidaan vähentää kalankulun ja muun vesieliöstön kulun vaikeutumista. Lisäksi annetuilla juoksutusmääräyksillä voidaan vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia virtaamaolosuhteisiin ja vedenkorkeuden vaihteluihin. Muutoin voimalaitoksen rakentamisesta ei aiheudu sellaisia haitallisia vaikutuksia vesien tilaan ja käyttöön, jotka tulisi ottaa huomioon intressivertailussa.

Edellä oleva huomioon ottaen aluehallintovirasto on katsonut, ettei voimalaitoshanke vaaranna vesienhoitosuunnitelmassa asetettuja ympäristötavoitteita.

3.6. Hyötyjen ja edunmenetysten vertailu

Aluehallintoviraston arvion mukaan rahassa arvioidut hankkeen hyödyt ovat yhteensä 112 miljoonaa euroa ja vahingot, haitat ja muut edunmenetykset yhteensä 8.335.882 euroa. Hyödyt ovat siten huomattavat verrattuna edunmenetyksiin.

Kun rahassa arvioituja ja yleiseltä kannalta arvioituja hyötyjä ja vahinkoja verrataan, hankkeesta saatavaa hyötyä voidaan pitää siitä aiheutuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattavana, joten vesilain

2 luvun 6 §:n 2 momentin edellytys luvan myöntämiseksi täyttyy.

4. Hankkeen muut edellytykset

Sierilän voimalaitoshanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus valmistui vuonna 1999. Yhteysviranomaisena toiminut Lapin ympäristökeskus antoi lausuntonsa selostuksesta 9.2.2000. Ympäristökeskus katsoi lausunnossaan, että arviointiselostus täyttää YVA-asetuksen vaatimukset edellytyksin, että ympäristökeskuksen lausunnossa esitetyt vaatimukset otetaan huomioon tulevaisuissa suunnittelu- ja lupakäsittelyissä.

Luvan saaja on tehnyt eräitä lisäselvityksiä, jotka on esitetty lupahakemuksen liitteinä. Lisäselvityksiä on edelleen tehty toimitusinsinöörin kehotuksesta katselmustoimituksen aikana sekä aluehallintoviraston kehotuksesta katselmustoimituksen jälkeen.

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukainen arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto sekä asiassa esitetyt lisäselvitykset ovat olleet aluehallintoviraston käytössä asiaa ratkaistaessa.

Aluehallintovirasto on ottanut ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tulokset ja yhteysviranomaisen lausunnon perusteella pyydyt lisäselvitykset huomioon arvioidessaan luvan myöntämisedellytyksiä ja lupamääräyksiä asettaessaan.

Vallitsevan oikeuskäytännön mukaan luvan saaja tarvitsee luvan myös vesistön säännöstelyyn. Lupa säännöstelyyn on voitu myöntää edellä kohdista 2 ja 3 ilmenevästi. Merkittävät säännöstelyluvan ehdot on määrätty tarkistettaviksi lupamääräyksestä 11 d) ja sen perusteluista ilmenevästi.

Aluehallintovirasto on ottanut vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisen Kemijoen vesienhoitosuunnitelman huomioon arvioidessaan rakentamisesta johtuvaa hyötyä, vahinkoa ja haittaa vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisesti sekä lupamääräyksiä ja tarkkailumääräyksiä asettaessaan. Lupamääräysten mukaisesti toteutettavasta hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu sellaisia haitallisia vaikutuksia Keski-Kemijoen hydrologiaan ja morfologiaan, jotka vaarantaisivat vesienhoitosuunnitelmassa asetetun tavoitetilan saavuttamisen.

Hakija omistaa suurimman osan hankkeeseen tarvittavista maa- ja vesialueista sekä vesivoimasta. Hakijan on tarpeen saada oikeus lunastaa ja ottaa pysyvästi käyttöön maa- ja vesialueita sekä saada käyttöoikeus loppuosaan tarvittavasta vesivoimasta.

Vesilain 2 luvun 7 §:n ja 3 luvun 4 §:n mukaan, milloin 2 luvun 6 §:n mukaiset edellytykset ovat olemassa ja hakijalla on hallinnassaan joko omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella suurin osa tarvittavista alueista, aluehallintovirasto voi myöntää hakijalle oikeuden toiselle kuuluvaan alueeseen sekä sillä mahdollisesti oleviin rakennuksiin tai muihin rakennelmiin. Vesilain 3 luvun 9 §:n mukaan hakijalle voidaan myöntää pysyvä oikeus käyttää muiden vesivoiman osakkaiden vesivoimaosuuksia.

Vesilain 2 luvun 4 §:n mukaan rakentamisen edellytyksiä harkittaessa on asemakaava otettava huomioon. Lisäksi on otettava huomioon, mitä

maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään maakuntakaavan ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista. Lupaa harkittaessa on myös katsottava, ettei lupa merkittävästi vaikeuta kaavan laatimista. Maankäytön ja kaavoituksen osalta suurimmat vaikutukset kohdistuvat patoallasalueelle, missä joudutaan määrittämään uudet rakentamiskorkeudet. Maankäyttöä ja rakentamista nykyisinkin rajoittava tulva tulee voimalaitoksen rakentamisen jälkeenkin rajoittamaan alueen maankäyttöä ja kaavoitusta. Rakentaminen alueelle ei ole voimassa olevien kaavamääräysten vastaista.

Voimalaitoksen rakentamishankkeeseen liittyy vesilain 1 luvun 19 §:ssä tarkoitettua vesistön ruoppaamista. Lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ympäristön pilaantumista.

Lupamääräysten mukaisesti toimittaessa rakentaminen toteutetaan vesilain 2 luvun 3 §:n mukaisesti siten, että pykälässä sanottujen vahingollisten tai haitallisten vaikutusten syntyminen estetään toimenpitein siltä osin kuin kustannukset eivät kohtuuttomasti lisääny hankkeen kokonaiskustannuksiin nähden. Lupamääräyksissä on annettu tarpeelliset velvoitteet vahinkoja estävistä toimenpiteistä. Ottaen huomioon vesilain 11 luvun 13 § aluehallintovirasto on arvioinut, että toimenpiteiden kustannukset eivät suhteettomasti ylitä vahingosta suoritettavan rahakorvauksen määrää ja on kohtuullista, että luvan saaja veloitetaan rahakorvauksen sijaan suorittamaan vahinkoja estävät toimenpiteet.

Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee kaksi lähettä. Tilalla Jokiranta RN:o 132:21 sijaitsevassa lähteessä on betonirengas, joten lähde ei ole luonnontilainen. Näin ollen hankkeesta ei tämän lähteen osalta aiheudu vesilain 1 luvun 17 a §:ssä tarkoitettua luonnontilaisen lähteen luonnontilan vaarantumista eikä poikkeuslupa ole tarpeen. Tilalla Sieriharjula RN:o 7:50 sijaitseva lähde on maastotarkastuksella havaitun perusteella luonnontilainen. Voimalaitoshankkeen myötä lähde jää veden alle, joten sen luonnontilaisuus muuttuu pysyvästi. Yhden luonnontilaisen lähteen tuhoutuminen ei kokonaisuutena tarkastellen huomattavasti vaarana kyseisen luontotyypin suojelutavoitteita, kun otetaan huomioon, että luvan saajan selvitysten mukaan vastaavia lähteitä on 20 kilometrin säteellä Sierilän voimalaitoksesta 66. Näin ollen aluehallintovirasto on katsonut, että poikkeus vesilain 1 luvun 17 a §:ssä tarkoitettua luonnontilaisen lähteen muuttamiskiellosta voidaan myöntää.

Ottaen huomioon luonnon monimuotoisuuden ja uhanalaisten eliölajien säilyttämiseksi annetut lupamääräykset lupa ei ole luonnonsuojelulain vastainen. Näin ollen luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Käyttöoikeuksia koskevan ratkaisun perustelut

Hankkeessa käyttöön otettava vesivoima on 12 013 kW. Luvan saaja omistaa käyttöön otettavasta vesivoimasta 97,6 %. Vesilain 3 luvun 9 §:n mukaisesti luvan saajalle voidaan myöntää pysyvä käyttöoikeus käyttää muiden vesivoiman osakkaiden vesivoimaosuuksia.

Hanketta varten tarvitaan maa- ja vesialueita yhteensä 1 475,4 ha. Luvan saaja omistaa hanketta varten tarvittavista maa-alueista noin 61 % ja vesialueista noin

98 %. Käyttöoikeus vielä tarvittaviin patoalueisiin, muuhun tarvittavaan alueeseen sekä veden alle jääviin alueisiin voidaan myöntää vesilain 2 luvun 7 §:n 1 momentin nojalla.

Luvan saaja on sopinut eräiden tilojen veden alle jäävien ja vettyvien alueiden korvaamisesta. Sopimuksissa ei ole kuitenkaan erikseen mainittu käyttöoikeuden myöntämisestä veden alle jääviin alueisiin. Aluehallintovirasto on katsonut, että maanomistajat ovat sopimuksilla hyväksyneet veden nostamisen sopimuksissa yksilöidyille alueille. Tilanteen vakiinnuttamiseksi on tarpeen määrätä pysyvä käyttöoikeus myös näihin veden alle jääviin alueisiin.

Rantapadon 3 taustan salaojan rakentaminen on tarpeen suotovesien johtamiseksi asianmukaisesti ja vettymishaittojen estämiseksi. Salaojalinjan rakentamisesta aiheutuvien vahinkojen suuruus on 5.375 euroa. Näin ollen salaojalinjan rakentamisesta aiheutuva haitta tai vahinko on vähäinen toimenpiteestä saatavaan hyötyyn verrattuna. Vesilain 2 luvun 7 §:n 1 momentin edellytykset käyttöoikeuden myöntämiselle ovat olemassa.

Hankkeeseen kuuluu matalia padotusalueita, joiden muotoileminen kaivamalla on tarpeen alueiden käytettävyyden kannalta. Kaivualueista tulee veden noston jälkeen vesialueita. Koska pysyvä käyttöoikeus koskee vain veden nostoa alueille eikä kaivutöiden suorittamista, työnaikaisen käyttöoikeuden saaminen alueisiin on tarpeen.

Hankkeeseen kuuluu myös alavia alueita, joiden korottaminen täyttämällä on tarpeen muun muassa maisemallisten syiden vuoksi. Täyttöalueista muodostuu suurimmaksi osaksi vettyviä maa-alueita, jotka jäävät nykyisen maanomistajan käyttöön. Täyttötöiden suorittamiseksi luvan saajan on tarpeen saada työnaikainen käyttöoikeus. Aluehallintovirasto on katsonut, ettei pysyvän käyttöoikeuden myöntäminen täyttöalueisiin ole tarpeen, koska kysymys on varsin vähäisestä täytöstä, jonka tarkoituksena on parantaa kyseisten alueiden käytettävyyttä ja maanomistajalla on edelleen mahdollisuus käyttää niitä. Lisäksi maisemointi tehdään maanomistajan luvalla.

Hankkeeseen kuuluu maisemointitöihin liittyvää kaivua maisemointikohteissa M14, M15 ja M16, tulvakanavan, yläkanavan ja alakanavan jatkeen ruoppaamista sekä työpatojen 1 ja 4 rakentamista koskitilojen Korkalonvirta (698-401-186-0) ja Rovavirta (698-409-76-0) vesialueilla. Lisäksi maisemointikohteessa M14 on vesialueen täyttöä 450 m²:n suuruisella alueella koskitilalla Rovavirta. Luvan saaja omistaa koskitilasta Korkalonvirta 97,14 % ja koskitilasta Rovavirta 99,73 %. Luvan saajan on tarpeen saada työnaikainen käyttöoikeus ja vesialueen täytön osalta pysyvä käyttöoikeus muiden omistamiin osuuksiin kyseisistä vesialueista.

Vesilain 2 luvun 7 §:n 1 ja 3 momentin edellytykset edellä sanottujen työnaikaisten ja pysyvien käyttöoikeuksien myöntämiselle ovat olemassa. Työnaikaiset käyttöoikeudet koskevat myös työnaikaista kulkua.

Pysyvistä käyttöoikeudesta ilmoitetaan vesilain 21 luvun 8 §:n 1 momentin nojalla asianomaiselle kiinteistörekisterin pitäjälle. Ilmoitusvelvollisuus koskee tapauksia, joissa jatkuvasti käytetään hyväksi toisen kiinteää omaisuutta. Näin

ollen ilmoitusvelvollisuus ei koske työnaikaista käyttöoikeutta.

Lunastamista koskevan ratkaisun perustelut

Luvan saajalle voidaan vesilain 3 luvun 4 §:n nojalla myöntää oikeus lunastaa toiselle kuuluva alue laitoksen tonttia tai rakennuspaikkaa, laitokselle johtavaa tietä tai muuta niihin verrattavaa tarvetta varten, koska vesilain 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettujen luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät ja hanketta varten tarvittavat alueet suurelta osin kuuluvat luvan saajalle.

Luvan saaja on pyytänyt oikeutta lunastaa voimalaitosalueeseen kuuluvat koneaseman, ala- ja ylakanavan ja niihin liittyvien maapatojen alueet sekä Sieriniemen läjitysalueet siltä osin kuin ne eivät ole luvan saajan omistuksessa. Lisäksi lunastusoikeutta on pyydetty koskitilojen Rovavirta (698-409-76-0) ja Korkalonvirta (698-401-186-0) vesialueille rakennettavien Kemijoen uoman sulkevan, tulvaluukut sisältävän padon ja siihen välittömästi liittyvien vesialueiden lunastamiseen sekä koskitilojen vesialueille sijoitettavien tulvakanavan louheverhouksen ja rantapatojen alueiden lunastamiseen. Edelleen lunastusoikeutta on pyydetty rantapatojen alle jääviin maa- ja vesialueisiin sekä Mukkaojan ohitusuomaa varten tarvittavaan yhteisen alueen (698-401-878-22) alueeseen siltä osin kuin ne kuuluvat muille kuin luvan saajalle.

Aluehallintovirasto on hyväksynyt lunastushakemuksen siltä osin kuin alueet on Oikaraisen kylän ja Jyrhämäjärven yleiskaavassa varattu merkinnällä E voimalaitostonttia varten lukuun ottamatta tilojen Törmälä (698-409-30-7) ja Kuusenlahti (698-401-67-10) maa-alueita, joiden osalta lausutaan jäljempänä. Tämän lisäksi aluehallintovirasto on hyväksynyt lunastushakemuksen siltä osin kuin alueet sijoittuvat koskitilojen Rovavirta ja Korkalonvirta muille kuin kaavassa voimalaitosalueeksi varatuille vesialueille (louheverhouksen alue ja rantapatoalueet). Aluehallintovirasto on katsonut, että lunastushakemus voidaan koskitilojen osalta hyväksyä kokonaisuudessaan, koska luvan saaja omistaa koskitilat lähes kokonaan eikä lunastuksen hyväksymisellä loukata sanottavasti muiden oikeutta.

Tilojen Törmälä ja Kuusenlahti maa-alueiden sekä muiden rantapatojen alle jäävien maa- ja vesialueiden osalta lunastushakemusta ei hyväksytä, koska nämä alueet eivät sijoitu välittömästi ja kiinteästi varsinaisen voimalaitosalueen yhteyteen vesilain 3 luvun 4 §:n tarkoittamalla tavalla ja koska alueita ei ole, lukuun ottamatta tilojen Törmälä ja Kuusenlahti alueita, kaavassa varattu voimalaitostonttia varten. Tilat Törmälä ja Kuusenlahti ovat vakituksessa asuinkäytössä olevia tiloja, joiden nykyinen käyttö jatkuu voimalaitoshankkeen toteuttamisesta huolimatta. Varovaisuusperiaatetta noudattaen ja maanomistajien etujen turvaamiseksi aluehallintovirasto on lunastamisen sijaan katsonut pysyvän käyttöoikeuden olevan riittävä toimenpide voimalaitoshankkeen toteuttamista varten.

Yhteisen maa-alueen RN:o 878:22 osalta lunastamista ei hyväksytä, koska aluetta ei tarvita vesilain 3 luvun 4 §:n mukaisesti voimalaitoksen tonttia tai rakennuspaikkaa varten. Sen sijaan alueeseen on myönnetty pysyvä käyttöoikeus ohitusuoman sijoittamiseksi alueelle.

Tilojen Niemitupa (698-401-56-27) ja Tuomiharju (698-401-189-1) omistajat

ovat katselmustoimituksen toimitusinsinöörille toimittamassaan kirjelmässä vaatineet tilojen lunastamista kokonaisuudessaan. Tuomiharju jää kokonaan veden alle ja Niemitupa lähes kokonaan. Vesilain 11 luvun 7 §:n 1 momentin nojalla molemmat tilat voidaan määrätä maanomistajan vaatimuksesta lunastettavaksi.

Tilan Koskiviiri (698-402-2-156) omistaja on vaatinut luvan saajaa lunastamaan tilaan kuuluvan Kupinrannan palstan (palsta 1) kokonaan. Luvan saaja on 12.8.2009 suoritetulla maastotarkastuksella ilmoittanut hyväksyvänsä lunastusvaatimuksen. Vesilain 11 luvun 7 §:n 1 momentin nojalla Kupinrannan palsta voidaan määrätä maanomistajan vaatimuksesta lunastettavaksi.

Tilan Hiekkaranta (698-401-188-2) omistaja on vaatinut vahinkoalueella olevien sekä talouskeskusalueella olevien rakennusten lunastamista. Myös luvan saaja on esittänyt rakennusten lunastamista. Vesilain 11 luvun 7 §:n 3 momentin nojalla hyödyttömiksi käyvät rakennukset voidaan määrätä maanomistajan vaatimuksesta lunastettavaksi.

Maatilalla Hiekkaranta (698-401-188-2) joudutaan lopettamaan maatalouselinkeinon harjoittaminen voimalaitoshankkeen vuoksi. Elinkeinoon päättymisen myötä maatilalla koneet ja laitteet käyvät tarpeettomiksi eikä niillä ole enää maatalouselinkeinonharjoittamisen kannalta nykyisille omistajille käyttöarvoa. Koneiden ja laitteiden myyntiarvo ei sen sijaan suoraan alene Sierilän voimalaitoshankkeen vaikutuksesta, koska koneiden ja laitteiden varsinaista huonontumista tai vahingoittumista ei aiheudu. Elinkeinoharjoittajat ovat vaatineet elinkeinon menetyksen korvaamista kokonaisuudessaan, mihin kokonaisuuteen katsotaan sisältyvän myös tarpeettomiksi käyvät koneet ja laitteet. Käyttöarvon menetyksen korvaamisen sijaan aluehallintovirasto on katsonut elinkeinoharjoittajien vaatimuksien tarkoittavan tarpeettomiksi käyvien koneiden ja laitteiden lunastamista niiden käyvästä eli täydestä arvosta. Koska ei ole katsottava, että elinkeinoharjoittajien on kohtuuden mukaan tyydyttävä pelkän käyttöarvon menetyksen korvaamiseen, määrätään koneet ja laitteet, lukuun ottamatta ELHO Rotor Cutter -laitetta, luvan saajan lunastettavaksi täydestä arvostaan vesilain 11 luvun 7 §:n 3 momentin nojalla. Lisäksi todetaan, että luvan saaja on 24.6.2010 selityksessään suostunut lunastukseen.

ELHO Rotor Cutter -laitetta ei määrätä lunastettavaksi, koska laitteesta omistaa puolet toinen maatalouselinkeinonharjoittaja.

Vakituisessa asuinkäytössä olevien tilojen Tuomiharju (698-401-189-1) ja Hiekkaranta (698-401-188-2) osalta todetaan, että lunastuslain 32 §:n ns. asuntotakuusäännöstä ei ole asiassa sovellettu, koska kohteenkorvauksessa ei ole ollut tarpeen ottaa huomioon lunastusyrityksen vaikutusta lunastettavan omaisuuden arvoon lunastuslain 31 §:ssä säädetyllä tavalla. Elinkeinoon menettäminen korvataan erikseen täysimääräisesti.

Luvan saaja on esittänyt padotusalueella olevien kaikkien veden alle jäävien ja vettyvällä alueella olevien rakennusten lunastamista. Vesilain säännösten nojalla luvan saajan vaatimuksesta voidaan määrätä lunastettavaksi ainoastaan vesilain 3 luvun 4 §:n mukaisesti toiselle kuuluva alue laitoksen tonttia tai rakennuspaikkaa, laitokselle johtavaa tietä tai muuta niihin verrattavaa tarvetta

varten. Muulla kuin edellä mainitulla lunastettavalla alueella olevien rakennusten lunastamiseen tulee olla maanomistajan lunastusvaatimus. Tässä tapauksessa maanomistajien lunastusvaatimuksia ei ole eikä rakennuksia siten voida määrätä lunastettavaksi.

Aluehallintovirasto on todennut lisäksi, että luvan saajalle on myönnetty pysyvä käyttöoikeus veden alle jääviin alueisiin niillä olevine rakennuksineen ja muine rakennelmineen. Näiden rakennusten menettämisestä määrätään niiden omistajille maksettaviksi puolitoistakertaista arvoa vastaavat korvaukset ja rakennukset määrätään lupamääräyksistä ilmenevästi luvan saajan kustannuksella poistettavaksi padotusalueelta. Veden alle jäävien rakennusten osalta erillinen lunastusmääräys ei siten ole tarpeen.

Vettyvällä alueella olevat rakennukset sen sijaan jäävät nykyisten omistajien omistukseen ja käyttöön ja niille aiheutuvat vahingot määrätään korvattavaksi täyttä arvoa vastaavalla korvauksella. Korvauksen maksamisen jälkeen luvan saaja ei vastaa rakennuksille aiheutuvista vahingoista.

Töidenaloittamisluvan hylkäämisen perustelut

Luvan saaja on pyytänyt töidenaloittamislupaa ylä- ja alakanavan kaivu- ja louhintatöihin sekä massojen sijoittamiseen, maapatojen ja työpadon 1 rakentamiseen, tulva-aukon kaivu- ja louhintatöihin sekä tulva-aukon ja koneaseman perustusten rakentamiseen ja edellä sanottujen työalueiden raivaamiseen.

Luvan saajan mukaan töiden aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevan Kemijoen pääuoman vesivoimalaitosten rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi. Luvan saaja on katsonut, että olot voidaan olennaisilta osin palauttaa ennalleen, mikä lupa myöhemmin evätään tai sen ehtoja muutetaan. Ennallistamistöistä ei ole esitetty suunnitelmaa.

Toimitusmiehet ovat katsoneet, ettei töidenaloittamislupaa voida myöntää.

Vesilain 2 luvun 26 §:n 2 momentin mukaan töidenaloittamisluvassa voidaan myöntää oikeus vain sellaisiin töihin ja toimenpiteisiin, joiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan.

Ylä- ja alakanavan kaivu ja louhinta katkaisisi Sieriniemen kannaksen. Myös tulva-aukon kaivu- ja louhintatyöt ovat huomattavat. Kaivu suoritettaisiin osin työpadon 1 suojassa. Kaivu- ja louhintatyöt voidaan tehdä osin kuivatyönä, jolloin haitallisia vesistövaikutuksia ei aiheudu. Patoja rakennetaan yhteensä noin viisi kilometriä. Edellä sanotut alueet sijoittuvat keskeisiltä osin muiden omistamille alueille.

Aluehallintovirasto on todennut, että edellä sanottujen töiden aloittamisen lykkääntymisestä voi aiheutua luvan saajalle huomattavaa vahinkoa ja töidenaloittamisluvassa tarkoitettujen töiden aloittaminen voi tapahtua tuottamatta muille vesien käyttömuodoille tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa pysyvää haittaa, jos lupa muutoksenhaun johdosta evätään tai sen ehtoja muutetaan. Näin ollen töidenaloittamislupaa koskeva tarpeellisuuskriteeri

täytyy. Aluehallintovirasto on katsonut kuitenkin, ettei oloja näiltä osin voida palauttaa vesilain 2 luvun 26 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan.

Koska töidenaloittamislupaa ei voida myöntää edellä sanottuihin kaivu- ja louhintatöihin, ei luvan saajalla ole tarvetta massojen sijoittamiseen, koneaseman ja tulva-aukkojen perustusten rakentamiseen, joiden rakentaminen tapahtuu sanottujen työvaiheiden jälkeen. Työpadon 1 rakentaminen ei ole tarpeen, koska edellä sanottuja töitä ei saa aloittaa. Puuston raivaaminen sanotuilta alueilta on osa hanketta, mutta hankekokonaisuus huomioon ottaen vain pieni osa, jonka suorittaminen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tuloa ei ole tarpeen hankkeen viivästymisestä aiheutuvan haitan vuoksi, kun otetaan huomioon, ettei töidenaloittamislupaa ole voitu myöntää muihin haettuihin toimintoihin.

Aluehallintovirasto on todennut lisäksi, että luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista lupamääräyksessä 8 b) määrätyt luonnonsuojelulain mukaiset lainvoimaiset poikkeusluvut. Aluehallintovirasto on katsonut, että poikkeuslupaharkinta tulee suorittaa ennen mihinkään rakennustöihin ryhtymistä, koska poikkeuslupien saaminen on hankkeen toteutumisen edellytys.

Aluehallintovirasto on katsonut, että edellä lausuttu huomioon ottaen edellytyksiä töidenaloittamisluvan myöntämiselle ei ole.

Kuluratkaisun perustelut

Vanhan vesilain 16 luvun 27 §:n mukaan pääsääntönä on, että asianosaiset vastaavat omista kuluistaan aluehallintovirastossa. Asianosaisella on oikeus saada korvaus kuluistaan, milloin hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu yrityksestä vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä, taikka milloin kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä.

Vesilain mukaisessa hakemusasiassa hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset on tutkittava viran puolesta. Sierilän voimalaitosta koskevassa asiassa edunmenetykset on selvitetty katselmustoimituksessa. Asianosaisten ei ole näin ollen ollut tarpeen ryhtyä katselmustoimituksen aikana erityisiin toimenpiteisiin edunmenetysten osoittamiseksi lukuun ottamatta eräitä asianosaisia, joiden osalta lausutaan erikseen jäljempänä. Katselmustoimituksen jälkeen ympäristölupavirastossa ja sittemmin aluehallintovirastossa muistuttaneille aiheutuvat vahingot ja haitat on lupakäsittelyssä riittävästi selvitetty eikä muistuttajien vaatimuksesta katselmuskirjassa esitettyä ole ollut tarpeen sanottavasti muuttaa, minkä vuoksi kuluvaatimukset on hylätty aiheettomina lukuun ottamatta alla sanottua.

Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen maatalouselinkeinonharjoittajien ja tilan Törmälä (698-409-30-7) kulut on määrätty korvattavaksi liitteen 2 kohdasta G) ilmenevästi kohtuullisiksi katsottavilla korvauksilla.

Aluehallintoviraston soveltamat säännökset

Vanha vesilaki (264/1961) 1 luku 15 §, 17 a ja 19 §, 2 luku 3 §, 4 §, 6 § 2 mom,

7 § 1 mom, 11 §, 11 a §, 12 §, 14 §, 14 a § 1 ja 2 mom, 15 §, 16 §, 17 §, 22 § 1 ja 3 mom, 22 a § 1 mom, 24 § 1 mom ja 31 § 1 mom, 3 luku 2 §, 3 §, 4 §, 5 § ja 8 §, 8 luku 6 §, 9 § 1 mom, 10 § ja 10 a § 1 mom, 11 luku 3 § 1 mom, 5 § 1 mom, 6 §, 7 §, 8 § 1 mom, 9 § 1 mom, 10 §, 12 §, 13 §, 14 §, 14 a § 2 mom ja 15 §, 12 luku 2 §, 16 luku 21 §, 23 a §, 24 § 2 ja 3 mom ja 27 § 1 ja 2 mom sekä 21 luku 8 § 1 mom

Vesiasetus (282/1962) 85 § 1 mom

Korkolaki 4 § 1 mom

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 30 §, 37 § 1 mom ja 42 § 1 mom

Luonnonsuojelulaki 48 § ja 49 §.

Merkitään, että Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 27.6.2012 nro 12/0206/1 kumonnut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksen ja palauttanut asian aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 7.11.2013 taltionumero 3507 kumonnut hallinto-oikeuden päätöksen ja palauttanut asian hallinto-oikeudelle uudelleen käsiteltäväksi.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. Kemijoki Oy on vaatinut valituksenalaisen päätöksen muuttamista seuraavasti:

Yhtiö on vaatinut töidenaloittamisluvan myöntämistä ensisijaisesti hakemuksessa esitetystä laajuudesta. Koneaseman rakentaminen on määräävä koko hankkeen toteutusaikataululle, joten toissijaisesti on vaadittu töidenaloittamisluvan myöntämistä alkuperäistä hakemusta suppeampana siten, että se myönnetään koneaseman keskuskaiannon kaivu- ja louhintatöihin ja koneaseman betonointitöihin sekä työmaatukikohdan perustamiseen valitukseen liitetyn piirustuksessa R1-SRI-10001 esitetylle alueelle ja edelleen kaivumassojen sijoittamiseen Sieriniemen läjitysalueelle tarvittavine puuston raivauksineen. Kaivumassat ovat yhteensä 400 000 m³ ja louhintamassat 70 000 m³. Olosuhteet suunnitelmassa esitetyllä alueella ovat olennaisilta osin palautettavissa ennalleen purkamalla koneaseman betonirakenteet, palauttamalla louhos välivarastosta ja maa-ainekset läjitysalueelta kaivantoon sekä maisemoimalla ja istuttamalla puustoa läjitysalueelle ja keskuskaiannon alueelle. Suunnitellut työt eivät ulotu vesialueille eikä Sieriniemen poikki rakennettavien ylä- ja alakanavan kaivutöihin töidenaloittamisluvalla ryhdyttäisi. Koneaseman kaivualan pituus olisi noin 300 metriä, jolloin 2/3 Sieriniemeen suunnitellusta kanava-alueesta jäisi työalueen ulkopuolelle.

Padotus- ja juoksutusmääräykset (pätöksen 2 lupamääräys) on muutettava ensisijaisesti seuraaviksi:

"Vedenkorkeus voimalaitospadolla saadaan nostaa niin, ettei se tuulista tai muista tilapäisistä, luvan saajasta riippumattomista tekijöistä johtuvia, lyhytaikaisia poikkeamia lukuun ottamatta ylitä korkeutta $N_{43} + 82,00$ m.

Vedenkorkeuden alarajana voimalaitospadolla on $N_{43} + 81,40$ m lukuun ottamatta 1.11.–20.4., jolloin alarajana on $N_{43} + 81,20$ m. Poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa se voimalaitoksen kiireellistä korjaus- ja huoltotyötä varten on välttämätöntä, saadaan vedenkorkeus laskea lyhytaikaisesti alarajan alapuolelle.

Luvan saajan on tehtävä ilmoitus padotusrajojen ylityksestä ja alituksesta viivytyksettä Lapin ELY-keskukselle sekä tehtävä kussakin tapauksessa erikseen selvitys ylärajan ylityksen ja alarajan alituksen syistä, suuruudesta ja kestosta.

Voimalaitoksen rakennusvirtaama on $650 \text{ m}^3/\text{s}$.

Juoksutusten muutokset on tehtävä niin, ettei muutoksista aiheudu kenellekään vältettävissä olevaa vahinkoa ja haittaa.

Kesäkuun 1. päivän ja syyskuun 30. päivän välisenä aikana

1) Sierilän voimalaitoksen juoksutuksen on oltava vähintään $40 \text{ m}^3/\text{s}$ lukuun ottamatta juoksutukseen vaikuttavien häiriöiden aiheuttamia lyhytaikaisia poikkeamia,

2) viikonloppuisin, kun Kemijärven edellisen vuorokauden tulovirtaama alittaa arvon $300 \text{ m}^3/\text{s}$, ei Sierilän voimalaitoksen juoksutuksen kolmen tunnin keskiarvo saa ylittää arvoa $500 \text{ m}^3/\text{s}$.

Jäätymisvaiheessa voimalaitoksen juoksutusta on säädettävä jokijäämallia hyväksi käyttäen mahdollisuuksien mukaan niin, että olosuhteet jääkannen muodostumiselle syntyvät. Jäätymisvaiheen jälkeen virtaamaa on pyrittävä muuttamaan tasaisesti ja hitaasti siten, että muodostunut jääkansi ei rikkoontuisi."

Toissijaisesti on vaadittu, että yllä esitetty padotus- ja juoksutusmääräysten neljäs kappale muutetaan seuraavaksi:

"Voimalaitoksen juoksutusta voidaan tehon tarpeen vaihtelujen mukaan muuttaa kuitenkin niin, että voimalaitoksen alaveden vuorokautinen vedenkorkeusvaihtelu voimalaitoksen alakanavan suulla saa olla enintään $1,2$ m. Juoksutusten muutokset on tehtävä niin, ettei muutoksista aiheudu kenellekään vältettävissä olevaa vahinkoa ja haittaa."

Maisemointitöitä koskevan 3 lupamääräyksen ensimmäistä kappaletta seuraavan luettelon jälkeen tulevan kappaleen viimeinen lause "Tilan omistaja voi kieltää maisemoinnin toteuttamisen" on poistettava tai muutettava muotoon "Hakija voi tilan omistajan vaatimuksesta jättää maisemoinnin toteuttamatta yksittäisen tilan kohdalla, mikäli toimenpiteiden suorittamatta jättäminen ei heikennä laajemman, usean tilan alueelle ulottuvan maisemointikokonaisuuden toteuttamista."

Rannan maisemointitöitä koskevan 3 lupamääräyksen viimeinen kappale on muutettava muotoon "Rakennettua laituria siirrettäessä tai sitä korvaavaa uutta laituria rakennettaessa luvan saajan on kuultava tilan omistajaa tai haltijaa." Näin toimenpiteen toteutusmahdollisuus ja kustannusten kohtuullisuus tulisi otetuksi huomioon.

Rantojen suojaamista koskevan 5 lupamääräyksen b kohdan toiseen kappaleeseen on sisällytettävä sekä voimalaitoksen käytöstä johtuva että rannan luonnonolosuhteet huomioiva suojaustarveharkinta.

Rantojen suojaamista koskevan 5 lupamääräyksen b kohdan viidennestä kappaleesta on poistettava suojausvelvoitteen minimimatka, 100 metriä.

Rantojen suojaamista koskevan 5 lupamääräyksen b kohdan kuudes kappale (velvoite rantatasanteen muotoiluun) on poistettava kohtuuttomana ja tulkinnanvaraisena.

Maakulkuyhteyksiä koskevan 6 lupamääräyksen a kohdasta on poistettava velvollisuus järjestää kulkuyhteys tiloille Kuusiharju 698-401-56-30 ja Jokikumpu 698-401-56-32, koska yhtiö esittää tiloja lunastettavaksi.

Veneenlaskupaikkoja ja venevalkamia koskevan 6 lupamääräyksen b kohdan ensimmäinen kappale on muutettava siten, että yhteisen veneenlaskupaikan rakentamisvelvoite on poistettava lossirannan alueella kohteesta V10. Oikaraisen sillan valmistuttua tie- ja lossirannan alue on palautunut naapuritilojen omistukseen.

Veneenlaskupaikkoja ja venevalkamia koskevan 6 lupamääräyksen b kohdan toinen kappale on muutettava siten, että yleisten uimarantojen sijaan hakija velvoitetaan tekemään uimapaikkoja ja niiden varustelu ja kunnossapito jätetään käyttäjille.

Syvyyskarttaa ja venereittiä koskevan 6 lupamääräyksen c kohdan ensimmäinen kappale syvyyskartan laatimisesta ja kolmas kappale luvan saajan velvollisuudesta osallistua Raudanjokisuun ja Olkkakosken välisen venereitin kunnossapitokustannuksiin, oikeastaan venereitin merkintöjen kunnossapitokustannuksiin on poistettava tarpeettomina. Erillisiä ruoppaustoimenpiteitä venereitillä Raudanjokisuu-Petäjaniemi ei ole tarpeen tehdä ja reitin kunnossapito tulisi kuulua Rovaniemen kaupungille.

Muita vahinkoja estäviä toimenpiteitä koskevan 7 lupamääräyksen neljännestä kappaleesta (velvoite rakentaa suoja-aita) on poistettava perusteettomana yleisluontoinen kohta "sekä muillekin asutuille tiloille, missä muodostuu uusi jyrkkä rantatörmä".

Poikkeusluvan hakemista koskevan 8 lupamääräyksen b kohdan ensimmäinen ja toinen kappale on muutettava siten, että luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista luonnonsuojelulain 49 ja 48 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa, mikäli poikkeaminen on tarpeen. Poikkeusluvasta päättää harkintansa jälkeen ELY-keskus.

Kalatalousmaksua koskevan 9 lupamääräyksen b kohdan ensimmäinen ja toinen kappale on muutettava siten, että 18.000 euron suuruista kalatalousmaksua on alennettava ja kalatalousmaksun käyttösunnitelmaa koskeva lupamääräys tulee poistaa, sillä vakiintuneen käytännön mukaan kalatalousviranomaisen tekee suunnitelman kalatalousmaksun käytöstä kuultuaan asianomaisia osakaskuntia. Tarkkailu- ja raportointimääräyksiä koskeva 10 lupamääräyksen a kohta on

muutettava siten, että määräykset toimintapäiväkirjaan tehtävistä merkinnöistä veden samentumisesta ja samentumisen leviämisestä poistetaan, koska vedenlaatua seurataan erikseen laadittavan tarkkailuohjelman mukaisesti. Vesialueella tehtävistä töistä ja käytettävästä kalustosta voidaan tehdä merkinnät lupaehdossa esitetyllä tavalla. Vedenlaadun seurantaohjelma voidaan laatia siten, että vesialueella tehtävien töiden aikana seurantaa tiennetään. Vedenlaadusta ja samennuksen leviämisestä laaditaan omat raporttinsa havaintojaksoittain.

Säännöstelyä koskevien lupamääräysten tarkistamista koskeva 11 d lupamääräys on muutettava siten, että lupamääräykset tulee tarkistaa viidentoista (15) vuoden kuluessa voimallisuuden käyttöön ottamisesta. Lisäksi määräystä on muutettava kalatalousmaksun tarkistamisen osalta.

Kalastolle ja kalastukselle päätöksen liitteessä 2 sen D kohdassa määrättyjä korvauksia on tarkistettava. Mikäli lupamääräyksen 9 kohdan b mukainen kalatalousmaksu säilytetään sellaisenaan pitää yksityiselle kalatalousedulle määrätystä korvaussummasta vähentää kyseinen yleisen kalatalousedun mukaisen saaliin osuus eli vähintään puolet. Lisäksi kalatalouskorvausten laskentaperusteena ei voida käyttää vähittäismyyntihintoja, vaan niiden sijasta tulee käyttää kalastaja- eli tuottajahintoja. Koska tuottajahinnat on ilmoitettu peratulle kalalle ja koska perkaustappio on n. 20 % kalan painosta, tulee korvausten perusteena olevaa saalisarviota pienentää vastaavalla prosentiosuudella.

Metsähallitukselle osoitetut korvaukset tulee poistaa. Metsähallituksella on oikeus myöntää kalastuslupia ja kerätä niistä lupatuloja Vanttauskoski RN:o 282 -koskitilan alueella. Kyseisen koskitilan omistaa Kemijoki Oy, eikä yhtiön ja Metsähallituksen keskinäinen sopimus oikeuta Metsähallitusta korvauksiin. Arvio siitä, että Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnan yhteiset viehelupatulot alenisivat 70 % on selvästi yliarvioitu ja oikeampi arvio lupatulojen vähenemisestä on korkeintaan 30 %.

Päätöksen liitteessä 2 sen B kohdassa määrättyt maa-alueista ja elinkeinon menetystä ja supistumista koskevat korvaukset on tarkistettava seuraavasti.

Viljelijöiden elinkeinotulon menetykset on korvattava professori Vitikaisen 2.7.2007 laatiman arviointilausunnon (hakemusasiakirjojen Liite L16) mukaisina.

Tilan Kumpukörkkö (698-409-28-42) osalta on esitetty sekä elinkeinon supistumishaitan korvaamista koko menetetyt peltoalan suhteessa että lisäksi lisäpellon raivauskustannusten korvaamista. Raivauskustannuksen korvaaminen on päällekkäinen korvaus supistumishaitan kanssa ja se on poistettava.

Tilalle Hiekkaranta (698-401-188-2) on määrätty korvausta sekä lihatuotannon menetyksestä että karjanarvon alentumisesta. Tämä johtaa korvausten päällekkäisyyteen. Kemijoki Oy on esittänyt hallinto-oikeuden päätöksen ajankohdan huomioon ottamista elinkeinomenetyksestä määrättävää korvausta arvioitaessa.

Päätöksen liitteessä 2 sen F kohdassa määrättyt virkistyskäyttöhaitan korvaukset välillä Petäjaniemi - Olkkakoski on alennettava ja porrastettava vaikutusalueen osalta seuraavasti:

- Sieriniemen mutkan alue	4.000 euroa
- Voimalaitoksen alakanava - Raudanjokisuu	3.000 euroa
- Raudanjokisuu - Nuottisaaren alapää	2.000 euroa
- Nuottisaaren alapää - Olkkakoski	1.000 euroa

Korvattavia vahinkoja, lunastuskorvauksia ja käyttöoikeuskorvauksia koskevan lupamääräyksen 12 toinen kappale on muutettava siten, että koska virkistyskäyttöhaittakorvaukset tulee arvioida päätöksen antamishetken mukaisesti, määräyksestä poistetaan seuraava teksti:

"Virkistyskäyttöhaittakorvaukset on maksettava aluehallintoviraston määräämän edellä mainitun haitta-aluejaon mukaisesti myös päätöksenantohetkellä voimassa olevassa yleiskaavassa rakentamiseen varatuille tiloille sen jälkeen, kun tilat on rakentamalla otettu erityiseen käyttöön."

Veden alle jäävällä alueella olevat rakennukset on määrättävä hakijan lunastettavaksi, koska rakennukset puretaan pois. Vettyvällä alueella sijaitsevat kaikki rakennukset on ensisijaisesti määrättävä lunastettavaksi. Mikäli lunastuslupaa vettyvällä alueella oleville rakennuksille ei myönnetä, on vaadittu, että lupapäätöksen korvausten sisältämä puolitoistakertaisuus poistetaan ja korvaukset määrätään yksinkertaisina käyvän hinnan mukaisesti.

Lupapäätöksessä ei ole hyväksytty hakijan vaatimusta rantapatoon 2 liittyvien tilojen Leppälä (698-401-26-286) ja Huhta (698-401-56-37) alueiden lunastamisesta, rantapatoon 3 liittyvien tilojen Kuusenlahti (698-401-67-10), Törmälä (698-409-30-7) ja Saaritila (698-409-16-30) alueiden lunastamisesta, eikä rantapatoon 4 liittyvän tilan Viirilä-Alamommo (698-409-16-68) alueen lunastamisesta, vaan hakijalle on myönnetty alueisiin omistusoikeuden sijasta käyttöoikeus.

Voimalaitostonttiin toisesta päästään liittyvät rantapatojen alueet ovat käyttötarpeeltaan sellaisia alueita, joihin hakijalle tulee myöntää vesilain säännösten mukaisesti lunastusoikeus. Kemijoki Oy on vaatinut lunastusoikeuden saamista näihin alueisiin.

2. *Lapin ELY-keskus/kalatalous* on vaatinut, mikäli lupapäätös pysytetään, lupamääräykseen 9 lisättäväksi kalatien rakentamista voimalaitoksen yhteyteen ja tarkkailua koskevan veloitteen sekä kalatalousmaksun korottamista voimalaitoksen käyttöönottovuodesta alkaen 22.000 euroon. Lisäksi valittaja on vaatinut, ettei Kemijoessa vuonna 2007 todettua rapuruttoa pidä ottaa huomioon arvioitaessa kalatalousedun ja ravustuksen tuoton menetyksiä.

ELY-keskus/kalatalous on ehdottanut kalatielupaehdoksi seuraavaa:

"Kemijoki Oy veloitetaan rakentamaan voimalaitoksen yhteyteen toimiva kalatie, jonka toimivuudesta ja ylläpidosta hakija vastaa. Hakijan tulee kehittää kalatien toimintaa sekä tarkkailla sen läpi kulkevien kalojen määrää ja laatua sekä raportoida tarkkailun tuloksista kalatalousviranomaiselle. Hakijan tulee ryhtyä toimenpiteisiin toimivuuden parantamiseksi, jos kalatien toiminnassa havaitaan puutteita."

Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 on arvioitu, että hanke vaarantaa vesimuodostuman nykyisen tilan perusteella asetetun hyvän saavutettavissa olevan tilan tavoitteen. Kalatalousviranomaisen arvion mukaan Mukkaojan ohitusuomalla ei ole merkitystä kalojen kulkuväylänä. Parhaimmillaan uoma soveltuisi paikalliskalojen elinympäristöksi ja lisääntymisalueeksi. Tämäkin edellyttää, että uomalla asetetaan minimijuoksutus ja uoma vesitetään myös talviaikana. Uoma on joka tapauksessa tarpeellinen veden vaihtumisen parantamiseksi Sierilän mutkan alueella. Lisäksi valituksessa on viitattu tuolloin valmisteilla olevaan valtakunnalliseen kalatiestratgiaan.

Lukuisista kalatiehankkeista saatujen kokemusten perusteella vanhasta uomasta tulevalla vähäisellä virtauksella ei ole riittävästi houkutusvaihtoehtoa, joka ohjaisi kalat vanhaan uomaan ja edelleen Mukkaojaan. Ylävirtaan pyrkivät kalat hakeutuvat päävirran mukaisesti voimalaitoksen alakanavaan.

Kalatalousmaksun käyttö päätöksessä esitettyihin Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueella Kemijoessa, Kuohunki-, Kamppa-, Vuosku-, ja Juomujoessa sekä Hyypiöojassa kala- ja rapukantojen hoitoon, kalojen elinympäristöjen kunnostuksiin, kalatalousmahdollisuuksien parantamiseen tai muihin alueen kalastoa ja kalastusta sekä rapukantaa parantaviin toimenpiteisiin patoaltaaseen on mielekkäämpää, jos kalojen kulku voimalaitoksen ohi on mahdollista.

Rapuruttoa ei voida pitää pysyvänä tekijänä, joka vaikuttaisi Sierilän voimalaitoksen raputalouteen pitkällä tähtäimellä eikä sitä voida siksi pitää perusteena Sierilän voimalaitoksen raputalouteen aiheuttamien yleisen edun ja ympäristövahinkojen korvausten epäämiseksi. Virkistys- ja ympäristöarvojen rahallinen arvottaminen on vaikeaa. Kalastus ja luontomatkailun kehittämisen odotusarvoja ei vesilain perusteella voida ottaa lainkaan tarkasteluun punnittaessa hankkeen hyötyjä ja haittoja. Yleisen kalatalousedun näkökulmasta aineettomille arvoille tulisi kuitenkin kalatalousviranomaisen mielestä antaa suurempi paino intressivertailussa.

3. Samu Luiri, sittemmin Riikka Säynäjäkangas on ensisijaisesti vaatinut Kemijoen säilyttämistä sellaisenaan eli valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja toissijaisesti korvaussumman korottamista 38.000 euroon.

Perusteluina Luiri on tilan Veikkola (698-401-50-55) omistajana esittänyt, että voimalaitoksen myötä joen vedenpinnan korkeusvaihtelut kasvaisivat merkittävästi ja joen virtaus ylöspäin aiheuttaisi hankaluuksia koskikalastukselle sekä pilkkimisellekin. Maisemahaitta olisi mittava, sillä joen toisella puolella oleva metsä hakattaisiin maan tasalle ja joen toinen puoli muuttuisi sorakasaksi. Luiron kiinteistön arvo ja rannan käyttöaste laskisivat. Luirille korvattavaksi määritelty summa virkistyskäyttöhaitasta, 7.000 euroa, ei vastaa haitoista aiheutuvaa menetystä.

4. Timo Kurula on vaatinut päätöksen kumoamista tai toissijaisesti korvaussumman korottamista.

Perusteluina Kurula on tilan Olkkarinne (698-409-9-200) omistajana esittänyt, että voimayhtiö tuhoaa jo kertaalleen rakentamaansa kapasiteettia, kun

Vanttauksen voimalaitoksen alapuolisen veden nosto kahdella metrillä leikkaa jo olemassa olevan voimalaitoksen tehoa noin 20 prosentilla, mikä nostaa siellä tuotetun sähkön hintaa pääomavaltaisen laitoksen käyttöasteen laskiessa rajusti. Virtaamien hallinta on jätetty kokonaan ilman lukuja, sillä Valajaskosken voimalaitokseen Sierilän vaikutus lienee niin minimaalinen, ettei sitä voi edes kvantifioida. Investointi ei voi olla kannattava, jos 5,6 miljoonan euron tuotolla voidaan perustella 150 miljoonan investointi. Sierilän voimalaitoksen osuudeksi koko maan sähkönkulutuksesta tulisi vain noin kaksi promillea. Sierilän voimalaitoksen lupahakemus on hylättävä ja joen ranta-alueiden käyttöoikeutta jo pitkään rasittaneet rakennusoikeuksien rajoitukset on purettava.

Kurulan yli 100 vuotta suvun hallussa ollut tila jäisi voimalaitoksen altaan veden alle. Kertakaikkisena haittakorvauksena ehdotettu 124,44 euroa ei vastaa haitasta aiheutuvaa todellista vahinkoa. Käytännössä tontista tulee myynti- ja käyttötarkoituksellisesti arvoton.

5. Riitta ja Tapani Pohjola ovat vaatineet päätöksen kumoamista ja toissijaisesti vahinkojen täysimääräistä korvausta sekä uuden uimarannan, rantatasanteen ja venevalkaman rakentamista ennen veden nostoa. Korvausvaatimus asiointikuluineen on yhteensä 33.300 euroa.

Perusteluina Pohjolat ovat tilan Hietaranta (698-409-4-151) omistajina esittäneet, että Sierilän voimalaitos tulisi jättää rakentamatta alueella olevien merkittävien luontoarvojen vuoksi. Tila sijaitsee korkealla törmällä, jonka tiedetään olevan eroosioherkän. Korkeat eroosioherkät hiekkatörmät saattavat käyttäytyä ennalta arvaamattomasti veden noston jälkeen. Maanvyörymät ja rantojen puuston kaatuminen rumentaisivat jokimaiseman kymmeniksi vuosiksi eteenpäin.

Aluehallintoviraston tulkinta siitä, ettei voimalaitoksen rakentamisesta aiheudu haittaa padon yläpuolisille tiloille on virheellinen ja perustelematon. Luonnontilaista vettä nostettaessa ja laskettaessa syntyy aina vahinkoja. Rannan suojaustoimet tilan sijainti huomioon ottaen ovat riittämättömät ja vahinkoja tulee tapahtumaan. Siitä johtuen kiinteistölle tulevat vahingot tulee määrätä korvattavaksi ennen voimalaitoksen rakentamista. Aluehallintoviraston poistama haittakorvaus on palautettava ja maksettava täysimääräisenä. Menetetyn tonttimaan hinnaksi on määrättävä 5 €/m². Tilan arvo alenee, koska jo tieto Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta alentaa rakennusten hintaa patoalueella.

Pohjolat ovat vaatineet vahinkoja korvattavaksi seuraavasti:

Veden alle jäävä tonttimaa 760 m ² x 5 €/m ²	3.800
Kiinteistön arvon aleneminen 15 %	18.000
Haittakorvaus	10.000
Asiointikulut	1.500
Yhteensä	33.300 euroa

Pohjois-Suomen ympäristölupavirastolle 14.4.2008 tekemässään muistutuksessa Pohjolat ovat todenneet, että tilalla on 1987 rakennettu hirsirakenteinen talviasuttava huvilarakennus, jonka rakennusala on 70,8 m², talousrakennus 36 m² ja grillikatos 9 m². Huvilassa on sähkölämmitys, vesijohto ja viemäröinti sekä leivinuuni ja takka. Rakennukset ovat hyvässä kunnossa.

6. *Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä* ovat vaatineet päätöksen kumoamista. Toissijaisesti he ovat vaatineet korvausta 156.000 euroa tilan myyntiarvon alenemisesta, joka aiheutuu pysyvästä virkistyskäyttö- ja maisema-arvon alenemisesta 30 %:lla. Myös tilan todennäköisen tulevan virkistyskäyttöarvon kohoamisen menettäminen on korvattava. Valituksen edunvalvontakuluina on korvattava 1.000 euroa. Kulut on korvattava aluehallintovirastossa sekä oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa.

Perusteluina Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä ovat tilan Tervakari (698-402-1-50) omistajina esittäneet, että aluehallintoviraston päätös myöntää Kemijoki Oy:lle lupa tuhoaa alueen rannat, kauniit maisemat, erikoiset koski- ja karikkopaikat luonnonmuodostumina sekä erinomaiset virkistysmahdollisuudet. Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuu huomattavia pysyviä vahingollisia vaikutuksia etenkin patoallasalueen maisemalle ja virkistyskäytölle. Rakentaminen huonontaa suuresti alueen oloja ja ihmisten hyvinvointia haittojen jäädessä paikallisille asukkaille. Mikäli Sierilän voimalaitosta ei rakenneta tulee Kemijoki Oy velvoittaa hankkeen jo aiheuttamista haitoista alueelle tekemään parannus- ja kehittämistoimenpiteitä.

Aluehallintovirasto on päätöksellään myöntänyt Kemijoki Oy:lle oikeuden ottaa pysyvästi käyttöön Sierilän voimalaitosta varten tarvitsemansa tilan Tervakari ranta-alue 1.891,52 euron kertakorvauksella. Tilakortin mukaan ranta-alueen korvaus on 1.241,65 euroa veden alle jäävän alueen korvauskertoimen ollessa 1,5 ja vettyvän alueen 0,5 sekä korvaus puista 649,87. Päätöksessä on hylätty korvausvaatimus tilalle aiheutuvasta pysyvästä virkistyskäyttö- ja maisema-arvon alenemisesta aiheutuvasta myyntiarvon alenemisestä. Päätöksessä on jätetty vesilain tarkoittama omistajan omaisuudensuoja huomioimatta. Maisema ja virkistysmahdollisuudet muodostavat osan kiinteistön arvoa. Aiheutuvaa virkistys- ja maisemahaittaa ei korvata rakennettavalla rantatasanteella, rannansuojauksella, suojauksen yhteyteen rakennettavalla venepaikalla, johon katsottiin myös samalla muodostuvan uimapaikka, eikä rantatasanteelta tapahtuvalla ahven- ja särkikalojen ongintamahdollisuuksien kasvamisella. Suojauksia ei voida ottaa huomioon haittakorvauksena. Aluehallintoviraston korvausratkaisu on epäoikeudenmukainen ja kohtuuton ja on päätöksellään vähätelty sekä jättänyt huomioimatta sekä koko patoallasalueella että Tervakarin tilalle aiheutuvat haitat. Korvausvaatimus tilan tulevan virkistyskäyttöarvojen kohoamisen menettämisestä on hylätty aiheetta pitäytyen päätöksentekohetkellä vallitsevaan tilanteeseen. Jo käynnissä olevien kalaportaiden rakentamisen Kemijoen alapuolisiin voimalaitospatoihin ja luontaisesti lisääntyvien lohi-, meritaimen- ja vaellussiikakantojen palauttamishankkeen ansiosta huomattava määrä merestä Ounasjokeen siirretyistä lohista hakeutuu Vanttauskosken alapuolen koskialueille.

7. *Aimo Vilmilä* on vaatinut, että hakija velvoitetaan hoitamaan valittajan kiinteistön maisemoinnin, vesiliittymän, imeytyskentän ja rantojen suojauksen sekä mahdollisen jälkihoidon.

Perusteluina Vilmilä on tilan Honkaranta (698-409-28-8) omistajana esittänyt, että asuminen vaikeutuu ellei maisemointia suoriteta. Kemijoki Oy on lupautunut suorittamaan maisemoinnin Vilmilän asuinalueella Kiviojantie 69. Puuston arvioinnin tulisi hakijan sijasta suorittaa Metsäkeskus. Veden alle jäävä maa on korvattava tai vaihtoehtoisesti saatava korvaavaa maa-aluetta.

8. *Seija ja Raimo Mero* ovat vaatineet päätöksen kumoamista vesilain (264/1961) 2 luvun 5 §:n perusteella. Valitukseen on liitetty toimitusmiehille esitetty korvausvaatimus, joka sisältää vaatimuksia vahinkoja estävistä toimenpiteistä, kuten veden alle jäävän alueen ja vettyvän alueen pintamaan siirtämisestä, kiinteistön maa-alueen korottamisesta, veneen laskupaikan säilyttämisestä, imeytyskentän ongelmien selvittämisestä ja korvaamisesta, harvinaisen kuusen siirtämisestä sekä rakennusten siirtämisestä uudelle korotetulle piha-alueelle. Lisäksi kotitarvekalastukselle aiheutunut haitta on korvattava ja vettymisalueen puusto korvattava.

Perusteluina Merot ovat tilan Jokiväylä (698-409-9-162) omistajina esittäneet, että Sierilän voimalaitoksen rakentaminen huonontaa paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. Merkittävä osa kiinteistöistä jää suunnitellun voimala-altaan alle tai vettyy käyttökelvottomaksi.

9. *Jari Inkeröinen* on vaatinut, että ranta tulee suojata ennen veden nostoa ja kaadettava puusto tulee siirtää rantatörmälle. Rannan jyrkkyydestä aiheutuvasta virkistyshaitasta, maisemahaitasta ja kalastushaitasta hän on vaatinut korvausta 6.000 euroa.

Perusteluina Inkeröinen on tilan Kivikko (698-402-74-14) omistajana esittänyt, että tilan ranta on erittäin eroosioherkkä ja veden nousun takia pitää rannalta kaataa puita, joiden juuret sitovat rantapenkereen maita. Veden nousun vuoksi rannalla kulkemisesta ja kalastamisesta tulee miltei mahdotonta rannan jyrkkyyden vuoksi ilman, että ranta pengerreretään ja suojataan. Maisemallinen ja esteettinen haitta on huomattava. Koskikalastus loppuu kokonaan.

10. *Juha Elko ja Tuulikki Elko* ovat vaatineet rannansuojauksen, venevalkaman ja veneväylän tekemistä sekä virkistyskäyttöhaitan korvaamista 5.000 eurolla tilaa kohden.

Perusteluina Elkot olivat tilan Siirtola 1 (698-401-64-37) omistajina, ja Juha Elko (nykyinen omistaja Juha Elkon kuolinpesä) tilan Juhan Siirtola (698-401-64-40) omistajana, esittäneet, että alueella Siirtola 1 on yksi asuttu kiinteistö ja Juhan Siirtola on viljelyskäytössä ja tilalla on myös rakennusoikeutta. Rantatörmä on tasarakeista hiekkaa, joka on altis vedenvaihtelusta johtuvalle eroosiolle.

11. *Antero Koivula* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen muuttamista siten, että haittakorvaus tulisi maksaa myöskin myöhemmin rakennettaville kiinteistöille, kulukorvausta aluehallintovirastossa tulisi määrätä 500 euroa, vaikutukset Juomujoen suuosaan tulisi käsitellä uudelleen, maapohjan ja puuston korvaukset tulisi korottaa vastaamaan todellista arvoa ja joen rannoille tulisi rakentaa kävelymahdollisuus.

Perusteluina Koivula on tilan Koivuniemi (698-402-3-27) omistajana esittänyt, että aluehallintoviraston päätöksessä ei perustella, mihin korvausratkaisu perustuu. Nyt asutuksi merkitty rantakiinteistö voi lähitulevaisuudessa muuttua asumattomaksi ja asumaton asutuksi. Kesämökin valmistumisen jälkeen tontin ranta on samassa asemassa kuin ne ranta-alueet, joiden läheisyydessä on rakennus. Koivulalle on kertynyt asiassa runsaasti matka- ja muita kuluja.

Juomujoen suuosaa ei voida jättää allasalueen vaikutusalueen ulkopuolelle. Maapohjan pinta-alan laskuperusteena olisi pitänyt olla joen alkuperäinen rantaviiva. Vuorokautinen veden pinnan korkeusero on huomattava. Joen rantoja myöten on kävelty vuosisatojen ajan. Valituksen perusteluissa on viitattu myös Viirin Kyläyhdistys

ry:n valitukseen. Koivula on toimittanut 26.7.2011 lisäselvitystä valitukseensa.

12. *Viirin Kyläyhdistys ry* on valituksesta lähemmin ilmenevin perustein vaatinut valituksenalaisen päätöksen muuttamista seuraavasti:

1. Lupamääräykset on muutettava täyttämään Suomen perustuslain vaatimukset. Perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.
2. Ennen luvan myöntämistä Kemijoki Oy tulee velvoittaa hakemaan Vanttauskosken alajuoksua koskeva käyttö- ja säännöstelylupa ja korvaamaan aiheutuneet vahingot.
3. Aluehallintoviraston tulee noudattaa Viirin kyläyhteisöä koskevassa päätöksenteossa samoja perusteita kuin aikaisemmin vastaavissa päätöksissä.
4. Kemijoki Oy:n ja aluehallintoviraston pitää toimia työssään Suomen lakien edellyttämällä tavalla.
5. Lupamääräykseen tulee asettaa aikavaraus, jonka puitteissa yhdistys hakee kylän suojelukohteeksi.
6. Kaikki Kemijoki Oy:n tekemät Viirin kylää koskevat lupahakemuksen piiriin kuulumattomat sopimukset ja kaupat on kumottava valitukseen perustuen.
7. Hakemuksessa on esitettävä taloudelliset selvitykset.
8. Korvausveloitteet on toteutettava käypien arvojen mukaisina.
9. Käyttöoikeuksien korvaamisessa tulee käyttää samoja hintoja kuin sopimuksissa korkeimman hintatason mukaisesti.
10. Kyläyhdistyksen esitys neuvotteluista on toteutettava ja Kyläyhdistykselle tulisi antaa valta hyväksyä tai hylätä neuvottelutulos.
11. Hakijan tulee rakentaa kävelytiet kyläläisten osoittamille rannoille. Kyläyhdistys ei ole vaatinut yhtäjaksoista kävelytietä. Kemijoen rannat ovat olleet yleisessä käytössä. Aluehallintovirasto on hylännyt Kyläyhdistyksen vaatimuksen perusteelta.
12. Venevalkamat ja veneenpitopaikat on toteutettava yhdistyksen esityksen mukaisesti. Kyläläisten tarpeet tulee huomioida venepaikkojen määrässä ja sijainnissa.
13. Juomujoen suosa tulee katsoa kuuluvan altaan vaikutusalueeseen ja asia on palautettava tältä osin uuteen käsittelyyn.
14. Hakijan on huolehdittava veden vaihtumisesta Ainolan lammessa.
15. Hakijan on luovutettava Osuuskaupan tontti Viirin kyläyhdistykselle.
16. Yhdistyksen kulut on korvattava.

Lisäksi yhdistys on vaatinut, että asiassa järjestetään katselmus.

13. *Veijo Tennilä* on vaatinut käyttöoikeuskorvausta nostettavaksi kuvion nro 1 osalta veden alle jäävän alueen 1660 m² korvauksen 5 euroon neliöltä ja Tennilän palstan kuvion nro 11 veden alle jäävän alueen korvaamista tonttimaana (korvattu kuivahko kangas).

Perusteluina Tennilä on tilan Kulushovi (698-402-2-157) omistajana esittänyt, että kuvion nro 1 osalta tontin arvo laskee, kun kivihiiekkaranta jää veden alle ja pinta-alasta pienenee 40 prosenttia. Vesirajan nousemisesta aiheutuu hajuhaittoja. Tontin arvoa nostavat maantie, sähkölinja ja vesijohto sekä niittymaapohja. Kuvion nro 11 osalta tontin arvoa nostaa korkea rantatörmä, tie tontille, sähkölinja ja vesijohto sekä hyvä rakennuspaikka. Rantatontit on virheellisesti arvioitu metsämaaksi.

14. Lauri Jokkala on vaatinut korvausten korottamista aluehallintovirastossa vaatimansa mukaisesti nykyarvoon muutettuna sekä läjityspaikan sijainnin muuttamista.

Perusteluina Jokkala on tilan Kari (698-409-29-9) omistajana aluehallintovirastolle jättämässään muistutuksessa vaatinut läjityspaikkojen siirtämistä vanhoihin sorakuoppiin vaaramaiseman ennallistamiseksi mahdollisimman kauas tilan Kari rajasta ja hakijan omistamalle maalle on jätettävä riittävän leveä suojapuuvyöhyke. Läjitys on suunniteltava mahdollisimman tarkasti ennen luvan myöntämistä. Läjitysalueen siirto myös työllistäisi maansiirtoyrittäjiä. Tilalle Kari aiheutuvat vahingot on korvattava täysmääräisesti. Tulevalle maatilamatkailulle aiheutuva menetys on otettava huomioon lupamääräyksissä siten, että tilalle Kari rakennetun lomarakennuspaikan arvosta on korvattava 40–50 %. Rakennetun kohteen (lomarakennukset noin 100 m² ja tontti) arvo on 100.000–120.000 euroa, josta voidaan laskea matkailuun liittyvän menetyksen suuruudeksi vähintään 50.000 euroa. Jokkala on esittänyt vaatimuksia omistamansa tilan Sierisuvanto 50:41 osalta. Tila on vakituisessa asuinkäytössä ja tilalle on kaavassa merkitty kolme rakennuspaikkaa.

15. Eero Svanberg on vaatinut päätöksen kumoamista ja uuden katselmustoimituksen pitämistä.

Perusteluina Svanberg on tilan Koski (698-409-9-95) omistajana esittänyt, että toimitusmiesten työ on keskeytynyt ja päätöksen perusteena on käytetty intressivertailua, joka ei ole validi.

16. Eero Juhani Snellmanin kuolinpesän osakkaat ovat vaatineet, että päätös kumotaan ja hakemus hylätään. Toissijaisesti he ovat vaatineet, että tilalle Männikkö määrätään korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja virkistyskäytön menettämisestä yhteensä 45.000 euroa.

Perusteluina Snellmanin kuolinpesän osakkaat ja tilan Männikkö (698-409-4-24) omistajat ovat esittäneet, että hankkeen aiheuttamat haitat luontoarvoille sekä paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloihin ovat niin huomattavat, että ne muodostavat vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetun ehdottoman esteen luvan myöntämiselle, ja perustelleet asiaa yhtenevästi jäljempänä valituksessa nro 17 (Mikael von und zu Fraunberg asiakumppaneineen) esitetyn kanssa.

Oman tilansa osalta valittajat ovat esittäneet, että tilan pinta-ala on 13 000 m². Tontilla on huvilarakennuksen lisäksi erillinen saunarakennus ja kaksikerroksinen aitta. Huvilarakennuksen pinta-ala on noin 60 m², saunarakennuksen noin 30 m² ja aittarakennuksen yhden kerroksen pinta-ala

noin 25 m². Vertailukelpoisten kauppojen puuttuessa kiinteistön arvonmääritys on vaikeaa. Omistajien arvion mukaan myyntihinta on suuruusluokkaa 150.000 euroa. Tilan hankkiminen on aikanaan suurelta osin perustunut ja edelleenkin perustuu alueen hyviin kalastusmahdollisuuksiin. Jos voimalaitos rakennetaan ja koskikalastuspaikat menetetään, ei vapaa-ajan asunnolla ole omistajille läheskään nykyistä arvoa. Valittajat ovat pyytäneet, että haitat käydään arvioimassa paikan päällä.

17. Mikael von und zu Fraunberg ja hänen 22 asiakumppaniaan ovat ensisijaisesti vaatineet, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja lupahakemus hylätään. Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet tilojensa osalta täysimääräistä korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja muun virkistyskäytön menettämisestä sekä maisemahaitasta ja muusta vahingosta.

Perusteluina valittajat ovat esittäneet muun muassa seuraavaa:

Hankkeen luontoarvoille aiheuttamat haitat ovat niin syvälekäyviä ja pysyviä ulottuen laajalle alueelle, että ne muodostavat vesilain 2 luvun 5 §:n mukaisen ehdottoman esteen luvan myöntämiselle. Hankkeen haitalliset vaikutukset luonnonarvoihin ovat rinnastettavissa Vuotoksen tekoaltaaseen ja voimalaitokseen (KHO:2002:86).

Sierilän voimalaitoksen vaikutusalue Vanttauskoskelta Rovaniemen edustalle on luontoarvoiltaan monipuolinen ja arvokas erityisesti virtavesikalojen elinympäristöksi soveltuvine niva- ja koskialueineen, leimaa-antavine eroosiotörmineen, vanhojen jokiuomien edustalle syntyneine tulvalehtoineen ja jokivarren kulttuurivaikutteisine niittyineen. Alueella esiintyy lukuisia uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja, joista tärkeimmät ovat apilakirjokääriäinen, kirjokikorento (EU:n luontodirektiivin liitteen IV a laji), korpipohtosammal (EU:n luontodirektiivin liitteen II laji) ja laaksoarho (EU:n luontodirektiivin liitteen IV b laji).

Voimalaitoksen rakentaminen muuttaisi ja suurelta osin tuhoaisi patoaltaan veden alle jäävät luontokohteet eliöstöineen eikä näitä haittoja ole mahdollista merkittävästi estää toimenpitein. Haitalliset vaikutukset ulottuisivat myös padon alapuolelle aina Rovaniemen edustalle, jossa muun muassa jääolosuhteet ja mahdollisuudet virkistyskäyttöön todennäköisesti heikkenisivät.

Hankkeen aiheuttamat haitat paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloihin ovat niin huomattavia ja pysyväisluonteisia ja ulottuvat laajalle alueelle, että ne muodostavat vesilain 2 luvun 5 §:n mukaisen ehdottoman esteen luvan myöntämiselle.

Suunniteltu voimalaitos sijaitsee Rovaniemen 60 000 asukkaan talousalueen välittömässä läheisyydessä, jossa pääelinkeinona on matkailu, jonka imagoon kuuluu puhdas ja koskematon luonto. Hankkeen vaikutuksia matkailuelinkeinon kannalta (muun muassa moottorikelkkailu, luonto, keskiyön aurinko, ympäröivät vesistöt, perhokalastus ja jokiveneily) ei ole riittävästi selvitetty. Rovaniemen seudun matkailutuloihin ja matkailun työllistävään vaikutukseen verrattuna hankkeen taloudellinen ja työllisyysvaikutus on vähäinen.

Hakemus tulee hylätä luonnonsuojelulain 42 §:n perusteella, koska hankkeen

toteuttaminen merkitsisi laaksoarhon (koko maassa rauhoitettu, EU:n luontodirektiivin liitteen IV b mukainen yhteisön tärkeänä pitämä kasvilaji, joka edellyttää tiukkaa suojelua) tuhoutumista, eikä hakija ole esittänyt luonnonsuojelulain 49 §:n mukaista poikkeuslupaa.

Rakentamisesta johtuva vahinko ja haitta luontoympäristölle, vesiluonnolle, kulttuurimaisemalle, elinkeinoille ja asutusoloille verrattuna hankkeesta saataviin hyötyihin on niin suuri, etteivät vesilain 2 luvun 6 §:n edellytykset luvan myöntämiselle täyty.

Hankkeen merkitys on vähäinen yleisen edun ja Suomen energiahuollon kannalta. Sierilän voimalaitoksessa tuotettava vuotuinen energiamäärä 120 GWh vastaa alle prosenttia koko maassa vesivoimalla tuotetusta sähköenergiasta. Rakenteilla olevan Olkiluoto 3:n tuottama vuotuinen energiamäärä 13 TWh vastaa yli sadan Sierilän voimalaitoksen kokoisen laitoksen energian tuotantoa.

Hankkeen energiataloudelliseksi vuosituotoksi hakija on arvioinut 4,4 milj. euroa. Vuosituotto jakautuu vesivoimaosakkeiden suhteessa, josta suurimman omistajan Fortum Oyj:n (63,79 %) arvioitu osuus olisi 2,8 milj. euroa. Paikallisten yhtiöiden Rovaniemen Energia Oy:n ja Rovakaira Oy:n osuudet ovat 1,04 % ja 1,64 %, joten vaikutusalueelle tuotoista jää vain marginaalinen osuus. Kiinteistöveroiksi on arvioitu 700.000 euroa/vuosi, mutta summa voi laskea veropoliittisten päätösten seurauksena, jos vesivoimalla päästökaupan seurauksena saavutettavien windfall-voittojen verotus päätetään toteuttaa muilla keinoilla.

Hankkeesta hakijalle aiheutuvia kustannuksia ei ole otettu mukaan intressivertailuun toisin kuin esimerkiksi Ruotsin vesilainsäädännössä. Tätä on pidetty epäkohtana vesilain 2 luvun 6 §:n esitöissä (HE 17/1994). Vuotoshankkeen jäätyä toteutumatta Sierilän voimalaitoksen kannattavuus rakennus-ym. kustannukset huomioon ottaen on kyseenalaista.

Aluehallintovirasto on intressivertailussa ottanut virheellisesti huomioon ainoastaan korvauksista aiheutuvat rahassa mitattavat haitat, yhteensä 8,3 milj. euroa. Summa ei sisällä arviota matkailuelinkeinolle aiheutuvista vahingoista. Pelkästään kolmen prosentin matkailutulon menetys merkitsisi vuositasolla 4,2 - 5,5 milj. euron tappiota eli 5 %:n korkokannalla pääomitettuna 84 - 110 milj. euron tappiota, joka on enemmän kuin hankkeesta odotettu tuotto. Hankkeen haitat seudun elinkeinoille, erityisesti matkailulle, tulee selvittää tarkemmin ja arvio näistä haitoista sisällyttää vertailulaskelmiin.

18. Mikael von und zu Fraunberg ja Kristian von und zu Fraunberg ovat ensisijaisesti vaatineet päätöksen kumoamista ja hakemuksen hylkäämistä. Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet kiinteistölleen Petäjaniemi (698-401-0026-410) aiheutuvasta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä maksettavan korvauksen korottamista 190.000 euroon.

Ensisijaiselle vaatimukselle valittajat ovat esittäneet samat perustelut kuin edellä valituksessa nro 17. Perusteluina toissijaiselle vaatimukselle valittajat ovat esittäneet seuraavaa:

Petäjaniemen tila (698-401-26-410) sijaitsee Kemijoen varrella välittömästi suunnitellun voimalaitospadon alapuolella. Kiinteistöllä sijaitsee

päärakennuksena loma-asutokäyttöön tarkoitettu hirsirunkoinen lautaverhoiltu rakennus. Rakennus soveltuu ympärivuotiseen asumiseen. Rakennuksen runko on siirretty vuosisadan alussa rakennetusta peräpohjalaisesta talonpoikaistalosta Tervolan Ylipaakkolasta. Rakennuksen kerrosala on noin 301 m² ja huoneistoala 281 m². Lisäksi kiinteistöllä sijaitsee saunarakennus, varasto-/autotallirakennus, aitta, liiteri ja venevaja. Kiinteistön pihapiiri on nurmetettu, ympäröivä metsä on pääosin mäntypuustoa ja ranta hiekkapohjainen.

Vaikka lupaehdoissa edellytetyt, rakennusten ja kiinteistön arvon säilymisen kannalta keskeiset suojelumääräykset otetaan huomioon, kiinteistön virkistyskäyttö vaikeutuu ja myyntiarvo laskee väistämättä voimalaitoksen rakentamisen ja käyttämisen seurauksena. Kiinteistön käytölle aiheutuu merkittävää haittaa muun muassa veden laadun heikkenemisen, luonnontilaisen jokimaiseman menetyksen ja rakentamisen aikaisen melun ja veden samentumisen vuoksi. Vesillä liikkuminen vaikeutuu joen yläjuoksulle johtavan kulkuyhteyden katkeamisen vuoksi.

Vesilain 2 luvun 13 §:n ja 11 luvun 3 §:n perusteella kiinteistölle aiheutuvana vahinkona, haittana ja muuna edunmenetyksenä on korvattava myös myyntiarvon aleneminen. Aluehallintovirasto ei ole ottanut tätä huomioon korvausta määrätessään.

Kiinteistönvälittäjän arvion mukaan kiinteistön käypä arvo 21.6.2006 oli 500.000 euroa. Rakennuskustannusindeksillä korotettuna (kerroin 1,17 aikajaksolla 5/2006 – 5/2011) nykyinen käypä arvo olisi 570.000 euroa. Potentiaalisia ostajia olisivat matkailu- ja muut yritykset, yhteisöt ja maksukykyiset yksityishenkilöt. Näille ostajille ratkaiseva merkitys on sijainnilla Rovaniemen talousalueen välittömässä läheisyydessä mutta kuitenkin rauhassa luonnon keskellä Kemijoen rannalla.

Korkein oikeus on ottanut kantaa kiinteistön arvon alenemiseen päätöksessään KKO:1999:61, jossa oli kyse johtoaukealla tai sen läheisyydessä sijaitsevien kiinteistöjen arvon alenemisen johdosta suoritettavista korvauksista, kun 110 kV:n sähkönsiirtolinja oli korvattu 400 kV:n sähkönsiirtolinjalla.

Korkein oikeus arvioi kiinteistön käyvän arvon laskun olevan keskimäärin 6 % tilanteessa, jossa 25 metrin etäisyydellä asuinrakennuksesta jo valmiiksi sijaitsevat voimalinjapylväs ja -johdin muutettiin kookkaammiksi. Haitan arvio ja korvauksen määrä perustuivat katselmustoimitukseen, koska aiempia vertailukohtia ei ollut.

Perusteluina oli, että ”sähkönsiirtolinjan pylväiden ja johdinten näkyminen kiinteistön pihapiiriin ja sisälle sillä oleviin rakennuksiin vähentää kiinteistöltä avautuvan maiseman kauneusarvoja ja asumisviihtyvyyttä - - ostajat kokevat kiinteistön, jonka välittömässä läheisyydessä on näkyvissä sähkönsiirtolinja, vaaralliseksi ja epäviihtyisäksi. Tämä vähentää kiinteistöä myytäessä ostohalukkaiden määrää, pidentää myyntiaikaa ja alentaa myyntihintaa.”

Voimalaitospadon sijainti kiinteistön välittömässä läheisyydessä, luonnontilaisen jokimaiseman menetys ja patorakenteiden aiheuttama maisemallinen haitta vaikuttavat myyntiarvoon merkittävästi enemmän kuin edellä mainittu johdinpylväisiin ja -linjoihin tehty muutos. Aiempien vertailukohtien puuttuessa

korvausvaatimus kiinteistön myyntiarvon laskusta, joka sisältää virkistyskäytölle ja maisemalle aiheutuvan haitan, on 1/3 nykyisestä käyvästä arvosta eli 190.000 euroa.

19. Juhani ja Erja Juuruspolvi ovat ensisijaisesti vaatineet päätöksen kumoamista ja hakemuksen hylkäämistä. Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet valituksenalaisen päätöksen muuttamista kiinteistön Ahola (698-401-241-1) osalta siten, että ranta-alue, noin 220 m, kunnostetaan ja puhdistetaan veden vaihteluväliin kuuluvalta alueelta sekä kivetään eroosiota vastaan, että riittävä venelaituri, uimapaikka sekä veneen laskusyvennys rakennetaan kummallekin kaavoitetulle rakennuspaikalle ja korvausta myyntiarvon alenemisesta määrätään rakennetun asuinpaikan osalta 20.000 euroa ja rakentamattoman tontin osalta 10.000 euroa. Veden vaihtelusta virkistyskäytölle aiheutuvasta pysyvästä haitasta on määrättävä 10.000 euron kertakorvaus.

Perusteluina Juuruspolvet ovat esittäneet, että hankkeesta luontoarvoille ja paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloihin aiheutuvat vaikutukset muodostavat vesilain 2 luvun 5 §:n mukaisen ehdottoman esteen luvan myöntämiselle ja ovat näiltä osin esittäneet samat perustelut kuin edellä valituksessa nro 17.

20. Vilho Strand on vaatinut, että hakija veloitetaan maksamaan virkistyskäyttöhaittakorvausta 10.000 euroa sekä korvausta koskiperinne- ja perintömaiseman muutoksesta ja sen lopullisesta menetyksestä 25.000 euroa. Lisäksi valittaja oli vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista 300 eurolla.

Perusteluina Strand oli tilan Ala-Vilmilä (698-402-181-6) omistajana (nykyinen omistaja Vilho Strandin kuolinpesä) esittänyt, että tila sijaitsee Tervakarin kohdalla, jonka erityinen koskimaisema, veden virtausäänet ja kosken kohina tulevat voimalaitoksen rakentamisen jälkeen katoamaan. Kalasto ja kalastusolosuhteet muuttuvat täysin. Luonnonmukainen ranta-alue muuttuu rakennetun näköiseksi. Lisäksi perinne- ja monien sukupolvien aikainen perintömaisema katoaa.

21. Yrjö ja Heli Koivula ovat vaatineet päätöksen kumoamista ja toissijaisesti viljelytoiminnan vahinkojen minimoimista muun muassa niin, että hakija luovuttaa hankkimaansa viljelysmaata tai viljelymaaksi raivauskelpoista aluetta ja Tapionrannan hyvän viljelymaan siirtämistä korkeammalla oleville köyhemmille lähipelloille. Jotta vesi pääsisi vaihtumaan vapaasti, tiepenkka ja rumpuputki kulkuyhteytenä lomarakennukseen olisi järkevämpää korvata haittakorvauksena rahalla. Veneenlaskupaikkoja tulisi rakentaa aikaisemmin vaadittu määrä, koska niiden sijoituspaikka on jo valmiina maastossa. Tilojen 58:8 ja 58:7 kohdalle tulee rakentaa riittävän pitkä suoja-aita rantatörmälle, koska siihen muodostuu liki 10 metriä syvä jyrkkä ranta. Virkistyshaittakorvaukset tulee määrätä myös padon yläpuolisella alueella.

Perusteluina Koivulat ovat tilan Koivula (698-401-58-8) omistajina esittäneet, että heidän kielteinen kantansa Oikaraisen kylässä sijaitsevan Sieriniemen poikki suunniteltuun kanavaan ja siihen liittyvään voimalaitokseen sekä muuhun siihen kuuluvaan rakentamiseen ei ole muuttunut. Koivulat ovat asiassa viitanneet katselmusmiesten tekemään kielteiseen päätökseen sekä aluehallintovirastolle 13.5.2008 ja 17.11.2010 jättämiinsä lisäselvityksiin.

22. *Hely Kilpamäki* on vaatinut, että hakija velvoitetaan maksamaan virkistyskäyttöhaittakorvausta 10.000 euroa sekä korvausta perinne- ja suvun perintötilan maiseman lopullisesta muutoksesta 50.000 euroa. Oikeudenkäyntikulujen korvausvaatimus on 300 euroa.

Perusteluina Kilpamäki on tilan Kesäranta (698-402-181-1) omistajana esittänyt, että hänen syntymäkotinsa sijaitsee Tervakarin kohdalla, jonka erityinen koskimaisema kuohuineen, kivineen, aaltoineen ja vaihtelevine äänineen muuttuvat ja hiljenevät voimalaitoksen rakentamisen jälkeen ja joki tulee muuttumaan leveäksi, hiljaiseksi ja syväksi suvantovirraksi. Kalasto ja kalastusolosuhteet muuttuvat miltei täysin. Luonnonmukainen ranta-alue muuttuu rakennetun näköiseksi.

23. *Alli ja Juha Ovaskainen* ovat vaatineet kaavoitettujen neljän rakennuspaikan korvaamista, voimalaitostontiksi ja läjitysalueeksi lunastettavan alueen hinnoittelua teollisuustontin mukaisesti sekä asumiselle aiheutuvan rakennusaikaisen haitan korvaamista ja virkistyskäyttöhaitan korvaamista toimitusmiesten esityksen mukaisesti. Valittajien talon viereen suunniteltu läjitysalue on siirrettävä toiseen paikkaan.

Perusteluina Ovaskaiset ovat tilaa Alasierilä (698-409-29-23) koskien esittäneet, että tilalle on kaavoitettu neljä rakennustonttia, joiden arvo luvan saajan on toimitusmiesten mukaan korvattava. Sieriniemeen suunniteltujen kesämökkkitonttien arvo laskee, koska niemeen tuleva pato muuttaa maisemaa oleellisesti. Samoin suunnitellun voimalaitosrakennuksen viereiset tontit menettävät arvonsa laitoksen läheisyyden ja maiseman muuttumisen takia. Kaavoitusvaiheessa on ollut tiedossa voimalaitoshanke, mutta rakennuslupaa ei ole ollut eikä haettu. Lunastettavaa aluetta on käsiteltävä teollisuustonttina ja korvauksen on oltava teollisuustonteille määritellyn hinnan mukainen. Lunastettavaksi määrätyn alakanava-alueen pinta-ala on 0,052 ha ja voimalaitosalueen pinta-ala 4,838 ha. Kysymyksessä ei ole pieni osa lunastettavasta alueesta. Tilan asuinrakennus sijaitsee voimalaitoksen kaivuu- ja louhintatyöalueen vieressä. Lähimmillään matkaa on noin 50 metriä ja pisimmilläänkin vain noin 400 metriä. Pöly, melu ja näköhaitat vaikuttavat oleellisesti asumiseen ja viihtyisyyteen. Rakentamisaikaisesta kulkuyhteyksien järjestämisestä ei ole esitystä. Läjitysalue, joka on suunniteltu aivan talon viereen on siirrettävä toiseen paikkaan. Läjitysalueen tulo talon viereen pilaisi koko ympäristön ja paikka on käytännössä rakentamisen ajan asumiskelvoton. Maata alueella omistavia ei voi velvoittaa luopumaan maistaan olemattomia haitta- ym. korvauksia vastaan yleisen hyödyn perusteella. Virkistyshaittakorvaus olisi palautettava toimitusmiesten esityksen mukaisena. Voimalaitos tuhoaisi Sieriniemen, ja laitoksesta saatava teho olisi häviävän pieni.

24. *Kari Tennilä* on vaatinut rakentamattoman (rakennuslupa myönnetty) kesämökkkipalstan (Palsta 1) arvonalennuksena korvausta 10.000 euroa. Rakennetun loma-asuntopalstan (Palsta 2) osalta hakija on velvoitettava rakentamaan uusi laituri. Molempien palstojen osalta hakija on velvoitettava korvaamaan kalastus- ja uintimahdollisuuden huononemisesta sekä maiseman muutoksesta 3.000 euroa kummallekin palstalle ja suojaamaan niiden rannat syöpymistä vastaan. Lisäksi Tennilä on vaatinut korvattavaksi oikeudenkäyntikuluja.

Perusteluina Tennilä on tilan Tennilä (698-402-2-158) omistajana esittänyt, että mikäli lupa myönnetään, haitan kärsijöille olisi määrättävä korvattavaksi todelliset vahingot täysimääräisesti. Tennilän tilan toinen palsta (Palsta 1) on kesämökkipalsta Kemijoen rannalla. Palstalle on myönnetty rakennuslupa. Palsta 1:stä veden alle jäävä ja vettyvä osuus on suhteessa palstan kokoon niin suuri, että sen arvo pienenee huomattavasti veden noston seurauksena. Tilan toisella palstalla (Palsta 2) sijaitsee jo loma-asunto. Kummatkin palstat on otettu tai otetaan erityiseen käyttöön, joten niiden rannat olisi määrättävä suojattavaksi syöpymistä vastaan. Palstalla 2 on jo laituri, joka menetetään vedennoston seurauksena. Vedennoston seurauksena menetetään kosket kalastuspaikkoina. Uintimahdollisuudet Palstojen 1 ja 2 rannassa muuttuvat huonommiksi vedennoston seurauksena.

25. *Kari Suorsa* on ensisijaisesti vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja toissijaisesti omakotitalonsa lunastamista puolitoistakertaisella arvolla tai arvon alentumisen korvaamista 200.000 eurolla. Vahinkoa voidaan vähentää sillä, että maapatoa siirretään 10 m jokeen päin ja patoa lasketaan 50 cm. Maisemahaitasta vaaditaan joka tapauksessa korvausta 50.000 euroa. Maapadon alle jäävät myös aita ja lipputangon perustus, jotka on korvattava 1.200 eurolla. Lisäksi padon alle jää pihamaata 1 330 m² korvattuna 560 m²:n sijaan, joka tulee myös korvata. Lisäksi on esitetty vaatimus muun haitan korvaamisesta 3.000 eurolla ja oikeudenkäyntikulujen korvausvaatimus.

Perusteluina Suorsa on tilan Törmälä (698-409-30-7) omistajana esittänyt, että haettua lupaa ei tule myöntää, koska hankkeesta johtuvat, osin myös rahassa mittaamattomat haitat ovat saavutettavia hyötyjä huomattavasti suuremmat. Perusteiden osalta on viitattu edellä valituksessa 17 asiassa esitettyyn. Tilan ja omakotitalon arvolle keskeinen tekijä on sen paikka. Tila sijaitsee Kemijoen rannalla, komean rantatörmän päällä. Tila aukeaa törmällä etelään siten, että joki aukeaa sekä ylä- että alajuoksun suuntaan. Omakotitalon joen puoleinen piha on leveydeltään joen suuntaisesti noin 115 metriä. Omakotitalon seinästä tasaista hoidettua piha-aluetta on noin 16 metriä ennen kuin maasto putoaa jyrkästi jokiuomaan. Hakemuksen mukaan vesi tulisi noin 20 metrin päähän seinästä ja vain noin kaksi metriä alemmas kuin omakotitalon lattia. Pihalle tulisi maapato siten, että se olisi vain viiden metrin päässä talon seinästä ja noin puoli metriä ylempänä kuin piha-alue. Padon päällä kulkisi autolla ajettava tie. Jokiuomaan heti tilasta loivasti alavirtaan katsottuna tulisi voimalan varsinainen joen sulkeva pato, joka näkyisi suoraan tilalle ja sisälle olohuoneeseen. Voimalaitoksen yläkanava alkaisi noin sata metriä tilan alajuoksun puolelta ja itse voimalaitos tulisi suurin piirtein samalle etäisyydelle. Olisi selvää, että rakennuspaikan arvo katoaisi kokonaisuudessaan ja sen myötä valtaosa omakotitalon arvosta. Sen lisäksi olisi hyvin mahdollista, että talon rakenteet tulisivat kärsimään pohjaveden ja siitä seuraavan veden kapillaarisen nousun seurauksena. Talo on aikanaan rakennettu korkean hiekkatörmän päälle eikä silloin ole varauduttu eikä voitu varautua pohjaveden noin kymmenen metrin nousuun. Voimalaitos ja sen vaatimat kanavat rakennettaisiin ja räjäytettäisiin kallioon noin 100-300 metrin päässä Suorsan omakotitalosta. On todennäköistä, että tästä aiheutuisi rakennukselle vahinkoa. Talo olisi määrättävä lunastettavaksi, mikäli maapadon laskeminen 50 senttimetrillä ei ole mahdollista tai hakija haluaa säästää padon siirtämiseen kuluvan kustannuksen.

26. *Matti Tapani Karvo ja Vesa Tapani Karvo* ovat ensisijaisesti vaatineet valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja toissijaisesti, että padotusalueella kaikki tilan Kumpukörkkö rantatörmät on suojattava eroosiolta lukuun ottamatta saarta siltä osin kuin se on valituksenalaisessa päätöksessä jätetty suojaamatta. Ensisijaisesti Majavalammen pinta ei saa nousta, mutta mikäli lammen pinta nousee yli 80 cm on Kumpukörkkön tilan veden alle jäävät maa-alueet korvattava. Hakija on velvoitettava korvaamaan 60.000 euroa rakennuspaikkojen menettämistä. Hakija on velvoitettava korvaamaan tulon menetyksestä vähintään 350.000 euroa. Menetetyn tulon lisäksi on korvattava eläkekertymiä Vesa Karvolle 20 vuodelta (258,01 euroa/vuosi) ja Matti Karvolle 14 vuodelta (203,69 euroa/vuosi). Peltojen arvona korvausta laskettaessa on pidettävä 6.000 euroa/ha. Yleisenä haittana on korvattava 3.000 euroa. Valittajat ovat vaatineet oikeudenkäyntikuluista korvausta.

Perusteluina Matti ja Vesa Karvo ovat tilan Kumpukörkkö (698-409-28-42) omistajina esittäneet, että haettua lupaa ei tule myöntää, koska hankkeesta johtuvat, osin myös rahassa mittaamattomat haitat ovat saavutettavia hyötyjä huomattavasti suuremmat. Perusteiden osalta on viitattu edellä valituksessa 17 asiassa esitettyyn. Tilan Kumpukörkkö ranta-alueet ovat eroosiolle herkkää maa-ainesta. Hiesumaan päällä on vain ohut kunta. Aallokon ja kevätjäiden syötyä suojaavan maakerroksen pois syöpyminen jatkuisi koko ajan voimakkaasti eteenpäin. Myös nouseva pohjavesi saattaisi heikentää hiekkatörmää entisestään. Koko tuleva rantaviiva onkin katsottu riskialueeksi. Ranta-alueet olisi huomattavasti helpompi suojata nyt kuin veden nousun jälkeen. Lupaehdot olisi määriteltävä siten, että Majavalammen pinta ei saa nousta nykyisestä korkeudestaan. Mikäli Majavalammen pinta nousisi 80 cm, Kumpukörkkön tilan maita jäisi veden alle. Tilan alueella jää veden alle rantaa 700 metrin pituudelta. Rakennustarkastajan arvion mukaan rannalle saa rakentaa poikkeamisluvalla ainakin yhden rakennuspaikan. Katselmuksessa korkeusmittaukset tehtiin väärästä paikasta. Tilalla on ainakin kaksi paikkaa, joissa rakennuspaikan korkeusasema olisi riittävä ilman täyttöä tai vähäisellä täytöllä. Rakennuspaikat menetetään veden nousun myötä. Peltoalan pienenemisestä johtuva taloudellinen menetys on laskettu oikein Matti Ylimommon/ProAgria Lapin arvioissa. Menetetyn tulon lisäksi on korvattava sen vaikutus eläkekertymiin. Eläkekertymä on 1,5 prosenttia Vesa Karvolle ja Matti Karvolle 1,9 prosenttia vuodessa.

27. *Valo Ylianttila* on ensisijaisesti vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja toissijaisesti korvausta tilanpidon loppumisesta 300.000 euroa ja korvausta pelloista 6.000 euroa/ha mukaan laskettuna. Rakennuksista määrättävät korvaukset tulee korottaa omakotitalon osalta 290.000 euroon, navetan osalta 220.000 euroon ja vanhan asuinrakennuksen osalta 40.000 euroon. Yleisenä haittana on korvattava 3.000 euroa. Valittaja on vaatinut korvausta oikeudenkäyntikuluista.

Perusteluina Ylianttila on tilan Hiekkaranta (698-401-188-2) omistajana esittänyt, että haettua lupaa ei tule myöntää, koska hankkeesta johtuvat, osin myös rahassa mittaamattomat haitat ovat saavutettavia hyötyjä huomattavasti suuremmat. Perusteiden osalta on viitattu edellä valituksessa 17 asiassa esitettyyn. Tulonmenetys on aluehallintoviraston päätöksessä arvioitu lähtökohtaisesti virheellisesti siltä pohjalta, että tilan pitäminen loppuu Valo

Ylianttilan ja hänen vaimonsa jäädessä eläkkeelle. Mikäli voimalaitosta ei tulisi, tilan pitoa jatkaisi Valo Ylianttilan poika Harri Ylianttila. Korvauksia ei tulisi sitoa tilan nykyiseen omistajaan vaan siihen, mitä tuloja tilalle aiheutuvien vahinkojen johdosta menetetään. Menetetyn tulon lisäksi olisi korvattava sen vaikutus eläkekertymiin. Ylianttila on valituksessaan todennut toimittavansa myöhemmin asiantuntijalausunnon tulonmenetyksestä ja vahingosta.

28. *Heli Tuovinen ja Juha-Pentti Tuovinen* ovat vaatineet päätöksen kumoamista ja toissijaisesti tarkkailuvelvoitteen muuttamista niin, että kiinteistöllä Hiekkala RN:o 4:101 olevaa saunarakennusta tulee tarkkailla vedenkorkeuden vaihtelun aiheuttamien ongelmien varalta, määrättyä korvausta on korotettava 7,50 euroon/m² eli 890 m²:n osalta 6.675,00 euroon, vesilain tai muun säännöksen nojalla virkistyskäyttöarvojen ja maiseman menetys sekä muut edunmenetykset on korvattava 60.000 eurolla. Lisäksi hakija tai Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on määrättävä korvaamaan valittajien oikeudenkäyntikulut tähän mennessä 1.771,20 eurolla ja sokkelikorkeuden mittaamisesta aiheutuneet kulut 100,00 euroa.

Perusteluina Heli ja Juha-Pentti Tuovinen ovat tilan Hiekkala II (698-409-4-101) omistajina esittäneet, että kiinteistön saunarakennuksen sokkelikorkeus on Rovaniemen kaupungin suorittaman mittauksen mukaan N₄₃ +85,05 m. Sierilän voimalaitoksen rakentamisen jälkeen vettymiskorkeus olisi virtaamalla 650 m³/s N₄₃ +83,34 m. Vettymiskorkeus olisi siis vain 1,71 m alempana kuin sokkelinkorkeus. Vettymiskorkeus merkitsee sitä, että saunarakennuksen perustana olevat pilarit ovat alttiina vettymiselle. Määrätty korvaus 294,40 euroa 890 neliömetrin osalta ei ole kesämökkkitontin arvon mukainen hinta. Esitetty korvaustaso ei ole tässä tapauksessa perustuslain 15 §:n ja kiinteään omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 29 ja 30 §:n edellyttämän täyden korvauksen ja käyvän hinnan mukainen. Vaikka päätös ei sisällä alueen lunastamista, merkitsee käyttöoikeuden myöntäminen alueeseen luvan tarkoittamalla tavalla alueen arvon alenemista kesämökkkitonttimaana nollaan. Siksi korvauksen tulisi olla käyvän hinnan mukainen. Kesämökkkitokonaisuuden arvo romahtaa mikäli sauna menetetään. Kesämökkillä ei ole veden korkeuden nousun jälkeen omaa rantaa entisessä merkityksessään. Kesämökkkitokonaisuuden arvo alenee myös menetettävien koskikalastusmahdollisuuksien ja heikkenevien maisemallisten arvojen vuoksi.

29. *Merja Huhanantti* on vaatinut päätöksen kumoamista tai toissijaisesti koskikalastuspaikkojen ynnä muun yleisen haitan korvaamista 3.000 eurolla. Valittaja on vaatinut korvausta oikeudenkäyntikuluista.

Perusteluina Huhanantti on tilan Kesäkumpu (698-409-28-24) omistajana esittänyt, että haettua lupaa ei tule myöntää, koska hankkeesta johtuvat, osin myös rahassa mittaamattomat haitat ovat saavutettavia hyötyjä huomattavasti suuremmat. Perusteiden osalta on viitattu edellä valituksessa 17 asiassa esitettyyn.

30. *Rauno Rantaniemi* on vaatinut kiinteistön Kuusenlahti tontin maapohjakorvauksen määrättäväksi 20 euroa/m² x 1,5 perusteella sekä asuinrakennuksen tarkkailun lisäksi tarkkailtavaksi autotallin ja saunarakennuksen kuntoa. Kiinteistön Kuusenlahti virkistyshaittakorvaus tulee

olla 50.000 euroa. Salaojituksen ja jäteveden imeytyskentän toiminnasta tulee hakijan vastata. Käyttöveden runkoputken osalta tulee kustannukset korvata sekä työstä aiheutuva haitta 1.000 euroa ja piha saattaa entiseen kuntoon.

Kiinteistön Ainola alueelle tulee rakentaa kaksi veneenlasku- ja -pitopaikkaa. Tontin tieliittymää ei ole huomioitu suunnitelmassa. Käyttöoikeuskorvaus tulisi olla $10 \text{ €/m}^2 \times 1,5$. Viemäröinnin perustamisen nousevat kustannukset on korvattava 2.000 eurolla.

Perusteluina Rantaniemi on tilan Kuusenlahti (698-401-67-10) omistajana esittänyt, että esitetyt omakotitalotonttien hinta-arviot eivät vastaa Rovaniemen kaupungissa olevia omakotitalotonttien reaalihintoja. Tilastokeskuksen mukaan Pohjois-Suomen tonttien keskihinta on $10,01 \text{ euroa/m}^2$ ja kunnissa, joissa on asukasluku 20-100 tuhatta keskihinta on $22,50 \text{ euroa/m}^2$. Oikaraiseen suunniteltu voimalaitos sijaitsee ainoastaan 20 kilometriä kaupungin keskustasta. Rovaniemen kaupunki on voimakkaasti ottanut kantaa voimalaitoksen rakentamisen puolesta ja pitkän prosessin aikana voinut vaikuttaa kaavoitukseen ja tonttien myyntiin. Tilan virkistyshaittakorvaukset tulisi palauttaa. Haittoja ovat tilan koon puolittuminen ja lisäksi jäljelle jäävän tilan alueelle on muilla tahoilla useita pysyviä käyttöoikeuksia muun muassa salaojaputkisto, padon päällä kulkeva huoltoväylä ja uusi käyttövesiputkisto, jotka olennaisesti pienentävät käyttöön jäävää aluetta, sen hyödyntämistä ja kehittämistä. Paikan päällä mitattuna tulevaan rantapatoon talon nurkalta on alle 20 metriä. Veneily kaupunkiin estyy, koti- ja virkistyskalastus vaikeutuu. Luonnon moninaisuus katoaa ja virkistysmahdollisuudet heikkenevät. Salaojituksen runkoputki kulkee korkeammalla kuin mitä nykyisen jätevesien imeytyskenttä on. Myös luvan hakija on aluehallintovirastoon 24.6.2010 toimittamassaan selityksessä myöntänyt salaojituksen tarpeellisuuden. Koska käyttöveden runkoputki joudutaan siirtämään ja hakemaan sille uusi paikka, tulisi se luvan myöntämisen yhteydessä määritellä ja luvan hakijalle langettaa maksettavaksi uuden käyttöoikeuden kustannukset.

Perusteluina Rantaniemi on tilan Ainola (698-401-67-12) omistajana esittänyt, että tilalla on kaksi mahdollista veneen lasku- ja pitopaikkaa, jotka luvan hakijan tulisi rakentaa mahdollisen voimalaitoshankkeen toteutuessa. Käyttöoikeuden lunastushinta tulisi olla $10 \text{ €/m}^2 \times 1,5$ asiassa tilan Kuusenlahti kohdalla esitetyillä perusteilla. Omakotitalotontiksi ($5\,000 \text{ m}^2$) kaavoitetun tilan viemäröinnin perustamisen kustannukset nousevat.

31. Timo Aula on vaatinut päätöksen kumoamista tai toissijaisesti hakijan velvoittamista lunastamaan kiinteistö 258.000 eurolla.

Perusteluina Aula on tilan Keloniemi (698-402-3-37) omistajana esittänyt, että hankkeesta luontoarvoille ja paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloihin aiheutuvat vaikutukset muodostavat vesilain 2 luvun 5 §:n mukaisen ehdottoman esteen luvan myöntämiselle ja on näiltä osin esittänyt samat perustelut kuin edellä valituksessa nro 17. Perusteluina toissijaiseen vaatimukseensa Aula on esittänyt, että hakijan toimittamasta tilakortista karttakuvineen käy ilmi, että kokonaispinta-alaltaan $0,270$ hehtaarin tilasta padotus- ja vettyvälle alueelle jää yhteensä $0,190$ hehtaaria eli 70% . Jäljelle jäävä osa on kooltaan rakennuspaikaksi kelpaamaton ja tämän vuoksi hyödytön. Tämän vuoksi kiinteistö tulisi lunastaa vanhan vesilain 11 luvun 7 §:n

perusteella kokonaisuudessaan puolitoistakertaista korvausta vastaan. Tilakortissa on seuraavia virheitä, jotka tulisi ottaa huomioon kiinteistön arvoa määritettäessä:

- päärakennuksen rakennusvuosi on 1985 (rakennuslupa on myönnetty 1980)
- päärakennuksen ja muiden rakennusten kunto on hyvä. Palahuopakatot ja terassin laudoitukset on uusittu vuonna 2005.
- päärakennuksen perustus on betonilaatta (ei betonipilarit)
- päärakennuksessa ja saunassa on sähköliittymät ja sähkölämmitys
- päärakennuksessa ja saunassa on viemärointi
- päärakennuksessa on luonnonkivitakka ja saunassa luonnonkivioppi

Kiinteistön arvoa määritettäessä tulee ottaa huomioon luonnonkaunis sijainti 38 kilometriä Rovaniemen kaupungista niemen kärjessä, jossa on molemmin puolin rantaviivaa yhteensä noin 150 metriä.

Kiinteistön nykyarvo on Aulan mukaan 172.000 euroa, koostuen maapohja 35.000 euroa, päärakennus (kelohonka) 90.000 euroa, saunarakennus (kelohonka) 25.000 euroa, varastorakennukset 3 kappaletta yhteensä 22.000 euroa.

Kiinteistön nykyarvon kannalta yksittäisten rakennusten arvoa merkittävämpää on kuitenkin kokonaisuus eli kelohonkainen sähkölämmitteinen vapaa-ajan rakennuskokonaisuus jokirantamaisemineen ja pitkä oma hiekkaranta.

32. *Heikki Vilmilä* on vaatinut, että hakija veloitetaan maksamaan tilaan Törmävilmilä liittyvänä käyttöoikeuskorvauksena 4 110 m² suuruisesta maa-alasta yhteensä 17.755,20 euroa tai toissijaisesti lunastamaan saman suuruisen alan samalla hinnalla, suorittamaan vettyvälle maalle jäävästä liiteristä /varastosta yhteensä 3.000 euroa ja suorittamaan korvauksena vesistösidonnaisesta virkistyskäyttöhaitasta 6.000 euroa. Valittaja on vaatinut korvausta kuluista aluehallintovirastossa 600 euroa ja hallinto-oikeudessa myöhemmin ilmoitettava määrä laillisine korkoineen.

Perusteluina Vilmilä on 1,154 hehtaarin suuruisen tilan Törmävilmilä (698-409-61-53) omistajana esittänyt, että tila on virheellisesti määritetty metsämaaksi, vaikka kyseessä on rakennuspaikkana käytetty rantatontti, jolla sijaitsee vapaa-ajan asunto, rantasauna, grillikatos ja kaksi varastoa. Tilalle on tieyhteys sekä vesijohto- ja sähköliittymät. Tilan maa-alueesta jää pysyvästi veden alle tai veden vaivaamaksi ainakin vähintään 4 110 m² suuruinen alue. Käyttökorvaus- tai lunastushintana tulisi käyttää vertailuluovutuksien perusteella määriteltyä neliömetrin hintaa puolitoistakertaisena eli 4,32 euroa/m². Vertailuluovutuksina on käytetty kauppoja, joissa Kemijoki Oy on toiminut ostajana. Tällä perusteella korvattavaksi määräksi muodostuisi 17.755,20 euroa. Heikki Vilmilältä lunastettavalla maa-alueella sijaitsee liiteri/varasto, joka on rakennettu vuonna 2003 ja on pinta-alaltaan 12 m². Vettyvälle maalle jäävä varastorakennus olisi tullut korvata käypään arvoon nähden puolitoistakertaisena vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti. Vesistösidonnaisesta virkistyskäyttöhaitasta tulisi suorittaa korvaus, koska voimalaitoksen rakentamisen jälkeen tilalla ei ole enää luonnonmukaista ja veden muovaamaa rantaa vaan ranta on jyrkkä. Uiminen ei olisi enää turvallista rannan muodostuessa jyrkäksi. Vilmilän tilan kohdalta on suoraan näkymät hiekkasaarelle ja maisema tulisi tältä osin muuttumaan täysin. Venekulkuyhteys voimalaitospadolta alavirtaan katkeaa, joka rajoittaa olennaisesti veneilyä.

Tärkeät kalastusmuodot, kuten perhokalastus ja harrin kalastus katoavat koskipaikkojen yhteydessä. Vilmilän mukaan on kohtuullista, että luvan saaja velvoitetaan vesilain 16 luvun 27 §:n 2 momentin säännös huomioon ottaen korvaamaan hänen asiaan liittyvät kulunsa aluehallintovirastossa sekä valituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulunsa hallinto-oikeudessa.

33. *Vuokko Ponto* on tyytymätön valituksenalaisen päätöksen korvausperusteisiin ja määrään. Ponto on vaatinut päätöksen muuttamista, koska kertakorvaus on perusteeltaan ja määrältään kohtuuton, koska minimissään tilatuet ylittäisivät jo muutaman vuoden aikana (2-3 vuotta) kertakorvauksen määrän.

Perusteluina Ponto on tilan Harjuviiri (698-402-2-36) omistavan kuolinpesän osakkaana esittänyt, että tila menettäisi ranta-alueen viljelytuet ja näin aiheutuisi jatkuvaa tappiota. Rantaviivasta noin 100 metrin päähän olisi mahdollista saada poikkeaman kautta rakennuslupa rantasaunalle tai huvilalle. Patohankkeen toteutuessa Ponto menettäisi arvokkaat rantarakentamisen mahdollisuudet ja tilalle aiheutuisi arvonalenemista. 0,8 m vedenpinnan vaihteluväli aiheuttaisi joen reunan eroosiota. Päätös olisi kohtuuton ja aiheuttaa tilan arvonalenemista. Kemijoki Oy:tä ei ole velvoitettu eikä määrätty päätöksellä kunnossapitämään joen penkereitä asianmukaisella tavalla.

34. *Rauni Korva-Hyötylä ja Aarre Hyötylä* ovat vaatineet päätöksen kumoamista tai toissijaisesti tilan osalta täysimääräistä korvausta sekä korvausta kalastus-, metsästys- ja muun virkistyskäytön menettämisestä. Korvausvaatimus tilasta rakennuksineen on 500.000 euroa. Lisäksi valittajat ovat vaatineet 10.000 euroa vesistösidonnaisesta virkistyskäyttöhaitasta ja 600 euroa muistutusten ja valitusten tekemisestä.

Perusteluina Rauni Korva-Hyötylä ja Aarre Hyötylä ovat tilan Lapinniemi (698-401-56-28) omistajina esittäneet, että asiaan sovellettava vesilain 2 luvun 5 §:n säännös muodostaa ehdottoman esteen luvan myöntämiselle, ja ovat tältä osin esittäneet samat perustelut kuin edellä valituksessa nro 17. Voimalaitospadon rakentamisen myötä kiinteistö jää kokonaan veden alle ja menee kokonaan rakennuksineen Kemijoki Oy:n lunastukseen. Kiinteistön menetyksen seurauksena metsästys-, kalastus ja marjastusmahdollisuudet heikkenevät huomattavasti. Lisäksi vapaa-ajan mökin vuokraustulot menetetään. Kemijoki Oy:n toimesta tehty kiinteistöä koskeva tilakortti, joka sisältää kiinteistöä koskevan vahinkoarvion ja siitä maksettavan korvauksen sekä hinnoitteluperusteet ovat virheellisesti tehty eivätkä vastaa kiinteistön nykyarvoa. Tilakortissa saunarakennus (rakennustunnus 634) mainitaan, että ei ole sähköliittymää. Saunarakennuksessa on sähkö- ja puulämmitys.

35. *Pekka Abrahamsson* on vaatinut päätöksen kumoamista tai toissijaisesti, että hakija velvoitetaan rakentamaan kiinteä silta mantereelta Nuottisaareen talvikäytön turvaamiseksi. Kesäkäytön mahdollistamiseksi on rakennettava pohjapato saaren ja mantereen väliin Koskenkylän puolelle tai saaren eteläpäähen taikka toissijaisesti valittajan mökin edustalle on rakennettava betoninen laituri. Valittajan tilan ranta tulee tukea kivillä ja tilan edustan vesikasvillisuus tulee poistaa. Valittajalle on korvattava tilan arvonalenemisena 19.200 euroa ja 12.000 euroa pysyvästä haitasta.

Perusteluina Abrahamsson on tilan Veikkola (698-409-27-26) omistajana esittänyt, että Nuottisaarella sijaitseva kesämökki on Sierilän suunnitellulta voimalaitokselta noin 3 kilometriä alavirtaan. Voimalaitosta koskevassa vaikutusarviossa on todettu, että jäättilanne muuttuu epävakaiseksi aina Olkkakoskelle saakka ja lähellä voimalaitosta joki ei käytännössä jäädy ollenkaan. Tämä estäisi mökin käytön talviaikaan kokonaan, puutoimitukset saarelle ja rakennustarvikkeiden viennin, tai ainakin kohtuuttomasti hankaloittaisivat niitä. Nuottisaarella sijaitsee kuusi mökkiä, joista ainakin kolmea käytetään aktiivisesti myös talviaikaan. Ainoa mahdollinen tapa varmistaa kesämökin jatkuva käyttö turvallisesti myös talviaikaan on rakentaa kiinteä silta saarelle. Sillan sijainti tulisi määritellä saaren mökkiläisten kanssa yhteistyössä. Nuottisaaren matala hiekkaranta on erityisen arka vedennousuille ja -laskuille ja hankaloittaa olennaisesti saarella olevien mökkien kesäkäyttöä. Pohjapadon rakentaminen varmistaisi siedettävänkorkuisen vedentason tasaisesti. Toissijaisesti pysyväisrakennelmana mökin edustalle rakennettava riittävän tukeva ja pitkä betoninen laiturit mahdollistaisi, että saarelle kulkuvälineenä käytettävät veneet olisivat aina vesillä riippumatta vedenkorkeudesta. Nuottisaaren ranta tulisi tukea kivillä murenemisen estämiseksi, koska ranta on moreenipitoista hiekkamaata ja suunniteltu voimalaitos tulisi kiihdyttämään tätä murenemista vedenpinnan vaihteluiden ja virran vaikutuksesta. Suunniteltu voimalaitos tulisi kiihdyttämään rehevöitymistä ja ainoa tapa estää tämä on edellyttää luvan saaja poistamaan rannan virkistyskäyttöä estävä vesikasvillisuus viiden vuoden ajan suunnitellun voimalaitoksen valmistumisesta. Talven estynyt käyttö ja voimalaitoksen muut jo muissa selvityksissä dokumentoidut vaikutukset kokonaisuudessaan vaikuttavat merkittävästi kesämökin arvoa alentavasti. Kesämökki hehtaarin tontilla on 48.000 euron arvoinen ja arvon voidaan voimalaitoshankkeen seurauksena katsoa alenevan 40 prosenttia, eli 19.200 euroa. Voimalaitos aiheuttaa useita muita valituksessa erittelemättömiä haittoja, jotka on dokumentoitu laajasti voimalaitoksen vaikutuksia arvioivassa selvityksessä liittyen virkistyskäyttöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Nämä yhdessä muodostavat pysyvän haitan mökkiympäristölle.

36. Kaisa Karvo ja Jari Ranta ovat vaatineet päätöksen kumoamista tai toissijaisesti, että hakija korvaa alueella asuville ihmisille voimalaitoksen rakentamisesta ja veden säännöstelystä aiheutuvat haitat.

Perusteluina Karvo ja Ranta ovat tilan Harjukumpu (698-409-28-56) omistajina esittäneet, että voimalaitoksen rakentamisen vaikutusta alueen vesistöön, maaperään ja kalakantaan ei ole tutkittu tarpeeksi. Voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuu kohtuutonta haittaa alueen asukkaille.

37. Keski-Kemijoen kalastusalue on vaatinut päätöksen kumoamista ja hakemuksen hylkäämistä.

Perusteluina Keski-Kemijoen kalastusalue on esittänyt, että Sierilän voimalaitoksen rakentaminen aiheuttaisi nykytilaan nähden suuria muutoksia vaikutusalueen vesiympäristölle, eliöstölle, raputalouteen, kalastolle, kalastukselle ja vesistön virkistyskäytölle. Voimalaitoksen rakentamisen seurauksena allasalueelta menetettäisiin lähes kokonaan virtakutuisten kalojen elinolosuhteet, mikä heijastuisi alueen virkistyskalastukseen ja mahdolliseen kalastusmatkailuun sekä näiden kehittämiseen. Toisin kuin Pohjois-Suomen

aluehallintovirasto kalastusalue on katsonut, etteivät esitetyt velvoitekompensaatiot pysty korvaamaan edellä mainittuja menetyksiä. Kalastusalue on korostanut, että menetykset olisivat lopullisia ja parhaimmillaankin kompensaatiot eivät toisi tilalle uutta vastaavaa lisäarvoa nykytilanteeseen nähden. Edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen Keski-Kemijoen kalastusalue on vaatinut, että vesilain 2 luvun 5 §:ään perustuen Sierilän voimalaitokselle ei tule myöntää lupaa, koska hanke aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa, vesiluonnossa ja sen toiminnassa.

38. Eino Anselmi Kaihuan kuolinpesä, Pentti ja Marjo Kaihua sekä Janne ja Niina Kaihua, ovat vaatineet päätöksen kumoamista. Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet (vaatimukset kiinteistöittäin):

Ollonen 698-409-4-203 (nykyinen omistaja Juho Kaihua)

Rantasauna, kellari ja likakaivo on siirrettävä hakijan toimesta, mikäli ne vettyvät. Rantatörmällä sijaitseva perinneaita on siirrettävä. Erityiseen käyttöön otettu ranta-alue on suojattava lupamääräyksen 5, rannansuojauskohde R14 mukaisesti. Ranta-alueelle on rakennettava rantatasanne ja veneenpitopaikka. Hakija on velvoitettava maksamaan virkistyskäyttöhaittakorvausta 10.000 euroa.

Pentinkulma 698-409-4-239

Rantatörmällä sijaitseva perinneaita on siirrettävä. Erityiseen käyttöön otettu ranta-alue on suojattava. Ranta-alueelle on rakennettava rantatasanne ja veneenpitopaikka. Hakija on velvoitettava maksamaan virkistyskäyttöhaittakorvausta 10.000 euroa.

Veijola 698-409-4-237

Erityiseen käyttöön otettu ranta-alue on suojattava. Ranta-alueelle on rakennettava rantatasanne ja veneenpitopaikka. Hakija on velvoitettava maksamaan virkistyskäyttöhaittakorvausta 10.000 euroa.

Perusteluina ensisijaiselle vaatimukselleen valittajat ovat esittäneet, että tilat Pentinkulma ja Veijola on erotettu Eino Kaihuan omistamasta Ollonen tilasta pojille vakituista käyttöä varten. Tilalla Ollonen asuu yksi henkilö, tilalla Pentinkulma asuu kuusi henkilöä ja tilalla Veijola asuu neljä henkilöä. Kantatila on ollut saman suvun omistuksessa 1900-luvun alkupuolelta lähtien, joten sillä on perinne- ja perintöarvoa. Sierilän voimalaitoksen rakentamisen yhteydessä sekä perinne- että perintöarvo heikkenisivät. Tikkasenkari on maisemallisesti merkityksellinen alue Kemijoen vesistöissä ja lisäksi sen virkistyskalastusmahdollisuus palvelee laajasti rovaniemeläisiä ja matkailijoita. Tilojen asukkaille virkistyskalastus Tikkasenkarilla on merkittävän tärkeä osa elämää. Upea koskinen vesimaisema on asuinympäristönä korvaamaton.

Perusteluina toissijaiselle vaatimukselleen valittajat ovat esittäneet, että tilojen tulisi säilyä asuttavina ja hyväkuntoisina. Veden nostaminen saattaisi vaikuttaa edellä mainittujen rakennusten vettymiseen. Rannan käyttö olisi oltava edelleen mahdollista. Maiseman ja rakennusten vahingot tulisi saada niin vähäisiksi kuin mahdollista, jotta kanta-asukkaat voisivat edelleen asua, toimia ja harrastaa kotiseudullaan tottumallaan tavalla.

39. *Lapin luonnonsuojelupiiri ry* on vaatinut päätöksen kumoamista. Päätöstä tehtäessä tulee ottaa huomioon vesipolitiikan puitedirektiivin päätöksentekoa ohjaava status. Valittaja on vaatinut hallinto-oikeutta ottamaan huomioon myös luonto- ja lintudirektiivin elinympäristöjen ja biotooppien suojele-, ennallistamis- ja aikaansaamiseen velvoittavat kohdat siten, ettei lupaa tule myöntää. Yhdistys on vaatinut hallinto-oikeutta pyytämään EU:lta ennakkoratkaisua siitä, onko Suomen suurimman joen patoaminen ja kalojen kulun katkaiseminen sekä veden laadun heikentäminen heikoksi vuoden 2014 jälkeen voimalaitosrakentamisella sekä ilman 10 % ekologista ohivirtaamaa ja toimivia kalateitä ja ohitusuomia, jotta kaikki virtavesissä ja niiden läheisyydessä elävät vesi- ja maaeläimet voisivat vapaasti kulkea vesistössä, sellainen toimi, joka voidaan vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti hyväksyä. Yhdistys on toissijaisesti vaatinut edelleen hallinto-oikeutta pyytämään EU:lta ennakkoratkaisua sekä vesipolitiikan puitedirektiivin ja luontodirektiivin mukaisesti, mikäli säännöstelylle annetaan lupa, ennallistamaan ja aikaansaamaan sekä suojelemaan biotooppeja ja määräämään 10 % ekologisen ohivirtaaman keskivirtaamasta sekä rakentamaan ja ylläpitämään kalatiet ja ohitusuomat mahdollisesti toteutettavassa voimalaitosrakenteessa.

Perusteluina Lapin luonnonsuojelupiiri ry on esittänyt, että voimalaitoksen rakentamiseen ei tule myöntää lupaa, koska hanketta on pidettävä vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuina haittana terveydelle, huomattavia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteille ja vesiluonnolle aiheuttavana sekä se huonontaa paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. Yleisen terveydentilan vaarantumisesta elohopeapitoisuuksien kasvun seurauksena yhdistys on viitannut korkeimman hallinto-oikeuden Vuotos päätökseen sekä Sierilä-hankkeen katselmuskirjassa esitettyyn. Niiden perusteella on vaikea uskoa, että hankkeella ei olisi juuri vaikutuksia elohopeapitoisuuksien nousuun kaloissa. Aluehallintoviraston päätös asettaa vain velvoite tarkkailla kalojen elohopeapitoisuuksia ja toimia mikäli tarve vaatii, on kestävä, samoin kuin toteamus, että terveyshaittoja voidaan ehkäistä tiedottamisella.

Koska hankealueelta on löytynyt luonnonsuojelulain suojelemia lajeja sekä luontodirektiivin liitteen II ja IV (a ja b) lajeja, ei voida sanoa, etteikö alueella tapahtuisi hankkeen vuoksi huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa. Apilakirjokääriäinen todennäköisesti häviää Suomesta kokonaan ja törmäpääskyn elinympäristöt vaarantuvat. Alueella esiintyy myös 11 Etelä-Lapin alueella uhanalaisiksi luokiteltua putkilokasvilajia sekä kolme alueellisesti uhanalaista ja silmälläpidettävää sammallajia. Aluehallintoviraston päätöksessä ei mainita mitään alueella havaitusta kirjojokikorennoista (luontodirektiivin liite IV a), saukosta (luontodirektiivi IV a) tai raakusta eli jokihelmisimpukasta (luontodirektiivi II ja V). Mitään luontotyypikartoitusta alueella ei ole tehty, jotta voitaisiin arvioida, jääkö alle uhanalaisia luontotyyppisiä. Aluehallintoviraston päätöksessä on jätetty käsittelemättä yhdistyksen vaatimus Natura-arvioinnin tekemisestä Natura 2000 -verkoston kohteelle Ounasjoki. YVA-menettely on tehty vuosina 1997-1999, jonka jälkeen Suomi on sitoutunut moniin kansainvälisiin sopimuksiin. Sierilän voimalaitoshanke on ristiriidassa useiden sopimusten kanssa.

Yhdistys on viitannut vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain

23 §:n 3 kohtaan, jonka mukaan vesienhoitosuunnitelmien ympäristötavoitteista voidaan poiketa, mikäli hankkeesta tavoiteltaviin hyötyihin ei päästä muilla teknisesti ja taloudellisesti kohtuullisilla ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla kuin vesienmuodostuman muuttamisella. Saman lain 24 §:n mukaan ympäristötavoitteita voidaan lieventää, mikäli vesien käytöstä tai kuormituksesta aiheutuvia hyötyjä ei voida saavuttaa muilla ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla. Yhdistys on kyseenalaistanut hakijan laskelmat niiden ilmapäästöjen määrästä, joita vastaavan energiamäärän tuottaminen muilla tuotantomuodoilla aiheuttaisi. Päätöksessä olisi tullut arvioida hankkeen vaikutus ilmastonmuutokseen.

Mukkaojan luonnonmukaisen ohitusuoman rakentaminen ei ole riittävä toimenpide ekologisen jatkumon ja vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden varmistamiseksi. Uusi voimalaitospato ilman kalatietä estää merellisten vaelluskalojen palauttamisen Kemi-Ounasjokeen. Patoallas tuhoaa Kemijoen kosket ja siten myös harjuksen ja taimenen kutu- ja poikastuotantoalueet sekä keskeiset virkistyskalastuskohteet (mm. Tikkasenkari ja Kõrkõnkari) sekä muuttaa alueen matkailumaisemaan kuuluvat koskenniskat.

Sierilän voimalaitos tulee erittäin merkittävästi haittaamaan Rovaniemen luontomatkailuimagoa, vetovoimaisuutta, kalastus-, vesistö-, ja maisemamatkailun kehittymistä, paikallisten ihmisten virkistysmahdollisuutta sekä kulttuurimaisemaa ja -perintöä.

40. Marjatta Rautiainen, Matti Rautiainen, Kari Rautiainen ja Tanja Rautiainen ovat vaatineet päätöksen kumoamista tai toissijaisesti, että hakija on velvoitettava rakentamaan kiinteä silta mantereelta Nuottisaareen talvikäytön turvaamiseen. Kesäkäytön mahdollistamiseksi on rakennettava pohjapato saaren ja mantereen väliin Koskenkylän puolelle tai saaren eteläpähän tai toissijaisesti valittajan mökin edustalle on rakennettava betoninen laitur. Valittajien tilan ranta tulee tukea kivillä ja tilan edustan vesikasvillisuus tulee poistaa. Valittajille on korvattava tilan arvonalenemisena 15.200 euroa ja 12.000 euroa pysyvistä haitasta.

Perusteluina Rautiaiset ovat tilan Mikkola (698-409-27-28) omistajina esittäneet, että valittajien mökki sijaitsee Nuottisaarella, joka on voimalaitokselta noin 3 kilometriä alavirtaan. Vaatimusten perustelut ovat muutoin samansisältöiset kuin edellä valituksessa nro 35.

41. Johanna Riska ja Irja Wendisch ovat vaatineet päätöksen kumoamista tai toissijaisesti, että tilan arvon väheneminen on korvattava 200.000 eurolla. Hakija on velvoitettava rakentamaan veden vaihteluiden mukaan säätyvä laitur ja venepaikka. Valittajat ovat vaatineet oikeudenkäyntikuluja myöhemmin esitettävän laskun mukaan.

Perusteluina Riska ja Wendisch ovat tilan Tuominiemi (698-401-53-125) osaomistajina esittäneet, että haettua lupaa ei tule myöntää, koska hankkeesta johtuvat, osin myös rahassa mittaamattomat haitat ovat saavutettavia hyötyjä huomattavasti suuremmat. Perusteiden osalta on viitattu edellä valituksessa 17 asiassa esitettyyn. Mikäli lupa myönnettäisiin, haitan kärsijöille on määrättävä korvattavaksi todelliset vahingot täysimääräisesti. Tilan arvo vähenee huomattavasti sen seurauksena, että luonnonmukainen jokimaisema muuttuu

rakennetuksi. Tilalla on rakennuspaikkoja, joiden arvo pienenesi sen vuoksi, että lähes vastarannalle tulee voimalaitoksen purkukanava. Myös vesistön laatu ja mahdollisuudet sen hyväksikäyttöön pienenisivät.

42. *Kare ja Jaana Koivisto* (tila Häätylä 698-401-59-112) ovat vaatineet päätöksen kumoamista ja toissijaisesti vaatineet seuraavia korvauksia: Ravunpyynnin vaikeutumisesta ja saaliin menetyksestä jo aiemmin vaadittu 21.200 euroa nyt 50 %:lla korotettuna, vedenkorkeuden vaihtelusta aiheutuvasta veneen nostamisesta ja laskemisesta aiheutuvasta ylimääräisestä työstä 8.000 euroa, virkistyskäyttöhaitasta 7.000 euroa, kulukorvausta katselmuskirjan mukaisesti sekä oikeudenkäyntikuluja hallinto-oikeudesta 1.000 euroa. Kemijoki Oy on velvoitettava merkitsemään ja ylläpitämään veneväylä Olkkakosken ja Sieriniemen välillä.

Valittajat ovat perustelleet ensisijaista vaatimustaan sillä, että voimalaitos muun muassa hävittää vanhan vesilain 2 luvun 5 §:n vastaisesti apilakirjokääriäisen ainoan Suomessa tunnetun esiintymän, joka sinällään on luvan myöntämisen este. Keski-Kemijoen viimeisten luonnontilaisten koskialueiden historiallinen maisema ja virkistysarvot menetetään ja alueen muutkin luontoarvot menetetään.

Perusteluina toissijaiselle vaatimukselleen Koivistot ovat esittäneet, että raputalous on käsitelty ylimalkaisesti muun muassa rapuruttoon vedoten ja kaikki asiantuntijalausunnat Sierilän raputalousvahingoista on arvioitu alakanttiin. Tämä johtuu pitkälti siitä, että rapukannat olivat vasta nousussa ja pyytäjiä on ollut vasta muutama, jolloin saalismäärät eivät ole lähelläkään sitä potentiaalia mitä kyseessä oleva alue voi tuottaa. Vaatimuksena on esitetty varovainen laskelma rapusaaliin vähentymisestä ja mertojen lisääntyvistä hävikistä johtuen. Koivistot ovat uusineet aiemmin esittämänsä laskelman vahingoista kuitenkin 50 prosentilla korottaen, joka vastaisi paremmin odotettavissa olevia vahinkoja. Rapujen hinnat ovat nousseet parin viime vuoden aikana ja potentiaalia huomattavasti suuremmille saalismäärille on olemassa. Rapukannat pystytään palauttamaan nykyisille rutan tuhoamille alueille ja sitä tukemaan on jo käynnistynyt erillinen ELY-keskuksen rahoittama hanke. Yhtiö mittaa vedenkorkeuden Oikaraisella Raudanjokisuussa noin 10 kilometriä Olkkakosken yläpuolella. Sieltä saaduista lukemista on vaikea arvioida Olkkakosken niskan vedenkorkeuden muutoksia, koska siihen vaikuttaa myös juoksutuksen voimakkuuden määrä. Jos tuleva vesimassa on runsas, niin Olkkakoski ei vedä sitä kovin nopeasti alas, jolloin veden pinta nousee huomattavasti ylemmäs kuin 30-35 senttimetriä. Koska vedenkorkeuden vaihtelu tulisi lisääntymään noin puolella, veneen huolehtimistarve lisääntyisi. Joen maisema- ja virkistysarvo alenee, rannan käyttö ja kalastaminen vaikeutuu, jos voimalaitos rakennetaan. Valitusten ja vaatimusten laadinta lupaprosessissa on vaatinut sellaista erityistä asiantuntemusta, mitä ei ole ollut muualta saatavissa, että kulukorvausperusteet sekä aluehallintovirastossa että hallinto-oikeudessa ovat olemassa.

43. *Korkalon osakaskunta, Rovaniemen osakaskunta ja Viirin osakaskunta* ovat vaatineet päätöksen kumoamista. Toissijaisesti ne ovat vaatineet seuraavaa:

a) Lupamääräyksen 2 muuttamista siten, että lauantaisin ja sunnuntaisin 1.7.-31.8. välisenä aikana edellytetään kiinteää juoksutusmäärää, joka on enintään

200 m³/s.

b) Lupamääräyksen 6 c muuttamista siten, että hakija veloitetaan maksamaan Raudanjokisuun ja Olkkakosken välisen venereitin merkintöjen kunnossapito kokonaisuudessaan.

c) Lupamääräyksen 9 muuttamista siten, että:

i. hakija veloitetaan rakentamaan voimalaitokseen kalatie

ii. rakentamisen aikainen vuosittainen kirjolohen istutusvelvoite on muutettava 2400 kg:aan ja lisäksi hakija on veloitettava vuosittain istuttamaan patoaltaaseen 400 kpl 35 cm:n pituisia Kemijoen kantaa olevia taimenia, Kuohunkijoen koski- ja niva-alueille 4900 kpl vähintään 8 cm:n pituisia Kemijoen kantaa olevia harjuksen poikasia ja 1550 vuoden vanhaa vähintään 5 cm:n pituisia Kemijoen kantaa olevia taimenen poikasia, Kampsanjoen koski- ja niva-alueille

4600 kpl vähintään 8 cm:n pituisia Kemijoen kantaa olevia harjuksen poikasia ja 230 kpl vuoden vanhaa vähintään 5 cm:n pituisia Kemijoen kantaa olevia taimenen poikasia sekä voimalaitoksen alapuolisen jokialueen koski- ja niva-alueille Olkkakosken alaosaan asti 30 240 yksilöä vähintään 8 cm:n pituisia Kemijoen kantaa olevia harjuksen poikasia

iii. kalatalousmaksua koskevaa määräystä on muutettava niin, että hakija on veloitettava maksamaan ELY-keskukselle 8.000 euroa voimalaitoksen alapuolisten ja 20.000 euroa voimalaitoksen yläpuolisten vahinkojen kompensoimiseksi.

d) Lupamääräyksen 10 e muuttamista siten, että kala- ja raputaloustarkkailu jatkuu koko voimalaitoksen toiminnan ajan.

e) Lupamääräyksen 12 muuttamista siten, että:

i. hakija on veloitettava maksamaan muutoksenhakijoille korvausta rapukannalle aiheutuvista vahingoista todellisten menetysten mukaan

ii. viehekalastuslupatulojen menettämisestä maksettavia korvauksia on korotettava siten, että hakija on veloitettava maksamaan Rovaniemen osakaskunnalle 132.640 euroa, Korkalon osakaskunnalle 198.960 euroa ja Viirin osakaskunnalle 3.067 euroa

iii. korvausta kalataloudellisista vahingoista on muutettava siten, että hakija on veloitettava maksamaan korvauksena koski- ja virta-alueiden menetetyistä harjuksen lisääntymisalueista Korkalon osakaskunnalle 316.316 euroa, Rovaniemen osakaskunnalle 332.484,10 euroa ja Viirin osakaskunnalle 38.061,18 euroa ja tämän lisäksi korvauksena suvantoalueen arvokalasaaliin menetyksistä Korkalon osakaskunnalle 47.987,77 euroa ja Rovaniemen osakaskunnalle 35.248,53 euroa

iv. vesivoimasta Korkalon osakaskunnalle maksettava korvaus on korotettava

172.000 euroon.

Osakaskunnat ovat vaatineet, että hakijan on korvattava niiden edunvalvontakustannukset aluehallintovirastossa 23.113,42 eurolla ja oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa. Osakaskuntien on täytynyt ryhtyä poikkeuksellisiin toimenpiteisiin erityisesti raputaloudellisten vahinkojen arvioimiseksi. Asiantuntija-apuun turvautuminen muutoksenhaussa on ollut välttämätöntä.

Osakaskunnat ovat esittäneet, että hallinto-oikeus toimittaa katselmuksen vahinkoalueella hankkeen vaikutusten arvioimiseksi.

Osakaskunnat ovat perustelleet ensisijaista vaatimustaan sillä, että lupa olisi tullut evätä ehdottoman luvanmyöntämisesteen nojalla. Voimalaitos muun muassa hävittää apilakirjokääriäisen ainoan Suomessa tunnetun esiintymän, joka sinällään on luvan myöntämisen este. Lisäksi hanke hävittää laaksoarhon esiintymiä. Voimalaitosalueella on kirjojokikorenon potentiaalisia elinympäristöjä. Hankkeen vaikutusten arvioinnissa olisi pitänyt ottaa huomioon, että kirjojokikorento on luontodirektiivin liitteessä IV a mainittu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Sierilän alue on ainutlaatuinen Kemijoen viimeisenä vapaana virtavesijaksona. Hankkeella on niin voimakkaita vaikutuksia maisemaan, että ne muodostavat luvanmyöntämisesteen. Voimalaitoksen rakentaminen vaikuttaisi ratkaisevasti mahdollisuuksiin kehittää luontomatkailua alueella ja huonontaisi siten suuresti paikkakunnan elinoloja. Hanke vaarantaa vesienhoitosuunnitelman mukaisen hyvän saavutettavissa olevan tilan tavoitteen. Mukkaojan luonnonmukainen ojitusuoma ei oleellisesti vähennä haitallisia vaikutuksia.

Intressivertailussa on puutteita, ja sen lopputuloksen olisi pitänyt olla toisenlainen ja lupahakemus olisi tullut hylätä. Hankkeesta kala- ja raputaloudelle aiheutuvat edunmenetykset on aliarvioitu. Vaikutukset luontoon ja paikkakunnan elinkeino-oloihin on huomioitu puutteellisesti. Hanke vaarantaa vesienhoitosuunnitelman mukaisen hyvän saavutettavissa olevan tilan tavoitteen. Hyödyn arvioinnissa sähkön hinnaksi olisi pitänyt laskea sähkön pörssihinnan 46 euroa/MWh asemasta 8,6 euroa /MWh, joka saadaan Kemijoki Oy:n tilinpäätöstietojen mukaisista sähkön myynti- ja tuotantotiedoista laskemalla.

Osakaskunnat ovat perustelleet toissijaisia vaatimuksiaan seuraavasti:

a) Juoksutusmäärien ja vedenpinnan korkeuden vaihtelu haittaa ratkaisevasti alueen virkistyskäyttöä. Virkistyskäyttö on erityisen merkittävää kesäaikaan viikonloppuisin sekä loma-asutuksen että lähialueiden asukkaiden kannalta. Virkistyskäytön turvaamiseksi on perusteltua edellyttää enintään 200 m³/s kiinteää juoksutusta viikonloppuisin.

b) Muutoksenhakijat eivät pidä hyväksyttävänä, että venereitin kunnossapidon kustannukset jäisivät osaksikaan muiden tahojen kuin luvansaajan maksettavaksi. Kuten lupapäätöksessä on todettu, alueella liikkuminen vaikeutuu vedenkorkeuden vaihteluiden vuoksi ja venereitin merkintöihin voi olla tarpeen tehdä muutoksia.

c) Voimalaitokseen on määrätty jätettäväksi Mukkaojan luonnonmukainen ohitusuoma. Ei kuitenkaan ole tarkemmin selvitetty, onko ohitusuomalla todellista merkitystä ekologisena käytävänä. Muutoksenhakijoiden käsityksen mukaan virtaama ohitusuomassa on niin pieni, että kalat eivät voi käyttää sitä. Kuohunki- ja Kampsajoessa on taimenen lisääntymisalueita, ja voimalaitos katkaisee kulkuyhteyden niihin. Kalatie olisi siten tarpeen kalojen elämänsäkiertoa varten. Kalatien tarpeellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon hanke lohen palauttamiseksi Kemijokeen. Kalateiden rakentaminen alapuolisiin voimalaitoksiin on jo suunnitteilla, ja niistä saavutettava hyöty menetetään osittain, jos Sierilän voimalaitoksessa ei ole kalatietä.

Lupapäätöksen mukaista istutusvelvoitetta ei voida pitää riittävänä. Rakentamisen aikainen kirjolohen istutusvelvoite ei riitä kompensoimaan samentumisesta aiheutuvia haittoja vahinkoalueen laajuus huomioon ottaen. Rakentamisen aikaisten haittojen lisäksi luonnonkalatuotanto heikkenee pysyvästi ja patoallasalueen arvokas harjuksen lisääntymisalue menetetään kokonaan.

Kalatalousvelvoite on ensisijainen kalatalousmaksuun nähden. Aluehallintovirasto ei ole perustellut, miksi kalatalousvelvoitetta ei olisi pidettävä kohtuullisena ja tarkoituksenmukaisena. Vuorokautisen vedenvaihtelun aiheuttama kalataloudellinen haitta ei ole kompensoitavissa kalatalousvelvoitteella, joten kalatalousmaksu on lisäksi tarpeen. Haitalliset vaikutukset ovat erityisen suuret voimalaitoksen yläpuolisilla alueilla.

d) Käytön aikaista tarkkailua viiden vuoden ajan ei voida pitää riittävänä. Kala- ja rapukantojen mahdollinen palautuminen ja eliöstön sopeutuminen voi viedä tätä kauemmin, eikä voida olettaa, että voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuvista paikallisista vaikutuksista saataisiin riittävästi tietoa viidessä vuodessa.

e) Alue, jolla raputaloudellista vahinkoa tapahtuu, on arvioitu aiemmissä selvityksissä liian suppeaksi. Lupaharkinnassa vaikutukset rapuihin on sivuutettu kevyesti ennen kaikkea sillä perusteella, että rapuruton on oletettu hävittävän rapukannan pysyvästi lähitulevaisuudessa. Muutoksenhakijat katsovat, että mahdollisesti tulevaisuudessa tapahtuvia rapuruttovahinkoja ei voida käyttää vesilupa- ja korvausharkinnan perusteena. Lisäksi rapukannan pysyvää häviämistä rapuruton vuoksi ei voida pitää edes varmana tai edes todennäköisenä. Taudin jääminen vesistöön krooniseksi on oletamus, josta ei vallitse yksimielisyyttä. Lupapäätöksessä on todettu, että muutoksenhakijat voivat hakea korvausta rapuvahingoista myöhemmin. Muutoksenhakijoiden edellytetään siten ryhtyvän omalla kustannuksellaan rapukannan elvyttämiseen ja osoittavan, että odotettavissa olevat heikot tulokset johtuvat voimalaitoksesta eivätkä rapurutosta. Tätä ei voida pitää muutoksenhakijoiden oikeusturvan kannalta kohtuullisena. Vahinkoja ja korvausvaatimuksen perusteita on selvitetty tarkemmin Petri Mujeen laatimassa, 26.6.2011 päivätyssä selvityksessä, joka on valituksen liitteenä. Muutoksenhakijat katsovat, että heidän tulisi saada saalismenetyksiin perustuvan korvauksen lisäksi saada korvaus, joka perustuu arvokkaiden alueiden ja rapulupien myynnistä saatavien tulojen menettämiseen.

Hankkeen myötä harjuksen arvokkaat poikastuotantoalueet menetetään

kokonaan. Lupapäätöksessä on todettu, että harjuksen poikaset eivät ole korvattavaa varallisuusarvoista etuutta. Muutoksenhakijat toteavat poikastuotantoalueiden merkityksestä seuraavaa: Vapaana elävät kalanpoikaset tai pyyntikokoisetkaan kalat eivät sinänsä ole vesialueen omistajan omaisuutta. Vesilain 11 luvun 3 §:n mukaan korvattavaa edunmenetystä ovat muun muassa kalastusoikeuden käytön estyminen tai vaikeutuminen sekä omaisuuden tuoton vähentyminen ja sen myyntiarvon aleneminen. Korvattava edunmenetys eivät ole harjuksen poikaset, vaan lisääntymisalueiden merkitys kalastusoikeuden käytön ja itse omaisuuden arvon kannalta. Kalastusoikeus on olennainen osa vesialueen arvon muodostumista, ja alueen kalataloudellisen arvon lasku vaikuttaa tähän ratkaisevasti. Korvaus poikastuotantopotentiaalin menettämisestä tulisi nähdä hyvityksenä siitä, että osakaskuntien omaisuuden ja osakkaiden kalastusoikeuden arvo laskee. Siten kalataloudellinen korvaus on perusteltua laskea harjuksen poikastuotantopotentiaalin perusteella. Harjustuotosta vaadittavat korvaukset perustuvat kalatalousasiantuntijan lausunnossa 31.10.2007 esitettyyn laskutapaan ja vahinkopinta-aloihin. Laskelmissa käytettyä harjuksenpoikasen hintaa 0,20 euroa on päivitetty elinkustannusindeksillä 1,07, jolloin yhden poikasen hinnaksi saadaan 0,214 euroa. Tuoton menetykseksi muodostuu näin Kuohunkijoessa 3.612,32 euroa/ha, Kampsajoessa 17.120 euroa/ha ja muilla alueilla 9.587,20 euroa/ha.

Saalismenetyksen osalta muutoksenhakijat viittaavat kalatalousasiantuntijan lausunnossa esitettyihin saalismuutoksiin ja vahinkopinta-aloihin. Arvokalojen hinta on päivitetty elinkustannusindeksillä 1,07, jolloin arvokalasaaliin menetykseksi pääomitettuna saadaan 1.413,90 euroa/ha.

Viehekalastuslupatulojen menetyksen osalta lupapäätöksessä on virheellinen olettamus, että patoaltaaseen tulisi uistelijoita. On selvää, että patoallas ei ole näille kiinnostava alue ja viehekalastuslupatuloja menetetään vastaavasti. Muutoksenhakijat pitävät kalatalousasiantuntijan lausunnossa 31.10.2007 esitettyjä arvioita lupatulojen menetyksistä oikeina.

Korkalon osakaskunnan omistamasta vesivoimasta tulisi maksaa korvaus sen hyödyn perusteella, joka vesivoiman käytöstä saadaan, eli nettonykyarvon mukaan. Nettonykyarvo kuvastaa sitä pääomitettua nettotuottoa, joka saataisiin valjastamalla vesivoima. Hyödyksi 1 kW kohti muodostuisi 1.142,86 euroa ja 150,5 kW:sta saatava hyöty olisi siten 172.000 euroa.

44. *Marja Tuomanen* on vaatinut päätöksen kumoamista tai toissijaisesti, että rantatörmä tuetaan eroosiota vastaan tilan Marjatörmä kohdalla ja veden alle jäävä sekä vettyvä maa-alue korvataan.

Perusteluina Tuomanen on tilan Marjatörmä (698-402-74-19) omistajana esittänyt, että Sierilän voimalaitoksen rakentaminen muuttaisi luonnonolosuhteita ratkaisevasti Kemijoen rannoilla haitaten kalastusta, maataloutta ja vapaa-ajan asutusta, puhumattakaan uhanalaisten lajien häviämisestä tai niille aiheutuvista haitoista. Tuomasen rannassa on myös uhanalaisia raakkuja. Marjatörmän rannassa ei voi voimalaitoksen rakentamisen jälkeen enää uida kovan virtauksen ja veden syvyyden takia. 1990-luvun puolivälissä oli suuret tulvat, ensin syysateiden aiheuttama ja seuraavana vuonna kevättulva. Silloin vesi nousi tulevan veden korkeuden ylärajalle. Tulva

kulutti maa-ainesta koivujen juurilta ja siitä seurasi koivujen kaatuminen, siten rantapenkereiden suojaaminen eroosiota vastaan on tarpeen.

45. Kristiina ja Hannu Lehtinen sekä Samuli Kortelainen ovat vaatineet, että päätös kumotaan ja toissijaisesti, että hakija velvoitetaan rakentamaan voimalaitoksen alapuolelle ennen Oikaraisen siltaa pohjapato, millä varmistetaan Sieriniemen alueelle riittävä vedenkorkeus ja järvimäisen vesialueen virkistyskäyttömahdollisuudet ja maisema.

Perusteluina Lehtiset ovat tilan Sierikivi (698-401-50-54) omistajina sekä Kortelainen tilan Sierikari (698-401-50-51) omistajana esittäneet, että Sierilän voimalaitoksen rakentamiselle ei tulisi myöntää lupaa vesilain 2 luvun 5 §:n perusteella. He ovat viitanneet apilakirjokääriäisen ja laaksoarhon esiintymiin ja perhokalastuspaikkojen menettämiseen sekä virkistyskäyttömahdollisuuksien heikkenemiseen. Kiinteistöt sijaitsevat Sierilän mutkassa. Alue jää juuri voimalaitoksen alapuolelle. Joen päävirta siirretään voimalaitoksen myötä. Mutkassa veden laatu heikkenee ja määrä vähenee huomattavasti, rannat limoittuvat ja kalastus sekä uiminen estyvät. Alueella virkistyskäyttö on vilkkaimmillaan kesäaikaan, jolloin Kemijoki Oy:n mukaan alueella on vähiten vettä ja veden laatu heikko. Voimalaitos estää Sierilän mutkan alueen rantatilojen virkistyskäytön. Korvaukset Sierilän mutkassa ovat riittämättömät aiheutuviin haittoihin ja vahinkoihin nähden.

46. Arja Salmi on vaatinut päätöksen kumoamista tai toissijaisesti vahingonkorvausta kiinteistölleen aiheutuvasta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä yhteensä 83.333,00 euroa.

Perusteluina Salmi on tilan Mäkelä (698-401-67-3) osalta esittänyt, että Sierilän voimalaitoksen rakentamiselle ei tulisi myöntää lupaa vesilain 2 luvun 5 §:n perusteella. Salmen ensisijaisen vaatimuksen perustelut ovat samansisältöisiä kuin edellä valituksessa numero 17. Mäkelän tila sijaitsee Kemijoen varrella välittömästi suunnitellun voimalaitospadon yläpuolella. Kiinteistöllä sijaitsee päärakennuksena Salmen ympärivuotisenä asuntona käyttämä 1987 valmistunut pyöröhirsinen rakennus. Rakennuksen kerrosala on noin 90 m² ja huoneistoala 70 m². Lisäksi kiinteistöllä sijaitsee hirsirunkoinen aitta 1800-luvulta, 1940-luvulta hirsirunkoinen lautaverhoiltu navetta/varastorakennus, jonka jatkona lautaverhoiltu autotallirakennus. Kiinteistön pihapiiri on nurmetettu, ympäröivä metsä on pääosin mäntypuustoa ja ranta hiekkapohjainen. Tila on hankittu maisemaan perustuen ja on ollut Salmen suvun hallussa vuodesta 1945. Voimalaitoksen rakentamisesta ja käytöstä aiheutuu merkittävää haittaa kiinteistön käytölle, luonnontilaisen jokimaiseman menetys, ja kalastus estyy. Talvisin liikkuminen jäällä vaikeutuu. Kiinteistönvälittäjien kauppahintatilaston mukaan kiinteistön käypä arvo on noin 250.000 euroa. Aiempien vertailukohtien puuttuessa korvausvaatimus kiinteistön myyntiarvon laskusta, joka sisältää virkistyskäytölle ja maisemalle aiheutuvan haitan on 1/3 käyvästä arvosta. Oikeuskäytännön osalta valittaja on viitannut ratkaisuun KKO:1999:61 samansisältöisesti kuin edellä valituksessa 18.

47. Liedakkalan osakaskunta/Matti Herva ja Sakari Kuusela on vaatinut päätöksen kumoamista ja toissijaisesti kalatien rakentamista.

Perusteluina osakaskunta on esittänyt, että Sierilän voimalaitoksen rakentamiselle ei tulisi myöntää lupaa vesilain 2 luvun 5 §:n perusteella. Sierilän kohdalla kysymys on Kemijoen jäljellä olevasta virtavesiluonnosta ja vaelluskalojen elinympäristöstä. Aluehallintovirasto ei ole päätöksessään riittävästi ottanut huomioon vesienhoitolain säädöksiä ja Kemijoen vesienhoitosuunnitelmaa. Mikäli voimalaitos rakennetaan tulisi Kemijoki Oy:n toteuttaa kalankulku, joka parhaiten toteutuisi pystyrakokalatiellä.

48. Auli Korva-Haavisto on vaatinut päätöksen kumoamista tai toissijaisesti kiinteistön osalta täysimääräistä korvausta kalastus-, metsästys- ja muun virkistyskäytön menettämisestä että maisemahaitasta ja vahingosta.

Perusteluina Korva-Haavisto on tilan Niemitupa (698-401-56-27) omistajana esittänyt, että Sierilän voimalaitoksen rakentamiselle ei tulisi myöntää lupaa vesilain 2 luvun 5 §:n perusteella. Kiinteistö sijaitsee luonnonkauniilla paikalla rajoittuen hiekkarantaan Korkönkarin koskien välittömässä läheisyydessä. Kantatilan maihin ja metsiin on metsästyoikeudet. Kiinteistön menettämisen myötä metsästys- ja kalastusharrastus vaikeutuisi merkittävästi. Tilakortissa on virheitä, jotka tulisi korjata valituksessa lähemmin esitetyin tavoin. Lomarakennuksesta korvausta vaaditaan 88.500 euroa ja varastorakennuksesta 18.000 euroa.

49. Eino Hannila, Matti Hannila ja Toivo Hannila, Sinikka Nurmela, Nelli Perunka ja Eeva Suorsa ovat vaatineet päätöksen kumoamista. Toissijaisesti valittajat vaativat kiinteistönsä lunastamista vähintään 1.000.000 eurolla. Valittajat ovat vaatineet oikeudenkäyntikuluja myöhemmin esitettävän laskun mukaan.

Perusteluina Hannilat, Nurmela, Perunka ja Suorsa ovat tilan Hannila (698-409-30-10) omistajina esittäneet, että haettua lupaa ei tulisi myöntää, koska hankkeesta johtuvat, osin myös rahassa mittaamattomat haitat ovat saavutettavia hyötyjä huomattavasti suuremmat. Perusteiden osalta on viitattu edellä valituksessa 17 esitettyyn. Hannilan tila sijaitsee Kemijoen rannalla komean rantatörmän päällä. Maasto on mäntypuustoista kangasmaastoa. Tila aukeaa törmällä etelään. Tilan välittömässä läheisyydessä on kehittyvä ja laajeneva Oikaraisen kylä. Tilan lunastettava osa on ihanteellista aluetta rakentamiselle. Omistajat menettäisivät sen varallisuusedun, mitä tila heille edustaa. Edun arvoa ei voida arvioida sen mukaan, mikä voimassa oleva kaava tai tilanne tällä hetkellä on, kun aluetta ei ole voitu hyödyntää eikä suunnitella voimassa olevan yleiskaavan vuoksi. Tilan lunastettava osa on käytännössä ollut rakennuskiellossa yleiskaavan vahvistamisen jälkeen. Menettävän edun arvo puolitoistakertaisena on vähintään miljoona euroa.

50. Paavo Inkeröisen kuolinpesän osakkaat ovat vaatineet päätöksen kumoamista. Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet valituksenalaisen päätöksen muuttamista siten, että veden alle jäävästä maa-alueesta tulee maksaa vuokraa 0,05 euroa /m² vuosi-indeksiin sidottuna niin kauan kuin voimalaitos on käytössä, koskimaiseman katoamisesta tulee korvata 10.000 euroa, rannat tulee suojata asiallisesti, rakentaa venepaikka ja oleskelutasanne sekä jätevesijärjestelmä tulee kunnostaa, jos sille aiheutuu haittaa. Hakijan tulee korvata valittajien perhokalastuksen lisääntyneet kustannukset esimerkiksi maksamalla kalastusmatkat Ounasjoelle.

Perusteluina kuolinpesän osakkaat ovat tilan Saari (698-402-74-5) omistajina esittäneet, että voimalaitoksen rakennuslupaa ei tulisi myöntää aiheutuvien taloudellisten ja luonto- ja kokemusarvoihin liittyvien rahassa mittaamattomien haittavaikutusten vuoksi. Lisäksi osakkaat ovat viitanneet vesilain 2 luvun 3 pykälän 1 momenttiin. Tila sijaitsee noin 10 kilometriä Vanttauskosken voimalaitoksesta alavirtaan ja noin 20 kilometriä Sierilästä ylävirtaan. Tilan kohdalla on Peurakorva niminen koski, joka katoaa voimalaitoksen myötä kokonaan, minkä johdosta jokimaisema muuttuu allasalueeksi. Joella kulkeminen estyisi padon rakentamisen seurauksena.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Kemijoki Oy on antanut muiden valitusten (2.-50.) johdosta vastineen esittäen niiden hylkäämistä. Luvan myöntämisen osalta yhtiö on viitanut aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin. Yhtiö on myös todennut ettei se voi ryhtyä hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut luonnonsuojelulain mukaiset poikkeusluvut. Yhtiö on muun ohella kiinnittänyt huomiota useissa valituksissa esitettyihin kiinteistöihin kohdistuviin vahinkoihin. Hankkeen vaikutuksia kiinteistön virkistyskäyttömahdollisuuksiin tai kiinteistön arvoon arvioitaessa tulee negatiivisten vaikutusten ohella huomioida myöskin hankkeen positiiviset vaikutukset. Voimalaitoksen yläpuolisella alueella vedenkorkeuden vaihtelu pienenee keskimäärin alle puoleen nykyisestä, mikä parantaa rannan käyttömahdollisuuksia. Vesisyvyyden lisääntyminen parantaa veneilymahdollisuuksia joella. Virtausnopeuden pieneminen parantaa jääolosuhteita ja mahdollistaa talviaikaisen virkistyskäytön jääalueella. Hankkeeseen sisältyy merkittävä määrä maisemointeja, rannansuojauksia ja muita ympäristötoimenpiteitä.

Vaatimukset yhtiön velvoittamiseksi korvaamaan valittajien kuluja aluehallintovirastossa ja oikeudenkäyntikuluja hallinto-oikeudessa ovat aiheettomia ja lakiin perustumattomia.

Yksilöidyistä valituksista yhtiö on vastauksenaan todennut muun muassa seuraavaa:

Korkalon, Rovaniemen ja Viirin osakaskunnat ovat vaatineet lupamääräyksen 2 muuttamista niin, että lauantaisin ja sunnuntaisin 1.7. - 31.8. välisenä aikana edellytetään kiinteää juoksutusmäärää, joka on enintään 200 m³/s. Valittajien vaatimaa rajoitusta juoksutukseen ei ole mahdollista toteuttaa Kemijärven säännöstelyn voimassa olevan lupapäätöksen perusteella. Lupa edellyttää, että Kemijärven pinta on kyseessä olevana aikana välillä $N_{43} + 148,35 - + 149,00$ m. Lisäksi säännöstelysuositus edellyttää, että Kemijärven pintaa lasketaan kohti alarajaa kesän edetessä elokuun loppua kohti. Yhtiö on katsonut, että osakaskunnan samanaikaiset vaatimukset kalatiestä, istutusvelvoitteesta, kalatalousmaksusta ja kalataloudellisista korvauksista ovat kalatien osalta aiheettomia ja istutusvelvoitteen ja kalatalousmaksun osalta päällekkäisiä velvoitteita.

Liedakkalan osakaskunta ei ole järjestäytynyt, eikä valittajilla ole puhevaltaa osakaskunnan nimissä.

Rauno Rantaniemen valituksen osalta yhtiö on todennut, että se tekee tarvittavat muutokset jätevesien käsittelyyn, mikäli Sierilän voimalaitoksen rakentaminen estää nykyisen järjestelmän toiminnan. Käyttö- ja kunnossapitokustannuksista vastaa kiinteistön omistaja. Lisäsalaojituksen tarve Kuusenlahden tilalle ei ole ennakolta arvioiden tarpeellista. Rakennusten tarkkailulla voidaan todentaa tuleva tilanne. Tila Ainola 67:12 on rakentamaton. Tieliittymän rakentaminen sille ei kuulu vesitalousluvan käsittelyyn. Jos tilalle myöhemmin rakennetaan, viemäröinti voidaan toteuttaa senhetkisten olosuhteiden mukaan. Tila ei rajoitu missään vaiheessa rantaan.

Timo Aulan valituksen osalta yhtiö on todennut, että se hyväksyy maanomistajan vaatimuksen tilan Keloniemi loppuosuuden lunastamisesta lupapäätöksen mukaista hintatasoa noudattaen.

Juha-Pentti ja Heli Tuovisen valituksen osalta yhtiö on todennut, että se suostuu tilan Hiekkala saunarakennuksen tarkkailuun.

Pekka Abrahamssonin valituksen osalta yhtiö on todennut, että kulkuyhteys Nuottisaareen säilyy talviaikana, koska jääolosuhteet eivät muutu niin merkittävästi, että jäällä kulku estyisi. Vastineeseen on liitetty Suomen ympäristökeskuksen arvio, jonka mukaan jääkannen paksuus maaliskuun puolivälissä Nuottisaaren yläpään kohdalla on nykyisin noin 60 cm ja Sierilän voimalaitoksen rakentamisen jälkeen noin 35 cm. Yhtiö on katsonut, että vaatimus pohjapadon rakentamisesta mantereen ja saaren väliin on perusteeton, koska se lisäisi hieman vedenpinnan vaihtelua Oikaraisen kylän kohdalla ja vähentäisi voimalaitoksen tehokkuutta. Pohjapadon rakentamisen kustannukset siitä saatavaan hyötyyn nähden olisivat kohtuuttomat. Nuottisaaren rantoja ei ole suunniteltu suojattavaksi rannan maaston muodosta johtuen. Mikäli voimalaitoksen käyttö aiheuttaa rannan syöpymistä, yhtiö tulee suojaamaan rannan.

Hannu ja Kristiina Lehtisen valituksessa on vaadittu, että yhtiö rakentaa pohjapadon turvaamaan Sieriniemen alueelle jokeen riittävä vesisyvyys. Yhtiö on selvittänyt asiaa toimitusinsinöörin pyynnöstä. Vesipinta ulottuu tulvaluukulle asti koko joen leveydeltä ja vesisyvyyttä joen keskiuomalla on vähintään 2 m. Vaatimus pohjapadon rakentamisesta on aiheeton.

Korkalon, Rovaniemen ja Viirin osakaskunnat ovat antaneet Kemijoki Oy:n valituksen johdosta vastineen. Osakaskunnat ovat katsoneet, ettei luvan saajalle tulisi myöntää töidenaloittamislupaa, mikäli voimalaitoksen rakentamiseen myönnetty lupa jää voimaan. Töidenaloittamislupa yhtiön hakemassa suppeammassa muodossakin aiheuttaisi peruuttamattomia muutoksia ympäristöön. Varmuutta ei ole siitä, että valituksessa kuvatut ennallistamistyöt riittävät palauttamaan maiseman ja eliöyhteisön ennalleen.

Osakaskunnat eivät ole pitäneet hyväksyttävänä yhtiön vaatimuksia voimalaitoksen alapuolisen vedenkorkeusvaihtelun rajoituksen poistamisesta tai sallimisesta 1,2 metriä alakanavan suulla. Samoin yhtiön vaatimus minimijuoksutuksen poistamisesta 1.10. - 31.5. on kohtuuton. Jo alle 100 m³/s:iin jäävä juoksutus hankaloittaa kalastusta. Osakaskunnat ovat katsoneet, että voimalaitoksen rakentamisen seurauksena veneilyolot joella muuttuvat.

Vesillä liikkumisen turvallisuuden kannalta syvyyskartan laatiminen ja venerien kunnossapito kuuluu kokonaisuudessaan hankkeen toteuttajan vastuulle.

Osakaskunnat ovat toisin kuin luvan saaja pitäneet 18.000 euron kalatalousmaksua riittämättömänä. Luvan saaja on perusteltua velvoittaa tekemään kustannuksellaan ehdotus kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaksi. Osakaskuntien kannalta on olennaisinta, että niitä kuullaan käyttösuunnitelman valmistelussa. Selvitys kalatalousmaksulla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden vaikuttavuudesta on aiheellista sisällyttää lupamääräysten tarkistamista koskevaan hakemukseen.

Luvan saaja on vaatinut, että yksityiselle kalatalousedulle määrätystä korvaussummasta tulisi vähentää yleisen kalatalousedun mukaisen saaliin osuus eli vähintään puolet. Osakaskunnat ovat pitäneet luvan saajan tulkintaa virheellisenä. Luvan saajan mukaan korvauksen perusteena ei tulisi käyttää kalan vähittäismyyntihintoja. Osakaskuntien käsityksen mukaan laskentatapa on täysin perusteltu. Osakaskunnat kiistävät luvan saajan arvion lupatulojen vähenemisestä. Jos Sierilän voimalaitos saa luvan, alueen arvostus kalapaikkana romahtaa. Virta-alueiden kalastusta ei korvaa mikään muu kalastusmuoto.

Osakaskunnat ovat pitäneet tärkeänä, että luvan saaja on velvoitettu merkitsemään toimintapäiväkirjaan tiedot veden samentumisesta ja samentumisen leviämisestä. Merkinnät antavat mahdollisuuden puuttua ennakoimattomiin vaikutuksiin.

Luvan saaja on vaatinut lupamääräysten tarkistamisaikaa pidennettäväksi 15 vuoteen. Osakaskunnat ovat katsoneet, että kysymyksessä on ympäristöön laajasti vaikuttava hanke. Viidessätoista vuodessa riittämättömistä lupamääräyksistä voi aiheutua huomattavaa vahinkoa. Kaikkien osapuolten edun mukaista on, että lupamääräyksiä muutetaan sen sijaan, että vahingonkärsijät joutuisivat erikseen vaatimaan korvausta ennakoimattomista vahingoista. Sinänsä osakaskunnat yhtyvät luvan saajan käsitykseen siitä, että hankkeen kaikkia vaikutuksia ei voida havaita viidessä vuodessa. Tarkkailua tulee jatkaa ja lupamääräyksiä tarvittaessa tarkistaa uudelleen myös ensimmäisen tarkastusajankohdan jälkeen. Tarkoituksenmukaista on, että toiminnanharjoittaja veloitetaan toimittamaan tiedot kalatalousmaksulla toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä, Rauno Rantaniemi, Eila Anna-Lis Lindberg ja Liedakkalan osakaskunta ovat myös antaneet Kemijoki Oy:n valituksen johdosta vastineet.

Merkitään, että asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen valituksista.

Kemijoki Oy:lle on edellä mainittujen vastineiden johdosta varattu tilaisuus antaa vastaselityksensä. *Muutoksenhakijoille* (2 - 50) on varattu tilaisuus antaa vastaselityksensä Kemijoki Oy:n vastineesta.

Kemijoki Oy, Timo Kurula, Rovaniemen ja Korkalon osakaskunnat, Liedakkalan osakaskunta, Rauno Rantaniemi, Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä, Lauri Jokkala, Aili Ovaskainen ja Juha Ovaskainen, Paavo Inkeröisen kuolinpesän

osakkaat, Antero Koivula, Viirin Kyläyhdistys ry, Raimo ja Seija Mero, Kare Koivisto, Pekka Abrahamsson, Heikki Vilmilä, Marjatta, Matti, Kari ja Tanja Rautiainen sekä Juho ja Satu Koivula ovat antaneet vastaselityksen. Oikaraisen kyläyhdistys on antanut lausunnon.

Juho ja Satu Koivula, jotka ovat 1.8.2012 sukupolvenvaihdoksen myötä saaneet Koivulan tilan 698-401-58-8 omistukseensa, ovat vastaselityksessä uudistaneet tilan osalta aikaisemmin esitetyt vaatimukset (valitus nro 21). Lisäksi on uusina vaatimuksina esitetty vaatimuksia muun muassa uuden YVA-menettelyn toteuttamisesta, yleisistä korvauserusteista, yhteisen mäenlaskupaikan rakentamisesta, läjitysmassojen sijoittamisesta, kirjojokikorentohavaintojen selvittämisestä, moottorikelkkareitistä, kalatien rakentamisesta voimalan yhteyteen ja alapuolisiin voimaloihin sekä kalanistutusten suorittamisesta.

Merkittään, että hallinto-oikeus on varannut valituksen numero 17 laatineelle asiamiehelle tilaisuuden tarkemmin yksilöidä valituksessa tarkoitettuja tiloja ja esitettyjä vaatimuksia. Täydennystä ei ole tullut.

Kemijoki Oy on 6.6.2014 hallinto-oikeuden pyynnöstä yksilöinyt veden alle jäävillä ja vettyvillä kiinteistöillä olevat rakennukset, joihin yhtiö vaatii lunastusoikeutta.

Kemijoki Oy on 27.6.2014 toimittanut lisäselvityksenä tiedot voimalaitoshankkeeseen liittyvistä viidestä kiinteistökaupasta ja yhdestä käyttöoikeussopimuksesta, joista korvaukset yhteensä on 85.623,97 euroa. Yhtiö on sopinut Eero Svanbergin (valitus 15) kanssa, että kaikki Svanbergin Sierilän voimalaitokseen liittyvät vaatimukset ja aluehallintoviraston päätöksessä mainitut asiat ovat tulleet kiinteistön Koski RN:o 9:95 osalta sovituiksi.

Riikka Säynäjäkangas on 12.7.2014 kiinteistön Kultasärkkä 698-401-50-69 uutena omistajana ilmoittanut jatkavansa Samu Luiron tekemää valitusta, joka koskee kyseistä kiinteistöä.

Viirin Kyläyhdistys ry on 7.8.2014 toimittanut hallinto-oikeuden tarkastuskutsun johdosta kirjelmän, esittäen muun muassa toimikunnan nimeämistä.

Matti Herva ja Sakari Kuusela Liedakkalan osakaskunnan puolesta ovat toimittaneet 22.8.2014 hallinto-oikeudelle kalaston elinolosuhteiden kehittämistä koskevan kirjelmän liitteineen otettavaksi huomioon hallinto-oikeuden tarkastuksella.

Merkittään, että hallinto-oikeus on toimittanut asiassa tarkastuksen 25.-28.8.2014. Tarkastuksen pöytäkirja ja tarkastuksella jätetyt kirjelmät on liitetty asiakirjoihin.

Teuvo Strand Vilho Strandin kuolinpesän edustajana on 15.9.2014 toimittanut hallinto-oikeudelle kirjelmän, jossa hän on vaatinut vettyvien peltoalueiden korottamista ja lampiin nousevan veden rajaamista pengerryksin sekä kulkuyhteyksien säilyttämistä. Sen lisäksi hän on vaatinut edellä mainittujen töiden maisemointia, ennakoimattomien lisätöiden tekemistä, puuston korvaamista ja rahakorvausta 160.000 eurolla. Lisäyksenä Teuvo Strand on esittänyt tilaa Alaranta koskevan kaupan 31.1.2000 purkua.

Kari Tennilä on 17.9.2014 toimittanut hallinto-oikeudelle jäljennöksen rakennuslupapäätöksestä tilan 698-402-2-158 palstalle 1.

Merkittään, että hallinto-oikeus on 22.9.2014 varannut Juha Korvalle ja Arja Honkaselle mahdollisuuden vastineen antamiseen Kemijoki Oy:n valituksen, erityisesti valitukseen sisältyneen rakennusten lunastusvaatimuksen johdosta.

Heli ja Juha-Pentti Tuovinen ovat toimittaneet 24.9.2014 hallinto-oikeuden tarkastukseen liittyvän oikeudenkäyntikululaskun, määrältään 948,67 euroa, jäljennöksen.

Yrjö, Heli, Juho ja Satu Koivula ovat 25.9.2014 toimittaneet hallinto-oikeudelle lisäselvityksen, jossa he hallinto-oikeuden tarkastuksella esittämänsä viitaten ovat vaatineet viljelykelpoisen tai viljelykseen raivattavan maan luovuttamista korvauksena viljelymaan menetyksistä. Lomarakennuksen kulkuyhteyden katkeaminen tulisi korvata rahalla ja syntyvän saaren rannat tulisi suojata molemmin puolin. Tilojen Koivula ja Ala-Koivula rannoille tulee rakentaa suoja-aita vähintään 200 metriä. Aitarakennelman, rantojen suojauksen ja tilakohtaisten rantautumis- sekä venepaikkojen kunnossapito tulee määrätä luvan saajan vastuulle. Sierilän voimalaitoksen padottamisen aiheuttama vahinko aikoinaan 1930-luvulla aloitetulle ja kesken jääneelle Komotta- ja Kampsajoen vesivoiman hyödyntämiselle tulee korvata täysimääräisenä. Tarkoituksena on ollut johtaa mainittujen jokien vedet voimalaitoksen kautta Kemijokeen Mukkaojan tai Koivulan kiinteistön kaakkoispuolelle laskevan ojan kautta.

Heikki Vilmilä on 29.9.2014 ilmoittanut hyväksyvänsä Kemijoki Oy:n hallinto-oikeuden tarkastuksella tekemän liiteri-varastorakennuksen lunastustarjouksen 3.000 eurolla. Muilta osin esitetyt vaatimukset jäävät voimaan.

Kemijoki Oy on 1.10.2014 toimittanut hallinto-oikeudelle lisäselvitystä lossirannan muuttuneista maanomistussuhteista, tilalle Lapinniemi (698-401-56-28) palaneen rakennuksen tilalle rakennettavasta uudisrakennuksesta, tilan Ylitalo (698-401-56-6) uusista tilakorteista ja tilan Hiekkaranta (698-401-56-41) niittypalstan kuvioiden 5 ja 6 muuttamisesta täyttöalueeksi, tilan Keloniemi (698-401-3-37) lunastuksesta sekä jäljennöksen luonnonsuojelulain mukaisesta poikkeamislupahakemuksesta ja apilakirjokääriäisen suojelusuunnitelmasta.

Irja Wendisch on 14.10.2014 toimittanut lisäselvitystä muun muassa tilaan kohdistuvista haittavaikutuksista ja korvausvaatimuksista maan arvon alentumisesta johtuen. Korvausvaatimus kiinteistön arvon laskusta sekä kiinteistön käyttöhaitoista on yhteensä 262.500 euroa. Kirjelmän liitteenä on arviokirja kiinteistön käyvästä arvosta ja valokuvia.

Merkittään, että asianosaisille on varattu tilaisuus antaa vastaus Kemijoki Oy:n lisäselvityksestä 6.6.2014.

Merkittään, että Kemijoki Oy:lle on varattu tilaisuus antaa vastaus hallinto-oikeudelle toimitetuista vastaselityksistä ja muista selvityksistä.

Eila Lindbergille, Rauno Rantaniemelle, Kari Jestilälle ja Marita Ylitalo-

Jestilälle sekä Korkalon osakaskunnalle ym. on varattu tilaisuus antaa vastaus Kemijoki Oy:n vastaselityksestä 27.2.2014.

Rauni Korva-Hyötylälle, Risto Korvalle, Eila Saraniemelle, Asko Ylikörkölle ja Henna Romsille on varattu tilaisuus antaa vastaus Kemijoki Oy:n lisäselvityksestä 1.10.2014 tilakortteineen.

Aimo Vilmilä on antanut vastauksen Kemijoki Oy:n lisäselvityksestä tarkentaen vaatimuksiaan. Vilmilän vastaus on lähetetty Kemijoki Oy:lle tiedoksi.

Hannu Koivuharju ja Raili Natunen ovat 27.10.2014 toimittaneet vastauksen Kemijoki Oy:n lisäselvitykseen 6.6.2014 vaatien kiinteistölle 698-401-189-1 määrättyjen korvausten korottamista.

Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnat ovat 27.10.2014 toimittaneet vastauksen Kemijoki Oy:n vastaselityksen johdosta. *Viirin osakaskunnan* puolesta on ilmoitettu, ettei se ole enää muutoksenhakijana osakaskuntien yhteisessä valituksessa.

Kerttu Ojaniemi on 28.10.2014 toimittanut vastauksen Kemijoki Oy:n lisäselvitykseen 6.6.2014 vastustaen muun ohella kiinteistöllä 698-401-56-46 sijaitsevien rakennusten lunastusta.

Rauno Rantaniemi on 28.10.2014 toimittanut vastauksen Kemijoki Oy:n vastaselityksen johdosta.

Rauni Korva-Hyötylä on 30.10.2014 toimittanut vastauksen Kemijoki Oy:n lisäselvitykseen 1.10.2014 ja lisäselvityksenä jäljennöksen loma-asunnon rakennusluvasta.

Yrjö, Heli, Juho ja Satu Koivula ovat 30.10.2014 toimittaneet jäljennöksen kiinteistöjen Koivula ja Tuomola kauppakirjasta.

Kari Yliharju on 30.10.2014 toimittanut vastauksen Kemijoki Oy:n lisäselvitykseen 6.6.2014.

Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä ovat 31.10.2014 toimittaneet vastauksen Kemijoki Oy:n vastaselitykseen 27.2.2014 ilmoittaen vaativansa aikaisemmin esitetyistä vaatimuksista poiketen, että Kemijoki Oy lunastaa heidän omistamansa kiinteistön rakennuksineen.

Kemijoki Oy on 31.10.2014 toimittanut vastauksen vastaselitysten johdosta. Yhtiö on muun ohella todennut, ettei kalatiestrategia edellytä tässä vaiheessa kalatien rakentamista Sierilän voimalaitoksen yhteyteen.

Kari Suorsa on 7.11.2014 toimittanut jäljennökset 22.11.2011 päivätystä kiinteistöarviosta ja Asianajotoimisto Junturan 12.7.2012 päivätystä laskusta määrältään arvonlisäveroineen 1.660,50 euroa. Hallinto-oikeus on toimittanut laskun jäljennöksen tiedoksi Kemijoki Oy:lle.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Käsittelyratkaisut

1. Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen ennakkoratkaisupyynnöstä EU-tuomioistuimelta.

Perustelut

Lapin luonnonsuojelupiiri ry (valitus 39) on vaatinut hallinto-oikeutta pyytämään EU:lta ennakkoratkaisua siitä, onko luvan myöntävä ratkaisu hyväksyttävissä vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti.

Vesipolitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) tavoitteena on luoda sisämaan pintavesien, jokisuiden vaihettumisalueiden sekä rannikko- ja pohjavesien suojelua varten puitteet, parantaa yleistä vedenlaatua ja saavuttaa asetetut ympäristötavoitteet vuoteen 2015 mennessä. Direktiivi on kansallisesti pantu täytäntöön vesienhoidon järjestämisestä annetulla lailla (1299/2004), ja siihen liittyen on vesilakiin lisätty 2 luvun 11 a §. Vesienhoidon järjestämisestä annetussa laissa säädetään direktiivin mukaisesti muun muassa vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman laatimisesta vesienhoitoalueille. Kemijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelmassa pintavesille vuoteen 2015 Keski-Kemijoki on ekologisessa luokittelussa määritelty ”keinotekoisesti tai voimakkaasti muutetuksi”, ja arvio saavutettavissa olevasta tilasta ja tavoitetilasta on ”hyvä”.

Direktiivissä ja laissa vesienhoidon järjestämisestä ei anneta lupamenettelyssä noudatettavaksi yksityiskohtaisia määräyksiä, mutta vesienhoitosuunnitelman sisältö on vesilain 2 luvun 11 a §:n mukaisesti otettava rakentamisesta aiheutuvaa hyötyä, vahinkoa ja haittaa arvioitaessa huomioon. Direktiivi ei lähtökohtaisesti estä vesimuodostuman fyysistä muuttamista. Asiassa ei siten ole sellaista yhteisöoikeuden ja kansallisen lainsäädännön ristiriitaa, josta olisi tarpeen pyytää Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua.

Kemijoen pääuoma on vuosikymmeniä jatkuneen voimalaitosrakentamisen seurauksena jo muuttunut luonnontilaisesta, mikä on otettu huomioon edellä selostetussa direktiivin mukaisessa ekologisen tilan luokittelussa. Suunniteltu Sierilän voimalaitos sijoittuu jokiosuudelle Valajaskosken ja Vanttauskosken voimalaitosten väliin. Näissä oloissa hanketta ei voida pitää myöskään sillä tavoin direktiivin tavoitteiden vastaisena, että se antaisi aiheen ennakkoratkaisun pyytämiseen. Asiassa on selvää, miten Euroopan Unionin oikeutta on tapauksessa asianmukaisesti sovellettava. Unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklassa tarkoitettu ennakkoratkaisupyyntö ei ole siten tarpeen.

2. Hallinto-oikeus tutkii Liedakkalan osakaskunnan valituksen (valitus 47).

Perustelut

Kemijoki Oy on vastineessaan esittänyt, että Liedakkalan osakaskunta ei ole järjestäytynyt eikä valittajilla ole puhevaltaa osakaskunnan nimissä. Hallinto-oikeus toteaa, että yhteisäluelain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja

vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksittäinen osakaskin voi ajaa osakaskunnan etua, jollei osakaskunta valvo etuaan yhteistä aluetta koskevassa tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa.

3.1. Hallinto-oikeus hylkää Viirin Kyläyhdistys ry:n valituksessa esitetyt ja valituksenalaisen aluehallintoviraston päätöksen käsittelyratkaisun kohdassa 1 tutkimatta jätetyt vaatimukset.

3.2. Hallinto-oikeus jättää tutkimatta Viirin Kyläyhdistys ry:n valituksen vaatimukset, jotka koskevat aikavarausta kylän hakemiseksi suojelukohteeksi, sopimusten ja kauppojen purkamista, korvausvelvoitteiden toteuttamista ja Osuuskaupan tontin luovuttamista Kyläyhdistykselle.

Perustelut

3.1. Aluehallintovirasto on jättänyt tutkimatta Vanttauskosken rakentamiseen ja käyttöön liittyvät vaatimukset sekä vaatimuksen velvoitteesta sopimusneuvottelujen käymisestä yhdistyksen kanssa ja yhdistyksen yksityisten maanomistajien puolesta esittämät korvausvaatimukset ja yksityisiä maa-alueita koskevat vaatimukset.

Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston on tullut mainitsemillaan perusteilla jättää edellä mainitut vaatimukset tutkimatta.

3.2. Yhdistyksellä ei ole puhevaltaa korvausvelvoitteiden tai yksityisoikeudellisten sopimusten ja kauppojen purkamisten osalta. Aikavarausvaatimus ja tontinluovuttamisvaatimus ovat sellaisia vaatimuksia, joita ei ratkaista vesitalouslupa-asiassa. Mainitut vaatimukset jätetään tutkimatta osaksi puhevallan puuttumisen vuoksi ja osaksi tähän asiaan kuulumattomina.

4. Hallinto-oikeus ei tutki valitusta 17 Kaisa Kallon, Mari Kallon, Elisa Soudunsaaren, Erja Pankkosen eikä Eero Hyötylän tekeminä. Muiden valittajien osalta valitus tutkitaan.

Perustelut

Kaisa Kallio on myynyt 1.12.2009 kiinteistönsä Myllyniemi 698-401-53-210, joten aluehallintoviraston päätöstä annettaessa ja valitusta tehtäessä 27.6.2011 hän ei ole ollut enää asianosainen lupa-asiassa, eikä hänellä näin ollen ole valitusoikeutta. Kiinteistötietojärjestelmästä saatavissa olevan tiedon perusteella muut edellä käsittelyratkaisun kohdassa 4 mainitut valittajat eivät omista kiinteistöä hankkeen vaikutusalueella. Hallinto-oikeuden varaamasta tilaisuudesta huolimatta heidän puolesta ei ole esitetty muutakaan perustetta heidän oikeudestaan valittaa asiassa, joten heillä ei ole valitusoikeutta asiassa.

5. Hallinto-oikeus ei tutki Hannu Koivuharjun ja Raili Natusen vastauksessa esitettyä korvausten korottamista tarkoittavia vaatimuksia.

Perustelut

Korvausten korottamista tarkoittavat vaatimukset on esitetty hallinto-oikeuteen vasta 27.10.2014 toimitetussa vastineessa ja siten 30.6.2011 päättyneen

valitusajan jälkeen. Tämän vuoksi kyseiset vaatimukset tulee jättää tutkimatta.

6. Eero Svanberg on myynyt omistamansa tilan Koski RN:o 9:95 kauppakirjalla 29.5.2012 Kemijoki Oy:lle. Kauppaehdon 6.7 mukaan on sovittu, että Sierilän lupakäsittelyyn liittyen kaikki myyjän vaatimukset ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston lupapäätöksessä olevat asiat ovat tulleet tilan Koski osalta sovituksi. Tämän johdosta enempi lausuminen Svanbergin vaatimuksesta (valitus 15) raukeaa.

7. Korkalon osakaskunnan, Rovaniemen osakaskunnan ja Viirin osakaskunnan valitus on peruutettu Viirin osakaskunnan tekemänä. Tämän vuoksi lausuminen vaatimuksista (valitus 43) raukeaa Viirin osakaskunnan osalta. Valitus tutkitaan Korkalon ja Rovaniemen osakaskuntien tekemänä.

8. Hallinto-oikeus on suorittanut asiassa tarkastuksen 25. - 28.2014. Näin ollen vaatimukset katselmuksen toimittamisesta hylätään.

Sovelletut oikeusohjeet

1. ja 2. perusteluissa mainitut

3. Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom
Vesilaki (1391/2009) 17 luku 1 § 2 mom
Hallinto-oikeuslaki 3 §

4. Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom
Vesilaki (1391/2009) 17 luku 1 § 2 mom 1 kohta

5. Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom
Vesilaki (1391/2009) 17 luku 1 § 1 mom

6. ja 7. Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom

8. Hallintolainkäyttölaki 41 §
Vesilaki (88/2000) 17 luku 13 §

Pääasiantarkaisu

Uusi vesilaki (587/2011) on tullut voimaan 1.1.2012. Lain 19 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei mainitussa luvussa muuta säädetä. Kemijoki Oy:n hakemus Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta on tullut vireille ympäristölupavirastossa 28.12.2005, joten asiaan sovelletaan vanhaa vesilakia (264/1961).

Vaatimukset päätöksen kumoamisesta ja hakemuksen hylkäämisestä

Hallinto-oikeus hylkää vaatimukset päätöksen kumoamisesta ja hakemuksen hylkäämisestä. Aluehallintoviraston antama vesitalouslupa voimalaitoksen rakentamiseen ja käyttämiseen sekä vesistön säännöstelyyn pysytetään hallinto-oikeuden osittain muuttamin lupamääräyksin ja ehdollisena siten, että luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista luonnonsuojelulain 49 §:n

mukainen lainvoimainen poikkeuslupa veden tai rakenteiden alle jäävien laaksoarhopopulaatioiden hävittämiselle ja luonnonsuojelulain 48 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa erityisesti suojeltavan apilakirjokääriäisen säilymiselle tärkeän ja Lapin ympäristökeskuksen päätöksellä jo rajatun esiintymispaikan hävittämiselle tai heikentämiselle tai Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös siitä, ettei lupa poikkeamiseen ole tarpeen.

Perustelut

Luvan myöntämisen edellytykset

Ehdottomat luvanmyöntämisest

Vesilain 1 luvun 17 a §:n mukaan jos edellä 17 §:ssä tarkoitettu, muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitseva, uoma on luonnontilainen, ei sitä saa muuttaa niin, että uoman säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. Sama on koko maassa voimassa luonnontilaisesta lähteestä.

Vesilain 2 luvun 5 §:n mukaan rakentamiseen ei saa myöntää lupaa, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa tai aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka jos se suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Aluehallintovirasto on myöntänyt poikkeuksen vesilain 1 luvun 17 a §:ssä tarkoitetun luonnontilaisen lähteen muuttamiskiellosta kiinteistöllä Sieriharjula (698-409-7-50). Siltä osin päätöksestä ei ole valitettu.

Hallinto-oikeus katsoo aluehallintoviraston esittämiin perusteluihin viitaten, ettei hanke vaaranna yleistä terveydentilaa tai aiheuta huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa eikä se suuresti huononna paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja. Näin ollen ei ole vesilain mukaisia ehdottomia esteitä, joiden perusteella hankkeelle ei tulisi myöntää lupaa.

Intressivertailu

Aluehallintovirasto on päätöksensä perusteluissa selvittänyt luvan myöntämisen edellytyksiä. Siinä on tarkasteltu yksityiskohtaisesti intressivertailuun sovellettavia säännöksiä, niiden tulkintaa, hankkeen hyötyjä, vahinkoja, haittoja ja edunmenetyksiä sekä sitä, kuinka ne on otettu intressivertailussa huomioon. Edelleen on tarkasteltu vesienhoitosuunnitelman vaikutusta intressivertailuun.

Aluehallintoviraston arvion mukaan rahassa arvioidut hankkeen hyödyt ovat yhteensä 112 miljoonaa euroa ja vahingot, haitat ja muut edunmenetykset yhteensä 8,3 miljoonaa euroa. Hyödyt ovat siten huomattavat verrattuna edunmenetyksiin. Kun rahassa arvioituja ja yleiseltä kannalta arvioituja hyötyjä ja vahinkoja verrataan, hankkeesta saatavaa hyötyä voidaan pitää siitä aiheutuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattavana, joten vesilain 2 luvun 6 §:n 2 momentin edellytys luvan myöntämiseksi täyttyy.

Korkalon ym. osakaskunnat ovat valituksessaan vaatineet, että hyöty lasketaan Kemijoki Oy:n tilinpäätöstiedoista vuodelta 2010 johdetun sähkönhinnan eli 8,6 euroa/MWh:n mukaan, jolloin hyödyksi saadaan 20.640.000 euroa. Osakaskunnat ovat katsoneet lisäksi, että niiden esittämien vaatimusten perusteella intressivertailun edunmenetykset kasvavat noin miljoonalla eurolla.

Von und zu Fraunberg ym. ovat valituksissaan vaatineet intressivertailussa otettavaksi huomioon hankkeen aiheuttamat matkailutulojen, maisema-arvojen ja joen moninaiskäyttöisyyden menetykset. Hankkeen vaikutukset työllisyyteen voivat olla jopa negatiiviset. Valittajat ovat arvostelleet myöskin sitä, ettei hankkeen toteutuskustannuksia ja hyödyn valumista alueen ulkopuolelle ole otettu mukaan intressivertailuun.

Hallinto-oikeus on katsonut kuten aluehallintovirastokin, että hankkeen hyödyt ovat huomattavasti suuremmat kuin siitä aiheutuvat vahingot, haitat ja edunmenetykset. Aluehallintovirasto on laskelmassaan päätenyt siihen, että rahassa arvioidut hankkeen hyödyt ovat yhteensä 112 miljoonaa euroa ja vahingot, haitat ja muut edunmenetykset yhteensä 8,3 miljoonaa euroa. Hallinto-oikeuden muuttamien korvausten ja yhtiön valitusprosessin aikana tekemien maakauppojen ja käyttöoikeussopimuksen johdosta intressivertailussa huomioon otettavat vahingot, haitat ja muut edunmenetykset eivät muutu sanottavasti.

Hankkeesta aiheutuu myöskin vaikeasti rahassa arvioitavissa olevia vahinkoja, haittoja ja muita edunmenetyksiä vesiluonnolle, luonnonympäristölle ja alueen virkistyskäytölle. Hankkeen vaikutusalue on suosittua virkistyskalastusalueutta ja alueella on myös muuta virkistyskäyttöä. Patoallasalueella koskikalastuspaikkojen menetyksen ja kalaston rakenteen muuttumisen myötä virkistyskalastusmuodot muuttuvat, mutta niitä ei kuitenkaan menetetä kokonaan. Kalaston osalta hankkeella on eniten merkitystä harjuksen ja taimenen elinolosuhteisiin, joiden kannat taantuvat kalatalousmaksulla tehtävistä toimenpiteistä huolimatta.

Hanke vaikuttaa luonnonsuojelulailta rauhoitettujen apilakirjokääriäisen ja laaksoarhon elinympäristöön. Aluehallintovirasto on myöntänyt vesitalousluvan voimallituksen rakentamiseen ehdollisena siten, että luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa veden tai rakenteiden alle jäävien laaksoarhopopulaatioiden hävittämiselle ja luonnonsuojelulain 48 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa erityisesti suojeltavan apilakirjokääriäisen säilymiselle tärkeän ja Lapin ympäristökeskuksen päätöksellä jo rajatun esiintymispaikan hävittämiselle tai heikentämiselle.

Rahassa mitattavan hyödyn arvio perustuu julkiseen Nordpoolin Suomen keskimääräiseen aluehintaan vuosina 2005–2011. Laskelmassa käytetty sähkön hinta noin 46 euroa/Mwh ottaen huomioon, että kysymyksessä on nopeasti säädettävissä oleva energiamuoto, on hyväksyttävissä intressivertailun pohjaksi riippumatta siitä, mitä hintaa sähköyhtiöt käyttävät keskinäisessä kaupanteossaan. Vallitsevan oikeuskäytännön mukaan vahingoiksi tai hyödyiksi intressivertailussa ei lasketa potentiaalisia tai kerrannaisia vahinkoja ja hyötyjä. Vesilaki ei edellytä, että hyödyn tulisi jäädä hankealueelle. Intressivertailun lopputulosta ei muuta hallinto-oikeuden tekemä vähäinen velvoitteiden

tarkistaminen.

Muilta osin hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston päätökseen.

Osittain hyväksytyt valitukset

Hallinto-oikeuden muuttamat ja lisäämät uudet lupamääräykset

Lupamääräys 1. Rakentamista koskevat lupamääräykset.

Hallinto-oikeus lisää lupamääräyksen 1 a kohdan rakenteita koskevien määräysten toisen kappaleen loppuun määräyksen:

Rakenteiden suunnittelussa tulee varautua kalatien rakentamiseen.

Lupamääräys 2. Padotus- ja juoksutusmääräykset

Hallinto-oikeus muuttaa lupamääräyksen 2 neljännen ja viidennen kappaleen kuulumaan:

Voimalaitoksen juoksutusta voidaan tehon tarpeen vaihtelujen mukaan muuttaa kuitenkin niin, että vuorokautinen vedenkorkeusvaihtelu Kemijoen *Sierilän voimalaitoksen alakanavan suussa saa olla enintään 1,0 m*. Juoksutusten muutokset on tehtävä niin, ettei muutoksista aiheudu kenellekään vältettävissä olevaa vahinkoa ja haittaa.

Sierilän voimalaitoksen juoksutuksen on oltava 1.6.–30.9. vähintään 40 m³/s ja muuna aikana vähintään 20 m³/s lukuun ottamatta juoksutukseen vaikuttavien häiriöiden aiheuttamia lyhytaikaisia poikkeamia. Viikonloppuisin, kun Kemijärven edellisen vuorokauden tulovirtaama alittaa arvon 300 m³/s, ei *Sierilän voimalaitoksen juoksutuksen kolmen tunnin keskiarvo saa ylittää arvoa 500 m³/s*.

Lupamääräys 3. Maisemointityöt

Hallinto-oikeus lisää lupamääräyksen ensimmäistä kappaletta seuraavaan luetteloon seuraavat määräykset:

- *Luvan saajan tulee korottaa tilan Honkaranta 698-409-28-8 palstalla 2 lomarakennuksen edustalla oleva painanne ja sen edessä rannan puolella oleva vettyvä piha-alue tasoon $N_{43}+83,40$ m.*
- *Luvan saajan tulee korottaa tilan Hiekkaranta 698-401-56-41 peltoalueella kiviä 5 ja 6 vettymisrajan yläpuolelle.*

Lupamääräys 5. Rantojen suojaaminen

Hallinto-oikeus lisää lupamääräyksen a. kohtaan seuraavat määräykset:
Tilan Kumpukörkkö (698-409-28-42) ranta on suojattava saarta lukuun ottamatta koko tilan pituudelta.

Tilan Harjuviiri (698-402-2-36) ranta on suojattava peltoalueen osalta.

Hallinto-oikeus lisää lupamääräyksen b. kohdan suojattavien kiinteistöjen luetteloon:

- Tennilä (698-402-2-158) palsta 1 sen jälkeen kun tila on otettu rakentamalla erityiseen käyttöön.

Lupamääräys 6. Kulkuyhteyksien järjestäminen

Hallinto-oikeus poistaa lupamääräyksen kohdasta a) Maakulkuyhteydet kolmannen kappaleen luettelosta luvan saajan velvollisuuden järjestää tie Koivulan (698-401-58-8) tilan saarella sijaitsevaan lomarakennukseen.

Hallinto-oikeus muuttaa lupamääräyksen 6 b kohdan toisen kappaleen ensimmäisen lauseen kuulumaan:

Veneenlaskupaikoille on rakennettava betonirakenteinen veneenlaskuluiska, venevalkama riittävän monelle veneelle ja yhteinen *uimapaikka*.

Hallinto-oikeus poistaa lupamääräyksessä 6 b asetetun velvoitteen rakentaa veneenlaskupaikka kohteessa V10, Sierilän lossinranta.

Lupamääräys 7. Muut vahinkoja estävät toimenpiteet

Hallinto-oikeus lisää tilan *Koivula (698-401-58-8)* lupamääräyksen neljänteen kappaleeseen, jossa on määrätty velvoitteesta rakentaa rantatörmälle ja kunnossapitää vähintään 150 metrin pituinen maisemaan sopiva suoja-aita siinä mainituille tiloille.

Lupamääräys 8. Luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen

Hallinto-oikeus muuttaa lupamääräyksen 8 b kohdan kaksi ensimmäistä kappaletta kuulumaan:

Luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa veden tai rakenteiden alle jäävien laaksoarhopopulaatioiden hävittämiselle *tai poikkeuslupaviranomaisen päätös siitä, ettei poikkeuslupaa tarvita.*

Luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista luonnonsuojelulain 48 §:n mukainen lainvoimainen poikkeuslupa erityisesti suojeltavan apilakirjokääriäisen säilymiselle tärkeän ja Lapin ympäristökeskuksen päätöksellä jo rajatun esiintymispaikan hävittämiselle tai heikentämiselle *tai poikkeuslupaviranomaisen päätös siitä, ettei poikkeuslupaa tarvita.*

Lupamääräys 9. Kalataloudellisia vahinkoja estävät toimenpiteet ja kalatalousmaksu

Hallinto-oikeus poistaa lupamääräyksen 9 b viimeisen kappaleen, jolla aluehallintovirasto on velvoittanut luvan saajan laatimaan kalatalousvelvoitteeseen liittyvän kalatalousmaksun käyttösuunnitelman.

Hallinto-oikeus lisää lupamääräykseen uuden c kohdan:

Luvan saajan on ennen Sierilän voimalaitoksen rakentamisen aloittamista selvitettävä kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla rapukannan tila ja ravustuksen tuotto Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueella. Tutkimusohjelma on jätettävä kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen saatua lainvoiman. Selvityksen valmistumisen jälkeen luvan saajan on jätettävä aluehallintovirastolle hakemus ja suunnitelma, jossa esitetään toimenpiteet voimalaitoksen rakentamisesta ja käyttämisestä sekä vesistön säännöstelystä mahdollisesti rapukannalle ja ravustukselle aiheutuvien haittojen estämiseksi tai kompensoimiseksi.

Lupamääräys 10. Tarkkailu- ja raportointimääräykset

Hallinto-oikeus muuttaa lupamääräyksen b kohdan toisen kappaleen kuulumaan:

Luvan saajan on havaittava Kemijoen vedenkorkeuksia Sierilän voimalaitoksen alakanavan suussa piirtävän tai muulla tavoin jatkuvasti rekisteröivän vedenkorkeusmittarin avulla.

Hallinto-oikeus lisää lupamääräyksen kohtaan c) Rakennusten tarkkailu ensimmäisen kappaleen luetteloon seuraavat rakennukset:

<i>Kuusenlahti</i>	<i>698-401-67-14 (aik. -10)</i>	<i>autotallirakennus</i>
<i>Hiekkala II</i>	<i>698-409-4-101</i>	<i>saunarakennus</i>

Lupamääräys 11 d. Säännöstelyä koskevien lupamääräysten tarkistaminen

Hallinto-oikeus muuttaa lupamääräyksen 11 d kuulumaan:

Luvan saajan on *kymmenen* vuoden kuluessa voimalaitoksen käyttöön ottamisesta jätettävä aluehallintovirastolle hakemus, joka koskee vesiympäristön ja sen käytön kannalta merkittävien säännöstelyluvan lupamääräysten tarkistamista. Hakemukseen on liitettävä tässä lupapäätöksessä määrättyjen tarkkailuvelvoitteiden tulokset ja niiden perusteella tehty vaikutusarviointi, selvitys kalatalousmaksulla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksellisuudesta sekä lisäksi havaintoaineistoon ja laskelmiin perustuva selvitys Sierilän voimalaitoksen käytöstä, käytön vaikutuksista padotusaltaan vedenkorkeuksiin ja voimalaitoksen alavirran puoleisiin vedenkorkeuksiin, vesivoimalaitosten yhteiskäytöstä ja sitä varten tarvittavasta Sierilän padotusaltaan tilavuudesta. Hakemukseen on liitettävä ehdotus mahdollisesti tarvittavista lupamääräysten muutoksista sekä selvitys mahdollisista edellyttämättömistä vahingoista, haitoista ja muista edunmenetyksistä ja esitys niiden korvaamisesta. *Hakemukseen on liitettävä arvio kalatien rakentamisen tarpeesta, aikataulusta ja kalatien vaikutuksista luvan saajalle asetettuihin kalatalousvelvoitteisiin.*

Lupamääräyksessä 12 määrätty liitteestä 2.B ilmenevät korvaukset

Hallinto-oikeus korottaa liitteestä 2.B ilmeneviä korvauksia maa-alueista tilojen Kuusenlahti 698-401-67-14 (aikaisemmin 698-401-67-10), Tennilä 698-402-2-158, Hiekkala II 698-409-4-101, Jokiväylä 698-409-9-162 ja

Törmävilmilä 698-409-61-53 osalta. Lisäksi hallinto-oikeus oikaisee korvausluettelossa 2.B tilan Törmälä 698-409-30-7 kohdalla olevan korvauksen rantapatoalueesta vastaamaan aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa lausuttua korvausperustetta.

Hallinto-oikeus korottaa liitteestä 2.B ilmenevää erikoisarvon korvausta tilojen Alasierilä 698-409-29-23 ja Hannila 698-409-30-10 osalta.

Hallinto-oikeus kumoaa aluehallintoviraston päätöksen siltä osin kuin siinä on määrätty Hiekkarannan tilan 698-401-188-2 omistajalle korvausta elinkeinon menetyksestä ja poistaa tätä koskevan kohdan liitteen 2.B korvausluettelosta.

Hallinto-oikeus poistaa liitteestä 2.B tilan Honkaranta 698-409-28-8 rakennuksille määrätyn korvauksen.

Hallinto-oikeus myöntää luvan saajalle oikeuden lunastaa tilalla Törmävilmilä 698-409-61-53 olevan vettyvälle alueelle jäävän varistorakennuksen (rakennus 501) ja korottaa rakennuksesta määrätyn korvauksen 3.000 euron lunastuskorvaukseksi.

Muutosten jälkeen liite 2.B kuuluu kyseisten tilojen osalta seuraavasti:

Tilan nimi, kiinteistötunnus Ilmoitettu omistaja	Korvauksen kohde	Pinta- ala, ha	K/L	Korvaus euroa
Koivula 698-401-58-8 Koivula Juho ja Satu	Padotusalue	5,284	K	28.976,43
	Vettyvä alue	0,321		499,69
	Puusto			3.804,25
	Rakennukset			2.359,50
	Elinkeinoon supistumishaittakorv.			101.016,00
	Kulkuyhteys saareen			3.500,00
	Yhteensä	5,605		140.155,87
Kuusenlahti 698-401-67-14 (aik. 698-401-67-10) Rantaniemi Rauno	Rantapatoalue	0,145	K	10.875,00
	Padotusalue	0,130	K	391,77
	Haittakorvaus			5.000,00
	Yhteensä	0,275		16.266,77
Hiekkaranta 698-401-188-2 Ylianttila Valo Einari	Padotusalue	14,989	K	64.877,28
	Vettyvä alue	0,253		747,00
	Puusto			873,20
	Lunastettavat rakennukset		L	451.142,44
	Karjan arvon aleneminen			7.760,00
	Lunast. maatalouskoneet		L	82.985,00
	Muuttokustann.korvaus			4.500,00
Yhteensä	15,242		612.884,92	
Tennilä 698-402-2-158 Tennilä Kari Eelis	Padotusalue	1,595	K	4.636,55
	Vettyvä alue	0,149		532,43
	Puusto			191,19
	Yhteensä	1,744		5.360,17

Hiekkala II 698-409-4-101	Padotusalue	0,079	K	3.555,00
Tuovinen Heli Päivikki	Vettyvä alue	0,010		150,00
Tuovinen Juha-Pentti	Yhteensä	0,089		3.705,00
Jokiväylä 698-409-9-162	Padotusalue	0,107	K	8.025,00
Mero Raimo	Vettyvä alue	0,013		325,00
Mero Seija	Yhteensä	0,120		8.350,00
Honkaranta 698-409-28-8	Padotusalue	2,170	K	3.379,50
Vilmilä Aimo Aarne	Vettyvä alue	2,048		3.196,54
	Puusto			1.879,93
	Yhteensä	4,218		8.455,97
Alasierilä 698-409-29-23	Alakanavan alue	0,052	L	26,52
Ovaskainen Alli Marjatta	Voimalaitosalue	4,838	L	2.149,86
	Puusto			5.918,05
	Erikoisarvon korvaus			15.000,00
	Matkan pidentymis korvaus			1.927,20
	Yhteensä	4,890		25.021,63
Törmälä 698-409-30-7	Rantapatoalue	0,350	K	11.970,00
Kari Suorsa	Rakennus			4.500,00
	Haittakorvaus			10.000,00
	Muut korvaukset			1.500,00
	Yhteensä	0,350		27.970,0
Hannila 698-409-30-10	Alakanava-alue	0,455	L	224,85
Suorsa Eeva Katariina	Maapatoalue	3,014	L	1.537,14
Hannila Matti Aukusti	Padotusalue	1,652	L	842,52
Perunka Nelli Marjatta	Voimalaitosalue	16,531	L	8.310,09
Hannila Toivo Ilmari	Puusto			25.884,29
Hannila Eino Antero	Erikoisarvon korvaus			100.000,00
Nurmela Sinikka Anneli	Yhteensä	21,652		136.798,89
Törmävilmilä 698-409-61-53	Padotusalue	0,303	K	13.635,00
Vilmilä Heikki	Vettyvä alue	0,108		1.620,00
	Rakennukset		L	3.000,00
	Yhteensä	0,411		18.255,00

Kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon korvaaminen (liite 2.D)

Hallinto-oikeus poistaa kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon sekä viehekalastuslupatulojen menetyksen korvauksen Metsähallituksen osalta ja korjaa aluehallintoviraston päätöksessä Korkalon osakaskunnalle Tikkasenkarin yläpuolelta määrätyn korvauksen euromäärän vastaamaan korvausperusteissa lausuttua. Muutosten jälkeen liite 2. D. Kuuluu seuraavasti:

Luvan saajan on maksettava Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueella Kemijoen sekä Kuohunkijoen alaosan koski- ja virta-alueiden taimen- ja harjussaaliin pienentymisestä, Kampsajoen alaosan koski- ja virta-alueiden harjussaaliin pienentymisestä sekä Sieriniemen mutkan alueen taimen-, harjus-, siika- ja kirjolohisaaliin pienentymisestä aiheutuvasta kalastuksen tuoton menetyksestä seuraavat kertakaikkiset korvaukset, ellei korvauksista toisin sovita tai ole sovittu.

Vesialue	Viirin osakaskunta		Rovaniemen osakaskunta		Korkalon osakaskunta	
	ha	euroa	ha	euroa	ha	euroa
Vuoskuojansuu	0,79	6.666				
Tennilänkari	2,24	18.901				
Tervakari	0,94	7.931	5,58	47.084		
Tikkasenkari, yläpuoli			1,02	8.607	2,49	21.010
Tikkasenkari			16,36	138.046	13,13	110.791
Körkönkari			5,64	47.590	7,28	61.429
Körkönkari, alapuoli			1,58	13.332	1,8	15.189
Kuohunkijoki					0,4	1.687
Kampsajoki					0,52	1.402
Sieriniemen mutkan alue, kosket suvannot			4,50 24,93		7,25 33,94	
Yhteensä	3,97	33.498	59,61	281.408	66,81	249.149

Luvan saajan on maksettava Sierilän patoaltaan koskialueiden viehekalastuslupatulojen menetyksestä seuraavat kertakaikkiset korvaukset, ellei korvauksista toisin sovita tai ole sovittu.

<u>Korvauksen saaja</u>	<u>Kertakaikkinen korvaus, euroa</u>
Viirin osakaskunta	1.463
Rovaniemen osakaskunta	126.539
Korkalon osakaskunta	189.808

Lupamääräykseen 12 lisätty liitteen 2 uusi kohta H

Hallinto-oikeus lisää lupamääräyksen 12 liitteeseen 2 patoallasalueella sijaitsevien tilojen virkistyskäyttöhaitan korvaamista koskevan uuden kohdan H seuraavasti:

H) Virkistyskäyttöhaitan korvaaminen patoallasalueella

Tilan nimi	Ilmoitettu omistaja	Korvaus €
Tervakari 698-402-1-50	Jestilä Kari Matti Ylitalo-Jestilä Tuula	6.000

Saari 698-402-74-5	Inkeröinen Paavo oikeudenomistajat/ Inkeröinen Pentti Arvid Inkeröinen Sylvi Mari-Anna Inkeröinen Hannu Jalmari pesänh. Eskola Helvi Kaarina Kallunki Paula Kyllikki	6.000
Kivikko 698-402-74-14	Inkeröinen Alpo oikeudenomistajat/ Inkeröinen Eeva Marjatta Inkeröinen Jari Juhani Jänkälä Outi Marjatta	6.000
Kesäranta 698-402-181-1	Kilpamäki Hely	6.000
Hiekkala II 698-409-4-101	Tuovinen Heli Päivikki Tuovinen Juha Pentti	6.000
Ollonen 698-409-4-203	Kaihua Eino Anselmi oik.omistajat, nyk. Kaihua Juho Tuomas	6.000
Veijola 698-409-4-237	Kaihua Janne Juhani Kauraniemi Niina Maria	6.000
Pentinkulma 698-409-4-239	Kaihua Pentti Allan Kaihua Marjo Kaarina	6.000
Törmälä 698-409-30-7	Suorsa Kari Juhani	6.000

Korvaukset on maksettava 30 päivän kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Eräpäivän jälkeen maksetuille korvauksille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa, joka on seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko.

Hallinto-oikeus toteaa, että korvausluetteloon liite 2 hallinto-oikeudelle on ilmoitettu tilojen nykyiset omistajat seuraavasti:

Veikkola 698-409-27-26	Pekka Abrahamsson
Siirtola 1 698-401-64-37	Juha Elkon kp ja Tuulikki Elko
Siirtola 2 698-401-64-38	Ritva Elko
Juhan Siirtola 698-401-64-40	Juha Elkon kp
Kultasärkkä 698-401-50-69	Riikka Säynäjäkangas
Ala-Vilmilä 698-402-181-6	Vilho Strandin kp
Ollonen 698-409-4-203	Juho Kaihua

Muilta osin aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksiä ei muuteta.

Perustelut lupamääräysten muuttamiselle

Rakentamista koskevat määräykset (lupamääräys 1)

Vesilain 2 luvun 22 §:n 1 momentin mukaan jos vesistöön rakentamisesta aiheutuu kalastolle tai kalastukselle ilmeistä vahinkoa, on luvan saaja velvoitettava ryhtymään toimenpiteisiin kalastolle tai kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi sekä tarvittaessa toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu (kalatalousvelvoite). Toimenpiteenä voi rakentamisen ja sen vaikutusten laadun mukaan olla kalanistutus, kalatie tai muu toimenpide tai näiden yhdistelmä.

Samana pykälän 2 momentin mukaan jos kysymyksessä olevaa vesistöä varten on laadittu kalatalousviranomaisen hyväksymä suunnitelma kalaston suojelemiseksi, aluehallintoviraston on otettava se tarpeen mukaan huomioon kalatalousvelvoitteesta määrättäessä.

Valtioneuvoston 8.3.2012 hyväksymän kalatiestrategian tärkeimpänä tavoitteena on uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojen elinvoimaisuuden vahvistaminen. Kalatiestrategian toiminta-ajatuksena on painopisteen siirtäminen istutuksista kalojen luontaisen lisääntymiskierron ylläpitämiseen ja palauttamiseen. Rakennetuissa joissa parannetaan kalojen kulkumahdollisuuksia ja edistetään potentiaalisten lisääntymisalueiden käyttöönottoa esimerkiksi kalateiden,

uomien vesittämisen ja perattujen koskien kunnostamisen avulla. Strategian valmistelussa on lähdetty siitä tosiseikasta, että Suomen vesistöjen rakennusaste voimatalouden tarpeisiin on huomattavan korkea. Kotimaisella vesivoimalla on suuri merkitys valtakunnan energiahuollossa, lyhytaikaisten sähkönkulutuksen vaihteluiden tasaajana ja päästöttömänä uusiutuvan energian lähteenä. Kalatiestrategialla pyritään ohjaamaan kehitystä, jolla edellä mainittuja, osin vastakkaisia intressejä voidaan entistä paremmin sovittaa yhteen siten, että vesivoiman tuottamisesta huolimatta monimuotoiset, luonnossa lisääntyvät vaelluskalakannat säilyvät ja elpyvät.

Kalatiestrategiassa kalatierakentamisen kärkikohteina on mainittu muun muassa kalojen vaellusyhteyden palauttaminen Kemijärven yläpuolella oleville luonnontilaisille virtavesille. Ylä-Kemijoki otetaan arvioitavaksi, kun Kemijoen alaosan kalateiden toimivuudesta on riittävää näyttöä.

Luvan saaja on hallinto-oikeuden tarkastuksella ilmoittanut, että se on valmis rakentamaan kalatien voimalaitoksen yhteyteen Ala-Kemijoen kalateiden valmistuttua. Tätä silmällä pitäen hallinto-oikeus lisää lupamääräyksiin velvoitteen rakenteiden suunnittelussa varautua kalatien rakentamiseen myöhemmin.

Padotus- ja juoksutusmääräykset (lupamääräys 2)

Hallinto-oikeus hyväksyy luvan saajan vaatimukset juoksutusmääräysten muuttamisesta siltä osin kuin ne koskevat Sierilän voimalaitoksen alapuolisen vedenkorkeusvaihtelun määrittämispaikan muuttamista Raudanjoen suulta voimalaitoksen alapuolelle ja viikonloppua koskevan Kemijärven tulovirtaamaan sidotun juoksutusrajoituksen täsmentämistä koskemaan Sierilän voimalaitosta. Vedenkorkeuden vaihtelun rajoittaminen yhteen metriin

voimalaitoksen alapuolella vastaa suurin piirtein 80 cm:n vaihtelua Raudanjoen suussa.

Maisemointityöt (lupamääräys 3)

Hallinto-oikeus on lisännyt Aimo Vilmilän vaatimuksesta ja luvansaajan hallinto-oikeuden tarkastuksella antaman suostumuksen perusteella määräyksen kiinteistöllä Honkaranta piha-alueella olevan painanteen täyttämistä ja maisemoinnista sekä Risto Korvan vaatimuksesta ja luvansaajan lisäselvityksessään antaman suostumuksen perusteella määräyksen korottaa tilan Hiekkaranta pellon kuviot 5 ja 6 vettymisrajan yläpuolelle.

Rantojen suojaaminen (lupamääräys 5)

Hallinto-oikeus on muuttanut lupamääräyksen 5 rantojen suojaamismääräystä tarkastuksella toteamien seikkojen perusteella kolmen kiinteistön osalta jäljempänä kohdassa Kiinteistökohtaiset perustelut (valitukset 24, 26 ja 33) esitetyin perustein.

Maakulkuyhteydet (lupamääräys 6a)

Koivulat ovat lisäselvityksessään 25.9.2014 luopuneet vaatimuksestaan järjestää kulkuyhteys (tie) saareen jäävälle loma-asunnolleen. Kulkuyhteyden puuttumisen korvaamisesta on määrätty korvausluettelossa liitteessä 2.B.

Veneenlaskupaikat (lupamääräys 6b)

Sierilän lossinrannan alueet ja tiealueet on maanmittaustoimituksessa liitetty naapurikiinteistöihin, joten veneenlaskupaikan rakentamisen edellytykset kohteessa V10 siltä osin ovat muuttuneet. Luvan saaja on ilmoittanut neuvottelevansa Rovaniemen kaupungin kanssa korvaavan veneenlaskupaikan rakentamisesta Oikaraisen koulun läheisyyteen.

Luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen (lupamääräys 8)

Hallinto-oikeus hyväksyy luvan saajan vaatimuksen lupamääräyksen muuttamisesta ja on täsmentänyt määräystä siten, että luvan saajalla on oltava ennen rakennustöiden aloittamista tarvittaessa lainvoimainen poikkeuslupa.

Kalatalousmaksun käyttösuunnitelman laatiminen (lupamääräys 9b)

Luvan saaja on valituksessaan vaatinut kalatalousmaksuun liittyvän käyttösuunnitelman laatimisvelvoitteen poistamista. Vesilaki ei edellytä, että kalatalousmaksun käyttösuunnitelman laatiminen olisi luvan saajan velvoite. Vesilain 2 luvun 22 §:n 3 momentin mukaan aluehallintovirasto voi tarvittaessa antaa maksunsaajalle määräyksiä maksun käytöstä.

Rapuja ja ravustusta koskeva selvitysvelvoite (lupamääräys 9c)

Maa- ja metsätalousministeriön 15.7.2014 hyväksymän kansallisen rapustrategian vuoteen 2022 tavoitteena on muun muassa, että maamme

alkuperäinen jokirapu säilytetään hyödynnettävänä lajina, ja sen elinympäristöjä ja kantoja suojellaan, hoidetaan ja elvytetään koko sen levinneisyysalueella ja rapuruton leviämistä ehkäistään uusien diagnoosi-, torjunta-, seuranta- ja viestintäkeinoin. Strategiassa mainitaan myös, että usein vesi- ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupahakemuksissa todetaan, että rapukanta on hävinnyt ruton seurauksena ennen toimenpiteitä, ja siksi ravuntuotanto jätetään huomioimatta, vaikka se voitaisiin palauttaa. Oulujoen vesistöalue ja sen pohjoispuoliset vesistöalueet on määrätty jokiravun suoja-alueiksi.

Neuvoston direktiivin (92/43/ETY, ns. ”luontodirektiivi”) luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta liitteessä V on luetteloitu yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden ottaminen luonnosta ja hyväksikäyttö voi vaatia hyödyntämisen säätelyä. Liitteessä on mainittu jokirapu, ja jäsenmaiden tulee raportoida direktiivin artiklan 17 mukaisesti kuuden vuoden välein näiden lajien suotuisasta suojelutasosta.

Katselmustoimituksen kalatalousasiantuntija on esittänyt korvausta ravustuksen tuoton menetyksestä Sieriniemen kaarteeseen alueella. Aluehallintovirasto on päätöksessään todennut, että Sierilän vaikutusalueella ennen voimalaitoksen vesistöön vaikuttavan rakentamisen aloittamista tavattu rapurutto hävittää alueen rapukannan kokonaan tai heikentää kannan ravustuskelvottomaksi. Tämän perusteella aluehallintovirasto on katsonut, että hankkeesta ei aiheudu korvattavaa vahinkoa. Hallinto-oikeus ei pidä selvitettyä, että rapurutto tuhoaa täysin alueen rapukannan.

Valittajat ovat toimittaneet valituksensa liitteinä selvitystä alueen rapukannoista ja ravustuksesta ja vaatineet asiassa korvauksia. Luvan saaja on hakemusvaiheessa velvoitettu toimittamaan lisäselvitystä vaikutusalueen rapukantojen tilasta. Luvan saaja on tehnyt alueella koeravustuksia neljän päivän ajan. Kalatalousasiantuntija on pitänyt luvan saajan lisäselvitystä minimivaatimukset täyttävänä. Hallinto-oikeus katsoo, että luvan saaja ei ole esittänyt hakemuksessaan riittävää tietoa ravuista ja ravustuksesta, ja että katselmustoimituksessa ja asiakirjoista saatua tarkempaa ja varmempaa selvitystä Sierilän voimalaitoksen vaikutusalueen ravustuksesta ja rapukannasta on mahdollista saada vielä ennen laitoksen rakentamisen aloittamista. Hallinto-oikeus velvoittaa luvan saajan selvittämään ennen laitoksen rakentamisen aloittamista alueen rapukannan tilan ja ravustuksen tuoton sekä laatimaan ehdotuksen mahdollisesti tarvittavista hoito- ja muista toimenpiteistä.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset (lupamääräys 10)

Hallinto-oikeus on edellä lausutun mukaisesti hyväksynyt luvan saajan vaatimuksen voimalaitoksen alapuolisen Kemijoen vedenkorkeuden vaihtelun mittaamisen tapahtuvaksi voimalaitoksen alakanavan suulla. Hallinto-oikeus muuttaa tarkkailua koskevan lupamääräyksen vastaamaan juoksumääräystä ja lisää lupamääräyksen kohtaan c edellä ratkaisuosasta ilmenevät rakennukset.

Lupamääräysten tarkistamisen määräaika (lupamääräys 11d)

Luvan saaja on vaatinut säännöstelyä koskevien lupamääräysten tarkistamista koskevan lupamääräyksen 11d on muutettavaksi siten, että lupamääräykset tulee tarkistaa viidentoista vuoden kuluessa voimalaitoksen käyttöön ottamisesta.

Korkalon, Rovaniemen ja Viirin osakaskunnat ovat vastineessaan vastustaneet määräajan pidennystä, mutta yhtyneet luvan saajan käsitykseen siitä, että hankkeen kaikkia vaikutuksia ei voida havaita viidessä vuodessa. Hallinto-oikeus on katsonut, että lupamääräykset on tarkoituksenmukaista tarkistaa kymmenen vuoden kuluessa laitoksen valmistumisesta. Määräaika ei estä panemasta vireille hakemusta mahdollisten ennalta arvaamattomien vahinkojen selvittämisestä ja ratkaisemisesta ennen määräajan umpeutumista.

Valtioneuvoston hyväksymän kalatiestrategian mukaan kalakantojen erityyppisten hoitomuotojen vaikutuksista saatujen uusien tietojen perusteella kalatalousvelvoitteita tulisi ohjata osaksi monitavoitteista vesistöjen ja kestävä kalakantojen hoidon ja kalastuksen järjestämistä sekä vesistöjen ekologisten tilatavoitteiden saavuttamista. Avainasemaan ovat nousseet erityisesti kalojen luonnonlisääntymistä tukevat toimenpiteet. Näin ollen hallinto-oikeus katsoo, että kalatien rakentamista ja vaikutuksia on tarpeen arvioida voimalaitoksen lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä.

Korvaukset tonttialueista (lupamääräys 12)

Padotusalueelle jäävät tai vettyvät ranta-alueet on aluehallintoviraston päätöksessä määrätty korvattavaksi pääosin metsämaan luokituksen mukaisena, yksikköhinnat 90-440 euroa/ha, peltomaan luokituksen mukaisena, yksikköhinnat 600-3400 euroa/ha tai luokituksella E (osittain veden alle jäävällä rakennetulla alueella oleva käyttörannan alue), yksikköhinta 2400 euroa/ha. Tonttikuvioina on määrätty korvattavaksi vain alueita rakennusten kohdalta ja läheisyydestä, yksikköhintoina 2-5 euroa/m². Näitä korvauserusteita soveltaen eräät ranta-alueet, jotka käyttötavaltaan ja kooltaan yleisesti ymmärretään tonteiksi, on määrätty korvattavaksi huomattavasti tonttikuvioita alemman yksikköhinnan mukaan. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta KHO:2003:22 ilmenevän periaatteen mukaan rakennuspaikan arvoon sisältyvä rakennusoikeuden arvo jakaantuu tasaisesti koko tontin alueelle eikä tonttikokoa olevaa käyttöyksikköä ole syytä jakaa eriarvoisiin osiin. Hallinto-oikeus katsoo, että vahinkoalueiden arvo tonttimaana perustuu vesistön läheisyyteen, eikä se seikka, että korkeustasoltaan muuten rakennuskelpoisen tontin alimmat rantakaistaleet saattavat olla ajoittain tulvanuhanalaisia, vähennä niiden arvoa tontin keskeisenä virkistysalueena.

Hallinto-oikeus katsoo, että eräissä kohteissa sovellettu käytäntö ei johda vesilain 11 luvun 5 ja 6 §:ssä säädetyn täyden korvauksen periaatteen toteutumiseen. Suoritettavat maisemointi- tai rannansuojaustyöt eivät kata vahinkoa. Jäljempänä valittajakohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevillä perusteilla hallinto-oikeus korottaa aluehallintoviraston päätöksen liitteen 2.B korvausluettelon korvauksia tilojen Kuusenlahti 698-401-67-14, Tennilä 698-402-2-158, Hiekkala II 698-409-4-101, Jokiväylä 698-409-9-162 ja Törmävilmilä 698-409-61-53 osalta.

Kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon korvaaminen (lupamääräys 12)

Hallinto-oikeus poistaa Metsähallitukselle määrätyn korvauksen luvan saajan omistaman Vanttauskosken koskitilan osalta perustuen luvan saajan ilmoitukseen sen ja Metsähallituksen välisestä asiakirjoihin sisältyvästä sopimuksesta, jonka mukaan luvan saaja on luovuttanut omistukseensa saamat vesialueet

kalastukseen ja kalakannan hoitoon nähden Metsähallituksen käyttöön ja hallintaan. Metsähallituksella ei siten ole oikeutta liitteen 2 kohdassa D määrättyyn korvaukseen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvasta vahingosta. Viirin osakaskunnalle ja Metsähallitukselle yhteisesti määrätyn viehekalastuslupatulojen menetyksen korvauksen edellä mainitussa liitteessä hallinto-oikeus on paremman selvityksen puuttuessa puolittanut ja poistanut Metsähallitukselle määrätyn osuuden.

Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella (lupamääräys 12)

Aluehallintoviraston päätöksessä on määrätty korvausta virkistyskäyttöhaitasta vain voimalaitoksesta alavirtaan välillä Petäjaniemi-Olkkakoski sijaitseville tiloille ja toimitusmiesten esittämät virkistyshaittakorvaukset patoallasalueelle on luvan saajan vaatimuksesta poistettu.

Vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan laissa tarkoitettuna vahinkona, häirtana ja muuna edunmenetyksenä on korvattava:

- 1) edunmenetys, joka johtuu tämän lain nojalla toiselle myönnetystä käyttöoikeudesta taikka oikeudesta lunastaa kiinteätä tai irtainta omaisuutta;
- 2) kiinteän tai irtaimen omaisuuden tai sen osan muusta kuin 1 kohdassa mainitusta syystä aiheutuva menettäminen, vahingoittuminen tai huononeminen, omaisuuden käytön estyminen tai vaikeutuminen, sen tuoton vähentyminen, myyntiarvon aleneminen sekä omistusoikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen sellaiseksi luettuna myös omaisuuden siirtämisestä ja toisenlaiseksi muuttamisesta johtuvat kustannukset;
- 3) ---

Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjaratkaisussaan KHO:2006:59 katsonut, että yksinomaan maisemallinen haitta, joka johtuu ainoastaan kiinteistön alueen ulkopuolella tapahtuvasta muutoksesta, edellyttää korvauksen määräämistä vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla vain siinä poikkeustapauksessa, että kiinteistön omistajalla olosuhteiden kokonaisarvioinnin perusteella on suojattu oikeusasema maisemassa tapahtuvia muutoksia vastaan. Asian arvioinnissa oli otettava huomioon kiinteistön etäisyys maiseman muutoksesta, asianomaisen maa-alueen käyttö sekä muut olosuhteet alueella, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavan sisältö, mikäli sellainen on voimassa kiinteistöllä tai lähialueella, sekä maankäytön muutoksen muut edellytykset. Lisäksi huomiota oli kiinnitettävä muutoksen voimakkuuteen, välittömyyteen ja odottamattomuuteen.

Hallinto-oikeus toteaa, että toisin kuin viitatussa oikeustapauksessa nyt ei ole arvioitavana vain yksittäisen rakennelman aiheuttama maiseman muutos, vaan koko vesistöympäristön ja sen käyttömuotojen muutos Vanttauskoskelta Sieriniemeen ulottuvalla noin 30 kilometrin pituisella jokiosuudella. Hankkeen seurauksena vuolasvirtainen jokimaisema muuttuu järvimäisemmäksi. Erityisesti koski- ja karikkopaikkojen muuttuminen suvantomaisiksi koetaan merkittävänä muutoksena paitsi maiseman muuttumisen myös koskikalastusmahdollisuuden menettämisen johdosta. Myös äänimaisema on osa asukkaiden tärkeäksi kokemaa luontokokonaisuutta. Alkuperäinen jokiluonto ja maisema muuttuvat muuallakin, kun ranta-alueita joudutaan suojaamaan ja rakentamaan ja uimiseen ja virkistäytymiseen käytetyt hiekkasärkät katoavat. Venekulkuyhteys Rovaniemen suuntaan katkeaa. Korvattavuuden arvioinnissa on otettava

huomioon, että vesistön virkistyskäyttömahdollisuudet eivät hankkeen seurauksena lopu vaan muuttavat muotoaan. Kun vedenkorkeuden ja veden virtausnopeuden vuorokautinen vaihtelu pienenee, edellytykset talvikauden virkistyskäytölle paranevat. Kun vedenkorkeus nousee ja vedenkorkeusvaihtelu vähenee, veneily ja veneenpito helpottuvat. Rantojen suojauksella ja maisemoinnilla voidaan vähentää aiheutuvia haittoja.

Näihin seikkoihin perustuen hallinto-oikeus katsoo, että ei ole perusteita määrätä korvausta virkistyskäyttöhaitasta yleisesti kaikille patoaltaan rakennetuille kiinteistöille. Hallinto-oikeus katsoo kuitenkin asiakirjoista saatavan tiedon ja hallinto-oikeuden tarkastuksella tehtyjen havaintojen perusteella, että eräillä Tervakarin, Tennilänkarin ja Tikkasenkarin läheisyydessä sijaitsevilla kiinteistöillä muutos luonnontilaisesta koskesta kivikkoineen ja koskikalastusmahdollisuuksineen on niin merkittävä, että edellä selostetun lainkohdan mukaiset korvattavuuden edellytykset täyttyvät. Sen johdosta hallinto-oikeus määrää kertakaikkisen korvauksen virkistyskäyttöhaitasta tiloille Tervakari 698-402-1-50, Saari 698-402-74-5, Kivikko 698-402-74-14, Kesäranta 698-402-181-1, Hiekkala II 698-409-4-101, Ollonen 698-409-4-203, Veijola 698-409-4-237 ja Pentinkulma 698-409-4-239 ja arvioi korvauksen määräksi 6.000 euroa tilaa kohti.

Näiden lisäksi hallinto-oikeus toteaa tilan Törmälä 698-409-30-7 osalta seuraavaa: Tila sijaitsee patoaltaan alaosassa voimalaitostarkoituksiin lunastetun alueen vieressä. Jokuoman sulkeva maapato rakenteineen sijoittuu tilalla olevasta omakotitalosta aukeavan jokimaiseman keskeiseen kohtaan noin 400-450 metrin etäisyydelle talosta. Se on niin hallitseva keinotekoinen elementti maisemassa, että vaikka se sijoittuukin kokonaan Törmälän tilan ulkopuolelle ja yleiskaavassa erityisalueeksi osoitetulle alueelle, hallinto-oikeus määrää tilalle kertakaikkisena korvauksena aiheutuvasta maisemahaitasta ja muusta virkistyshaitasta 6.000 euroa.

Muilta osin hallinto-oikeus hylkää esitetyt korvausvaatimukset, jotka liittyvät patoaltaan kiinteistöjen virkistyskäyttöön, maisemaan ja myyntiarvoon tai kalastusmahdollisuuksien menetykseen.

Nyt määrätyistä korvauksista tehdään lisäys lupamääräykseen 12 (liite 2.H).

Muut kiinteistökohtaiset muutokset

Perustelut ilmenevät jäljempää kohdasta Kiinteistökohtaiset perustelut.

Hylätyt vaatimukset

1. Hallinto-oikeus hylkää luvan saajan vaatimukset:

- voimalaitoksen juoksutusta koskevan lupamääräyksen 2 muuttamisesta siten, että vedenkorkeuden vaihtelu voimalaitoksen alapuolella lisääntyy ja että määräys alivirtaamajuoksutuksesta ajalla 1.10.-31.5. poistetaan
- maisemointitöitä koskevan lupamääräyksen 3 toisen kappaleen muuttamisesta niin, että luvan saaja voi tilan omistajan vaatimuksesta jättää maisemoinnin toteuttamatta yksittäisen tilan kohdalla, mikäli toimenpiteiden suorittamatta jättäminen ei heikennä laajemman, usean tilan alueelle ulottuvan maisemointikokonaisuuden toteuttamista

- maisemointitöitä koskevan lupamääräyksen 3 viimeisen kappaleen muuttamisesta niin, että rakennettua laituria siirrettäessä tai sitä korvaavaa uutta laituria rakennettaessa luvan saajan on kuultava tilan omistajaa tai haltijaa
- rantojen suojaamista koskevan lupamääräyksen 5 b kohdan toisen kappaleen muuttamisesta niin, että siihen sisällytettäisiin sekä voimalaitoksen käytöstä johtuva että rannan luonnonolosuhteet huomioiva suojaustarveharkinta
- poistaa määräys rantojen suojaamisen vähimmäismatkasta 100 metriä lupamääräyksessä 5 b
- rantojen suojaamista koskevan lupamääräyksen 5 b kohdan kuudenteen kappaleeseen sisältyvän rantatasanteen muotoiluvuorituksen poistamisesta
- poistaa kulkuyhteyksien järjestämisvelvollisuus tiloille Kuusiharju ja Jokikumpu lupamääräyksessä 6 a
- poistaa syvyyskarttaa ja venereittiä koskeva velvoite lupamääräyksessä 6 c
- poistaa lupamääräyksen 7 suoja-aidan rakentamisvelvoitetta koskevasta neljännestä kappaleesta kohta "sekä muillekin asutuille tiloille, missä muodostuu uusi jyrkkä rantatörmä"
- poistaa määräykset toimintapäiväkirjaan tehtävistä veden sementumista ja sementumisen leviämistä koskevista merkinnöistä lupamääräyksessä 10
- määrätä viljelijöiden elinkeinotulon menetykset korvattavaksi professori Vitikaisen 2.7.2007 laatiman arviointilausun mukaisina
- poistaa tilan Kumpukörkkö raivauskustannusten korvaus ja tilan Hiekkaranta päällekkäiset korvaukset
- alentaa virkistyskäyttöhaittakorvauksia Petäjaniemen ja Olkkakosken välillä
- poistaa lupamääräyksen 12 toinen kappale
"Virkistyskäyttöhaittakorvaukset on maksettava aluehallintoviraston määräämän haitta-aluejaon mukaisesti myös päätöksentekohetkellä voimassa olevassa yleiskaavassa rakentamiseen varatuille tiloille sen jälkeen, kun tilat on rakentamalla otettu erityiseen käyttöön"
- muuttaa osakaskunnille maksettavaksi määrättyjä kalatalouskorvauksia
- alentaa kalatalousmaksua
- määrätä veden alle jäävät rakennukset luvan saajan lunastettavaksi
- määrätä vettyvällä alueella sijaitsevat rakennukset ensisijaisesti lunastettavaksi ja toissijaisesti poistaa lupapäätöksessä rakennuksille määrätty puolitoistakertainen korvaus ja määrätä yksinkertainen korvaus
- määrätä rantapatoon 2 liittyvien tilojen Leppälä, ja Huhta, rantapatoon 3 liittyvien tilojen Kuusenlahti, Törmälä ja Saaritila ja rantapatoon 4 liittyvän tilan Viirilä-Alamommo alueet luvan saajan lunastettaviksi
- töidenaloittamisluvan myöntämisestä.

2. Hallinto-oikeus hylkää muiden valittajien vaatimukset:

- velvoittaa luvan saaja tällä lupapäätöksellä rakentamaan voimalaitoksen yhteyteen kalatien
- muuttaa lupamääräystä 2 siten, että 1.7.-31.8. välisenä aikana lauantaisin ja sunnuntaisin tulisi juoksuttaa kiinteää virtaamaa enintään 200 m³/s
- vesijohtoja, jäteveden käsittelylaitteita ja imeytyskenttiä koskevista vaatimuksista
- velvoittaa luvan saaja maksamaan kokonaan Raudanjokisuun ja

Olkkakosken välisen venereitin merkintöjen kunnossapito

- istutusvelvoitteen muuttamisesta
- kalatalousmaksun korottamisesta
- lupamääräyksen 10e muuttamisesta siten, että kala- ja raputaloustarkkailu jatkuu koko voimalaitoksen toiminnan ajan
- vesivoimasta Korkalon osakaskunnalle maksettavan korvauksen korottamisesta
- kalataloudellisten vahinkojen korvauksen korottamisesta
- viehekalastuslupatulojen menettämisestä maksettavien korvauksien korottamisesta
- kalastukselle aiheutuvan vahingon ja haitan korvaamisesta kotitarve- ja virkistyskalastajille
- koskiperinteen menettämisen korvaamisesta
- ravustuksen tuoton menetyksen korvaamisesta tässä vaiheessa

3. Ratkaisut valittajakohtaisiin ja kiinteistökohtaisiin vaatimuksiin (valitukset 2-50) on esitetty jäljempänä kohdassa Valittajakohtaiset ja kiinteistökohtaiset perustelut vaatimusten hyväksymiselle ja hylkäämiselle.

Perustelut vaatimusten hylkäämiselle

Luvan saajan lunastusvaatimukset

Vesilain 3 luvun 4 §:n mukaan voimalaitoksen rakentamisen osalta noudatetaan, mitä lain 2 luvun 7-10 §:ssä on säädetty (muun muassa käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksistä). Lisäksi voidaan hakijalle samoin edellytyksin myöntää oikeus lunastaa toiselle kuuluva alue laitoksen tonttia tai rakennuspaikkaa, laitokselle johtavaa tietä tai muuta niihin verrattavaa tarvetta varten.

Luvan saaja vaatinut, että voimalaitostonttiin toisesta päästään liittyvät rantapatojen alueet tiloista Leppälä 698-401-26-286 ja Huhta 698-401-56-37 (rantapato 2), Kuusenlahti 698-401-67-10, Törmälä 698-409-30-7 ja Saaritila 698-409-16-30 (rantapato 3) sekä Viirilä-Alamommo 698-409-16-68 (rantapato 4) määrätään luvan saajan lunastettavaksi. Ne ovat luvan saajan mukaan käyttötärpeeltään sellaisia alueita, joihin luvan saajalle tulee myöntää vesilain säännösten mukaisesti lunastusoikeus. Hallinto-oikeus katsoo kuten aluehallintovirasto, että luvan saajan vaatimuksessa mainittujen rantapatojen alueiden käyttötarkoitusta ei ole pidettävä vesilain 3 luvun 4 §:n tarkoittamana käyttönä. Rantapadon sijoittaminen alueelle ei edellytä voimalaitoksen rakentajan omistusoikeutta alueeseen. Alueen omistajalla voi olla tarvetta käyttää aluetta edelleen niin, ettei se ole ristiriidassa rakentajan käyttötarkoituksen kanssa. Kun alueiden omistajat ovat joko vastustaneet lunastusta tai eivät ole ainakaan nimenomaisesti suostuneet siihen, edellytyksiä lunastukselle luvan saajan vaatimuksesta ei ole.

Luvan saaja on vaatinut, että veden alle jäävällä ja vettyvällä alueella olevat rakennukset määrätään luvan saajan lunastettavaksi. Veden alle jäävät rakennukset puretaan pois ja rakennuspaikat siistitään perustusten ynnä muiden rakennustarvikkeiden osalta ennen vedennostoa ympäristösäännösten mukaisesti. Vettyvällä alueella olevien rakennusten osalta luvan saaja on todennut, että ne sijaitsevat vain 0,1 - 1,2 metriä tulevan padotusrajan yläpuolella ja perustukset saattavat olla tätäkin korkeusvyöhykettä alempana,

joten etenkin lähellä padotusrajaa sijaitseviin rakennuksiin pohjavesiolosuhteiden muuttuminen aiheuttaa merkittäviä kosteus- ym. vahinkoja. Tällaisten rakennusten käyttäminen asuin- tai lomarakennuksina ei ole turvallista eikä terveellistä. Siten rakennusten lunastus ja poistaminen vahinkoalueelta olisi luvan saajan arvion mukaan myös luovuttajan edun mukaista. Mikäli lunastuslupaa vettyvällä alueella oleville rakennuksille ei myönnetä, luvan saaja vaatii korvausten sisältämän puolitoistakertaisuuden poistamista ja korvausten määräämistä yksinkertaisena käyvän hinnan mukaisesti.

Hallinto-oikeus toteaa, että eräitä vahinkoalueelle jääviä rakennuksia on aluehallintoviraston ja hallinto-oikeuden päätöksellä määrätty lunastettavaksi. Näiden osalta on ollut omistajan lunastusvaatimus. Ilman omistajan vaatimusta ei ole vesilain mukaisia perusteita määrätä rakennuksia luvan saajan lunastettavaksi. Lupamääräyksessä 1e) on riittävät määräykset työn suorittamisesta, muun muassa velvoite ennen vedenkorkeuden nostoa puhdistaa veden alle jäävät alueet rakennuksista ja rakennelmista.

Aluehallintoviraston määräämät korvaukset vettyvällä alueella olevista rakennuksista perustuvat hakemuksessa ja katselmuskirjassa käytettyyn laskutapaan, jossa rakennuksille määritelty käypä arvo (tekninen nykyarvo, jossa on otettu huomioon rakennuksen ikä ja kunto) on kerrottu luvulla 1,5. Vaikka luvan saajan lunastusvaatimusta ei ole hyväksytty, aluehallintovirasto ei ole alentanut korvaussummia tilojen omistajien vahingoksi. Korvaukset on määrätty katselmuskirjan esityksen mukaisiksi, ellei korvauksista ole muistutettu. Aluehallintovirasto on viitannut siihen seikkaan, että luvan saajalle nyt ei koidu purku- tai siirtokustannuksia, joita olisi tullut, jos rakennusten lunastus olisi määrätty. Aluehallintovirasto on myös todennut, että korvauksen maksamisen jälkeen luvan saaja ei vastaa rakennuksille aiheutuvista vahingoista.

Vettyvällä alueella olevat rakennukset jäävät nykyisten omistajien omistukseen ja käyttöön ja niiden purkaminen tai mahdollinen tuleva käyttötapa jää omistajan harkintaan. Koska ne sijaitsevat vettyvällä alueella, niiden nykyistä vastaava käytettävyys menetetään osaksi tai kokonaan, riippuen korkeusasemasta ja käyttötavasta. Syntynyt vahinko on täysimääräisesti hyvitetävää. Hallinto-oikeus katsoo, että määrätty korvaukset vettyvälle alueelle jäävistä rakennuksista eivät ole määrältään ristiriidassa täyttä arvoa vastaavan korvauksen periaatteen kanssa ja aluehallintoviraston perusteluihin viitaten pysyttää korvaukset.

Vahinkojen ja haittojen estämiseen sovellettava säännös

Vesilain 2 luvun 3 §:n mukaan rakentaminen on, jos sen tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna, suoritettava siten: 1) ettei yrityksestä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä rannan tai vesialueen omistajalle; 2) ettei kalakantaa vahingoiteta; 3) ettei enempää kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä: a) vaikeuteta vesistössä kulkemista ja puutavaran uittoa, vesivoiman käyttämistä, vesistön järjestelyä tai säännöstelyä, kalastuksen harjoittamista, maan kuivattamista, veden johtamista nesteinä käytettäväksi tai pohjaveden ottamista; b) heikennetä vesistön puhdistautumiskykyä tai muutoin vahingollisesti muuteta vesiluontoa ja sen toimintaa; c) huononnetta vesistön

soveltavuutta virkistyskäyttöön; d) vähennetä luonnonkauneutta, kulttuuriarvoja tai ympäristön viihtyisyyttä, taikka e) muutoin loukata yleistä tai yksityistä etua; sekä 4) että vesistön tai pohjaveden erilaiset käyttämistarpeet vastedeskin voidaan tyydyttää mahdollisimman vähäisessä määrin supistettuina.

Kalatien rakentaminen

Kemijoki Oy on hallinto-oikeuden tarkastuksella ilmoittanut olevansa valmis rakentamaan Sierilän voimalaitoksen yhteyteen kalatien erillisenä hankkeena osana laajempaa Ala- ja Keski-Kemijoen kalatiehanketta. Nyt käsiteltävänä olevaa hakemusta Sierilän voimalaitoksen rakentamiseksi ei ole kuitenkaan tarkoitus muuttaa.

Taivalkosken, Ossauskosken, Petäjaskosken ja Valajaskosken voimalaitospadot estävät virtakutuisten kalojen nousemisen merestä Sierilän alapuolelle. Voimalaitoksen rakentamisen jälkeen Sierilän ja Vanttauskosken voimalaitosten välillä ei ole kalastollisesti ja kalastuksellisesti tärkeitä koskialueita. Hallinto-oikeus katsoo, että tämän vuoksi kalatien rakentamista nyt Sierilän voimalaitokseen ei ennen alapuolisten kalateiden rakentamista voida pitää tarkoituksenmukaisena Kemijoen elävien virtakutuisten vaelluskalojen tai merestä mahdollisesti nousevien vaelluskalojen lisääntymisen turvaamiseksi. Sierilän voimalaitokselta ala- ja ylävirtaan olevilla vesialueilla elävien muiden kalojen ja vesieliöiden elämänkiertoa palvelee Mukkaojan ohitusuoma. Kalakannan hoitoa varten aluehallintovirasto on määrännyt kalatalousmaksun ja kalanpoikasten istutusvelvoitteen. Hallinto-oikeus hylkää vaatimukset kalatien rakentamisesta nyt.

Luvan saajan vaatimukset juoksutusmääräysten muuttamisesta

Hallinto-oikeus hylkää luvan saajan vaatimukset voimalaitoksen alapuolisen vedenkorkeusvaihtelun lisäämisestä ja määräyksen 1.10.-31.5. vähintään 20 m³/s juoksutuksen poistamisesta.

Olkkakosken ja Sierilän voimalaitoksen välillä on runsaasti jokivarsiasutusta. Lisääntyvä vedenkorkeuden vaihtelu voimalaitoksen alapuolella aiheuttaisi haittaa asuinkiinteistöjen rannankäytölle, Rovaniemeltä Raudanjoelle johtavan venereitin käytölle ja kalastukselle Olkkakosken ja Sierilän välillä.

Juoksutukseen sopivat turbiinit voimalaitokseen ovat valittavissa teknis-taloudellisesti, kun kysymyksessä on uuden voimalaitoksen rakentaminen. Vähimmäisjuoksutus 20 m³/s kesäajan ulkopuolella on tarpeen joen vedenlaadun turvaamiseksi.

Vaatus tasaisesta juoksutuksesta viikonloppuisin 1.7.-31.8. (lupamääräys 2)

Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnat ovat vaatineet lupamääräyksen 2 muuttamista siten, että lauantaisin ja sunnuntaisin 1.7.-31.8. välisenä aikana edellytetään kiinteää juoksutusmäärää, joka on enintään 200 m³/s. Luvan saaja on vastineessaan ilmoittanut, että Kemijärven säännöstelyluvan mukaiset säännöstelyrajat ovat kyseisenä aikana +148,35 - +149,00 m. Kemijärven säännöstelysuositus edellyttää, että vesipintaa lasketaan kohti alarajaa kesän edetessä elokuun loppua kohti. Hallinto-oikeus katsoo, että vaatimus tasaisesta

juoksutuksesta Sierilän voimalaitoksella voi johtaa ristiriitaan Kemijärven säännöstelyluvan kanssa, joten vaatimus kiinteästä juoksutuksesta vaaditulla tavalla on hylättävä.

Rannan suojaus ja maisemointi (lupamääräykset 3 ja 5)

Aluehallintovirasto on määrännyt luvan saajan toteuttamaan esittämänsä rannansuojaus- ja maisemointisuunnitelmat. Sen lisäksi aluehallintovirasto on antanut kiinteistökohtaisia määräyksiä maisemoinnista ja rannansuojauksesta.

Rannan ja vesialueen maisemointia tai siihen liittyvää toimenpidettä koskevaa yksityiskohtaista suunnitelmaa laadittaessa ja hanketta toteutettaessa luvan saaja on velvoitettu kuulemaan tilan omistajaa tai haltijaa. Tilan omistaja voi kieltää maisemoinnin toteuttamisen.

Maisemoinnin yhteyteen luvan saajan tulee rakentaa kullekin rakentamalla erityiseen käyttöön otetulle rantatilalle omistajan osoittamaan paikkaan asianmukainen, kiviaineksella tai vastaavalla, ei kuitenkaan louheella, suojattu talouskeskuskohtainen venevalkama sekä ruopata tarvittaessa sinne johtava veneväylä. Venevalkaman tulee olla toimiva veneiden pitoon kaikilla vedenkorkeuksilla.

Luvan saajan on siirrettävä rakennettu laituri tai rakennettava entisen veroinen laituri omistajan osoittamaan paikkaan.

Hallinto-oikeus on lisännyt luvan saajan suostumuksen mukaisesti kiinteistöjä Honkaranta ja Hiekkaranta koskevan täyttö- ja maisemointimääräyksen. Hallinto-oikeus katsoo, että maisemointia koskevaa lupamääräystä 3 ei ole tarpeen muuttaa enempää. Kun lisäksi otetaan huomioon aluehallintoviraston päätökseen sisältyvä määräys, että mikäli maisemointitarpeesta tai -tavasta taikka maisemoinnin toteutuksesta tai venevalkaman ja sinne johtavan veneväylän rakentamisesta, rakennetun laiturin siirtämisestä tai entisen veroisen rakentamisesta ei päästä luvan saajan ja maanomistajien kesken yksimielisyyteen, on luvan saajan saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi, ei määräystä ole syytä muuttaa.

Lupamääräykseen 5 sisältyy velvoite, jonka mukaan rannat on muuallakin Sierilän voimalaitoksen padotusalueella ja voimalaitoksen alapuolisella vaikutusalueella suojattava niiden tilojen kohdalla, jotka on ennen tämän lupapäätöksen antamista otettu rakentamalla erityiseen käyttöön tai jotka on päätöksenantohetkellä voimassa olevassa yleiskaavassa varattu edellä sanottuun tarkoitukseen. Luvan saaja on vaatinut velvoitteen muuttamista niin, että tällaisen rannan suojaamiseen liittyy voimalaitoksen käytöstä ja luonnonolosuhteista lähtevä tarveharkinta. Sen lisäksi luvan saaja on vaatinut lupamääräyksestä 5 poistettavaksi suojauksen pituuden 100 metrin vähimmäisvaatimuksen ja virkistyskäyttöön soveltuvan rantatasanteen rakentamisen. Hallinto-oikeus on muuttanut rannansuojausmääräystä edellä esitetyn mukaisesti kolmen kiinteistön osalta. Hallinto-oikeus katsoo toimittamansa tarkastuksen perusteella, että aluehallintoviraston lupamääräyksessä 5 esitetty luettelo suojattavista rannoista ei ole kattava, vaan velvoite tapauskohtaisesti suojata myös muita lupamääräyksessä mainittuja rantoja tarvitaan. Luvan saaja on hallinto-oikeuden tarkastuksella kuvannut

rannan suojauksen tekotapaa. Maa- ja kiviaines tuodaan joen luiskaan päätypengerryksenä, jolloin tarvitaan kaivukoneen levyinen tasanne, joka jää viimeistelytöiden jälkeen jalankulkukelpoiseksi ja jonka veteen laskeutuvaa päättä voidaan käyttää venevalkamana ja uimapaikkana. Määräykset suojauksen vähimmäispituudesta ja rantatasanteesta ovat tarpeen, kun otetaan huomioon uuden rantaviivan muodostuminen jyrkkään ja eroosioherkkään rantaan. Lupamääräyksen 5 enempään muuttamiseen ei ole syytä, kun lisäksi otetaan huomioon määräykseen sisältyvä velvoite saattaa asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi, mikäli rannansuojauksen tarpeesta tai sen toteuttamistavasta ei päästä yksimielisyyteen.

Vesijohdot ja jätevesien käsittely (lupamääräys 4)

Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 4 velvoittanut luvan saajan vastaamaan siitä, että padotusaltaan alle jäävien vesijohtolinjojen siirrot toteutetaan Rovaniemen kaupungin, Napapiirin Vesi Oy:n ja Kemijoki Oy:n 25.4.2005 tekemän sopimuksen mukaisesti, kuitenkin ennen vedenkorkeuden nostamista.

Mikäli tarkkailussa tai muutoin havaitaan, että vedenkorkeuden noston seurauksena viemärin, puhdistuslaitteen tai imeytyskentän toiminta estyy tai vaikeutuu, luvan saajan on, ellei asiasta toisin sovita, korjattava viipymättä epäkuuntoiseksi tulevat viemäröintijärjestelmät rakentamalla Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla tiloille uudet vähintään samantasoiset järjestelmät kuin tiloilla on ollut aluehallintoviraston päätöksen antohetkellä.

Hallinto-oikeus katsoo, että määräys, joka on osin kiinteistökohtainenkin, on riittävä yhdessä tarkkailumääräysten kanssa turvaamaan kiinteistöjen vesihuollon.

Kulkuyhteydet (lupamääräys 6)

Luvan saaja on vaatinut lupamääräyksen 6 a mukaisen entisen veroisen kulkuyhteyden rakentamista koskevan veloitteen poistamista kiinteistöjen Kuusiharju ja Jokikumpu osalta, koska on esittänyt näiden lunastamista. Hallinto-oikeus on edellä kirjoitetun mukaisesti hylännyt lunastusta koskevan vaatimuksen, joten perusteita kulkuyhteyden rakentamatta jättämiseen ei ole.

Syvyyskartta ja venereitin kunnossapito (lupamääräys 6)

Luvan saaja on vaatinut poistettavaksi lupamääräyksestä 6 c veloitteen laatia patoallasalueesta syvyyskartta, suunnitella ja rakentaa välille Petäjaniemi–Raudanjokisuu turvallinen venereitti merkintöineen, hakea tarvittaessa sille vesilain mukainen lupa sekä kunnossapitää venereitti. Hallinto-oikeus on katsonut että vedenkorkeuden vaihtelun lisääntymisestä aiheutuu tarve muuttaa nykyisen venereitin merkit vastaamaan voimalaitoslupa mukaista vesitulannetta. Aluehallintoviraston asettaman veloitteen kustannukset eivät ole kohtuuttomat aiheutuvaan vahinkoon nähden.

Lupamääräyksen 6 c mukaan luvan saajan on osallistuttava 50 %:lla

Raudanjokisuun ja Olkkakosken välisen venereitin merkintöjen kunnossapitoon. Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnat ovat vaatineet lupamääräyksen 6 c muuttamista siten, että luvan saaja veloitetaan maksamaan Raudanjokisuun ja Olkkakosken välisen venereitin merkintöjen kunnossapito kokonaisuudessaan. Luvan saaja on vaatinut osallistumisvelvoitteen poistamista.

Lupamääräyksellä luvan saajan osallistumisesta Rovaniemen kaupungin ylläpitämän venereitin merkintöjen kunnossapitoon ei ole lisätty osakaskuntien vastuuta asiassa, joten osakaskuntien vaatimus on hylättävä. Vedenkorkeuden vaihtelu voimalaitoksen alapuolella tulee lisääntymään nykyisestään, mikä voi aiheuttaa reittimerkkien lisäkunnossapitotarvetta, joten myöskin luvan saajan vaatimus asiassa on hylättävä. Syvyyskartan laatiminen on tarpeen erityisesti vesialueeksi muuttuvien maa-alueiden turvallisen yleiskäytön takia.

Maisema, koskiperinne ja perinnemaisema (lupamääräys 7)

Lupahakemukseen liitetyn selityksen mukaan Sierilän vaikutusalue kuuluu maisemaltaan Peräpohjolan vaara- ja jokiseutuun. Oman leimansa maisemakuvalle antavat mittavat, hienojakoiset jokisedimentit ja kerrostumat jyrkkine eroosiotörmineen. Merkittäviä maisema-alueita ovat joen voimakkaat mutkat Oikaraisessa ja Sieriniemessä sekä kapenevat, karikkoiset jokiosuudet Kōrkōnkarin, Tikkasenkarin ja Tervakaran alueilla. Vaikutusalueella sijaitsee Kōrkōn kulttuuriympäristö, joka on valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde.

Aluehallintovirasto on määrännyt luvan saajan tekemään maisemointityöt hakemuksen liitteenä 29 olevan Sierilän voimalaitoksen maisemasuunnitelman osoittamien periaatteiden sekä katselmustoimituksen toimitusmiehille 16.11.2007 täydennyksenä toimitettujen piirustusten mukaisesti. Valtakunnallisesti arvokkaalla Ylikōrkōn kulttuurimaisema-alueella sijaitsevan Uusikōrkōn tilan peltojen viljeltävyyden ja arvokkaan maiseman turvaamiseksi aluehallintovirasto on määrännyt luvan saajalle velvoitteen suunnitella toimenpiteet alueelle asianosaisia kuullen ja jättää erillinen hakemus aluehallintovirastolle kulttuurimaiseman säilyttämiseksi.

Määrätyt maisemointityöt kohdistuvat vedenkorkeuden nostosta aiheutuvan maiseman muutoksen hallintaan. Karikkoisten virtapaikkojen maisemaelementin muutoksen hallitsemiseksi ei ole esitetty toimenpiteitä eivätkä ne olisi hankkeen tarkoitus, vesivoiman (koskivoiman) käyttöönotto, huomioon ottaen mahdollisiakaan. Hallinto-oikeus on katsonut, että aluehallintoviraston määräämät maisemointityöt ovat hankkeesta aiheutuvien haittojen vähentämiseksi riittävät. Maisemointityötä lisäämällä ei saavutettaisi merkittävää maisemahyötyä ilman, että työn kustannukset lisääntyisivät kohtuuttomiksi hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna. Koskiperinteisiin liittyvästä virkistyskäyttömahdollisuuden menetyksestä on edellä määrätty maksettavaksi korvausta koskenrantakiinteistöjen omistajille.

Suoja-aidan rakentaminen (lupamääräys 7)

Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 7 määrännyt muun muassa, että luvan saajan on rakennettava rantatörmälle ja kunnossapidettävä vähintään 150 metrin

pituihin maisemaan sopiva suoja-aita tiloille Tervakari (698-402-1-50), Uusikörkkö (698-401-56-35) ja Jokisalo (698-401-56-8) sekä muillekin asutuille tiloille, missä muodostuu uusi jyrkkä rantatörmä.

Luvan saajan on rakennettava tiloilla Uusikörkkö (698-401-56-35) ja Koivula (698-401-58-8) veden nousun seurauksesta purettaviksi joutuvien aita- ja porttirakenteiden tilalle entisenveroiset rakenteet tai korvattava ne rahalla.

Luvan saaja on valituksessaan vaatinut, että suoja-aitoja koskevasta määräyksestä on poistettava kohta "sekä muillekin asutuille tiloille, missä muodostuu uusi jyrkkä rantatörmä". Koivulat ovat vaatineet riittävän pitkän suoja-aidan rakentamista kiinteistöille Koivula 698-401-58-8 ja Alakoivula 698-401-58-7.

Hallinto-oikeus on hyväksynyt Koivuloiden vaatimuksesta rakennettavaksi vähintään 150 m pitkän suoja-aidan kiinteistölle Koivula. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston antama määräystä suoja-aidoista ei ole syytä muuttaa enempää. Mahdollisten erimielisyyksien varalta aluehallintoviraston antamaan määräykseen sisältyy ohjaus: Mikäli tässä lupamääräyksessä esitetystä toimenpiteestä tai sen toteuttamisesta ei päästä luvan saajan ja maanomistajien kesken yksimielisyyteen, luvan saajan on saatettava asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Istutusvelvoite (lupamääräys 9)

Rakentamisen aikaisen samentumisen aiheuttaman haitan korvaaminen

Hallinto-oikeus katsoo kuten aluehallintovirastokin, että katselmuskirjassa kalatalousasiantuntijan esittämä arvio ennalta arvioitujen vahinkojen määrästä sekä toimenpiteistä on riittävä. Näin ollen osakaskuntien vaatimus rakentamisaikaisen vuotuisen kirjolohen istutusvelvoitteen muuttamisesta hylätään.

Muut istutukset

Harjuksen ja taimenen istutusten osalta hallinto-oikeus katsoo kuten aluehallintovirastokin, että Kemijoen pääuoman sekä Sierilän altaaseen laskevien jokien yleiselle ja yksityiselle kalatalousdulle aiheutuvat muut kuin korvausmääräyksessä ja aluehallintoviraston päätöksessä liitteessä 2 korvattavaksi määrätyt vahingot ehkäistään Kemijoen pääuoman ja sivujokien olosuhteissa tarkoituksenmukaisesti kalatalousmaksulla tehtävillä toimenpiteillä. Vaatimus harjuksen ja taimenen istutuksista Kemijoen pääuomaan sekä sivujokiin hylätään.

Kalatalousmaksu (lupamääräys 9)

Aluehallintovirasto on päätöksessään kalatalousmaksua määrättäessä ottanut huomioon luvan saajan esityksen maksun suuruudesta, rahanarvon muutoksen sekä katselmuskirjassa kalatalousasiantuntijan esittämän kalatalousmaksun sekä esitettyjen kalanistutusten määrän ja niiden rahallisen arvon. Kalataloudellisten vahinkojen korvausesityksen hallinto-oikeus katsoo perusteiltaan oikeaksi. Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnan sekä ELY-keskuksen vaatimukset kalatalousmaksun korottamisesta ja luvan saajan vaatimus kalatalousmaksun

alentamisesta hylätään.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset (lupamääräys 10)

Hallinto-oikeus katsoo, että toimintapäiväkirjan pitäminen rakennusaikana on tarpeen mahdollisten työnaikaisten vahinkojen ja haittojen selvittämiseksi. Toimintapäiväkirjaan on tarpeen merkitä tiedot sementumisista ja niiden leviämisestä. Luvan saajan vaatimus tältä osin hylätään.

Kala- ja raputaloustarkkailu (lupamääräys 10e)

Aluehallintovirasto on tarkkailua koskevassa lupamääräyksessä 10e) kala- ja raputaloustarkkailu määrännyt, että ”Käytön aikaista tarkkailua on tehtävä viisi vuotta, jonka jälkeen tarkkailu on tehtävä osana Kemijoen kalataloudellista yhteistarkkailua”. Hallinto-oikeus katsoo, että tämä määräys on riittävä ja hylkää osakaskuntien vaatimuksen tarkkailumääräyksen muuttamisesta.

Käyttöoikeus-, lunastus- ja vahingonkorvaukset (lupamääräys 12)

Hallinto-oikeus on osittain muuttanut ja enemmälti hylännyt käyttöoikeus-, lunastus- ja vahingonkorvauksiin kohdistuvat vaatimukset. Muutokset on perusteltu edellä kohdassa Perustelut lupamääräysten muuttamiselle ja jäljempänä Valittajakohtaiset ja kiinteistökohtaiset perustelut vaatimusten hyväksymiselle ja hylkäämiselle.

Vesivoimakorvaus Korkalon osakaskunnalle (lupamääräys 12, liite 2A)

Korkalon osakaskunta on vaatinut sille määrätyn yhteensä 22.575 euron vesivoimakorvauksen korottamista siten, että sen omistamasta vesivoimasta tulee maksaa korvaus sen hyödyn perusteella, joka vesivoiman käyttöön otosta saadaan. Vaadittu määrä 172.000 euroa (nettonykyarvo) kuvastaa sitä pääomitettua nettotuottoa, joka saataisiin valjastamalla vesivoima.

Vesilain 11 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan käyttöoikeuskorvausta määrättäessä sovelletaan lunastuslain (laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastamisesta) säännöksiä korvauksen määräämisen perusteista, ellei vesilaissa ole toisin säädetty. Lunastuslain 30 ja 31 § huomioon ottaen lunastuskorvaus on määrättävä sen mukaan, mitä luovuttaja menettää eikä sen mukaan, mitä lunastaja saa, eikä korvausta määrättäessä oteta huomioon suunnitellun yrityksen korvausta lisäävää vaikutusta. Osakaskunnalle määrättävä korvaus ei näin ollen voi perustua siihen hyötyyn, jonka luvan saaja saa valjastamalla vesivoiman. Vesilain 11 luvun 6 §:n nojalla korvaus on kuitenkin puolitoistakertainen. Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen ja viittaa aluehallintoviraston korvausperusteisiin.

Korvaukset kalastosta ja kalastuksesta (lupamääräys 12, liite 2 D)

Saalismenetysten ja poikastuotantoalueiden menetysten korvaukset

Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnat ovat vaatineet saalismenetyskorvausten korjaamista elinkustannusindeksillä kertoimella 1,07 ja korvauksiin lisättäväksi erikseen korvaukset poikastuotantoalueiden menetyksestä katselmustoimituksen

kalatalousasiantuntijan lausunnossa esitetyllä tavalla ja korjattuna elinkustannusindeksillä. Luvan saaja on vaatinut saalismenetysten korvausten perusteena käytettäväksi kalan vähittäismyyntihinnan sijasta tuottajahintaa ja vähennettäväksi korvattavan saaliin määrästä perkaustappiona 20 %.

Hallinto-oikeus toteaa, että oikeuskäytännössä kalan saalismenetysten korvauserusteet vaihtelevat vesistöjen ja hankkeiden mukaan tapauskohtaisesti. Nyt on kysymys virkistys- ja kotitarvekalastukselle aiheutuvan vahingon korvaamisesta kalastusoikeuden haltijoille. Vapaa-ajan kalastajat arvostavat luonnosta saatavia elämyksiä ja virkistäytymistä enemmän kuin saaliin määrää. Kalaveden arvoon ja suosioon vaikuttaa oleellisesti, kuinka paljon ja mitä kalalajia vesistöstä on pyydystettävissä. Osakaskunnat kalastusoikeuden haltijoina ovat kalastuslain mukaan ensi kädessä velvollisia järjestämään kalastuksen ja kalakannan hoidon niin, että kalastusta harjoitettaessa pyritään vesialueiden mahdollisimman suureen pysyvään tuottavuuteen. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintovirasto on voinut käyttää korvauserusteena kalan vähittäismyyntihintaa, kun kysymyksessä on virkistyskäyttökala ja korvaus kattaa koko kalan tuotantoketjun kalavedestä kuluttajalle. Aluehallintoviraston päätöksestä ei ilmene, onko korvauserusteena peratun vai perkaamattoman kalan vähittäismyyntihinta. Käytettäessä korvauserusteena kalan vähittäismyyntihintaa sen voidaan katsoa kattavan myöskin poikastuotannon. Näillä perusteilla hallinto-oikeus hylkää osakaskuntien vaatimuksen korvauksen korottamisesta ja luvan saajan vaatimukset käyttää korvauserusteena kalan tuottajahintaa ja saaliin määrää, josta vähennetään perkaustappio.

Kalatalousvelvoitteen ja sen sijaan mahdollisesti määrättävän kalatalousmaksun tarkoituksena on kompensoida hoitotoimin kalakannalle aiheutuvia vahinkoja eli kompensoida sekä yleiselle että yksityiselle kalatalousedulle koituvia menetyksiä. Vesilain 2 luvun 22 §:n 1 momentin mukaan luvan saajalle on asetettava kalataloudellinen velvoite, jos vesistöön rakentamisesta aiheutuu kalakannalle ilmeistä vahinkoa. Velvoitteen tarpeeseen tai sisältöön ei vaikuta, onko yksityiselle kalatalousedulle ehkä koituva menetys korvattava asianomaisille vesilain 11 luvun mukaisesti siinä tapauksessa, että menetyksiä ei kalatalousvelvoitteen tai -maksun avulla voida ehkäistä. Asiassa ei ole asetettu kiistanalaiseksi sitä, etteikö Sierilän voimalaitoksen seurauksena tällaista vahinkoa aiheutuisi.

Osakaskunnille lupamääräysten kohdassa 12 liite 2 D) määrätty korvaukset kalaveden tuoton menetyksestä ovat valtaosin korvausta vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin 4) kohdassa (467/1987) tarkoitettua kalastusoikeuden menettämisestä, sen käyttämisen estymisestä tai vaikeutumisesta ja sellaiseen oikeuteen perustuvasta muunkin varallisuusarvoisen edun menettämisestä. Sanottuja korvauksia koskevilla määräyksillä ei siten ole kalatalousvelvoitetta tai -maksua vähentävää merkitystä. Yleisen edun turvaamiseksi aluehallintoviraston määräämät istutusvelvoite ja kalatalousmaksu ovat tarpeen vesistön kalatalouden kehittämiseksi voimalaitoksen rakentamisen jälkeen, ja ne eivät ole päällekkäisiä yksityisen edunmenetyksen korvauksena kalastusoikeuden haltijoille maksettavaksi määrättyjen korvausten kanssa. Luvan saajan valitus on hylättävä.

Viehekalastuslupatulot

Luvan saaja on vaatinut korvausta viehekalastuslupatulojen menetyksestä alennettavaksi 30 %:iin nykyisistä tuloista. Perusteluina on mainittu kalatalousasiantuntijan lausunnon virheelliset tiedot kalastuspaikoista. Osakaskunnat ovat katsoneet, ettei allasalueelle tule vetouistelihoita ja esittävät, että kalatalousasiantuntijan arvio lupatulojen menetyksestä on oikea.

Sierilän hankkeen takia vaikutusalueen koski- ja virtapaikoista häviävät Kōrkōnkari, Tikkasenkari, Tervakari-Tennilānkari ja Viirinkylān alue. Lisäksi Kampsa- ja Kuohunkijokien alaosalla, Sieriniemen kaarteiden alueella ja Vuoskuojansuulla virtaukset heikentyvät. Pāuoman virtapaikoista jää jāljlle Olkkakoski. Pinta-alallisesti koski- ja virtapaikoista häviāā (71,5 ha - 27,73 ha = 43,77 ha) noin 70 %. Kalatalousasiantuntija on lausunnossaan esittänyt lupatulojen menetykseksi 70 %. Aluehallintovirasto on katsonut, että kalatalousasiantuntijan arvio viehekalastuslupatulojen vāhenemisestä on oikea. Aluehallintovirasto on kuitenkin samalla arvioinut, että hankkeen seurauksena vaikutusalueen vetouistelulupatulot ovat noin 10 % nykyisistä viehetuloista ja ottanut tāmān huomioon korvauksia määrittāessā.

Viehelupatulojen pohjana olevien selvitysten epāvarmuus huomioiden hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston määrittāmā viehelupatulojen menetys on oikeansuuntainen. Luvan saajan ja osakaskuntien valitukset on siten hylättävä.

Virkistyskäyttōhaittakorvaus välillä Petājāniemi-Olkkakoski

Aluehallintovirasto on luvan saajan vaatimuksesta alentanut toimitusmiesten esittämiā virkistyskäyttōhaitan korvauksia Petājāniemen ja Olkkakosken välillä. Yhtiō on hallinto-oikeudessa vaatinut edelleen alennettavaksi kyseisiā korvauksia. Kiinteistōnomistajat ovat vaatineet korvaukseen korotusta. Hallinto-oikeus katsoo tarkastuksella havaittuun rantojen maanlaatuun ja aluehallintoviraston perusteluihin viitaten, ettei aluehallintoviraston päätōstā tältä osin ole syytā muuttā.

Korvaukset rapuvahingoista

Hallinto-oikeus hylkāā rapujen korvaamista koskevat luvan saajaa kohtaan tehdyt vaatimukset tāsā vaiheessa, mutta velvoittaa luvan saajan selvittāmān ennen laitoksen rakentamisen aloittamista alueen rapukannan tilan ja ravustuksen tuoton sekā laatimaan ehdotuksen mahdollisesti tarvittavista hoito- ja muista toimenpiteistā sekā mahdollisista korvauksista edellā lisätyn lupamääräyksen 9 c mukaisesti.

Valittajakohtaiset ja kiinteistökohtaiset perustelut vaatimusten hyväksymiselle ja hylkäämiselle (valitusten numerojärjestys)

Lapin Ely-keskus/kalatalous (valitus 2)

Hallinto-oikeus viittaa edellä lupamääräykseen 1 tekemānsā lisāykseen varautumisesta kalatien rakentamiseen myōhemmin ja lupamääräykseen 9 lisāāmānsā rapuja ja ravustusta koskevaan selvitysveloitteeseen ja hylkāā vaatimukset enemmälti. Kalatalousmaksun korottamista koskeva vaatimus on hylätty edellä perustelujen kohdasta Kalatalousmaksu ilmenevin perustein.

Samu Luiiron tekemä valitus, jota Riikka Säynäjäkangas kiinteistön Kultasärkkä 698-401-50-69 uutena omistajana on jatkanut (valitus 3)

Kiinteistöllä on asuinrakennus. Kiinteistö sijaitsee Sieriniemen mutkan alueella voimalaitoksen alakanavan suun ja säännöstelypadon välisellä alueella. Aluehallintovirasto on määrännyt maksettavaksi korvausta virkistyskäyttöhaitasta 7.000 euroa kiinteistön korvausluettelossa mainitulle omistajalle Samu Luirolle. Yhtiö on vaatinut korvauksen alentamista 4.000 euroon. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa muuta kuin korvauksen maksaminen kiinteistön nykyiselle omistajalle. Kiinteistötietojärjestelmän mukaan Luiro ei omista valituksessaan mainitsemaa tilaa Veikkola 698-401-50-55 eikä kiinteistö sijaitse voimalaitoksen vaikutusalueella.

Timo Kurula, tila Olkkarinne 698-409-9-200 (valitus 4)

Olkkarinteen tila on rakentamaton. Aluetta ei ole kaavoitettu eikä sinne ole haettu lupaa rakentamiseen. Aluehallintovirasto on rakennuspaikan korvaamista koskevan vaatimuksen johdosta todennut, että korkeusasemansa johdosta vahinkoalueelle ei voisi Rovaniemen kaupungin rakennusjärjestyksen mukaan nykyisinkään rakentaa. Aluehallintovirasto on kuitenkin lupamääräyksessä 3 määrännyt tilalla tehtäväksi maisemointitoimenpiteitä veden alle jäävällä ja vettyvällä alueella alueen käytettävyyden parantamiseksi ja mahdollisen rakennusoikeuden turvaamiseksi. Vettyvä kuvio 5 (0,091 ha) on määrätty korotettavaksi vähintään korkeuteen $N_{43} + 83,40$ m. Muu osa vahinkoalueesta on määrätty korvattavaksi käyttäen asiassa yleisesti sovellettua maapohjakorvausta metsämaalle (HMT tuore kangasmaa). Hallinto-oikeus viittaa edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella lausuttuun ja muuten aluehallintoviraston perusteluihin ja katsoo, että asiassa ei ole syytä korottaa korvausta.

Riitta ja Tapani Pohjola, tila Hietaranta 698-409-4-151 (valitus 5)

Hietarannan tilan rakennukset sijaitsevat korkean rantatörmän päällä. Puuportaat johtavat alas kapealle rantakaistaleelle, josta jää padotusalueelle 0,076 hehtaaria ja vettyy 0,016 hehtaaria. Hallinto-oikeus katsoo, että kun vahinkoalue on selvästi erillään varsinaisesta keskeisestä tonttialueesta, ei ole perusteita rinnastaa sitä edellä perustelujen kohdassa Korvaukset tonttialueista tarkoitettulla tavalla niihin maa-alueisiin, jotka hallinto-oikeus on muuttanut korvattavaksi tonttialueen yksikköhinnoilla. Sen johdosta aluehallintoviraston korvausratkaisua, jossa vahinkoalue on määrätty korvattavaksi luokituksen E (osittain veden alle jäävällä rakennetulla alueella oleva käyttörajan alue) mukaisesti on pidettävä oikeana. Vaatimukset haittakorvauksesta ja korvauksesta kiinteistön arvon alenemisesta hallinto-oikeus hylkää viitaten perusteluihin edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella.

Aluehallintovirasto on määrännyt lupamääräyksessä 5 rannan suojausmuun muassa Hietarannan tilan kohdalle (rannansuojauksen kohde R13). Rannansuojauksen velvoite sisältää myös venevalkaman rakentamisen. Muutenkin rannansuojauksen muotoilulla saadaan muodostettua rantatasannetta, jota voidaan käyttää myös uimaan lähtemiseen. Ranta on luonnostaankin

eroosioherkkä, ja suojausvelvoite voidaan arvioida riittäväksi estämään se lisääntyvä sortumavaara, joka vedennostosta voisi aiheutua. Edellä olevan johdosta ja muuten aluehallintoviraston perusteluihin viitaten hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä, tila Tervakari 698-402-1-50 (valitus 6)

Tervakarin tila sijaitsee Kemijoen rannalla Tervakarin kohdalla siten, että rannan avautumissuunta on itään ja etelään. Vakinaisessa asuinkäytössä oleva asuinrakennus sijaitsee törmän päällä ja tila jatkuu alas rantakivikkoon. Kapeneva jokiuoma kivikkoineen ja voimakkaaine virtauksineen muodostaa tilan kohdalla monimuotoisen koskimaiseman siihen liittyvine äänielementteineen. Koska koskiluonto ja siihen liittyvät kalastus- ja muut virkistyskäyttötavat muodostavat niin keskeisen osan koko tilan ominaispiirteistä, hallinto-oikeus on määrännyt tilalle korvauksen virkistyskäyttöhaitasta siten kuin edellä perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ilmenee. Muuten hallinto-oikeus hylkää vaatimukset enemmälti ja viittaa aluehallintoviraston perusteluihin.

Valittajat ovat tehneet hallinto-oikeuteen 31.10.2014 saapuneessa vastinekirjelmässä vielä vaatimuksen tilansa lunastamisesta liittyen luvan saajan kannanottoihin rannansuojauksen toteuttamisesta. Vaatimusta ei ole tehty valitukselle säädetyn määräajan kuluessa eivätkä olosuhteet ole muuttuneet hallintolainkäyttölain 27 §:n tarkoittamalla tavalla, joten vaatimus on jätettävä tutkimatta. Hallinto-oikeus selvyyden vuoksi toteaa, että aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksessä 5 luvan saaja on Tervakarin tilan kohdalla velvoitettu tekemään rannansuojaus (kohde R44). Erityisesti on vielä määrätty, että Tervakarin tilan rannansuojaukseen on käytettävä mahdollisuuksien mukaan lähialueelta saatavia kiviä ottaen kuitenkin huomioon joen pohjan syöpymisvaara. Rannansuojaukset on määrätty tehtäväksi ennen vedenkorkeuden nostoa. Näitä määräyksiä ei ole hallinto-oikeudessa muutettu. Hallinto-oikeus pitää määräyksiä rannansuojauksesta riittävinä.

Aimo Vilmilä, tila Honkaranta 698-409-28-8 (valitus 7)

Hallinto-oikeuden tarkastuksella Honkarannan tilan palstalla 2 todettiin mittauksin, että tilakortin vahinkoaluekartasta poiketen lomarakennuksen edustalla rannan puolella on painanne, joka tulisi jäämään veden alle. Vilmilän vaatimuksesta luvan saaja suostui korottamaan maisemointisuunnitelmaan (M7) liittyen lomarakennuksen edustalla olevan painanteen ja sen edessä rannan puolella olevan vettyvän piha-alueen tasoon $N_{43} +83,40$ m. Sen johdosta ja Vilmilän suostumukseen perustuen korvaus, joka oli tarkoitettu vahingosta vettyvällä alueella oleville rakennuksille, poistetaan.

Aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksessä 4 luvan saaja on jo velvoitettu liittämään Honkarannan tila yleiseen vesijohtoverkostoon sekä tilan omistajan tai haltijan ja Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla huolehtimaan siitä, ettei vedenkorkeuden noston seurauksena viemärin, jäteveden puhdistuslaitteen tai imeytyskentän toiminta huonone. Sen johdosta hallinto-oikeus aluehallintoviraston lupamääräykseen ja perusteluihin viitaten hylkää vaatimukset enemmälti.

Seija Mero ja Raimo Mero, tila Jokiväylä 698-409-9-162 (valitus 8)

Jokiväylän tila on pinta-alaltaan 0,4350 hehtaaria ja muodoltaan kapea, rantaviivan pituus on alle 40 metriä. Tilalla sijaitsee vapaa-ajan asunto ja muita rakennuksia. Maastotarkastuksella havaittiin, että tilan keskeisin käyttöalue on päärakennuksen ja rannan välinen alue, joka on yhtenäistä hoidettua pihaa vapaa-ajankäyttöön tarkoitettuine laitteineen ja rakennuksineen. Sauna, varasto ja grillikatos joutuvat veden noston myötä vahinkoalueelle, ja luvan saaja on velvoitettu lupamääräyksessä 7 siirtämään ne omistajan osoittamaan paikkaan. Hallinto-oikeus katsoo, että vahinkoalue on korvattava tonttialueen yksikköhinnalla. Tila sijaitsee Kemijoen pohjoisrannalla noin 30 kilometrin etäisyydellä Rovaniemen keskustasta, avautumissuunta on etelään ja tilalle on tieyhteys. Vahinkoalueelle jää yli neljäsosa tontin maapinta-alasta. Tämä sekä tontin muoto ja muut kiinteistökohtaiset tekijät huomioon ottaen hallinto-oikeus pitää tonttikorvauksen yksikköhintana 5 euroa/m². Padotusalueelle jäävän 0,107 hehtaarin osalta korvaus on 1,5-kertainen eli 8.025 euroa ja 0,013 hehtaarin suuruisen vettyvän alueen osalta 0,5-kertainen eli 325 euroa. Vaadittujen toimenpiteiden osalta hallinto-oikeus viittaa lupamääräykseen 3, jonka perusteella luvan saaja on velvollinen suorittamaan rannan maisemointitoimenpiteitä (maisemointikohde M10), ja lupamääräykseen 4, jonka mukaan luvan saajan on ennen vedenkorkeuden nostoa tilan omistajan tai haltijan ja Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla huolehdittava siitä, ettei vedenkorkeuden noston seurauksena viemärin, jäteveden puhdistuslaitteen tai imeytyskentän toiminta huonone Jokiväylän tilalla.

Muilta osin hallinto-oikeus hylkää vaatimukset viitaten perusteluihinsa edellä sekä aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin.

Jari Inkeröinen, tila Kivikko 698-402-74-14, omistaja Alpo Inkeröisen kuolinpesä (valitus 9)

Kiinteistö sijaitsee noin 20 kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on asuinrakennus. Veden alle jää 0,049 ha ja vettyy 0,018 ha metsämaata ja joen luiskaa. Aluehallintoviraston määräämä korvaussumma kokonaisuudessaan on 120,53 euroa. Valittaja on vaatinut, että ranta tulee suojata ja kaadettava puusto tulee siirtää rantatörmälle. Rannan jyrkkyydestä aiheutuvasta virkistyshaitasta, maisemahaitasta ja kalastushaitasta valittaja on vaatinut korvausta 6.000 euroa.

Koska tila sijaitsee Tennilänkarin tuntumassa luonnonkauniissa koskimaisemassa ja virkistyskäyttö kohdistuu merkittävästi myös rantatörmän alaosaan ja koskikalastukseen, hallinto-oikeus määrää tilalle korvauksen virkistyskäyttöhaitasta siten kuin edellä perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ilmenee. Aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa enemmälti. Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 5 määrännyt kiinteistön rannan suojattavaksi (kohde R5). Aluehallintoviraston määräämään korvaussummaan sisältyy puuston korvaus 22,44 euroa. Muuten hallinto-oikeus hylkää vaatimukset enemmälti ja viittaa aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin.

Tuulikki Elko ja Juha Elkon kp., tila Siirtola 1, 698-401-64-37 ja Juha Elkon kp., tila Juhan Siirtola 698-401-64-40 (valitus 10)

Kiinteistöt sijaitsevat voimalaitoksesta noin 3,5 kilometriä alavirtaan. Kiinteistöllä Siirtola 1 on asuinrakennus talousrakennuksineen ja kiinteistölle Juhan Siirtola on yleiskaavassa merkitty asuinrakennuspaikka. Valittaja on vaatinut rannan suojaamista ja korvausta virkistyskäyttöhaitasta 5.000 euroa kummankin kiinteistön osalta. Aluehallintoviraston päätöksen mukaan kiinteistön rannat eivät kuulu rannansuojaussuunnitelmaan, mutta lupamääräyksen 5 mukaisesti rannat on suojattava suunnitelmassa esitettyjen kohteiden lisäksi myös muualla hankkeen vaikutusalueella olevilla rakentamalla erityiseen käyttöön otetuilla tiloilla. Aluehallintovirasto on määrännyt kiinteistölle 698-401-64-37 korvausta virkistyskäyttöhaitasta 5.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista Raudanjokisuun ja Nuottisaaren alapään välillä 2.000 euroon. Aluehallintoviraston päätöksen lupamääräykseen 12 sisältyy yleismääräys, jonka mukaan virkistyskäyttökorvaus tulee maksaa kaavassa asuin- tai lomarakentamiseen varatuille tiloille sen jälkeen, kun tilat on rakentamalla otettu erityiseen käyttöön. Hanke ei huononna merkittävästi rannan käyttöä veneilyyn. Lisäksi ottaen huomioon virkistyskäyttöhaitasta määrätty korvaus venevaylää ja -valkamaa ei määrätä rakennettavaksi. Edellä olevan johdosta ja muuten aluehallintoviraston perusteluihin viitaten hallinto-oikeus hylkää sekä Elkon että luvan saajan valituksen.

Antero Koivula, tila Koivuniemi 698-402-3-27 (valitus 11)

Koivuniemen tila on rakentamaton, pääasiassa peltoviljelyksessä oleva maa-alue, josta tämän hankkeen johdosta jää padotusalueelle 0,022 hehtaaria ja vettyy 0,012 hehtaaria. Korvaus on määrätty vahinkoalueen tilustyyppin (GMT lehtomainen kangas) ja nykyisen käyttömuodon mukaan. Hanke ei estä käyttämästä tilaa tulevaisuudessa esimerkiksi kesämökkitaroituksiin. Lupamääräyksessä 5 on määrätty rannansuojaus tehtäväksi Koivuniemen tilan ja Koivulan tilan 698-402-3-42 rajan tuntumassa olevan ojan suulle. Siihen on tehtävä myös venevalkama. Juomujoella ei ole kaukaisen sijaintinsa johdosta vaikutusta Koivuniemen tilaan. Näillä ja muuten aluehallintoviraston päätöksestä ilmenevillä perusteilla hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Viirin Kyläyhdistys ry (valitus 12)

Lupahakemus sisältää riittävät taloudelliset selvitykset luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi. Asian käsittelyssä, ratkaisemisessa tai lupamääräysten asettamisessa ei ole menetelty perustuslain tai muiden lakien vastaisesti. Rakennettavista venevalkamista on lupamääräyksessä 6 b yksityiskohtaiset määräykset, joita hallinto-oikeus pitää riittävinä. Rantojen kävelyteiden ja Ainolan lammen veden vaihtumisen osalta hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston perusteluihin ja edellä kohdassa Käsittelyratkaisut lausuttuun. Voimalaitoksen vaikutukset Juomujokeen ulottuvat noin 700 m:n matkalle. Hallinto-oikeus katsoo, että hankkeen vaikutukset Juomujokeen ovat niin vähäiset, ettei asiaa sen takia ole syytä palauttaa uuteen käsittelyyn. Kyläyhdistyksen tutkitut vaatimukset hylätään.

Veijo Tennilä, tila Kulushovi 698-402-2-157 (valitus 13)

Kulushovin tilalla on kaksi palstaa vahinkoalueella. Palstasta 1 (Kupinrannan

palsta) jää padotusalueelle 0,166 hehtaaria ja vettyy 0,038 hehtaaria. Palstasta 2 (Tennilän palsta) jää padotusalueelle 0,142 hehtaaria ja vettyy 0,030 hehtaaria. Korvaus vahinkoalueista on määrätty nykyisen käyttömuodon mukaan metsämaana. Molemmat palstat ovat rakentamattomia. Alueita ei ole kaavoitettu eikä niille ole haettu lupia rakentamiseen. Hallinto-oikeus viittaa edellä kohdassa Korvaukset tonttialueista lausuttuun ja toteaa, että ei ole perusteita korottaa kummankaan palstan korvausta tonttimaan yksikköhintoihin ja hylkää valituksen.

Lauri Jokkala, tilat Kari 698-409-29-9 ja Sierisuvanto 698-401-50-41 (valitus 14)

Karin tila sijaitsee Sieriniemen länsipäässä tulevan läjitysalueen läheisyydessä. Sille on rakennettu vapaa-ajan asunto. Tilalle johtaa tie, joka osaksi jää suunnitellun läjitysalueen alle. Läjitysalueen sijainnista ja korkeudesta on lupamääräyksessä 1b) määräykset. Saman lupamääräyksen mukaan läjitysalueiden yksityiskohtaisia maisemointisuunnitelmia laadittaessa luvan saajan tulee kuulla Lapin ELY-keskusta ja lähiympäristössä olevien tilojen omistajia. Suunnitelmissa tulee ottaa huomioon hakemussuunnitelman liitteessä 29 ”Sierilän voimalaitoshankkeen maisemasuunnitelma” esitetyt periaatteet. Läjitysalueita muotoiltaessa ja viimeisteltäessä tulee käyttää vaihtelevia pinnanmuotoja ja hyödyntää kasvukerroksena läjitysalueiden alle jäävien alueiden alkuperäistä tai vastaavaa pintamaata noin 10-20 cm:n kerroksena. Aluskasvillisuus ja puusto on palautettava kylvämällä ja istuttamalla. Läjitysalueiden täyttö, viimeistely ja maisemointi tulee toteuttaa vaiheittain ja siten ajoitettuna, että lähinnä asutusta ja tiestöä olevat alueet tehdään ensin. Lupamääräyksessä 6a) luvan saaja on velvoitettu järjestämään vähintään entisenveroinen tie Karin tilalle Sieriniemen läjitysalueen ohi. Nämä määräykset turvaavat Karin tilan omistajan edut, joten ei ole perustetta määrätä läjitysaluetta siirrettäväksi. Tilan omistajalla ei pääsääntöisesti ole oikeutta saada korvausta tilansa ulkopuolella tapahtuvasta maisemanmuutoksesta, joten Jokkalan korvausvaatimukset hylätään.

Jokkalle on aluehallintoviraston päätöksellä määrätty korvaus virkistyskäyttöhaitasta sekä Karin tilan että Sierisuvannon tilan osalta, kummastakin erikseen 7.000 euroa. Jokkala asuu itse Sierisuvannon tilalla, ja yleiskaavassa tilalle on merkitty kolme rakennuspaikkaa. Aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksen 12 mukaan velvollisuus maksaa virkistyshaittakorvaus kohdistuu myös päätöksenantohetkellä voimassa olevassa yleiskaavassa rakentamiseen varatuille tiloille sen jälkeen, kun tilat on rakentamalla otettu erityiseen käyttöön. Näillä perusteilla ja aluehallintoviraston päätökseen muuten viitaten hallinto-oikeus hylkää Jokkalan vaatimuksen korvausten korottamisesta. Tiloille aiheutuu virkistyskäyttöhaittaa siten kuin aluehallintoviraston päätöksessä on selostettu, joten ei ole perusteita luvan saajan vaatimuksesta myöskään alentaa määrättyjä korvauksia.

Eero Snellmanin kuolinpesän osakkaat, tila Männikkö 698-409-4-24 (valitus 16)

Männikön tilan rakennukset sijaitsevat korkealla jokitorvällä. Tilan pinta-ala on 1,05 hehtaaria. Jyrkkäreunaisen jokitorvän alaosa jää padotusalueelle 0,132 hehtaaria ja vettyy 0,020 hehtaaria. Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 5

määrännyt tehtäväksi rannansuojauksen (kohde R14). Valittajan korvausvaatimukset myyntiarvon alenemisesta sekä kalastus- ja virkistyskäytön menettamisestä hylätään perusteilla, jotka ilmenevät edellä hallinto-oikeuden perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella.

Juha Korva, tila Jokikumpu 698-401-56-32 (valitus 17)

Jokikummun tilalla on vahinkoalueella kaksi palstaa. Joen pohjoisrannalla on vapaa-ajanrakennus ja kolme muuta rakennusta alueella, joka osaksi jää padotusalueelle, osaksi vettyvälle alueelle. Rakennettu osa maapohjasta, yhteensä 0,347 hehtaaria, on määrätty korvattavaksi tonttimaana, muu alue pohjoispuolella sekä joen eteläpuolen palstan vahinkoalue tilustyyppinsä mukaisesti metsä-, pelto- tai joutomaana, maapohjakorvauksia yhteensä 19.727,13 euroa. Rakennuksista on määrätty korvausta 64.947,72 euroa. Yhteisvalituksessa on kiinteistökohtaisesti erittelemättä vaadittu täysimääräistä korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja muun virkistyskäytön menettamisestä sekä maisemahaitasta ja muusta vahingosta. Hallinto-oikeus viittaa perusteluihinsa edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ja hylkää Korvan vaatimukset.

Luvan saaja on vaatinut, että yhtiölle myönnetään lunastusoikeus veden alle jääviin ja vettyvällä alueella oleviin rakennuksiin ja siihen liittyen vaatinut, että lupamääräyksestä 6a) poistetaan siinä määrätty velvoite entisenveraisen tien järjestämiseen Jokikummun tilalle. Hallinto-oikeus on edellä kohdasta Kulkuyhteydet ja venereitti ilmenevästi hylännyt nämä vaatimukset.

Rauni Ylikörkkö, tila Huhta 698-401-56-37 (valitus 17)

Kiinteistö sijaitsee noin kaksi kilometriä voimalaitoksen yläpuolella Mukkaojan ohitusuoman lähtökohdassa. Rantapato 2 ja padon taustan kuivatusoja rakennetaan kiinteistön pihapiiriin. Aluehallintovirasto on määrännyt käyttöoikeudesta maksettavaksi korvausta yhteensä 25.837,60 euroa ja maisemahaitasta ja käyttöarvon alentumisesta 5.000 euroa. Yhteisvalituksessa on kiinteistökohtaisesti erittelemättä vaadittu täysimääräistä korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja muun virkistyskäytön menettamisestä sekä maisemahaitasta ja muusta vahingosta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Jouko Korva, tila Kampsanniemi 698-401-53-249 (valitus 17)

Kiinteistö on Kampsajoen varrella olevaa metsätalousmaata, josta vähäinen osa jää veden alle tai vettyy. Yhteisvalituksessa on kiinteistökohtaisesti erittelemättä vaadittu täysimääräistä korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja muun virkistyskäytön menettamisestä sekä maisemahaitasta ja muusta vahingosta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston määräämä korvaus 82,94 euroa on riittävä ja näin ollen aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Matti Korva, tila Päläkekoski 698-401-56-33 (valitus 17)

Kiinteistö sijaitsee noin seitsemän kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on palstat joen molemmin puolin. Vahinkoalue on pääasiassa

metsää. Veden alle jää 1,823 ha ja vettyy 0,468 ha. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 3.589,87 euroa. Yhteisvalituksessa on kiinteistökohtaisesti erittelemättä vaadittu täysimääräistä korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja muun virkistyskäytön menettämisestä sekä maisemahaitasta ja muusta vahingosta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Arja Honkanen, tila Kuusiharju 698-401-56-30 (valitus 17)

Kiinteistö sijaitsee noin seitsemän kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on vapaa-ajanasunto pinta-alaltaan 23 m², lato ja puucee sekä rakennuksen sokkeliperustus. Kiinteistön maa-alueesta huomattava osa jää veden alle. Loma-asunto jää vettyvälle alueelle. Maa-alue ja rakennukset on määrätty korvattavaksi. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 51.461,84 euroa. Yhteisvalituksessa on kiinteistökohtaisesti erittelemättä vaadittu täysimääräistä korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja muun virkistyskäytön menettämisestä sekä maisemahaitasta ja muusta vahingosta. Luvan saaja on vaatinut valituksessaan rakennusten lunastusoikeutta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Risto Korva, tilat Uusikörkkö 698-401-56-35 ja Hiekkaranta 698-401-56-41 (valitus 17)

Kiinteistö Uusikörkkö sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla Ylikörkön maisema-alueella. Aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksessä 7 alueelle on määrätty tehtäväksi maisemointisuunnitelma, joka käsitellään eri hakemuksesta. Hallinto-oikeus katsoo, että kiinteistölle aiheutuvat vahingot tulee arvioida tämän hakemuksen yhteydessä. Kiinteistön Hiekkaranta osalta Korva on hallinto-oikeuden tarkastuksella vaatinut vettyvien peltoalueiden täyttämistä. Luvan saaja on lisäselvityksessään suostunut täyttämään pellon kuviot 5 ja 6 ja ilmoittanut, ettei se vähennä vetymisestä määrättyä korvausta. Edellä olevan johdosta ja muuten aluehallintoviraston perusteluihin viitaten hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Raakel Korva, tila Keskitalo 698-401-56-36 (valitus 17)

Kiinteistö sijaitsee noin seitsemän kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Vahinkoalue on pääasiassa maatalousmaata. Veden ja kaivuun alle jää 2,856 ha, vettyy 0,509 ha ja täyttöaluetta on 0,274 ha. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 5.236,84 euroa. Yhteisvalituksessa on kiinteistökohtaisesti erittelemättä vaadittu täysimääräistä korvausta sekä myyntiarvon alenemisesta että kalastus- ja muun virkistyskäytön menettämisestä sekä maisemahaitasta ja muusta vahingosta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Mikael ja Kristian von und zu Fraunberg, tila Petäjaniemi 698-401-26-410 (valitukset 17 ja 18)

Petäjaniemen tila sijaitsee Kemijoen varrella välittömästi suunnitellun

voimalaitospadon alapuolella. Kiinteistöllä sijaitsee päärakennuksena loma-asuntokäyttöön tarkoitettu hirsirunkoinen lautaverhoiltu rakennus. Rakennus soveltuu ympärivuotiseen asumiseen. Rakennuksen runko on siirretty vuosisadan alussa rakennetusta peräpohjalaisesta talonpoikaistalosta Tervolan Ylipaakkolasta. Rakennuksen kerrosala on noin 301 m² ja huoneistoala 281 m². Lisäksi kiinteistöllä sijaitsee saunarakennus, varasto-/autotallirakennus, aitta, liiteri ja venevaja. Kiinteistön pihapiiri on nurmetettu, ympäröivä metsä on pääosin mäntypuustoa ja ranta hiekkapohjainen.

Valittajat ovat vaatineet kiinteistölleen aiheutuvasta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä maksettavan korvauksen korottamista 190.000 euroon, mikä on 1/3 kiinteistönvälittäjän arvioimasta käyvästä arvosta 570.000 eurosta.

Aluehallintovirasto on määrännyt maksettavaksi korvausta virkistyskäyttöhaitasta 10.000 euroa ja maisemahaitasta 7.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut virkistyskäyttökorvauksen alentamista 4.000 euroon. Loma-asunnon ranta avautuu pääasiassa jokiosalle, jossa ei tapahdu sellaista muutosta, joka alentaisi merkittävästi kiinteistön arvoa. Hallinto-oikeus katsoo, että säännöstelypadon läheisyys aiheuttaa maisema- ja virkistyskäyttöhaittaa, joten virkistyskäyttöhaittakorvauksen alentamiseen ei ole syytä. Aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Juhani ja Erja Juuruspolvi, tila Ahola 698-401-241-11 (valitus 19)

Aholan tila sijaitsee voimalaitoksesta noin 2,5 kilometriä alavirtaan. Kiinteistöllä on lomarakennus, jonka lisäksi yleiskaavassa kiinteistölle on merkitty asuinrakennuspaikka. Juuruspolvet ovat vaatineet rannan kunnostamista ja suojausta sekä venelaiturin ja uimapaikan rakentamista, virkistyskäyttökorvausta 10.000 euroa ja korvausta myyntiarvon alentumisesta 30.000 euroa. Aluehallintoviraston päätöksen mukaan kiinteistön rannat eivät kuulu rannansuojaussuunnitelmaan, mutta lupamääräyksen 5 mukaisesti rannat on suojattava suunnitelmassa esitettyjen kohteiden lisäksi muualla hankkeen vaikutusalueella olevilla rakentamalla erityiseen käyttöön otetuilla tiloilla. Aluehallintovirasto on määrännyt kiinteistölle 698-401-241-11 korvausta virkistyskäyttöhaitasta 5.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista Raudanjokisuun ja Nuottisaaren alapään välillä 2.000 euroon. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa valittajien eikä yhtiön vaatimuksesta. Määrätty korvaus kattaa kaikki vahingot.

Vilho Strandin kuolinpesä, tila Ala-Vilmilä 698-402-181-6 (valitus 20)

Kiinteistö sijaitsee noin 20 kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Vahinkoalue on pääasiassa maa- ja metsätalousmaata. Veden alle jää 1,306 ha ja vettyy 0,671 ha. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 1.482,59 euroa. Valittaja on vaatinut, että luvan saaja veloitetaan maksamaan virkistyskäyttökorvausta 10.000 euroa sekä korvausta koskiperinne- ja perintömaiseman muutoksesta ja sen lopullisesta menetyksestä 25.000 euroa. Valituksen täydennyksessään kuolinpesä on korottanut korvausvaatimuksensa 160.000 euroksi ja vaatinut tehtäväksi maisemointitöitä. Valitusajan päättymisen jälkeen tehtyinä lisävaatimukset jätetään tutkimatta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa. Kiinteistön asuinrakennus sijaitsee noin 400 m etäisyydellä

joesta. Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 5 määrännyt kiinteistön rannan suojattavaksi (kohde R6 ja R46). Virkistyskäyttö- ja maisemakorvausten osalta viitataan yleisperusteluihin.

Yrjö ja Heli Koivula, nyt Juho ja Satu Koivula, tila Koivula 698-401-58-8 (valitus 21)

Koivulan tilan 12,3 peltohehtaaria jää veden alle 3,581 hehtaaria ja 20,9 hehtaarin vuokrapelloista jää veden alle 6,2 hehtaaria eli elinkeinotoiminnassa käytettävästä pinta-alasta yhteensä noin 30 %. Tilalla on lypsykarjaa ja sen ohella hiehoja, vasikoita ja lihasonneja. Aluehallintovirasto on määrännyt Koivulan tilalle supistumishaittakorvausta 101.016 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista 36.635 euroon ja viitannut aluehallintovirastolle toimittamaansa tekniikan tohtori Arvo Vitikaisen asiantuntijalausuntoon.

Aluehallintoviraston päätöksessä on yksityiskohtaisesti selostettu Vitikaisen arvioissa käytetty laskentakaava, jossa keskeisenä tekijänä on Heinäkierto I -viljelyjärjestelmän keskimääräinen katetuotto tukialueella C3 (716 euroa/ha) ja sen lisäksi pellon hyvyystekijä, maankorko, lunastettavan pellon pinta-ala ja pääomitustekijä. Aluehallintovirasto ei ole kuitenkaan kaikilta osin hyväksynyt tätä laskutapaa, vaan on ottanut lähtökohdaksi tuotantoeläinokohtaisen laskennallisen tulonmenetyksen (2.005 euroa/tuotantoeläin) ja sen lisäksi huomion lypsylehmien määrän, lihantuotannon vuotuisen menetyksen, 7 vuoden sopeutumisajan, 4 %:n korkokannan ja supistuvan peltoalan prosentteina.

Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintoviraston laskutavassa esiintyvä tuotantoeläinokohtainen laskennallinen tulonmenetyk vastaa ProAgrian vuosittain julkaisemaa mallilaskelmaa, joka ottaa huomion kaikki maatalouteen liittyvät erityistekijät (tuotot, kustannukset, tuet jne.), joiden perusteella voidaan karjan tuottaman maitomäärän mukaan määrittää tilan tuotto. Hallinto-oikeus katsoo, että Koivulan kaltaisella pääosin lypsykarjan pidosta tulonsa saavalla maatilalla aluehallintoviraston soveltama laskutapa kuvastaa paremmin todellista tulonmuodostusta. Laskelmassa käytetty pääomitusajka 7 vuotta ja korkokanta 4 % ovat hallinto-oikeuden ja maaoikeuden aikaisemman oikeuskäytännön mukaisia. Hallinto-oikeus hylkää luvan saajan vaatimuksen supistushaittakorvauksen alentamisesta.

Veneenlaskupaikkoja koskevan vaatimuksen johdosta hallinto-oikeus viittaa lupamääräykseen 3, jossa luvan saaja on veloitettu maisemoinnin yhteyteen rakentamaan kullekin rakentamalla erityiseen käyttöön otetulle rantatilalle omistajan osoittamaan paikkaan asianmukainen, kiviaineksella tai vastaavalla, ei kuitenkaan louheella, suojattu talouskeskuskohtainen venevalkama sekä tarvittaessa ruoppaamaan sinne johtava veneväylä. Venevalkaman tulee olla toimiva veneiden pitoon kaikilla vedenkorkeuksilla. Tämän lupamääräyksen nojalla venevalkamat on rakennettava Koivulan tilan kotipalstan ja vapaa-ajan-asunnon rantaan. Vaatimus hylätään enemmälti perusteettomana.

Luvan saaja ja Koivulat ovat hallinto-oikeuden tarkastuksella käydyn keskustelun pohjalta ja Koivuloiden hallinto-oikeuteen myöhemmin kirjallisesti ilmoittaman mukaisesti sopineet, että lupamääräyksessä 6a) määrätty velvoite, jonka mukaan luvan saajan on järjestettävä vähintään entisenveroinen tie

Koivulan tilan saarella sijaitsevaan lomarakennukseen ja tiehen vähintään halkaisijaltaan 1,0 m oleva rumpu, muutetaan rahakorvaukseksi. Hallinto-oikeus määrää rahakorvauksen määräksi 3.500 euroa. Aluehallintovirasto on jo lupamääräyksessä 5 määrännyt saarella olevan lomarakennuksen pohjoispuolen rannan suojattavaksi. Kun otetaan huomioon saaren etelärannan suojainen sijainti, hallinto-oikeus pitää tätä riittävänä.

Luvan saaja on hallinto-oikeuden tarkastuksella suostunut rakentamaan Koivulan tilan pihapiirin kohdalle rantatörmälle suoja-aidan. Hallinto-oikeus lisää Koivulan tilan lupamääräyksen 7 neljänteen kappaleeseen, jossa luvan saaja on velvoitettu rakentamaan siinä mainituille tiloille vähintään 150 metrin pituisen maisemaan sopivan suoja-aidan ja pitämään sen kunnossa.

Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen virkistyshaittakorvauksista ja viittaa perusteluihinsa edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella. Yhtiön velvoittamiselle luovuttamaan vastikemaata ei ole perusteita ilman yhtiön suostumusta.

Hallinto-oikeus jättää tutkimatta Juho ja Satu Koivulan vastaselityksessään esittämät uudet toissijaiset vaatimukset. Hallinto-oikeus ei myöskään tutki Yrjö Koivulan hallinto-oikeuden tarkastuksella esittämää ja Koivuloiden 24.9.2014 hallinto-oikeudelle kirjallisesti toimittamaa vaatimusta Komotta- ja Kampsajoen vesivoiman korvaamisesta. Muutosta aluehallintoviraston päätökseen on tullut hakea 30.6.2011 päättyneen valitusajan kuluessa. Koivulan tilan osalta muutosta ovat hakeneet tilan silloiset omistajat Yrjö ja Heli Koivula. Juho ja Satu Koivulan tultua nyt tilan omistajiksi he voivat jatkaa tilan osalta tehtyä valitusta. Vaatimusten sisältö ei voi olla laajempi kuin määräaikana tehdyssä valituksessa. Sen johdosta uudet valitusajan jälkeen esitetyt vaatimukset on jätettävä tutkimatta.

Hely Kilpamäki, tila Kesäranta 698-402-181-1 (valitus 22)

Kiinteistö sijaitsee noin 20 kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on loma-asunto. Veden alle jää 0,06 ha ja vettyy 0,014 ha. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 232,80 euroa. Valittaja on vaatinut, että luvan saaja velvoitetaan maksamaan virkistyskäyttökorvausta 10.000 euroa sekä korvausta perinne- ja suvun perintötilan maiseman lopullisesta muutoksesta 50.000 euroa. Koska tila sijaitsee Tervakarin tuntumassa luonnonkauniissa koskimaisemassa ja virkistyskäyttö kohdistuu merkittävästi myös rantatörmän alaosaan ja koskikalastukseen, hallinto-oikeus määrää tilalle korvauksen virkistyskäyttöhaitasta siten kuin edellä perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ilmenee. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa enemmälti. Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 5 määrännyt kiinteistön rannan suojattavaksi (kohde R6).

Alli ja Juha Ovaskainen, tila Alasierilä 698-409-29-23 (valitus 23)

Ovaskaisten vakinainen asunto on Alasierilän tilan pohjoisosassa Kemijoen rannassa. Tilasta on lunastettu 0,052 hehtaaria alakanava-alueeksi ja 4,838

hehtaaria voimalaitosalueeksi. Lunastetut alueet on Oikaraisen kylän ja Jyrhämäjärven yleiskaavassa merkitty erityisalueeksi (E). Samassa yleiskaavassa Alasierilän tilalle on merkitty Ovaskaisten omakotitalon lisäksi kaksi rakennuspaikkaa Sieriniementien varteen asuintarkoituksiin ja lännemmäs Sieriniemeen kaksi lomarakennuspaikkaa. Ne eivät ole lunastettavalla alueella. Asuntotontit eivät rajoitu rantaan. Lomarakennuspaikkojen edessä rannassa on 15-20 metrin levyinen maakaistale Kemijoki Oy:n omistamaa tilaa 698-409-29-22.

Hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston ratkaisun perusteluihin ja toteaa, että rakennuspaikkavaraukset on tehty kaavaan samanaikaisesti kuin voimalaitosaluevaraus. Rakennuspaikkojen kaavan mukainen käyttötarkoitus ei siten muutu alkuperäisestä ja niille on mahdollista rakentaa kaavan mukaisesti, niiden ulkoisten tekijöiden vallitessa, mitkä olivat tiedossa jo kaavaa vahvistettaessa. Voimalaitoshankkeen toteuttaminen ei alenna sitä alueiden arvoa, joka niille on yleiskaavatontiksi merkitsemisen kautta tullut.

Lunastettu maa-alue on korvausluettelossa hinnoiteltu metsämaana, tilustyyppi pääosin tuore kangasmetsä, osaksi kitumaa. Puustosta on määrätty erikseen korvaus. Sen lisäksi aluehallintovirasto on määrännyt erikoisarvon korvauksena 10.000 euroa. Erikoisarvon korvauksen määrää arvioidessaan hallinto-oikeus ottaa huomioon, että Alasierilän tilasta on lunastettu keskeiseltä paikalta lähes viiden hehtaarin alue yleiskaavan E-alueelta voimalaitos- ja alakanava-alueeksi ja että Ovaskaisten omakotitalo sijaitsee samalla tilalla lähellä tulevia rakentamis- ja läjitysalueita. Sen johdosta hallinto-oikeus harkitsee oikeaksi korottaa tilan erikoisarvon korvauksen 15.000 euroksi.

Työn suorittamisesta ja työnaikaisten haittojen minimoinnista on annettu määräykset lupamääräyksessä 1 e). Työn suorittamisesta mahdollisesti aiheutuvista haitoista ja vahingoista on sovittava ja ne on viipymättä korvattava. Ellei asiasta päästä yksimielisyyteen, luvan saajan tulee saattaa asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi. Korvauksena matkan pidentymisestä on määrätty 1.927,20 euroa.

Läjitysalue tulee sijaitsemaan näköetäisyydellä Ovaskaisten talosta. Läjitysalueen sijainnista ja korkeudesta on lupamääräyksessä 1b) määräykset. Saman lupamääräyksen mukaan läjitysalueiden yksityiskohtaisia maisemointisuunnitelmia laadittaessa luvan saajan tulee kuulla Lapin ELY-keskusta ja lähiympäristössä olevien tilojen omistajia. Suunnitelmissa tulee ottaa huomioon hakemussuunnitelman liitteessä 29 ”Sierilän voimalaitoshankkeen maisemasuunnitelma” esitetyt periaatteet. Läjitysaluetta muotoiltaessa ja viimeisteltäessä tulee käyttää vaihtelevia pinnanmuotoja ja hyödyntää kasvukerroksena läjitysalueiden alle jäävien alueiden alkuperäistä tai vastaavaa pintamaata noin 10-20 cm:n kerroksena. Aluskasvillisuus ja puusto on palautettava kylvämällä ja istuttamalla. Läjitysalueiden täyttö, viimeistely ja maisemointi tulee toteuttaa vaiheittain ja siten ajoitettuna, että lähinnä asutusta ja tiestöä olevat alueet tehdään ensin. Hallinto-oikeus pitää annettuja määräyksiä riittävinä ja hylkää vaatimuksen läjitysalueen siirtämisestä. Ovaskaisille on aluehallintoviraston päätöksellä määrätty 7.000 euron korvaus virkistyskäyttöhaitasta. Enemmät korvausvaatimukset hylätään. Yhtiön vaatimus virkistyskäyttöhaitakorvauksen alentamisesta hylätään.

Kari Tennilä, tila Tennilä 698-402-2-158 (valitus 24)

Tennilän tilan palsta 1 on kooltaan 0,25 hehtaaria, muodoltaan neliömäinen. Siitä jää padotusalueelle 0,056 hehtaaria eli noin viidesosa ja vettyvälle alueelle 0,034 hehtaaria. Palsta on rakentamaton, mutta sille on Rovaniemen kaupungin rakennusvalvontaviraston päätöksellä 11.1.2012 myönnetty rakennuslupa lomarakennuksen rakentamiseksi. Hallinto-oikeus katsoo, että koska palstalle on myönnetty rakennuslupa, vahinkoalue on korvattava tonttialueen yksikköhinnalla. Tila sijaitsee Kemijoen pohjoisrannalla 50 kilometrin etäisyydellä Rovaniemeltä, avautumissuunta on etelään. Palstalle ei ole tieyhteyttä, mutta sen pohjoisrajan läheisyydessä 10-20 metrin etäisyydellä on tie. Palstan yli kulkee joen suuntaisesti sähkölinja, jonka vaatima hakattu alue halkaisee tontin. Muuten alue kasvaa nuorta metsää. Kiinteistökohtaiset tekijät huomioon ottaen hallinto-oikeus pitää tonttikorvauksen yksikköhintana 3 euroa/ m². Padotusalueelle jäävään 0,056 hehtaarin osalta korvaus on 1,5-kertainen eli 2.520 euroa ja 0,034 hehtaarin suuruisen vettyvän alueen osalta 0,5-kertainen eli 510 euroa. Palstalla oleva puusto sisältyy tonttialueen korvaushintaan eikä sitä korvata erikseen. Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen enemmälti. Lupamääräyksen 5 mukaisesti myöhemmin rakentamalla käyttöön otettavien tai yleiskaavassa sanottuun tarkoituksen varattujen tilojen rannansuojausvelvoite alkaa sen jälkeen, kun alue on otettu erityiseen käyttöön. Hallinto-oikeus lisää Tennilän tilan palstan 1 lupamääräyksen 5b) luetteloon.

Palstan 2 rannan suojausvaatimuksen osalta hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston päätöksen lupamääräykseen 5, jossa Tennilän tilan Viirinkylän palstan ranta-alue on määrätty suojattavaksi. Samassa lupamääräyksessä on yleismääräys, jonka mukaan luvan saajan on siirrettävä rakennettu laituri tai rakennettava entisen veroinen laituri omistajan osoittamaan paikkaan. Vaatimukset uinti- ja kalastusmahdollisuuksien menetyksen korvaamisesta hallinto-oikeus hylkää viitaten edellä kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ilmeneviin perusteluihin.

Kari Suorsa, tila Törmälä 698-409-30-7 (valitus 25)

Suorsa on valituksessaan vaatinut omakotitalonsa lunastamista käyvästä arvosta puolitoistakertaisena, jotta hän voi rakentaa uuden talon tontilleen kauemmas maapadosta. Luvan saaja on kiistänyt vaatimuksen katsoen, että vesilain mukaiset lunastamisen edellytykset eivät täyty.

Törmälän tila on maapinta-alaltaan 1,84 hehtaaria. Se sijaitsee Oikaraisen kylän ja Jyrhämäjärven yleiskaavassa asuntoalueeksi kaavoitetulla alueella välittömästi erityisalueeksi kaavoitetun alueen vieressä. Tila sijaitsee Kemijoen pohjoisrannalla ja rantaviivaa on 115 metriä. Lähellä rantatörmää sijaitsee omakotitalo, jonka edessä ennen jyrkästi laskevaa jokitörmää on 16 metrin levyinen tasainen nurmetettu piha-alue. Rantaan rakennettava maapato sijoittuu tälle piha-alueelle hakemukseen sisältyvän mallipoikkileikkauksen perusteella arvioituna noin 7 metrin etäisyydelle omakotitalosta. Padon harjakorkeus on noin 0,1 m hallinto-oikeuden tarkastuksella mitatun pihan pisteen yläpuolella. Padon harjalle tulee tie, joka on vain padon huoltoa palvelevassa käytössä. Rantapatoalueelle jää tilasta yhteensä 0,35 hehtaaria, johon on myönnetty pysyvä käyttöoikeus.

Vesilain 11 luvun 7 §:n mukaan lunastaminen omistajan vaatimuksesta on mahdollinen seuraavasti:

Milloin tähän lakiin perustuvalla toimenpiteellä saatetaan toiselle kuuluva maa-alue pysyvästi veden alle taikka muutoin välittömästi aiheutetaan huomattavaa pysyväistä haittaa toisen kiinteistön tai siihen kuuluvan alueen käyttämiseksi, voidaan käyttöoikeuden myöntämisen asemesta omistajan vaatimuksesta kysymyksessä oleva kiinteistö tai alue määrätä lunastettavaksi (1 mom.).

Jos osa kiinteistöstä lunastetaan omistajalta tai hän menettää mahdollisuuden sen käyttämiseen ja jäljelle jäävän osan käyttämiseksi aiheutuu tästä huomattavaa pysyväistä haittaa, on koko kiinteistö omistajan niin vaatiessa määrättävä lunastettavaksi (2 mom.).

Niin ikään voidaan määrätä lunastettavaksi sellainen hyödyttömäksi käyvä kiinteä tai irtain omaisuus, josta sen omistajalla on oikeus vaatia korvausta tämän luvun 3 §:n 3 tai 5 kohdan perusteella, mikäli omistaja vaatii omaisuutta lunastettavaksi eikä ole katsottava, että hänen kohtuuden mukaan on tyydyttävä korvauksen saamiseen käyttöoikeuden menettämisestä (3 mom.).

Tämän pykälän nojalla suoritettava korvaus on puolitoistakertainen sellaisen alueen osalta, jota 6 §:n 1 momentissa tarkoitetaan (4 mom.).

Hallinto-oikeus toteaa, että omakotitalo on korkeusasemaltaan sellaisella tasolla, että veden nosto ja patorakenteiden rakentaminen eivät ennalta arvioiden vaikuta sen käytettävyyteen rakenteellisesti, ja tontti on pinta-alaltaan niin laaja, että se ei hankkeen johdosta muutu käyttökelvottomaksi. Lupamääräyksissä 4 ja 7 luvan saajalle on määrätty toimenpiteitä ja tarkkailuvelvoitteita asumisen turvaamiseksi, muun muassa maalämpöputkiston muutosten, viemärien, vesihuollon, jäteveden puhdistuslaitteiden ja imeytyskentän toiminnan sekä asuinrakennuksen ja pohjavedenkorkeuden tarkkailun suhteen. Lunastuksen edellytykset eivät siten täyty ja sitä koskeva vaatimus hylätään.

Rantapadon sijoittuminen välittömästi rakennuksen viereen aiheuttaa omistajalle haittaa, koska oleskeluun käytetty talon ja rantatörmän välinen piha-alue pienenee huomattavasti ja pihan laitaan tulee luonnontilasta poikkeava keinotekoinen rakenne. Hallinto-oikeus katsoo, että ilman luvan saajan suostumusta patoa ei voida patoturvallisuussyistä määrätä siirrettäväksi eikä madallettavaksi, ja hylkää tätä koskevan vaatimuksen. Padon sijainti ei ole sellainen seikka, joka edellä mainittujen lainkohtien nojalla oikeuttaisi omistajan saamaan lunastuksen talostaan, vaan haitat ovat korvattavissa rahakorvauksin. Aluehallintovirasto onkin määrännyt 10.000 euron haittakorvauksen piha-alueen poikki rakennettavasta maapadosta tilan käytettävyydelle aiheutuvasta haitasta, mitä määrää hallinto-oikeus pitää riittävänä.

Suorsa on korostanut joen poikki rakennettavasta padosta aiheutuvaa maisemahaittaa ja vaatinut sen korvaamista. Hallinto-oikeus on edellä kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ilmenevästi määrännyt Törmälän tilalle 6.000 euron korvauksen. Vaatimus hylätään enemmälti. Hallinto-oikeus on edellä kohdasta Luvan saajan lunastusvaatimukset

ilmenevästi hylännyt luvan saajan lunastusvaatimuksen rantapadon alle jäävään alueeseen.

Aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa on Törmälän tilan korvausten osalta lausuttu seuraavaa: ”Katselmuskirjan esityksestä poiketen aluehallintovirasto määrää padon alle jäävää aluetta korvattavaksi tarkastuksella 18.8.2009 havaitun ja karttatarkastelun perustella 0,150 ha (katselmuskirjassa tonttialue on 0,056 ha) tonttialueena. Lisäksi aluehallintovirasto korottaa tilakohtaiset tekijät huomioon ottaen katselmuskirjan yksikköhintaa 5 euroon/m² (katselmuskirjan yksikköhinta 4,78 euroa/m²). Loput patoalueesta eli 0,200 ha korvataan E-alueena, jonka yksikköhintaan ei ole korvausratkaisun perusteluista ilmenevästi ollut tarpeen tehdä muutoksia.” Liitteen 2.B korvausluettelossa tilan korvaukset ovat kuitenkin jääneet katselmuskirjan mukaisiksi. Hallinto-oikeus oikaisee tämän virheen ja korottaa korvausluettelon käyttöoikeuskorvaukset perusteluissa tarkoitetun mukaisiksi.

Muilta osin hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston perusteluihin ja hylkää vaatimukset enemmälti.

Matti Tapani Karvo ja Vesa Tapani Karvo, tila Kumpukörkkö 698-409-28-42 (valitus 26)

Luvan saaja on vastineessa ilmoittanut suojaavansa Kumpukörkön tilan rannan. Määräys tästä lisätään lupamääräykseen 5. Muodostuvan saaren rannan suojaamisesta on määräys kohdassa 5b.

Hankkeella ei ennalta arvioiden ole vaikutusta tien yläpuolisille peltoalueille, mutta lupamääräyksessä 10d) on määräys, jonka mukaan luvan saajan on tarkkailtava Majavalammen vedenkorkeutta ja Sierilän voimalaitoksen rakentamisesta mahdollisesti aiheutuvan vedenkorkeuden nousun vaikutusta Majavalammen viereisten, tilalla Kumpukörkkö olevien peltojen salaojituksen toimivuuteen ja peltojen käytettävyyteen maatalouselinkeinotoiminnassa.

Menetettyjä rakennuspaikkoja koskevan vaatimuksen osalta hallinto-oikeus toteaa, että tilan ranta-alueita ei ole kaavoitettu rakentamiseen eikä alueelle ole rakennuslupia, ja korkeusaseman johdosta alueiden käyttökelpoisuus rakentamiseen ei ole kiistatonta ainakaan ilman täyttötoimia. Perusteita korvauksen määräämiseen menetetyistä rakennuspaikoista ei ole.

Tilalla aiheutuu elinkeinon supistumishaittaa, kun veden alle jää peltoa 12,719 hehtaaria. Hankkeen alkuvaiheessa omaa peltoa oli 38,76 hehtaaria ja vuokrapeltoa 7,5 hehtaaria. Katselmustoimituksen valmistumisen jälkeen on raivattu peltoa yli 50 hehtaaria. Tilalla on lypsylehmiä ja nuorta karjaa. Aluehallintovirasto on määrännyt Kumpukörkön tilalle elinkeinon supistumishaittakorvausta 111.132,00 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista 46.730,00 euroon ja viitannut aluehallintovirastolle toimittamaansa tekniikan tohtori Arvo Vitikaisen asiantuntijalausuntoon. Karvot puolestaan ovat vaatineet korvauksen korottamista vähintään 350.000 euroon ja viittaneet aluehallintovirastolle esittämäänsä agronomi Matti Ylimommon arviolausuntoon.

Aluehallintoviraston päätöksessä on yksityiskohtaisesti selostettu Vitikaisen

arviossa käytetty laskentakaava, jonka keskeisenä tekijänä on Heinäkierto I -viljelyjärjestelmän keskimääräinen katetuotto tukialueella C3 (716 euroa/ha) ja sen lisäksi pellon hyvyystekijä, maankorko, lunastettavan pellon pinta-ala ja pääomitustekijä. Aluehallintovirasto ei ole kuitenkaan kaikilta osin hyväksynyt tätä laskutapaa, vaan on ottanut lähtökohdaksi tuotantoeläinakohtaisen laskennallisen tulonmenetyksen (2.005 euroa/tuotantoeläin) ja sen lisäksi huomion lypsylehmien määrän, lihantuotannon vuotuisen menetyksen, 7 vuoden sopeutumisajan, 4 %:n korkokannan ja supistuvan peltoalan prosentteina. Karvojen esittämä laskutapa puolestaan eroaa näistä muun muassa tukien vaikutuksen huomioon ottamistavassa, 10 vuoden pääomitusajassa ja 5 %:n korkokannassa.

Aluehallintovirasto on pitänyt huomioon otettavana kokonaispeltopinta-alana hankkeen alkuvaiheessa omistettua 38,76 hehtaaria ja vuokrattua 7,5 hehtaaria. Menettävä pinta-ala on siten noin 28 % kokonaispeltoalasta, Vitikaisen mukaan 27 %, Ylimommon mukaan 33%. Ero aiheutuu muun muassa eri tavasta käsitellä saareksi muodostuvaa 1 hehtaarin aluetta. Aluehallintoviraston laskelmassa sitä ei ole otettu mukaan, koska elinkeinonharjoittajat ovat ilmoittaneet siellä jatkettavan viljelyä.

Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintoviraston laskutavassa esiintyvä tuotantoeläinakohtainen laskennallinen tulonmenetys vastaa ProAgrian vuosittain julkaisemaa mallilaskelmaa, joka ottaa huomioon kaikki maatalouteen liittyvät erityistekijät (tuotot, kustannukset, tuet jne.), joiden perusteella voidaan karjan tuottaman maitomäärän mukaan määrittää tilan tuotto. Hallinto-oikeus katsoo, että Karvon kaltaisella pääosin lypsykarjan pidosta tulonsa saavalla maatilalla aluehallintoviraston soveltama laskutapa kuvastaa todellista tulonmuodostusta paremmin kuin Vitikaisen laskentamalli. Laskelmassa käytetty pääomitusajaksi 7 vuotta ja korkokanta 4 % ovat hallinto-oikeuden ja maaoikeuden aikaisemman oikeuskäytännön mukaisia. Hallinto-oikeus katsoo, että myös mahdollinen eläketulojen menetys sisältyy aluehallintoviraston päätöksen mukaiseen laskentamalliin. Hallinto-oikeus hylkää luvan saajan vaatimuksen supistumishaittakorvauksen alentamisesta ja Karvojen vaatimuksen sen korottamisesta.

Luvan saaja on pitänyt supistumishaitan korvausta ja uusien peltojen raivauskustannusten korvausta päällekkäisinä korvauksina. Asiassa on selvitetty, että myönnetyn ympäristöluvan sallima eläinmäärä edellyttää peltopinta-alaa, joka veden alle jäävä peltoala huomioon ottaen jää vajaaksi. Hallinto-oikeus katsoo, että syntyneen vahingon täysimääräinen hyvittäminen edellyttää vastaavan alan hankkimisen korvaamista. Päätöstä ei siten muuteta tältäkään osin.

Karvot ovat vaatineet, että peltojen arvona korvausta laskettaessa on pidettävä 6.000 euroa hehtaarilta. Aluehallintovirasto on määrännyt asiassa sovelletun käytännön mukaisesti yksikköhinnaksi Karvon pelloilla valtaosin 3.200 euroa hehtaarilta (luokitus Pelto PI, kivennäismaan hyväkuntoinen pelto) ja yhden kuvion osalta 2.300 euroa hehtaarilta (luokitus Pelto PII, kivennäismaan viljelykuntoinen pelto), veden alle jäävän pellon osalta 1,5-kertaisena ja vettyvällä alueella 0,5-kertaisena. Yksikkökorvausten määrät perustuvat Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n vuonna 2006 toimitusmiehille antamaan arvioon, jota aluehallintovirasto on korottanut elinkustannusindeksillä päätöksen antamisen tasoon. Perusteita korvauksen korottamiseen ei ole.

Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen virkistyskäyttöhaitan korvaamisesta viitaten perusteluihinsa edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella.

Valo Ylianttila, tila Hiekkaranta 698-401-188-2 (valitus 27)

Valo Ylianttilalle on aluehallintoviraston päätöksellä määrätty korvausta elinkeinon menetyksestä kolmen vuoden sopeutumisajalta sekä korvaus karjan arvon alenemisesta. Luvan saajan valituksesta hallinto-oikeudessa on nyt ratkaistavana, onko Ylianttiloilla oikeutta saada korvausta elinkeinon menetyksestä, kun puolisoiden oikeus harjoittaa tuettua elinkeinotoimintaa on päättynyt vuonna 2014 ja ovatko korvaukset lihantuotannon menetyksestä ja karjanarvon alentumisesta päällekkäisiä.

Valo Ylianttila on puolestaan valituksessaan vaatinut, että korvausta tulon menetyksestä määrättäessä lähtökohtana ei voi olla tilan pidon loppuminen, koska tilan pitoa jatkaisi hänen poikansa Harri Ylianttila, ellei voimalaitosta tule. Hallinto-oikeuden tarkastuksella Harri Ylianttila, joka harjoitti marjanviljelyä tällä hetkellä Tennilässä, kertoi suunnitelmistaan vuokrata tilan pellot marjan- ja heinäviljelyyn ja muuttaa ulkorakennukset mehustamoksi.

Asiassa on selvitetty, että Valo ja Sinikka Ylianttilan oikeus tuettuun maatalouden harjoittamiseen tilalla on päättynyt iän johdosta vuonna 2014. Hallinto-oikeuden tarkastuksella saadun tiedon mukaan karjanpito tilalla oli jo päättynyt. Näin ollen Ylianttilan puolisoit ovat voineet voimalaitoshankkeen estämättä harjoittaa elinkeinoaan kunnes ovat sen muusta syystä lopettaneet. Samasta syystä voimalaitoshanke ei vaikuta heidän eläkekertymiinsä. Se seikka, että Valo Ylianttila olisi ilman voimalaitoshanketta voinut jatkossakin hyödyntää omistamiaan peltoja ja rakennuksia vuokraamalla ne toiselle, ei voi olla peruste jatkuvalle tulon menetyksen korvaamiselle, koska pelloista on määrätty käyttöoikeuskorvaus ja rakennuksista lunastuskorvaus. Käyttöoikeus- ja lunastuskorvaus yhdessä saamatta jääneestä tulosta maksetun korvauksen kanssa johtaisi korvausten päällekkäisyyteen.

Sen johdosta aluehallintoviraston määräämä korvaus elinkeinon menetyksestä, joka päätöksen antoajankohtana (2011) oli oikea, on nyt ajan kulumisen ja olosuhteiden muuttumisen johdosta perusteettomana kumottava ja luvan saajan vaatimuksen mukaisesti poistettava liitteen 2.B korvausluettelosta.

Aluehallintovirasto on todellisen tulonmenetyksen saamiseksi lisännyt laskelmiin vuotuisen lihantuotannon menetyksen. Sen sijaan korvaus karjan arvon alentumisesta perustuu teuraaksi menevien lehmien ja hiehojen myyntihinnan ja teurashinnan erotukseen. Hallinto-oikeus katsoo, ettei korvauksia lihantuotannon menetyksestä ja karjan arvon alentumisesta voida pitää yhtiön väitteen perusteella päällekkäisinä korvauksina ja hylkää luvan saajan väitteen tältä osin.

Ylianttila on vaatinut rakennuksista määrättävät lunastuskorvaukset korotettavaksi määriin, jotka vastaavat Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n 13.4.2010 tekemässä arviossa esittämiä puolitoistakertaisia korvauksia.

Valituksessa tarkoitetut rakennukset on määrätty omistajan vaatimuksesta lunastettavaksi. Ne sijaitsevat Ylianttilan omistukseen jäävällä alueella, joka ei ole vahinkoaluetta. Rakennukset on määrätty aluehallintoviraston päätöksessä lunastettavaksi perustuen vesilain 11 luvun 7 §:n 3 momentin säännökseen, jonka mukaan hankkeen johdosta hyödyttömäksi käyvä kiinteä tai irtain omaisuus voidaan määrätä lunastettavaksi. Korvausten puolitoistakertaisuus koskee 11 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan maa-alueita, johon myönnetään lunastusoikeus tai pysyvä käyttöoikeus tai joka muutetaan vesialueeksi sekä sillä olevia rakennuksia, rakennelmia ja laitteita. Lunastuskorvaus rakennuksista, jotka eivät sijaitse tällaisella alueella, on vesilain 11 luvun 7 §:n 4 momentin säännös huomioon ottaen täyttä arvoa vastaava mutta ei puolitoistakertainen. Hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin ja hallinto-oikeuden tarkastuksella tehtyihin havaintoihin ja toteaa, että perusteita lunastuskorvausten korottamiseen ei ole.

Ylianttila on vaatinut, että peltojen arvona on korvausta laskettaessa pidettävä 6.000 euroa hehtaarilta. Aluehallintovirasto on määrännyt asiassa sovelletun käytännön mukaisesti yksikköhinnaksi 3.200 euroa hehtaarilta (luokitus Pelto PI, kivennäismaan hyväkuntoinen pelto), veden alle jäävän pellon osalta 1,5-kertaisena, vettyvällä alueella 0,5-kertaisena. Yksikkökorvausten määrät perustuvat Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n vuonna 2006 toimitusmiehille antamaan arvioon, jota aluehallintovirasto on korottanut elinkustannusindeksillä päätöksen antamisajankohdan tasoon. Perusteita korvauksen korottamiseen eikä vaaditulle 3.000 euron yleiselle haittakorvaukselle ole.

Ylianttilan vaatimukset hylätään kaikilta osin.

Heli Tuovinen ja Juha-Pentti Tuovinen, tila Hiekkala II 698-409-4-101 (valitus 28)

Tuovisten omistama vapaa-ajankäytössä oleva kiinteistökokonaisuus koostuu kahdesta tilasta: korkean rantatörmän päällä tilalla Hiekkala 698-409-4-41 sijaitsee vapaa-ajanasunto ja törmän alaosassa tilalla Hiekkala II 698-409-4-101 saunarakennus. Tilan Hiekkala II pinta-ala on 0,17 ha, josta vahinkoalueelle jää yhteensä 0,089 ha eli yli puolet. Tila muodostuu jyrkästä rantatörmästä, johon on rakennettu puuportaait alas rantaan ja kapeasta rantakaistaleesta vesirajassa. Rinteen alaosassa padotuskorkeuden yläpuolella on saunarakennus. Hallinto-oikeus katsoo, että tilan Hiekkala II käyttötapa (saunarakennus) huomioon ottaen vahinkoalue on korvattava tonttialueena. Tila sijaitsee Kemijoen pohjoisrannalla noin 35 kilometrin etäisyydellä Rovaniemen keskustasta, avautumissuunta on etelään ja tilalle on tieyhteys. Tila on suurimmalta osaltaan jyrkkää rantatörmää, joten se on vaikeasti tonttina hyödynnettävissä. Nämä kiinteistökohtaiset tekijät huomioon ottaen hallinto-oikeus pitää tonttikorvauksen yksikköhintana 3 euroa/m². Padotusalueelle jäävän 0,079 hehtaarin osalta korvaus on 1,5-kertainen eli 3.555 euroa ja 0,010 hehtaarin suuruisen vettyvän alueen osalta 0,5-kertainen eli 150 euroa.

Koska tila sijaitsee Tikkasenkarin tuntumassa luonnonkauniissa koskimaisemassa ja virkistyskäyttö kohdistuu merkittävästi myös rantatörmän alaosaan, hallinto-oikeus määrää tilalle korvauksen virkistyskäyttöhaitasta siten kuin edellä perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta

patoallasalueella ilmenee.

Hallinto-oikeus lisää lupamääräykseen 10c) Rakennusten tarkkailu luvan saajan velvollisuuden tarkkailla Hiekkala II tilan saunarakennuksen kuntoa ja liikkumista. Yhtiö on suostunut tarkkailuun. Tila kuuluu rannansuojauskohteeseen R14.

Muilta osin hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin ja hylkää vaatimukset enemmälti.

Merja Huhanantti, tila Kesäkumpu 698-409-28-24 (valitus 29)

Kesäkummun tila sijaitsee Kumpukörkön tilan peltojen keskellä sijaitsevalla kummulla, joka veden noston seurauksena muodostuu saareksi. Tilalla on vapaa-ajanrakennus. Tilalla ei ole nykyisin rantaviivaa, etäisyys jokeen on noin 60 metriä. Tilan pinta-ala on 0,2 hehtaaria, josta 0,001 hehtaaria vettyy. Siitä on määrätty korvaus tonttimaan arvon mukaan. Lupamääräyksessä 6a) on luvan saaja määrätty järjestämään vähintään entisenveroinen tie muun muassa Kesäkummun tilalle. Lupamääräyksessä 5b) on määrätty tilan ranta-alueen suojauksesta. Hallinto-oikeus hylkää vaatimukset virkistyshaitakorvauksista ja viittaa perusteluihinsa edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella. Muilta osin hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston perusteluihin ja hylkää vaatimukset.

Rauno Rantaniemi, tilat Kuusenlahti 698-401-67-14 (aik. 698-401-67-10) ja Ainola 698-401-67-12 (valitus 30)

Tilalla Kuusenlahti on vakinainen asunto. Tilan maapinta-ala on 0,581 hehtaaria, josta rantapadon alle ja padotusalueelle jää 0,275 hehtaaria. Rakennukset jäävät vaikutusalueen yläpuolelle, mutta rantapadon alle jäävällä 0,145 hehtaarin suuruisella alueella (kuvio 1) on tilan hyötypuutarha. Sen alapuolelle jää E-alueena ja joutomaana korvatut kuviot 2 ja 3. Oikaraisen kylän ja Jyrhämäjärven yleiskaavassa tilan alueet on merkitty osittain asuntoalueeksi, osittain erityisalueeksi. Rannan korkeussuhteet, käyttötapa ja suhde ylempänä sijaitsevaan pihaan huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että rantapadon alle jäävä alue on korvattava tonttialueena, mutta kuvioiden 2 ja 3 osalta aluehallintoviraston korvausperustetta on pidettävä oikeana. Kiinteistön sijainti Oikaraisen kylässä länteen avautuvalla ranta-alueella huomioon ottaen hallinto-oikeus pitää tonttikorvauksen yksikköhintana 5 euroa/m². Rantapatoalueen alle jäävän 0,145 hehtaarin osalta korvaus on 1,5-kertainen eli 10.875 euroa.

Kuusenlahden tilalla olevan autotallin alla on käytössä oleva kellaritila. Hallinto-oikeus lisää autotallirakennuksen tarkkailuvelvoitteen lupamääräykseen 10c).

Jätevesien käsittelyä koskevien vaatimusten osalta hallinto-oikeus viittaa lupamääräykseen 4, jossa luvan saajalle on asetettu velvoite huolehtia siitä, ettei muun muassa Kuusenlahden tilalla viemärin, jäteveden puhdistuslaitteen tai imeytyskentän toiminta huonone vedenkorkeuden noston seurauksena, ja velvoitteet sen varalta, että niiden toiminta tästä syystä estyisi tai vaikeutuisi. Käyttö- ja kunnossapitokustannuksista vastaa tilan omistaja tai haltija. Rakennusten salaojitus ei ennalta arvioiden ole tarpeen, mutta rakennuksille on määrätty tarkkailuvelvoite. Vesijohtolinjan siirron yksityiskohtaisemmasta

toteuttamisesta ei anneta tässä luvassa määräyksiä.

Rantaniemen omistamalla Kuusenlahden tilan vieressä sijaitsevalla Ainolan tilalla ei ole rakennuksia eikä se rajoitu nykyiseen eikä tulevaan rantaan. Tieliittymää ja veneenlaskupaikkaa koskevat vaatimukset hylätään perusteettomina. Käyttöoikeuskorvaus salaojalinjan osalta on riittävä siihen nähden, että käyttöoikeus merkitsee vain salaojan sijoittamista maan alle muun käyttöoikeuden jäädessä maanomistajalle.

Vaatimukset virkistyskäyttöhaitan korvaamisesta hallinto-oikeus hylkää perusteilla, jotka ilmenevät edellä perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella. Muuten kuten vaaditut korvaukset käyttöveden runkoputken osalta hallinto-oikeus viittaa aluehallintoviraston perusteluihin ja hylkää vaatimukset enemmälti.

Timo Aula, tila Keloniemi 698-402-3-37 (valitus 31)

Aula on vaatinut hallinto-oikeudessa toissijaisesti luvan saajan velvoittamista lunastamaan kiinteistö 258.000 eurolla. Luvansaaja on vastineessaan hyväksynyt maanomistajan vaatimuksen tilan Keloniemi loppuosuuden lunastamisesta lupapäätöksen mukaista hintatasoa noudattaen. Kiinteistön kokonaispinta-ala on 0,235 hehtaaria. Tilasta jää yli puolet veden alle. Luvansaajan hyväksymän hintatason mukaisesti lunastuskorvaus tulisi olemaan 80.823,24 euroa. Hallinto-oikeus ottaen huomioon kiinteistön omistajan ja luvan saajan lunastushinnasta vallitsevan suuren erimielisyyden katsoo, ettei Aula ole tarkoittanut vaatia lunastusta aluehallintoviraston päätöksen mukaisella hintatasolla. Hallinto-oikeus hylkää yhtiön lunastusvaatimuksen ja Aulan vaatimuksen määrätä kiinteistö lunastettavaksi hänen esittämällään lunastuskorvauksella.

Heikki Vilmilä, tila Törmävilmilä 698-409-61-53 (valitus 32)

Vilmilän omistama vapaa-ajankäytössä oleva tila on maapinta-alaltaan 1,1540 hehtaaria. Tilalla on vapaa-ajanasunto, rantasauna, grillikatos ja kaksi varastoa. Vahinkoalueelle jää yhteensä 0,411 hehtaaria eli yli kolmasosa tilasta. Tilan koko, muoto ja käyttötapa huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että vahinkoalue kokonaisuudessaan on korvattava tonttialueena. Tila sijaitsee Kemijoen pohjoisrannalla noin 40 kilometrin etäisyydellä Rovaniemen keskustasta, avautumissuunta on etelään. Tilalle on tieyhteys sekä vesijohto- ja sähköliittymä.

Vilmilä on vaatinut maapohjakorvausta koko vahinkoalueelta eli 0,4110 hehtaarilta laskettuna 4,32 euron neliömetrihinnalla, mikä sisältää puolitoistakertaisuuden, yhteensä 17.755,20 euroa. Hallinto-oikeus toteaa, että puolitoistakertainen korvaus määrätään vesilain 11 luvun 6 §:n nojalla vain siltä osin kuin maa-aluetta muutetaan vesialueeksi. Vettyvän alueen korvaus on asiassa sovelletun korvauskäytännön mukaan puolet yksinkertaisesta yksikköhinnasta. Kiinteistökohtaiset tekijät sekä Vilmilän vaatimuksen sisältö huomioon ottaen hallinto-oikeus korottaa maapohjakorvausta käyttäen yksikköhintana 3 euroa/m². Padotusalueelle jäävän 0,303 hehtaarin osalta

korvaus on 1,5-kertainen eli 13.635 euroa ja 0,108 hehtaarin suuruisen vettyvän alueen osalta 0,5-kertainen eli 1.620 euroa. Alueella oleva puusto sisältyy tonttialueen korvaushintaan eikä sitä korvata erikseen.

Luvan saaja ja Vilmilä ovat hallinto-oikeuden tarkastuksella käydyn keskustelun pohjalta ja Vilmilän hallinto-oikeuteen myöhemmin kirjallisesti ilmoittaman mukaisesti sopineet, että luvan saaja saa lunastaa tilalla olevan vettyvälle alueelle jäävän varastorakennuksen (rakennustunnus 501) ja suorittaa siitä Vilmilälle 3.000 euron korvauksen.

Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen virkistyshaittakorvauksesta ja viittaa perusteluihinsa edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella.

Vuokko Ponto, tila Harjuviiri 698-402-2-36 (valitus 33)

Harjuviirin tilasta jää padotusalueelle 1,069 hehtaaria, vettyvälle alueelle 0,882 hehtaaria ja täyttöalueelle 0,088 hehtaaria. Aluehallintovirasto on määrännyt asiassa sovelletun käytännön mukaisesti peltojen yksikköhinnat perustuen Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n vuonna 2006 toimitusmiehillä antamaan arvioon, jota aluehallintovirasto on korottanut elinkustannusindeksillä päätöksen antamisen tasoon. Harjuviirin tilalla padotusalueen tilustyypeiksi on määritelty joutomaa (J), metsittynyt niitty (MNI) ja kivennäismaan huonokuntoinen pelto (PIII), vettyvän ja täyttöalueen tilustyyppiksi PIII. Asiassa ei ole esitetty perusteita poiketa tilustyyppiluokittelun tai yksikköhintojen osalta aluehallintoviraston soveltamasta käytännöstä. Tilan ranta-alueille ei ole rakennettu, aluetta ei ole kaavoitettu rakentamistarkoituksiin eikä sinne ole haettu lupaa rakentamiselle. Hanke ei estä rakentamista tilan korkeammalla sijaitseville alueille. Näin ollen ei ole perusteita määrätä korvauksia rakennusmaan menetyksestä. Vaatimus virkistyshaittakorvauksesta hylätään perusteilla, jotka ilmenevät hallinto-oikeuden perusteluista edellä kohdassa Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella. Luvan saaja on hallinto-oikeuden tarkastuksella ilmoittanut tekevänsä tilalle rannansuojauksen ennen veden nostamista peltoalueen osalta. Hallinto-oikeus tekee tätä koskevan lisäyksen lupamääräykseen 5a).

Rauni Korva-Hyötylä ja Aarre Hyötylä, tila Lapinniemi 698-401-56-28 (valitus 34)

Kiinteistö sijaitsee noin seitsemän kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on vuonna 2004 valmistunut vapaa-ajanasunto ja 2000 valmistunut saunarakennus. Kiinteistön maa-alue jää melkein kokonaan veden alle. Rakennukset on määrätty korvattavaksi. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 136.239,83 euroa. Valittajat ovat vaatineet tilan osalta rakennuksineen korvausta 500.000 euroa sekä korvausta kalastus-, metsästys- ja muun virkistyskäytön menettämisestä 10.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut valituksessaan rakennusten lunastusoikeutta. Hakemuksen kiinteistökortissa mainittu loma-asuntorakennus on palanut. Hallinto-oikeus totesi tarkastuksella, että palaneen rakennuksen tilalle oltiin rakentamassa uutta rakennusta. Luvan saaja on katsonut, että Korva-Hyötylä lisää rakentamalla tietoisesti vahingon määrää. Rakennustöihin ei olisi tullut ryhtyä ennen kuin lupa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Korva-Hyötylä on vastannut luvan saajan väitteeseen sillä, että hänelle

on myönnetty rakentamiseen tarvittavat poikkeuslupa ja rakennuslupa 14.3.2014, jonka jälkeen hän on aloittanut loma-asunnon uudelleen rakentamisen.

Muutoksenhakutuomioistuin tutkii ensisijaisesti, onko hallintoviranomainen tehnyt päätöksen silloisten tietojen ja olosuhteiden mukaisesti. Hallinto-oikeus katsoo esitettyjen asiakirjojen perusteella, että aluehallintovirasto on arvioinut sittemmin palaneen loma-asunnon ja muun kiinteistön korvauksen oikein eikä päätöstä ole syytä muuttaa. Palaneen rakennuksen tilalle rakennettavan loma-asunnon arvoa ei ole hallinto-oikeudelle esitetty. Elleivät osapuolet pääse myöhemmin yksimielisyyteen korvauksesta, asia voidaan vesilain säädösten mukaisesti saattaa aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Eri korvausta virkistyskäyttöhaitasta ei ole perusteita määrätä, koska koko kiinteistön käytettävyys menetetään.

Pekka Abrahamsson, tila Veikkola 698-409-27-26 ja Nuottisaari 698-409-27-27 (valitus 35)

Lomarakennuskiinteistö ja -tontti sijaitsevat voimalaitoksesta noin 4,5 kilometriä alavirtaan Nuottisaaressa. Sierilän voimalaitos aiheuttaa alajuoksulle vedenkorkeuden vaihtelun lisääntymistä. Aluehallintoviraston päätöksen mukaan Nuottisaaren rannat eivät kuulu rannansuojauksuunnitelmaan, mutta lupamääräyksen 5 mukaisesti rannat on suojattava suunnitelmassa esitettyjen kohteiden lisäksi myös muualla hankkeen vaikutusalueella olevilla rakentamalla erityiseen käyttöön otetuilla tiloilla. Luvan saaja on vastineessaan todennut, että mikäli voimalaitoksen käyttö aiheuttaa rannan syöpymistä, yhtiö tulee suojaamaan rannan. Abrahamsson on lisäksi vaatinut sillan rakentamista saareen ja pohjapadon rakentamista Koskenkylän puolelle tai toissijaisesti betonisen laiturin rakentamista tilan rantaan sekä vesikasvuston poistoa ja korvauksia haitasta ja kiinteistöjen arvonalennuksesta. Luvan saaja on katsonut, että pohjapadon rakentaminen lisääisi hieman vedenpinnan vaihtelua Oikaraisen kylän kohdalla ja vähentäisi voimalaitoksen tehokkuutta. Aluehallintovirasto on määrännyt kiinteistölle Veikkola 698-409-27-26 korvausta virkistyskäyttöhaitasta 5.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista Nuottisaaren alapään ja Olkkakosken välillä 2.000 euroon. Hallinto-oikeus katsoo, että hankkeesta ei aiheudu korvattavaa kiinteistön arvonalennusta tai pysyvää haittaa. Aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa valittajan eikä luvan saajan vaatimuksesta. Kulkuyhteys Nuottisaareen ei muutu siinä määrin, että sillan rakentaminen olisi perusteltua.

Kaisa Karvo ja Jari Ranta, tila Harjukumpu 698-409-28-56 (valitus 36)

Harjukummun tilalla ei ole rantaviivaa, vaan Kemijoki sijaitsee noin 500 metrin etäisyydellä. Veden noston jälkeen rantaviiva tulee olemaan lähellä tilan etelärajaa Kumpukörkön tilalla. Tilalla ei ole vahinkoaluetta. Hallinto-oikeus katsoo, että tilalle ei aiheudu hankkeesta vahinkoa tai haittaa ja hylkää korvausvaatimuksen.

Keski-Kemijoen kalastusalue (valitus 37)

Hallinto-oikeus viittaa edellä ratkaisunsa kohtaan Vaatimukset päätöksen

kumoamisesta, jossa vaatimukset lupapäätöksen kumoamisesta ja lupahakemuksen hylkäämisestä on hylätty, ja perustelujensa kohtaan Ehdottomat luvanmyöntämisehdot, jossa on katsottu, ettei asiassa ole vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamia esteitä luvan myöntämiselle. Hallinto-oikeus yhtyy aluehallintoviraston perusteluihin näiltä osin ja hylkää kalastusalueen vaatimukset hakemuksen hylkäämisestä ja lupapäätöksen kumoamisesta.

Eino Anselmi Kaihuan kuolinpesä, tila Ollonen 698-409-4-203 (omistajana nykyisin Juho Kaihua), Pentti ja Marjo Kaihua, tila Pentinkulma 698-409-4-239, sekä Janne ja Niina Kaihua, tila Veijola 698-409-4-237 (valitus 38)

Tilat sijaitsevat vierekkäin Tikkasenkarin tuntumassa luonnonkauniissa koskimaisemassa. Kaikki kolme tilaa ovat pysyvässä asuinkäytössä. Tilojen päärakennukset sijaitsevat rannan läheisyydessä ja vesimaisema liittyy kiinteästi jokaisen pihapiiriin. Hallinto-oikeus on määrännyt tiloille korvaukset virkistyskäyttöhaitasta siten kuin edellä perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ilmenee.

Tilan Ollonen rantasauna, kellari ja likakaivo eivät saadun selvityksen mukaan ole korkeusasemaltaan vaarassa kärsiä haittaa veden nostosta. Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 7 määrännyt purettavaksi ja siirrettäväksi tilojen Pentinkulma ja Ollonen rantatörmällä sijaitsevan perinneaidan maanomistajien kanssa sovittavaan paikkaan. Lupamääräyksessä 5 on määrätty rannansuojauksesta. Rannansuojauskohde R14 kattaa kaikkien kolmen tilan rannat. Rannansuojauksen yhteydessä rantaan rakennetaan kullekin tilalle venevalkama omistajan osoittamaan paikkaan. Näillä ja muuten aluehallintoviraston päätöksestä ilmenevillä perusteluilla hallinto-oikeus hylkää vaatimukset enemmälti.

Lapin luonnonsuojelupiiri ry (valitus 39)

Hallinto-oikeus viittaa edellä käsittelyratkaisunsa kohtaan 1 ja pääasiasratkaisunsa kohtaan Vaatimukset päätöksen kumoamisesta, jossa vaatimukset lupapäätöksen kumoamisesta ja lupahakemuksen hylkäämisestä on hylätty ja niihin liittyviin perusteluihin, joissa on katsottu luvan myöntämisen edellytysten täyttyvän. Hallinto-oikeus yhtyy näiltä osin aluehallintoviraston perusteluihin. Hallinto-oikeus pitää riittävinä lupamääräyksessä 8 a ja 8 b annettuja määräyksiä luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttämiseksi. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja vesienhoitosuunnitelman merkityksen sekä ilmastovaikutusten huomioon ottamisen suhteen hallinto-oikeus yhtyy aluehallintoviraston perusteluihin. Kalatievaatimuksen osalta hallinto-oikeus viittaa lupamääräykseen 1 tekemäänsä lisäykseen varautumisesta kalatien rakentamiseen myöhemmin. Vaatimukset hylätään enemmälti.

Marjatta, Matti, Kari ja Tanja Rautiainen, tila Nuottisaari 698-409-27-28 (valitus 40)

Lomakiinteistö sijaitsee Nuottisaareissa Pekka Abrahamssonin kiinteistöjen naapurissa. Valittajien vaatimukset ovat yhteneväiset Abrahamssonin valituksen (35) kanssa. Aluehallintovirasto on määrännyt kiinteistölle korvausta virkistyskäyttöhaitasta 5.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen

alentamista Raudanjokisuun ja Nuottisaaren alapään välillä 2.000 euroon. Hallinto-oikeus viitaten edellä Pekka Abrahamssonin valituksesta lausuttuun katsoo, että hankkeesta ei aiheudu korvattavaa kiinteistön arvonalennusta. Aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa valittajan eikä luvan saajan vaatimuksesta.

Johanna Riska ja Irja Wendisch, tila Tuominiemi 698-401-53-125 (valitus 41)

Johanna Riska ja Irja Wendisch ovat vaatineet, että tilan arvon väheneminen on korvattava 200.000 eurolla sekä luvan saajan velvoittamista laiturin ja venepaikan rakentamiseen. Kiinteistöllä on vuonna 1981 valmistunut päärakennus, vanha asuinrakennus, navetta, kaksi lomarakennusta sekä vuokramiehen omistama hirsirakennus. Yleiskaavassa kiinteistölle on merkitty neljä asuinrakennuspaikkaa. Kiinteistö sijaitsee alakanavan suulla Kemijoen vastarannalla. Aluehallintovirasto on määrännyt maksettavaksi korvausta virkistyskäyttöhaitasta 10.000 euroa kolmen rakennuksen osalta. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista 4.000 euroon. Aluehallintovirasto on katsonut, ettei kiinteistölle aiheudu arvonalennusta. Wendisch on tarkentanut lisäselvityksessään, joka on saapunut hallinto-oikeuteen 14.10.2014, korvausvaatimukseksi kiinteistön arvonalentumisesta ja käytölle aiheutuvasta haitasta 262.500 euroa. Lupamääräyksen 3 mukaan luvan saaja on velvoitettu tekemään maisemointitöitä kohteessa M15 myös tilojen Tuominiemi (698-401-53-125) vesialueella. Suunnitelmakartan mukaan maisemointiin sisältyy rantautumisen parantaminen ja veneenpitopaikkojen muotoilu. Valittajat ovat lisäselvityksessään esittäneet korotetun korvausvaatimuksen. Valitusajan päättymisen jälkeen tehtynä lisävaatimus jätetään tutkimatta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa valittajien eikä yhtiön vaatimuksesta. Voimalaitoksen rakentamisesta ei ole odotettavissa kiinteistön arvonalentumista.

Kare ja Jaana Koivisto, tila Häätylä 698-401-59-112 (valitus 42)

Koivistojen asuin kiinteistö sijaitsee voimalaitoksesta noin 10 kilometriä alavirtaan Olkkakosken rannalla. Sierilän voimalaitos aiheuttaa alajuoksulle vedenkorkeuden vaihtelun lisääntymistä, joka vaimenee vähäiseksi juuri Olkkakosken vaikutuksesta koskesta alaspäin. Ranta on suojattu jo aikaisemmin kestävästi vedenkorkeuden vaihtelut. Aluehallintovirasto on määrännyt kiinteistölle virkistyshaittakorvausta 3.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista Olkkakosken ja Nuottisaaren alapään välillä 1.000 euroon. Hallinto-oikeus katsoo, ettei korvausta kiinteistön osalta ole syytä muuttaa. Korvaus vedenkorkeuden vaihtelusta aiheutuvasta veneen nostamisesta ja laskemisesta aiheutuvasta ylimääräisestä työstä sisältyy virkistyshaittakorvaukseen. Näin ollen aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa valittajien eikä yhtiön vaatimuksesta. Hallinto-oikeus on edellä lupamääräykseen 9 lisätyn mukaisesti määrännyt Sierilän voimalaitoksen raputaloutta luvan saajan selvitettäväksi. Korvausvaatimus ravun pyynnin vaikeutumisesta ja saaliin menetyksestä tässä vaiheessa hylätään.

Korkalon osakaskunta ja Rovaniemen osakaskunta (valitus 43)

Hallinto-oikeus viittaa edellä ratkaisunsa kohtaan Vaatimukset päätöksen kumoamisesta, jossa vaatimukset lupapäätöksen kumoamisesta ja

lupahakemuksen hylkäämisestä on hylätty. Osakaskuntien toissijaisten vaatimusten suhteen hallinto-oikeus viittaa tekemiinsä muutoksiin lupamääräykseen 1 (varautuminen kalatien rakentamiseen) ja lupamääräykseen 9 (rapukannan tilan ja ravustuksen tuoton selvittäminen ja hakemuksen vireillepano mahdollisten haittojen estämiseksi tai kompensoimiseksi) ja niiden perusteluihin. Vaatimukset hylätään enemmälti. Perustelujen osalta hallinto-oikeus viittaa edellä oleviin perusteluihinsa koskien juoksutusmääräyksiä, venereitin kunnossapitoa, istutusvelvoitetta, kalatalousmaksua, tarkkailu- ja raportointimääräyksiä, kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan menetyksen korvaamista sekä vesivoimakorvausten määrää.

Marja Tuomanen, tila Marjatörmä 698-402-74-19 (valitus 44)

Kiinteistö sijaitsee noin 20 kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on loma-asunto jyrkän rantatörmän päällä. Veden alle jää 0,022 ha ja vettyy 0,010 ha joen jyrkkää luiskaa. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 91,20 euroa. Valittaja on vaatinut, että rantatörmä tuetaan eroosiota vastaan ja veden alle jäävä ja vettyvä maa-alue korvataan. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa. Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 5 määrännyt kiinteistön rannan suojattavaksi (kohde R50).

Kristiina ja Hannu Lehtinen tila Sierikivi 698-401-50-54 ja Samuli Kortelainen tila Sierikari 698-401-50-51 (valitus 45)

Kiinteistöt sijaitsevat Sieriniemen mutkan alueella voimalaitoksen alakanavan suun ja säännöstelypadon välisellä alueella. Molemmilla kiinteistöillä on loma-asunnot. Aluehallintovirasto on määrännyt molemmille kiinteistöille virkistyskäyttöhaittakorvausta 7.000 euroa. Luvan saaja on vaatinut korvauksen alentamista 4.000 euroon. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa. Luvan saaja on toimitusinsinöörin pyynnöstä selvittänyt Sierimutkan alueen tulevia vedenkorkeuksia. Vesipinta ulottuu tulvaluukulle asti koko joen leveydeltä ja vesisyvyyttä joen keskiuomalla on vähintään 2 metriä, joten pohjapadon rakentaminen vesisyvyyden turvaamiseksi ei ole tarpeen. Edellä olevan johdosta ja muuten aluehallintoviraston perusteluihin viitaten hallinto-oikeus hylkää valittajien ja luvan saajan vaatimukset.

Arja Salmi, tila Mäkelä 698-401-67-3 (valitus 46)

Luvan saaja omistaa Mäkelän tilan edustalta veden alle jäävän ja rantapatoa varten tarpeellisen alueen 23.3.2007 tehdyn tilusvaihtosopimuksen nojalla. Mäkelän tilalle on aluehallintoviraston päätöksen liitteen 2.C korvausluettelossa määrätty rantapadon taustan salaojalinjan alueen pysyvästä käyttöoikeudesta 1.575 euroa. Käyttöoikeusala on 0,0525 hehtaaria (linjan pituus 175 metriä ja leveys 3 metriä). Korvauksen yksikköhinta on ollut 3 euroa neliömetriltä kuten muillakin vastaavilla alueilla. Hallinto-oikeus pitää sitä riittävänä siihen vähäiseen haittaan nähden, mitä maahan kaivetusta, kiinteistön rajan suuntaisesti sen tuntumaan sijoitetusta salaojasta on kiinteistön tulevalle käytölle. Luvan saajalle myönnetty käyttöoikeus tarkoittaa, että luvan saaja saa sijoittaa salaojan maahan suunnitelman mukaisesti, mutta alueen muu käyttöoikeus jää edelleen maanomistajalle. Vaatimukset virkistyskäyttöhaittakorvauksesta hylätään perusteilla, jotka ilmenevät edellä hallinto-oikeuden perustelujen kohdasta

Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella. Näillä perusteilla ja aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin muuten viitaten hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen myyntiarvon alenemisen korvaamisesta sisältäen virkistyskäytölle ja maisemalle aiheutuvan haitan.

Liedakkalan osakaskunta/Matti Herva ja Sakari Kuusela (valitus 47)

Hallinto-oikeus viittaa edellä ratkaisunsa kohtaan Vaatimukset päätöksen kumoamisesta, jossa vaatimukset lupapäätöksen kumoamisesta ja lupahakemuksen hylkäämisestä on hylätty ja perustelujensa kohtaan Ehdottomat luvanmyöntämiseet, jossa on katsottu, ettei asiassa ole vesilain 2 luvun 5 §:n tarkoittamia esteitä luvan myöntämiselle. Hallinto-oikeus yhtyy näiltä osin aluehallintoviraston perusteluihin ja hylkää osakaskunnan vaatimukset. Kalatievaatimuksen osalta hallinto-oikeus viittaa lupamääräykseen 1 tekemäänsä lisäykseen varautumisesta kalatien rakentamiseen myöhemmin ja hylkää vaatimuksen enemmälti.

Auli Korva-Haavisto, tila Niemitupa 698-401-56-27 (valitus 48)

Kiinteistö sijaitsee noin seitsemän kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on vuonna 2005 valmistunut vapaa-ajanasunto ja kaksi varastorakennusta. Kiinteistön maa-alue jää melkein kokonaan veden alle. Kiinteistö rakennuksineen on määrätty lunastettavaksi. Korvaussumma kokonaisuudessaan on 129.836,00 euroa, mikä sisältää muuttokustannusten korvausta 3.000 euroa. Valittaja on kiinnittänyt huomiota tilakortin virheisiin. Loma-asunnon lämpimän osan alueella on harkkoperustus. Pilariperustus on ainoastaan terrassin osalla. Varasto- ja nukkumarakennuksessa on lämmintä tilaa ja tehty käsin veistetyistä hirrestä, joka on arvokkaampaa kuin pyörö- tai höylähirsi. Valittaja on vaatinut rakennukset korvattavaksi 186.300 euron arvoisina.

Aluehallintovirasto on katsonut hakemuksessa esitetyt vapaa-ajan rakennuksen (675) ja sähköistetyin varastorakennuksen (676) neliöhinta-arviot oikeiksi ja muuttanut katselmuskirjan neliöhinnat hakemuksessa esitetyn mukaisiksi. Käsin veistetyillä hirsillä ei ole lisäarvoa. Aluehallintovirasto on asiassa saadun selvityksen perusteella alentanut varastorakennuksen (676) kerrosalan 26 m²:iin (katselmuskirjassa 30 m²), koska 4 m²:n suuruista parvea ei oteta huomioon kerrosalassa. Varastorakennuksen (749) yksikköhinnan katsotaan vastaavan käypää arvoa eikä sitä ole tarpeen muuttaa hakemuksessa esitetyn mukaiseksi.

Kun kiinteistö on määrätty lunastettavaksi, ei ole perusteita määrätä eri korvausta virkistyskäyttöhaitasta. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston määräämät korvaukset ovat riittävät eikä päätöstä ole syytä muuttaa.

Eino Hannila, Matti Hannila, Eeva Suorsa, Nelli Perunka, Toivo Hannila ja Sinikka Nurmela, tila Hannila 698-409-30-10 (valitus 49)

Suunnitellun voimalaitoksen koneasema, kytkinkenttä ja yläkanava sekä osia alakanavasta ja läjitysalueista sijoittuu Hannilan tilalle. Luvan saajalle on myönnetty oikeus lunastaa 21,652 hehtaaria tilasta voimalaitosalueeksi. Alue on

vuonna 2001 vahvistetussa Oikaraisen kylän ja Jyrhämäjärven yleiskaavassa varustettutu merkinnällä E eli erityisalue. Alue sijaitsee Oikaraisen kylän tuntumassa hyvien tieyhteyksien päässä. Maasto on lähinnä kangasmetsää. Lunastetulla alueella on Kemijoen rantaviivaa noin 380 metriä etelään aukeavaa korkeaa rantatörmää. Luvan saajan vuonna 2008 hankkiman kiinteistönarvion mukaan alueen käypä arvo, joka koostuu lähinnä menetetyistä rantarakennusoikeuksista (noin 2,9 rantarakennusoikeutta 380 metrin rantaviivalla), puuston arvosta ja maapohjasta, oli 80.000 euroa. Alueen omistavan perikunnan mukaan suunniteltu voimalaitoshanke on estänyt alueen käytön ja kaavoituksen rakentamistarkoituksiin ja lisäksi vaikeuttanut ja viivyttänyt kuolinpesän jakoa. Aluehallintoviraston päätöksessä maapohjan käypä arvo on määritetty nykyisen käyttötavan perusteella metsämaan arvona.

Hallinto-oikeus toteaa, että korvaus lunastettavaksi määrätystä alueesta on määritelty nykyisen käyttömuodon perusteella niiden perusteiden mukaisesti, joita tässä lupa-asiassa on yleisesti sovellettu ja joita hallinto-oikeus pitää lähtökohtaisesti oikeina. Hannilan tilasta lunastettavaksi määrätyn alueen käyttöönotto on kuitenkin olennainen edellytys voimalaitosrakentamisen toteuttamiselle suunnitellulla tavalla. Alueen merkitys on otettu huomioon yleiskaavaa vahvistettaessa, kun alue on merkitty erityisalueeksi. Kaavoitusratkaisu on samalla johtanut siihen, että alueen omistajalta on estynyt mahdollisuus käyttää aluetta esimerkiksi rakentamistarkoituksiin, johon alue olisi sijaintinsa, hyvien kulkuyhteyksien, rantaviivan pituuden, maaston laadun ja maisemien johdosta hyvin soveltunut. Korvaus alueista pelkästään metsämaana olisi johtanut omistajan kannalta riittämättömään korvaustasoon, joten aluehallintovirasto on päätöksessään määrännyt Hannilan tilan omistajille maapohjakorvauksiin perustuvan lunastushinnan ja puuston arvon lisäksi erikoisarvon korvauksena 55.000 euroa. Edellä selostetuilla perusteilla hallinto-oikeus pitää määrää riittämättömänä ja harkitsee oikeaksi korottaa Hannilan tilan erikoisarvon korvauksen 100.000 euroksi ja hylätä valittajien vaatimuksen enemmälti. Luvan saajan vaatimalle virkistyskäyttöhaittakorvauksen alentamiselle ei ole perusteita, joten vaatimus hylätään.

Paavo Inkeröisen kuolinpesä, tila Saari 698-402-74-5 (valitus 50)

Kiinteistö sijaitsee noin 20 kilometriä voimalaitoksen yläpuolella. Kiinteistöllä on vakituinen asunto. Veden alle jää 0,169 ha ja vettyy 0,036 ha metsämaata ja joen luiskaa. Aluehallintoviraston määräämä korvaussumma kokonaisuudessaan on 484,95 euroa. Valittajat ovat vaatineet, että veden alle jäävästä maa-alueesta tulee maksaa vuokraa 0,05 euroa /m²/vuosi indeksiin sidottuna niin kauan kuin voimalaitos on käytössä, koskimaiseman katoamisesta tulee korvata 10.000 euroa, rannat tulee suojata asiallisesti, rakentaa venepaikka ja oleskelutasanne sekä kunnostaa jätevesijärjestelmä, jos sille aiheutuu haittaa. Luvan saajan tulee korvata perhokalastuksen lisääntyneet kustannukset esimerkiksi maksamalla kalastusmatkat Ounasjoelle.

Koska tila sijaitsee Tennilänkarin tuntumassa luonnonkauniissa koskimaisemassa ja virkistyskäyttö kohdistuu merkittävästi myös rantatörmän alaosaan ja koskikalastukseen, hallinto-oikeus määrää tilalle korvauksen virkistyskäyttöhaitasta siten kuin edellä perustelujen kohdasta Korvaukset virkistyskäyttöhaitasta patoallasalueella ilmenee. Korvaukset kalastuksen

vaikutumisesta on määrätty kalastusoikeuden haltijoille edellä kohdassa Korvaukset kalastosta ja kalastuksesta (lupamääräys 12, liite 2.D) lausutun mukaisesti. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä muuttaa enemmälti. Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 5 määrännyt kiinteistön rannan suojattavaksi (kohde R5). Jätevesijärjestelmien kunnostuksesta on yleismääräys aluehallintoviraston päätöksessä lupamääräyksessä 4. Muuten hallinto-oikeus hylkää vaatimukset enemmälti ja viittaa aluehallintoviraston perusteluihin.

Töidenaloittamislupa

Vesilain 2 luvun 26 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi lupapäätöksessään oikeuttaa luvan saajan ryhtymään jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulevista yrityksen toteuttamista tarkoitaviin töihin ja työn suorittamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin (töidenaloittamislupa). Tällainen lupa voidaan myöntää, jos

- 1) töiden kiireellistä aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevaan rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi tai valmistamiseksi; tai
- 2) töiden aloittamisen lykkääntymisestä aiheutuisi luvan hakijalle huomattavaa vahinkoa ja sen aloittaminen voi tapahtua tuottamatta muille vesien käyttömuodoille tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa pysyvää haittaa, jos lupa muutoksenhaun johdosta evätään tai sen ehtoja muutetaan.

Töiden aloittamisluvassa voidaan myöntää oikeus vain sellaisiin töihin ja toimenpiteisiin, joiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan.

Luvan saaja on aluehallintovirastossa pyytänyt töidenaloittamislupaa ylä- ja alakanavan kaivu- ja louhintatöihin sekä massojen sijoittamiseen, maapatojen ja työpadon 1 rakentamiseen, tulva-aukon kaivu- ja louhintatöihin sekä tulva-aukon ja koneaseman perustusten rakentamiseen ja edellä sanottujen työalueiden raivaamiseen.

Aluehallintovirasto on katsonut, että edellä sanottujen töiden aloittamisen lykkääntymisestä voi aiheutua luvan saajalle huomattavaa vahinkoa, mutta oloja näiltä osin ei voida palauttaa vesilain 2 luvun 26 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan.

Luvan saaja on hallinto-oikeudessa ensisijaisesti uudistanut töidenaloittamislupahakemuksen ja toissijaisesti pyytänyt töidenaloittamislupaa koneaseman keskuskavannon kaivu- ja louhintatöihin ja koneaseman betonointitöihin sekä työmaatukikohdan perustamiseen piirustuksessa R1-SRI-10001 esitetylle alueelle ja edelleen kaivumassojen sijoittamiseen Sieriniemen läjitysalueelle tarvittavine puuston raivauksineen. Kaivumassat ovat yhteensä 400 000 m³ ja louhintamassat 70 000 m³.

Hallinto-oikeus katsoo kuten aluehallintovirastokin, että töiden kiireellistä aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevaan rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi tai valmistamiseksi. Sen sijaan töiden aloittaminen suppeammassakin laajuudessa

olisi vastoin vesilain

2 luvun 26 §:n 2 momentin vaatimusta voida palauttaa olot olennaisilta osin entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan.

Luvan saajalla ei ole kaikilta osin hallussaan alueita, joilla se voisi aloittaa toissijaisessa töidenaloittamisluvapuhakemuksessaan mainittuja töitä. Tarvittavien maa-alueiden omistajilla on omat tarpeensa maankäytölle siinä tapauksessa, että lupapäätös muutoksenhakutuomioistuimessa kumotaan. Koneaseman perustusten rakentaminen, Sieriniemen läjitysalueiden raivaus ja läjitys sinne muuttaisi merkittävästi työalueiden läheisyydessä asuvien asuinympäristöä ja sen viihtyisyyttä. Hallinto-oikeus katsoo, että olot eivät ole palautettavissa entiselleen sillä tavalla ja tarkkuudella, jota kyseinen ympäristö edellyttää. Sen lisäksi koko hankkeen toteuttamiseen ei riitä yksinomaan vesitalouslupa, vaan hankkeen toteuttamisedellytyksiä arvioidaan myöskin luonnonsuojelulain perusteella. Tästä syystä hanketta ei ole tarkoituksenmukaista aloittaa ennen kuin rakentamisen edellyttämät vesilain ja luonnonsuojelulain edellyttämät lupapäätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi. Hallinto-oikeus hylkää luvan saajan vaatimuksen kaikilta osin töidenaloittamisluvan myöntämisestä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

1. Kulut aluehallintovirastosta

Hallinto-oikeus hylkää valittajien kuluvaatimukset aluehallintovirastosta. Aluehallintoviraston päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Vesilain 16 luvun 27 §:n mukaan asianosaiset pääsääntöisesti vastaavat omista kuluistaan aluehallintovirastossa. Asianosaisella on kuitenkin oikeus saada korvaus kuluistaan, milloin hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu yrityksestä vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä, taikka milloin kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä.

Riitta ja Tapani Pohjola, Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä, Antero Koivula, Viirin Kyläyhdistys ry, Heikki Vilmilä, Rauni Korva-Hyötylä ja Aarre Hyötylä, Kare ja Jaana Koivisto sekä Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnat ovat vaatineet korvausta kuluistaan aluehallintovirastossa. Asiassa on pidetty katselmustoimitus, jossa hankkeen vaikutukset ja aiheutuvat vahingot on selvitetty viran puolesta. Sen johdosta valittajien ei ole tarvinnut ryhtyä sellaisiin lainkohdan tarkoittamiin erityisiin toimenpiteisiin aluehallintovirastossa, että kulujen korvaamisen määräämiseen olisi ollut perusteita.

2. Oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudesta

a) Hallinto-oikeus velvoittaa Kemijoki Oy:n korvaamaan valittajien

oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudesta seuraavasti:

Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä	600,00 euroa
Hely Kilpamäki	300,00 euroa
Kari Tennilä	600,00 euroa
Kari Suorsa	1.500,00 euroa
Matti Karvo ja Vesa Karvo	600,00 euroa
Heli ja Juha-Pentti Tuovinen	1.500,00 euroa
Heikki Vilmilä	1.500,00 euroa
Eino Hannila, Matti Hannila, Toivo Hannila, Sinikka Nurmela, Nelli Perunka ja Eeva Suorsa	600,00 euroa

Vaatimukset hylätään enemmälti. Oikeudenkäyntikulukorvaukset on suoritettava 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä. Heikki Vilmilän, Kari Suorsan sekä Heli ja Juha-Pentti Tuovisen oikeudenkäyntikulukorvaukselle määrätään maksettavaksi vuotuista viivästyskorkoa, joka on seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko.

b) Hallinto-oikeus hylkää Riitta ja Tapani Pohjolan, Antero Koivulan, Viirin Kyläyhdistys ry:n, Vilho Strandin kuolinpesän, Valo Ylianttilan, Merja Huhananin, Rauni Korva-Hyötylän ja Aarre Hyötylän, Johanna Riskan ja Irja Wendischin, Kare ja Jaana Koiviston sekä Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnan oikeudenkäyntikuluvaatimukset hallinto-oikeudesta.

Perustelut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Mitä tässä pykälässä ja 75 §:ssä säädetään asianosaisesta, voidaan soveltaa myös päätöksen tehneeseen hallintoviranomaiseen. Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Kohdassa 2a) luetellut asianosaiset ovat ainakin osaksi menestyneet valituksessaan hallinto-oikeudessa. Annettu ratkaisu huomioon ottaen olisi kohtuutonta, että he joutuisivat kokonaan pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Korkolain mukainen viivästyskorko on määrätty sitä vaatineille. Kohdassa 2b) lueteltujen asianosaisten valituksesta aluehallintoviraston päätöstä ei ole muutettu ollenkaan tai ainakaan merkittävästi. Sen johdosta ei ole perusteita määrätä heille oikeudenkäyntikuluja hallinto-oikeudesta.

Hallinto-oikeus on tulkinnut kaikkien kulukorvausvaatimusten kohdistuneen luvan saajaan, Tuovisten vaatimuksen tämän ohella aluehallintovirastoon. Oikeudenkäynti ei ole aiheutunut viranomaisen virheestä, joten ei ole perusteita määrätä kuluja aluehallintoviraston korvattavaksi.

3. Oikeudenkäyntikulut korkeimmasta hallinto-oikeudesta

Hallinto-oikeus hylkää Kari Jestilän ja Marita Ylitalo-Jestilän, Viirin Kyläyhdistys ry:n sekä Korkalon ja Rovaniemen osakaskunnan oikeudenkäyntikuluvaatimukset korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

Perustelut

Korkein hallinto-oikeus oli palauttaessaan asian Vaasan hallinto-oikeudelle päätöksessään 7.11.2013 taltionumero 3507 lausunut, että hallinto-oikeuden on asiaa ratkaistessaan lausuttava myös korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyistä Kari Jestilän ja Marita Ylitalo-Jestilän, Viirin Kyläyhdistys ry:n sekä Korkalon ja Rovaniemen osakaskuntien oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevista vaatimuksista. Viirin osakaskunta on myöhemmin peruuttanut valituksensa.

Korkein hallinto-oikeus oli kumonnut hallinto-oikeuden päätöksen ja palauttanut sen hallinto-oikeudelle uudelleen käsiteltäväksi Kemijoki Oy:n ja Rovaniemen kaupunginhallituksen valituksesta. Jestilän ja Ylitalo-Jestilän valitus oli jätetty pääasian osalta tutkimatta ja hylätty oikeudenkäyntikuluratkaisun osalta, lausuminen Viirin Kyläyhdistys ry:n valituksesta oli rauennut, ja osakaskunnat olivat korkeimmassa hallinto-oikeudessa vain selityksen antajan ominaisuudessa. Ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että nämä asianosaiset saavat pitää kulunsa korkeimmasta hallinto-oikeudesta vahinkonaan.

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksestä ilmoittaminen

Rovaniemen kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kaupungin ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään **2.4.2015**.

Valitusosoitus on liitteenä VeJp (01.12).

02005/13/5202
muut dnrot liitteessä

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Reijo Hellman ja Marjatta Korsbäck, tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Unto Huttu sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Juha Väisänen. Asian on esitellyt Unto Huttu.

Reijo Hellman

Marjatta Korsbäck

Unto Huttu

Juha Väisänen

Toimituskirjan antaja:

Irmeli Haakana
lainkäyttösihteeri

Diaarinumerot
02005/13/5202
muut dnrot liitteessä

JAKELU

Päätös maksutta

1. Kemijoki Oy, maksutta
PL 8131
96101 Rovaniemi
(sähköinen: sakari.pyhajarvi@kemijoki.fi)
(sähköinen: kaj.hellsten@fondia.fi)
2. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, maksutta
Kalatalousryhmä
PL 8060
96101 Rovaniemi
3. Riikka Säynäjäkangas, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Ylikörköntie 237
97610 Oikarainen
4. Timo Kurula, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Ilvespolku 6
96400 Rovaniemi
5. Riitta ja Tapani Pohjola, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Tikkalanpuistikko 7
96300 Rovaniemi
6. Kari Jestilä ja Marita Ylitalo-Jestilä, maksutta
Tervakarinkuja 49
97615 Tennirova
7. Aimo Vilmilä, maksutta
Kiviojantie
97615 Tennirova
8. Seija ja Raimo Mero, maksutta
Tilkkasenkarintie 32
97610 Oikarainen
9. Jari Inkeröinen, maksutta
Syväsentie 10
96900 Saarenkylä

10. Juha Elkon kuolinpesä ja Tuulikki Elko, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Siirtolantie 3
97610 Oikarainen

11. Antero Koivula, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Paasikivenkatu 1 B 52
15110 Lahti

12. Viirin Kyläyhdistys ry, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Asiamies: Antero Koivula
Paasikivenkatu 1 B 52
15110 Lahti

13. Veijo Tennilä, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Varpupolku 8
96910 Rovaniemi

14. Lauri Jokkala, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Ylikörköntie 139
97610 Oikarainen

15. Eero Svanberg, maksutta
Lukkarinkatu 9
96400 Rovaniemi

16. Eero Juhani Snellmanin kuolinpesän osakkaat,
oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Asiamies: Mikael von und zu Fraunberg
Taivaanpankontie 6 A 6
70200 Kuopio

17. Mikael von und zu Fraunberg ja 22 asiakumppaniaan,
oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Asiamies: Mikael von und zu Fraunberg
Taivaanpankontie 6 A 6
70200 Kuopio

18. Mikael von und zu Fraunberg ja Kristian von und zu Fraunberg
(ilman myötäpuolia),
oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Asiamies: Mikael von und zu Fraunberg
Taivaanpankontie 6 A 6
70200 Kuopio

19. Juhani ja Erja Juuruspolti, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Asiamies: Mikael von und zu Fraunberg
Taivaanpankontie 6 A 6
70200 Kuopio

20. Vilho Strandin kuolinpesä, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Teuvo Strand
Ylikörköntie 2383
97675 Narkaus

21. Yrjö ja Heli sekä Juho ja Satu Koivula, maksutta
Koivulankuja 16
97610 Oikarainen

22. Hely Kilpamäki, maksutta
Rahnikkokuja 12
96440 Rovaniemi

23. Alli ja Juha Ovaskainen, maksutta
Sieriniementie 62
97610 Oikarainen

24. Kari Tennilä, maksutta
Asiamies: AA Jarmo Juntura
Asianajotoimisto Juntura
Pekankatu 4 B 16
96200 Rovaniemi

25. Kari Suorsa, maksutta
Asiamies: AA Jarmo Juntura
Asianajotoimisto Juntura Oy
Pekankatu 4 B 16
96200 Rovaniemi

26. Matti Tapani ja Vesa Tapani Karvo, maksutta
Asiamies: AA Jarmo Juntura
Asianajotoimisto Juntura Oy
Pekankatu 4 B 16
96200 Rovaniemi

27. Valo Ylianttila, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Asiamies: AA Jarmo Juntura
Asianajotoimisto Juntura Oy
Pekankatu 4 B 16
96200 Rovaniemi

28. Heli Tuovinen ja Juha-Pentti Tuovinen, maksutta
Asiamies: VT Jarmo Kiuru
Oikeusasematieto Oy
Kesätie 26 A
90530 Oulu

29. Merja Huhnanntti, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Asiamies: AA Jarmo Juntura
Asianajotoimisto Juntura Oy
Pekankatu 4 B 16
96200 Rovaniemi

30. Rauno Rantaniemi, maksutta
Kuusamontie 2030
97610 Oikarainen

31. Timo Aula, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Asiamies: Mikael von und zu Fraunberg
Taivaanpankontie 6 A 6
70200 Kuopio

32. Heikki Vilmilä, maksutta
Asiamies: AA Esa Luomajoki
Asianajotoimisto Laki-Forum Oy
PL 1193
96101 Rovaniemi

33. Vuokko Ponto, maksutta
Kasarmintie 14 B 84
90100 Oulu

34. Rauni Korva-Hyötylä ja Aarre Hyötylä, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Sodankyläntie 1855
96900 Saarenkylä

35. Pekka Abrahamsson, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Free University of Bozen-Bolzan/
Faculty of Computer Science
Piazza Domenica, 3.
39100 Bolzano
Italia

36. Kaisa Karvo ja Jari Ranta, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Kuusamontie 2242
97610 Oikarainen

37. Keski-Kemijoen kalastusalue, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Peltoniementie 85
98310 Kemijärvi
38. Juho Kaihua ym./Pentti Kaihua, maksutta
Tikkasenkarintie 124
97610 Oikarainen
39. Lapin luonnonsuojelupiiri ry, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Valtakatu 22
96200 Rovaniemi
40. Marjatta, Matti, Kari ja Tanja Rautiainen, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Asiamies: Kari Rautiainen
Jokkatie 5
96100 Rovaniemi
41. Johanna Riska ja Irja Wendisch, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Asiamies: AA Jarmo Juntura
Asianajotoimisto Juntura Oy
Pekankatu 4 B 16
96200 Rovaniemi
42. Kare ja Jaana Koivisto, maksutta
Koskenrannankuja 25
96600 Rovaniemi
43. Korkalon osakaskunta, Rovaniemen osakaskunta ja Viirin osakaskunta, maksutta
Asiamies: Lakimies Jenny Fredrikson
Kalatalouden Keskusliitto
Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki
44. Marja Tuomanen, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Ahkiomaantie 27 A 17
96300 Rovaniemi
45. Kristiina ja Hannu Lehtinen, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa yhdessä Samuli Kortelaisen kanssa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Eteläranta 20
96300 Rovaniemi

45 a. Samuli Kortelainen
Katrineberg 14
13791 Västerhanin
Sverige

46. Arja Salmi, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Taimontie 28 B 24
21110 Naantali

47. Liedakkalan osakaskunta, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
c/o Matti Herva
Keminsuuntie 91
94400 Keminmaa

48. Auli Korva-Haavisto, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta)
Vasunmäentie 1782
62175 Ylikylä

49. Eino, Matti ja Toivo Hannila, Sinikka Nurmela, Nelli Perunka ja Eeva Suorsa, maksutta
Asiamies: AA Jarmo Juntura
Asianajotoimisto Juntura Oy
Pekankatu 4 B 16
96200 Rovaniemi

50. Paavo Inkeröisen kuolinpesän osakkaat, maksutta
Hannu Inkeröinen
Hillapolku 8 B 18
96500 Rovaniemi

Jäljennös maksutta

Eila Anna-Lis Lindberg
Logvägen 77¹
16355 Spånga
Sverige

Oikaraisen kyläyhdistys / Hannes Viiri
Koskenranta 9 B 4, 96200 Rovaniemi

Eila Saraniemi
Väinämöisentie 51 C 18, 96300 Rovaniemi

Asko Ylikörkkö
Varvhult 8505, 50491 Sandhult, Sverige

Henna Roms
Saareksentie 2 C, 95300 Tervola

Hannu Koivuharju ja Raili Natunen
Tuomiharjuntie 29, 97610 Oikarainen

Kerttu Ojaniemi
Ojaniementie 21, 96600 Rovaniemi

Kari Yliharju
Palotörmäntie 64, 96900 Saarenkylä

Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen/
Rovaniemen ympäristölautakunta
PL 8216
96101 Rovaniemi

Rovaniemen kaupungin terveydensuojeluviranomainen/
Rovaniemen ympäristölautakunta
PL 8216
96101 Rovaniemi

Rovaniemen kaupunginhallitus (ilmoitustaulu)
PL 8216
96101 Rovaniemi

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat
PL 8060
96101 Rovaniemi

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
(luonnonsuojeluviranomaisena)
PL 8060
96101 Rovaniemi

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Ympäristölupavastuualue
PL 293
90101 Oulu

Suomen ympäristökeskus (sähköinen: kirjaamo.syke@ymparisto.fi)

UAH / IH

Liite:

Muut diaarinumerot, joita tämä päätös koskee

02006/13, 02007/13, 02008/13, 02009/13, 02010/13, 02011/13, 02012/13, 02013/13,
02014/13, 02015/13, 02016/13, 02017/13, 02018/13, 02019/13, 02020/13, 02021/13,
02022/13, 02023/13, 02024/13, 02025/13, 02026/13, 02027/13, 02028/13, 02029/13,
02030/13, 02031/13, 02032/13, 02033/13, 02034/13, 02035/13, 02036/13, 02037/13,
02038/13, 02039/13, 02040/13, 02041/13, 02042/13, 02043/13, 02044/13, 02045/13,
02046/13, 02047/13, 02048/13, 02049/13, 02050/13, 02051/13, 02052/13, 02053/13,
02054/13